

Az idő gyermeke

És egyedül, az alvó, félhomályos előfedélzeten nagyobbak, kolosszálisnak és igen öregnek látszott; mintha maga lett volna az Idő Atyja, aki síri csendben érkezett e helyre, hogy tanúja lehessen a vigaszt hozó álom futó győzelmének. Mégis csupán az idő gyermeke volt, egy elemészett és elfeledett nemzedék magányos emléke...

Joseph Conrad

Prológus - Ezüst Felhő

Az éjszaka megérkezett a hó: finoman szállt, mint a köd, és a nyugati szél hátán utazott. Az ilyen hó nagyon messziről szokott jönni. Még érződött rajta a tenger illata, a széles, szélfúttá tundra fölül úzhette el a felkelő nap első meleg sugara.

Ezüst Felhő csak egyszer látta a tengert, még gyerekkorában, amikor az Emberek a nyugati földeken vadásztak. A tenger hatalmas volt, sötét és nyugtalan, s amikor a nap sugara rávetődött, úgy csillogott, mint valami folyékony tűz. Belelépni maga a halál, de a látványa csodálattal töltötte el. Hogy sosem fogja többé látni, azt már akkor tudta. A tengeren szegélyező földeket most a Másikak bitorolják, az Emberek visszavonultak onnan, s azóta minden évben közelebb és közelebb kerülnek ahhoz a helyhez, ahol a nap születik. És ha még a Másikak oly gyorsan el is tűnnének, amilyen gyorsan megjelentek, Ezüst Felhő sejtette, nincs remény arra, hogy visszatérjenek a partmenti vidékekre. Túl öreg már, béna számára túlságosan közel a vég. A törzsének fél emberöltőbe vagy még többbe került, hogy kitapossa ezt a keletre tartó ösvényt. Ezüst Felhőnek már nincs fél emberöltője. Szerencsés esetben két vagy három éve lehet vissza, nem több.

De ez így van rendjén. Egyszer látta a tengert, ami egymagában több, mint amivel a törzs más tagjai dicsekedhetnek. Sosem felejtí el az illatát, háborgó erejét. Most itt áll a magaslaton, és végigtekint a táborhelyen, a váratlanul behavazott tájon, tágra nyitja orrlyukát, mélyeket lélegzik, hagyja, hogy a tenger illata az olvadó hóból az orrába hatoljon. Egy pillanatra megint fiatalnak érzi magát. De csak egy pillanatra.

– Múlt éjszaka, amikor tábort vertünk, nem szóltál a hóról Ezüst Felhő – szólt egy hang a háta mögül. Sokat Tudó hangja volt. Mién követte idáig? Azén jött ide, hogy egyedül lehessen a hajnal csendjével. És ez az asszony az utolsó, akitől eltúri, hogy intim perceiben megzavarja.

Ezüst Felhő lassan szembefordult vele.

– A hó talán oly ritka, hogy minden esetben figyelmeztetnem kell téged, ha közeleg?

– Ez a nyár ötödik hete, Ezüst Felhő!

– Nyáron is eshet, asszony – vont vállat.

– Az ötödik héten?

– Bármelyik héten – szögezte le Ezüst Felhő. – Emlékszem olyan nyarakra, amikor el sem állt, nap mint nap esett. Miközben hullott, láttuk átragyogni rajta a nyári napfényt. Ez a nyugati földeken volt, ahol a nyarak melegebbek, mint erre felé.

– Az nagyon régen lehetett, amikor én még meg sem születtem. A nyár mindenütt jobb, azt mondják, és ez igaz lehet. Szólhattál volna, hogy jön a hó, Ezüst Felhő.

– Olyan sok hó ez? Ez csak egy kis porhó, Sokat Tudó.

– Elővehettük volna a takarókat.

– Emiatt a kis por miatt? Ilyen semmiség miatt?

– Igen. Ki szeret behavazott arccal ébredni? Szólnod kellett volna.

– Nem tűnt fontosnak – vágta rá Ezüst Felhő ingerülten.

– Mindenesetre szólhattál volna. Hacsak tudtál róla, persze.

Sokat Tudó hosszú, ellenséges, rosszindulattal teli pillantást vetett rá. Ahogy öregszik, egyre elviselhetlenebb asszony, válik belőle, gondolta Ezüst Felhő. Emlékezett rá, amikor még Zuhatagos Folyó volt, a karcsú, szépséges leányzó, akinek a haja hosszú hullámokban omlott alá, s a mellei, mint a nyári dinnyék. Akkoriban a törzsből mindenki utána epekedett: ő maga is, nem tagadta. De most, hogy elhagyta a harmincadik telet, a hajába fehér csíkok vegyültek, a melle üres

már, s a férfiak sem fordulnak utána vágyakozva, a nevét Sokat Tudóra változtatta, és öntelt bölcselkedései miatt azt hiszi, maga az Istennő költözött a lelkébe.

Rápillantott.

– Tudtam, hogy közeleg a hó. De azt is tudtam, hogy említésre sem érdemes. Éreztem a combomban. A régi sebem megmondja, ha közeleg.

– Kíváncsi volnék, egyébként is tudtad volna-e?

– Hazugnak tartasz? Erről van szó?

– Mondanod kellett volna, ha tudtad, hogy jön. Te mindenkinél jobban szereted, ha vastag takaró van rajtad. Kettőt is elviselsz, azt hiszem.

– Akkor ölj meg – csattant fel Ezüst Felhő. – Beismerek mindent. Nem éreztem meg a közelgő havazást. Ennélfogva elmulasztottalak figyelmeztetni, s te hóval az arcodon ébredtél. Ez borzasztó nagy bűn. Hívd a Gyilkolók Társaságát, hogy vigyenek a dombok mögé, és sújtsanak rám tizenkétszer az elefántcsont bunkóval. Azt hiszed, bánom, Sokat Tudó? Negyven telet éltem meg, és még néhányat. Nagyon öreg vagyok, és nagyon fáradt. Ha te akarod vezetni a törzset, Sokat Tudó, örömmel félreállok, és...

– Kérlek, Ezüst Felhő.

– Ugye, igazam van? Benned nap mint nap gyülemlik a bölcsesség, én meg csak öregszem. Vedd át a helyem! Gyere. Gyere! – Levette a rangját jelképező medvebőr köpenyt, és az asszony arcába vágta. – Gyerünk, vedd el! És a tollsapkát, meg az elefántcsont pálcát is, meg a többit. Most lemegyünk és elmondjuk mindenkinek. Az én időm lejárt. Most te lehetsz a törzsfőnök. Gyere! A törzs a tiéd!

– Te megbolondultál. És hamis a szavad is. Te csak akkor adod át a tollsapkát és a pálcát, ha egy reggel kihülve találunk az ágyadon, egy perccel sem előbb. – Visszadobta a köpenyt. – Kíméld meg az ilyen veszekedésektől. Semmi kedvem a helyedre lépni sem most, sem a halálod után, és ezt te is jól tudod.

– Akkor miért jöttél ide, és mién zaklatsz emiatt a nyomorult hóesés miatt?

– Mert a nyár ötödik hete van.

– Úgy? Ezt már megbeszéltük. A hó az év minden napján eshet, és ezzel te is tisztában vagy.

– Megnéztem a rováspálcákat. Kislánykorom óta nem esett a hó az évnek ilyen késői szakában.

– Megnézted a rováspálcákat? – Ezüst Felhő hátrált egy lépést. – Úgy érted, ma reggel?

– Mikor máskor? Felébredtem, megláttam a havat és megrémültem. Meglátogattam Múltnak Örzőjét, és kértem, mutassa meg a pálcákat. Együtt számláltuk a rovásokat. Tizenhét esztendeje esett utoljára a nyár ötödik hetében. Azóta nem. És tudod, mi történt még azon a nyáron? Hat emberünk meghalt rinocéroszvadászaton közben, négyet pedig eltapostak a mamutok. Tízen haltak meg egyetlen nyáron.

– Mit akarsz ezzel mondani, Sokat Tudó?

– Nem akarok semmit. Csak arra vagyok kíváncsi, nem tanod-e rossz előjelnek a havat?

– Azt hiszem, ez a hó csak hó. Nem több.

– Nem azt jelenti, hogy az Isten megharagudott ránk?

– Az Istennőt kérdezd, ne engem. Az Istennő manapság nem sok mindent mond nekem.

Sokat Tudó ingerülten biggyesztette az ajkát.

– Légy komoly, Ezüst Felhő. Mi mást jelentene ez a hó, mint hogy valami veszély leselkedik ránk?

– Nézd – mondta, és széles mozdulattal a völgyek és a földek felé intett. – Miféle veszélyt látsz itt leselkedni? Egy kevés havat látok, igen. Nagyon keveset. És látom az Embereket, amint mosolyogva ébrednek, végzik a teendőjüket, és egy újabb jó napnak néznek elébe. Ez az, amit én látok, Sokat Tudó. Ha te látod az Istenek haragját, mutasd meg, hol láthatom meg én is.

Odalent valóban minden olyan békésnek tűnt számára. A táborhely közepén az asszonyok és a gyerekek most szították a reggeli tüzet. A vadászathoz még fiatal fiúk a közelben tébláboltak, a vékony hótakaró alól faágakat, száraz fűcsomókat kotorásztak elő, hogy legyen mivel táplálni a tüzet. Tőlük balra terült el az Anyák birodalma. Láta, hogy éppen folyik a reggeli etetés – Tejforrás, a kiapadhatatlan asszony, mindkét mellén egy-egy csecsemővel ott ült középen, míg Mély Víz

körbeállította a kis totyogó csöppségeket, és játszott velük. Most éppen megállt, hogy felsegítse az egyik fiúcskát, Csillagtűz Arcút, aki elesett, és lehorzsolta a térdét. Az Anyák helye mögött, az Istennő oltáráként szolgáló kőhalom mellett három papnő serénykedett, az egyik éppen bogyókat ajánlott fel, a másik a vérkőre csurgatta az előző nap elejtett farkas vérét a harmadik pedig meggyújtotta a tüzet. A másik oldalon Mamuton Lovagló is nekilátott a napi foglalatoságának, már ki is rakta kovaköveit, amiket a végtagjait kízó bénulás ellenére is rendkívüli ügyességgel fog megmunkálni. Holddal Táncoló és egyik leánya mögötte kuporogtak, a szokásos feladatukat végezték: ruhának való bőrt puhítottak. És messze, a horizonton Ezüst Felhő látta a Vadászók Társaságát, amint készenlétben tartott dárdáikkal és hajítófáikkal szétszóródnak a tundrán. Lábnyomaik – a sarkuk helyén feketén elolvadt a hó, széttárt lábujjaik a tábortól elfelé mutattak – még jól látszottak a gyorsan olvadó hóban.

Igen, minden olyan békésnek látszik. Minden normális és szabályszerű; új nap köszöntött az Emberekre, akik olyan öregek, mint az idő maga, és a napok végezetéig fognak élni. Miért jelentene bármit is egy kis nyárközépen esett hó? Az élet nehéz, a hó pedig mindig is közönséges dolognak számított, s az Istennő sem ígérte soha, hogy nyáron nem fog esni, jóllehet mostanában e tekintetben nem is nyilatkozott.

Mindenesetre érdekes, hogy tegnap este nem érezte meg a közelségét. Vagy igen, csak nem figyelt fel rá? Ezekben a napokban túl sok fájdalom érte, már meg sem tudta különböztetni őket egymástól.

Akárhogy is, minden rendben lévőnek látszik.

– Én most lemegyek – közölte Sokat Tudóval. – Azért jöttem csak fel ide, hogy egy kicsit egyedül lehessek. De látom, hogy ez nem adatik meg számomra.

– Hadd segítsek – tüsténkedett az asszony. Ezüst Felhő dühösen elhárította a feléje nyújtott kezét.

– Talán nyomorultnak tartasz, asszony? Vidd innen a kezed!

Amaz közönyösen megvonta a vállát.

– Mondj, amit akarsz, Ezüst Felhő.

De a dombról lefelé vezető út nehéznek bizonyult, mert a vékony hótakaró elrejtette szeme elől az apróbb köveket, amik ráadásul csúszóssá is váltak. Alig tett tíz lépést, Ezüst Felhő rájött, hogy büszkesége igenis megengedi, hogy elfogadja Sokat Tudó felajánlott segítségét. Habár nem lett volna szabad. Azt nem bánta, ha egy kissé nehézkesnek látják őt, de ha már egy ilyen enyhe lejtőn is támogatásra szorul, akkor az emberekben felmerül a gondolat, hogy végleg meg kellene pihennie. Az idős embereket tisztelet övezi, igen, de egy bizonyos ponton túl már nem kényeztetik őket: fiatalabb korában ő is segített néhány öregnek eljutni a végső pihenőhelyre, és tudja, milyen szomorú dolog hálót szőni nekik a hóban és mellettük állva megvárni, amíg a fagy elhozza számukra az utolsó álmot. Magának nem akart ilyen segítséget: jöjjön el az ideje, amikor eljön, de egy perccel sem korábban. Mindenesetre közel lehet már.

Mire leért a domb aljára, már jócskán lihegett, s érezte, hogy a szürke bunda alatt izzadságtól ragadós a bőre. A lefelé út mindenesetre nem volt túl nehéz. Még elég erős, hogy egyedül is megtegye.

Megérezte a tűzhelyről felszálló étel illatát. A levegőt gyermeknevetés és felnőttek kiáltozása töltötte meg. A nap gyorsan emelkedett. Jóleső érzés kerítette hatalmába.

Még három nap és itt a Nyárünnep ideje, amikor be kell állnia a körtáncba, és meg kell ölnie egy tulkot, aminek a vérével bemázolja az esztendő kiválasztott szüzét. Azután félrevonul vele, hogy megölelje, s ezáltal biztosítsa az őszi vadászat sikerét. Ezüst Felhő a Nyári Fesztivál közeledtére kezdte kényelmetlenül érezni magát, attól tartott, hogy már túl béna a tánchoz, s hogy el fogja véteni a tulkot, ahogyan nem is oly rég egy másik öreg törzsfőnök tette; ami pedig a szüz ölelését illeti, e tekintetben háromszorosan is bizonytalan volt. De most, a reggeli melegben e félelmei elillantak. Sokat Tudóból is reszkető vénasszony lett. A hó nem jelent semmit. Semmit! Csodálatos ez a napsütés. Az Emberekre dicsőséges nyár vár, ami melegével mindent oly könnyűvé tesz majd.

Kár, hogy a Nyárünnepet nem ma tartják, gondolta Ezüst Felhő. Addig, amíg a szelleme ilyen

friss, és a testében is pezseg még az életerő. A tánc – a tulok – a szűz ölelése... – Ezüst Felhő! Ezüst Felhő!

Rekedt, elfúló kiáltások hallatszottak a mezőkről, abból az irányból, ahol a papnők az oltárnál serénykedtek.

Mi lehet az? Ilyen hamar visszatértek a vadászok? És ilyen lázas sietséggel?

Ellenzőt formált a szeme fölé, úgy nézett a nap felé. Igen, Farkasok Fája és Sziklás Hegy az, hanyatt-homlok rohannak a tábor felé és futtában kiabálják a nevét. Farkasok Fája örülként lóbálja a lándzsáját; Sziklás Hegynél láthatóan semmi sincs.

Betámolyogva a tábor területére pontosan Ezüst Felhő lába elé roskadtak. Lihegve, zihálva kapkodtak levegő után. Ők ketten a legerősebb és leggyorsabb férfiak, így igencsak messziről kellett a táborig szaladniuk, ha ennyire kifulladtak.

Ezüst Felhő egyre nyugtalanabb lett, a pár pillanatig tartó öröm és béke semmivé foszlott.

– Mi van? – mordult rájuk, meg sem várva, hogy levegőhöz jussanak. – Miért jöttetek vissza ilyen korán?

Sziklás Hegy maga mögé mutatott. Karja úgy reszketett, mint egy öregemberé. A fogai vacogtak.

– A Másikak! – buggyant ki belőle.

– Micsoda? Merre?!

Sziklás Hegy a fejét rázta. Nem volt ereje ahhoz, hogy beszéljen.

Farkasok Fája szólalt meg nagy erőfeszítések közepette:

– Nem... láttuk... őket. Csak a nyomaikat.

– A hóban?

– Igen, a hóban. – Farkasok Fája a földön térdelt a feje lógott. Vállát, hátát remegés rázta, szinte vonaglott. Kis idő múlva megint tudott beszélni. – A nyomaik. Hosszú keskeny lábuk van. Ilyen. – Az ujjával egy láb formáját rajzolta a levegőbe. – Másikak. Semmi kétség.

– Hányan vannak?

Farkasok Fája megrázta a fejét. Behunyta a szemét.

– Sokan – nyögte Sziklás Hegy, hirtelen visszanyerve a hangját. Széttárt ujjú kezével többször a levegőbe tenyerelt.

– Többen, mint mi. Kétszer, háromszor, négyszer többen. Délről jönnek, és észak felé tartanak.

– Meg egy kicsit nyugatra – egészítette ki Farkasok Fája komoran.

– Úgy érted, mifelénk?

– Lehetséges. Nem... biztos.

– Felénk, azt hiszem – bólogatott Sziklás Hegy. – Vagy mi megyünk feléjük. Egyenesen beléjük szaladunk, ha nem vigyázunk.

– Másikak vannak odakint? – értetlenkedett Ezüst Felhő, mintha magában beszélne. – De ők nem kedvelik a nyílt mezőket. Ez nem olyan vidék, mint az övék. Itt semmi sincs számukra.

Biztosan a tengerhez akarnak közelebb kerülni.

– Biztos vagy benne, hogy olyan a lábuk, Farkasok Fája? Bólintottak.

– Keresztelték az ösvényünket, de nem hiszem, hogy felénk jönnek – reménykedett Farkasok Fája.

– En azt hiszem, igen – ellenkezett Sziklás Hegy.

– Azt hiszem, nem tudják, hogy itt vagyunk.

– Én azt hiszem, tudják – cáfolta Sziklás Hegy. Ezüst Felhő felemelte a kezét, és a szakállát kezdte húzogatni, de oly erősen, hogy fájt. Kelet felé bámult, mintha merev tekintete át tudta volna hidalni a távolságot, hogy megpillantsa a Másikak bandáit, amint éppen keresztülvágnak az ő ösvényükön. De csak a reggeli ragyogást látta.

Akkor megfordult, és pillantása találkozott Sokat Tudóéval.

Ezüst Felhő önelégült, magabiztos, vádló pillantásra számított. Lám, a késő nyári hó mégiscsak rossz előjel! És ő nemcsak hogy elmulasztotta jelezni az érkezését, de helytelenül is értelmezte a jelentőségét. "Mondtam, ugye" – vethetné a szemére Sokat Tudó. – Most nagy bajban vagyunk, te pedig már nem vagy alkalmas vezetőnek.

De nagy meglepetésére semmi ilyesminek nem volt nyoma Sokat Tudó arckifejezésében. Az asszony arca szomorúnak tűnt a bánattól és a könnyek csendben peregtek az arcán.

Ezüst Felhő felé nyújtotta a kezét, és ebben a mozdulatban valami kedvesség rejtőzött.

– Ezüst Felhő – szólt halkán Sokat Tudó. – Ó, Ezüst Felhő!

Nem csak egyszerűen önmagáért sír, gondolta Ezüst Felhő. A törzset fenyegető veszély miatt is. Énértem sír, döbbsent rá csodálkozva.

1. fejezet - Keresés

Edith Fellowes lesimította a köpenyét, mint mindig, mielőtt kinyitotta a gondosan bezárt ajtót, és átlépte a van és a nincs közötti láthatatlan határvonalat. Nála volt a jegyzetfüzete és a ceruzája is, pedig már nem készít jegyzeteket, hacsak nem érzi úgy, hogy rendkívüli jelentést kell lejegyeznie.

Ezúttal egy bőrönd is volt nála. ("Néhány játék a gyerekeknek", mondta mosolyogva az örnek, aki meg sem állította, hogy kifaggassa csomagjának tartalma felől, csak vidáman intett, hogy menjen tovább.)

És mint mindig, a csúf kis kölyök ezúttal is tudta, hogy belépett a birodalmába, mert elébe szaladt, úgy kiáltotta a maga alig érthető módján:

– Miss Fellowes... Miss Fellowes...

– Timmie – gügyögte, és kezével beletúrt bozontos barna hajába, s megsimogatta különös formájú kis fejét.

– Mi a baj?

– Hol van Jerry? – kérdezte. – Ma nem jön el, hogy játsszon velem?

– Nem, ma nem.

– Sajnálom, ami történt.

– Tudom, Timmie.

– És Jerry...?

– Most ne törődj Jerryvel, Timmie. Emiatt sírsz? Mert hiányzik Jerry?

A fiú elfordult.

– Nem csak amiatt, Miss Fellowes. Megint álmodtam.

– Ugyanaz az álom? – Miss Fellowes elhallgatott. Hát persze, a Jerry-affér visszatér az álmában.

– Igen, ugyanaz az álom – bólintott.

– És ezúttal nagyon rossz volt?

– Rossz, igen. Odakint... voltam, Sok gyerek volt ott. Jerry is. Mindenki engem nézett.

Néhányan nevettek néhányan rám mutogattak és grimaszokat vágtak, de akadt, aki kedves volt hozzám. Azt mondták "Gyere Timmie, gyere. Meg tudod csinálni. Csak egyetlen lépés az egész. Gyere és szabad leszel." És én megcsináltam. Innen egyenesen kimentem oda. És azt mondtam:

"Most gyertek, és játszatok velem". De ők legyintettek, majd elfordultak, és nem láttam többé őket, és kezdtem visszacsúszni ide. Nem bírtam megállni. Visszacsúsztam egészen idáig, és itt fekete fal vett körül, alig tudtam mozdulni. Megakadtam...

– Ó, milyen borzalmas. Sajnálom, Timmie. Tudod, hogy sajnálom.

A gyerek mosolyogni próbált, ettől kivillantak hosszú fogai, s a szája is egészen eltorzult.

– Mikor leszek már olyan nagy, hogy ki tudjak menni oda, Miss Fellowes? Igazából ki szeretnék jutni. Nem csak álmomban.

– Hamarosan – válaszolt halkán, s majd megszakadt a szíve –, hamarosan.

Hagyta, hogy megfogja a kezét. Szerette a kezén érezni a fiú tenyerének vastag, száraz bőrét. Magához húzta, és kézenfogva átvezette az Egyes Számú Sztázis három helyiségén, ami elég kényelmes volt ugyan, de a csúf kis kölyök életének hét évén keresztül (hét volt vajon? ki tudja?) a börtönt jelentette.

Az egyik ablakhoz vezette, s azon át kinéztek a buja erdőre, ami a van egy szekcióját jelentette (csak most éjszakába burkolózott). Odakint kerítés húzódott, mellette világító tábla, ami figyelmeztetett a behatolóra váró fájdalmas büntetésre.

Timmie az üveghez nyomta az orrát.

– Mondd el még egyszer, hogy mi van odakint, Miss Fellowes.

– Jó helyek. Szép helyek – válaszolta szomorúan.

Ahogy azt az elmúlt három év alatt oly gyakran megtette, most is a szeme sarkából figyelte a fiút, nézte az ablak háttérében kirajzolódó arcélét. A homloka laposan nyúlt hátra vastag durva haja ellenállt minden fésülgetési kísérletnek. Tarkója olyannyira kidudorodott, hogy a súlyosság látszatát keltette, amit fokozott az is, hogy a fiú előrehajtotta a fejét, s ettől egész tartása görnyedté vált. A szeme fölött már jól láthatóan türemkedett előre a csont. Széles szája előbbre nyúlt, mint lapos orra. Arca szinte nem is volt, csak lágyan hátrafelé ívelő pofacsontja. Korához képest kicsi volt, szinte törpeszerű, pedig erős testalkattal rendelkezett, és vastos, görbe lábakkal. Erős csontú arcán villám alakú, haragospiros anyajegy ékeskedett.

Nagyon csúf kis kölyöknek látszott, de Edith Fellowes mindennél jobban szerette ezen a világon.

Kissé a fiúcska mögött állt, így hagyta, hogy az ajka megremegjen.

Meg akarják ölni... Ennyit ér a számukra. Gyerek még, gyámoltalanabb a többinél, ezért szánják neki a halált.

De nem tehetik meg. Mindent elkövet, hogy megakadályozza. Mindent. Ellenkezni a terveikkel meggondolatlanság lenne, ezt tudta, és olyasmit sem tett soha, ami hátráltatta volna a munkáját, de most még ez sem számít. Kötelezettsége van velük szemben, ez nem vitás, de kötelezettségei vannak Timmie-vel szemben is, hogy saját magát ne is említse. És nem voltak kétségei afelől, hogy e három kötelezettség közül melyik áll az első helyen, melyik a másodikon, és melyik az utolsó.

Kinyitotta a bőröndöt.

Kivette belőle a kabátot, a fülvédős gyapjúsapkát, meg a többi.

Timmie megfordult és rábámult. Oly hatalmas, csillogó a szeme, és oly ünnepélyes a pillantása!

– Mik azok, Miss Fellowes?

– Ruhák – válaszolta. – Ezeket kell viselned odakint. – Odaintette magához. – Gyere ide, Timmie!

Valójában ő már a harmadik volt, akit Hoskins meghallgatott az állás ügyében, de a másik kettő a személyzetis kiválasztottjai. S Gerald Hoskins nem feltétlenül adott azoknak a szavára, akiknek ő adta a hatalmát, mindazonáltal e véleményeket elraktározta magában. A Társaságnál egyes emberek szerint ez a legnagyobb hiba, amit egy igazgató elkövethet. Volt idő, amikor egyetértett vele. Ugyanakkor ragaszkodott ahhoz, hogy mindhárom hölgyet ő hallgathassa ki.

Az első háromcsillagos minősítéssel érkezett Sam Aickmantól, aki a Sztázistechnika személyzeti főnöke. Ez már önmagában gyanússá tette Hoskins szemében, mert Aickman igen elfogult a képzett és ügyes emberekkel szemben. Ami helyénvaló, ha az ember olyasvalakit keres, akinek van gyakorlata az implóziós mezők fékentartásában, vagy aki meg tud birkózni a szabálytalan elektronáramlásokkal. De Hoskins nem volt meggyőződve arról, hogy Sam kiválasztottjai alkalmasak erre a különleges feladatra.

Marianne Leviennek hívták, és valóságos ragadozónak tűnt. Valahol a harmincas éveinek végén járhatott, jó megjelenésű, szikár, csinos, derűs teremtés. Nem kimondottan egy szépség – ez nem a megfelelő szó rá – de figyelemreméltó, határozottan figyelemreméltó.

Hidegen csillogó, hátrafésült, éjfékete haja és ragyogó szeme volt, amivel mindent észrevett. Arannyal díszített sötétbarna, üzletasszonyhoz illő kosztümöt viselt, amit tegnap vagy tegnapelőtt vásárolhatott Párizsban vagy San Franciscóban; valamint egy mértéktartó, igazgyöngy-végű aranypálcikán sorakozó gyémántsort, ami nem is hívta volna fel magára Hoskins figyelmét, mint bemutatkozáshoz illő ékszer, legfeljebb csak most, hogy első ízben látott ilyet. Sokkal inkább látszott vezető beosztású tisztviselőnek, akinek helye van az Igazgatótanácsban, s akinek távolabbiak elképzelései, mintegy nőrsznek.

De alapjában véve mégiscsak nőrsz, már amennyire ez a mérsékelt meghatározás alkalmazható olyasvalakire, aki ilyen profi megjelenéssel és tehetséggel rendelkezik. Szakmai önéletrajza felért egy knock outtal. Doktorált heurisztikus pedagógiából és rehabilitációs technológiából. A Houstoni Gyermekklinika Különleges Szolgálatának főnökének asszisztense. A Katzin Bizottság, a gyógytornászok képzése fölött örökös szövetségi hatóság tanácsadója. Hat éves gyakorlat autista

gyerekek számára készülő mesterséges intelligenciák kifejlesztésében. Software-listája egy mérföld hosszú...

De melyik Sztázistechnológiai cégnek van szüksége ilyen munkaerőre?

Sam Aickman mindenesetre úgy vélte, nekik igen.

– Ugye megérti – kezdte Hoskins –, hogy meg fogjuk kérni, adja fel valamennyi külső projektjét, a washingtoni állását, a houstoni kötelezettségeit és valamennyi utazással járó konzultációs státusát. Ön évekre és teljes munkaidőben ide lesz kötve, s csak egyetlen, de igen különleges feladaton fog dolgozni.

– Megértettem – vágta rá szemrebbenés nélkül.

– Látom, hogy az utóbbi tizenhét hónapban különféle konferenciákon vett részt Sao Paulóban, Winnipegeben, Melbourne-ben, San Diegóban és Baltimore-ban, s hogy további öt tudományos összejövetelen nem tudott megjelenni személyesen.

– Pontosan.

– És mégis teljesen biztos abban, hogy képes lesz feladni ezt az életrajzában körvonalazott, igen aktív professzionális karriert egy alapvetően elszigetelt jellegű munka kedvéért, amihez ráadásul adaptálnia kell?

Hűvös, határozott fény villant a szemében.

– Nemcsak hogy képes vagyok tökéletesen átállni, de igencsak szeretnék is.

Ebben valami nem tetszett Hoskinsnak. Azt mondta:

– Kifejtené ezt egy kicsit bővebben? Félek, nem fogta fel, milyen klastromi életmódot folytatunk mi itt a Sztázistechnológiánál. És hogy micsoda óriási felelősséggel jár majd az ön munkája.

– Én úgy vélem, hogy felfogtam.

– És mégis türelmetlenül néz elébe?

– Talán már nem olyan szívesen rohagálok Winnipegből Sao Paulón át Melbourne-be, mint azelőtt.

– Netán kissé kiégett már, úgy érti, Dr. Levien? Halvány mosoly jelent meg az ajkán, az emberi melegség első megnyilvánulása, amit Hoskins észrevett azóta, hogy a hölgy belépett az irodába.

– Úgy is nevezheti, Mr. Hoskins.

– No igen, és ön?

Kissé meglepődött a hirtelen élessé vált hang miatt. De azután mély lélegzetet vett, összeszedte magát, s határozottsága egyáltalán nem tűnt erőltetettnek.

– A kiégettség talán kissé szélsőséges kifejezés mostani állapotomra. Mondjuk úgy, érdekelne, miképpen tudnám az energiáimat – melyek mint látta, meglehetősen sokrétűek

– Oly módon átcsoportosítani, hogy azokat egyetlen feladatra tudjam koncentrálni.

– Ah... igen. Tökéletesen értem.

Hoskins félelemmel vegyes tisztelettel nézett rá. Kellemes kontraalt hangja volt, szemöldöke tökéletesen szimmetrikus, és az elképzelhető legpompásabb egyenes tartással ült. Minden tekintetben tökéletesnek tetszett. Csak egyáltalán nem látszott valóságosnak.

Kis szünet után azt mondta:

– És mi másért folyamodott volna ezért az állásért, mint azért, mert itt egyetlen célra koncentrálhatja az energiáit?

– A kísérletezés izgatja a fantáziámat.

– Ah. Meséljen róla.

– Mint azt minden elsőosztályú, gyerekeknek író szerző tudja, a gyermekek világa egészen más, mint a felnőtteké – az valójában egy idegen világ, aminek egészen más értékei és követelményei vannak, s a valósága is egészen más. Ahogy öregsünk, legtöbbször olyannyira átalakul a jelenlegi világ arculatára, hogy teljesen elfelejtjük azt, amelyből jöttünk. Gyermekem között végzett munkám során megpróbáltam oly mélységben megérteni az ő világuk természetét, amennyire azt felnőtt voltom csak lehetővé tette.

– Ön úgy tartja, hogy a gyermekek egy idegen faj? – kérdezte Hoskins, és megpróbálta hangjából kirekeszteni a csodálkozást.

– Metaforikusan igen. Szó szerint nyilván nem.

– Nyilván. – A homlokát ráncolva átlapozta a rezümét. – Ön sosem volt házas?

– Nem, soha.

– Feltételezem, gyermeknevelési tapasztalata sincs?

– Pár éve komolyan fontolgattam a dolgot. De a munkámban megtaláltam mindazt, amiben egy szülőnek része lehet.

– Igen. Feltételezem, ez így igaz. Nos, az imént azt mondta, hogy a gyermekek világát úgy tekinti, mint egy alapjaiban idegen világot. Hogy kapcsolja össze ezt az állítást az előbbi kérdéssel, hogy mi vezette önt hozzánk?

– Ha szó szerint vehetem kísérletük jellegének leírását, amit megküldtek, akkor egy olyan gyermeknek viselhetem gondját, aki egy idegen világból érkezett. No nem térben, hanem időben; de a létkörülményei azzal egyenértékűek.

Örömmel tanulmányoznám egy ilyen gyermek eltérő jegyeit, s ha párhuzamos különbségekre lelnék a mi világunkban, az segítené a munkámat. Hoskins csak nézett.

Nem, gondolta. Egyáltalán nem valódi. Biztosan valamiféle okosan megszerkesztett android. Egy robotnőrsz. Csakhogy még nincsenek ilyen jó minőségű robotok. Egyszóval hús-vér emberi lénynek kell lennie. Mindenesetre nem úgy viselkedik.

– Ez nem olyan egyszerű – mondta. – Problémák adódhatnak a kommunikáció terén. Tudja a gyerek minden valószerűség szerint beszédhibás lesz. Ami azt illeti, igen nagy a valószerűsége, hogy egyáltalán nem tud megtanulni beszélni.

– Úgy?

– Még azt sem tudjuk biztosan, hogy fiú-e vagy lány. Tudnia kell, hogy a gyermeket még mintegy három hétig nem hozzuk ide – plusz-mínusz egy-két nap –, és amíg ide nem ér, alapvetően semmit sem tudunk az igazi természetéről.

Ezt látszólag közönyösen fogadta.

– Tisztában vagyok a kockázattal. A gyermek nyilván erőteljesen visszamaradt mind verbálisan, mind fizikailag, talán még intellektuálisan is.

– Nos, jól fog boldogulni vele ugyanazzal a módszerrel, amit az erősen retardált gyerekeknél alkalmazott. Most még nem tudunk semmit. Ezennel átnyújtjuk önnek a tökéletes ismeretlent.

– Várakozással tekintek e kihívás, vagy bármi más elé – harsogta. – A kihívás az, ami vonz, Mr. Hoskins.

Ezt elhitte, a munka elméleti és feltételes természetének leírása egyáltalán nem hatott rá. Úgy tűnik, kész bármivel szembenézni, s látszólag nem érdeklik a miértek.

Nem nehéz kitalálni, mi ragadta meg benne Sam Aickmant.

Hoskins megint hallgatott egy percig, de csak azért, hogy lehetőséget adjon neki a nyitásra. Marianne Levien nem is tévovázott kihasználni az alkalmat.

A diplomataatáskájából elővett egy apró komputert, ami alig volt nagyobb egy pénzérménél.

– Elhoztam magammal – szólott – egy programot, amit akkor dolgoztam ki, amikor elért hozzám a híre, hogy pályázatot írnak ki erre az állásra. Ez egy változata annak a munkának, amit pár éve agykárosult gyerekekkel végeztem Peruban; hat algoritmus a kommunikáció finomításához és módosításához. Szükségszerűen nem a szokásos verbális csatornákon működnek...

– Köszönöm – mondta Hoskins udvariasan, miközben a kis készüléket nézte, amit gazdája úgy tartott a tenyerén, mintha egy bombát akarna átnyújtani. – De van egy sor legális akadály annak, hogy beletekintsünk az ön anyagába mindaddig, amíg ténylegesen nem válik a Sztázistechnológia alkalmazottjává. Mihelyt aláírjuk a szerződést, természetesen boldogan megvitatom önnel kutatásainak részleteit, de addig...

– Persze – mondta. Némi szín költözött az arcára.

Nagyon jól tudta, hogy taktikai hibát követett el; túllelkesedett, majd hogyanem erőszakossá vált. Hoskins figyelte, milyen gondosan igyekszik összeszedni magát. – Megértem a helyzetet. Ostoba voltam, amikor nem ügyeltem a formásokra. De remélem, megérti, Dr. Hoskins, hogy én valójában kutató vagyok, de rendelkezem egy újonnan diplomázott diák minden lelkesedésével is, aki úgy indul neki, hogy most megfejti az univerzum titkát, s annak ellenére, hogy ismerem a

játékszabályokat, hajlamos vagyok félretenni a szokásos protokollt, hogy lázas izgalomban közelebb kerüljek a...

Hoskins mosolygott. Hoskins bólintott. Hoskins azt mondta:

– Természetesen, Miss Levien. Lelkesedésből tévedni nem bűn. És úgy vélem, ez igen hasznos társalgás volt. Nos, azt javaslom, maradjunk kapcsolatban, amíg megszületik a döntés.

A nő furcsa pillantást vetett rá, mintha megütközne azon, hogy nem alkalmazzák azon nyomban. Kitűnő érzékkel egy szót sem szólt többet, csak annyit:

– Köszönöm szépen –, majd: – Viszontlátásra.

Az ajtónál még megállt, visszafordult és felvillantotta nagyfeszültségű mosolyát. Azután kiment, de Hoskins retináján kitörölhetetlenül otthagya vonásait.

Phúú, gondolta.

Előhúzott egy zsebkendőt és megtörölte a homlokát.

A második jelölt szinte minden tekintetben különbözött Marianne Levientől. Például legalább húsz évvel idősebb lehetett, azután egyáltalán nem öltözött elegánsan, és semmi félelmetesség, semmi lobbanékonyosság, semmi androidvonás nem volt benne. Dorothy Newcombe-nak hívták. Kövérkés, amolyan házvezetőnő-típus; ékszers nem viselt, a ruhája egyszerű, inkább slampos. Barátságosan viselkedett, arcán mindig mosoly ült.

Egyfajta anyai melegséget árasztó aura vette körül. Olyan, mint a gyerekek ideális, álombéli nagyija. Oly egyszerű és könnyed, hogy nehéz elhinni róla, rendelkezik minden előfeltétellel, van gyermekgyógyászati, fiziológiai és laborkémiai végzettsége. De mindez ott állt a szakmai életrajzában, s mellette még egy meglepetés, hogy antropológiai gyógyszerészettel is foglalkozott. A huszonegyedik század civilizációjának valamennyi csodája mellett vannak még a Földön primitív régiók, s Dorothy Newcombe ezek közül hatot vagy hetet meglátogatott, a világ különféle tájain dolgozott-Afrikában, Dél-Amerikában, Polinéziában, Délkelet-Ázsiában. Nem csoda, hogy Sam Aickman támogatta. Ez az asszony modellt állhatna az anyai szeretet szobrához, pedig tapasztalatait az isten háta mögött szerezte...

Minden tekintetben megfelelőnek tűnt. A nyomasztóan tökéletes és túlságosan csodálatraméltó Marianne Levien után Hoskins egészen kellemesen érezte magát az asszony társaságában, még az is felmerült benne, hogy azonnal neki adja az állást, ki sem faggatja előtte. Nem ez lenne az első eset, hogy megengedi magának a spontán érzelmeken alapuló döntés luxusát.

De leküzdötte a vágyát.

És akkor, a legnagyobb meglepetésére és döbbenetére, Dorothy Newcombe a bemutatkozás első öt percében alkalmatlanná tette magát az állásra.

Addig a fatális pillanatig minden csodásan ment. Kedves volt és közvetlen. Természetesen szerette a gyerekeket; három sajátja volt, de még jóval azok előtt, mint egy sokgyermekes, betegeskedő anya legnagyobb leánygyermekének, már korán alkalma nyílt megtanulni a gondoskodás fortélyait, mert amióta az eszét tudta, neki kellett ellátnia a testvéreit. És a megfelelő profi háttérrel is rendelkezett. A kórházak és klinikák – ahol dolgozott – a legjobb ajánlásokkal bocsátották útjára; minden nehézség nélkül birkózott meg a legtávolabbi törzseknél a legkülönösebb és legmegerőltetőbb körülményekkel; élvezte, hogy hátrányos helyzetű gyerekekkel foglalkozhatott, és nagy izgalommal tekintett elébe annak a különleges problémának, amivel a Sztázistechnológiánál kell majd megbirkóznia.

És ekkor arra a kérdésre terelődött a szó, hogy miért hagyja ott mostani állomáshelyét – az egyik keleti országban foglalta el egy gyermekvédelmi intézmény fontos, s nyilván jól jövedelmező főnövéri állását –, és miért akarja befalazni magát a Sztázistechnológia titkos, szigorúan őrzött főhadiszállásába.

És akkor azt mondta:

– Tudom, hogy sok mindent fel kell adnom, ha idekerülök. De sokat nyerek is vele. Nem csak a lehetőséget, hogy azt a munkát végezhetem, amit a legjobban szeretek, s olyan helyen, ahol addig még senki sem fordult meg azelőtt. De végre arra is lehetőségem nyílik, hogy megszabaduljak annak az átkozott Bruce Mannheimnek a háborgatásaitól. Hoskinsnak erre felállt a szőr a hátán.

– Bruce Mannheim? Úgy érti, a "bajban lévő gyermekek ügyvédje"?

– Miért, van másik is?

Nagy levegőt vett, és egy ideig benn tartotta. Mannheim! Az a hangoskodó alak! Az a bajkeverő! Hogy az ördögbe akadhatott össze Dorothy Newcombe ezzel az alakkal? Ez teljesen váratlanul, s mi több, kellemetlenül jött.

Egy perc múltán óvatosan megpendítette:

– Úgy érte, valami konfliktusa támadt Bruce Mannheimel?

– Konfliktus? – nevetett fel Dorothy. – Azt hiszem, így is nevezhetjük. Pert indított ellenem. Pontosabban én voltam az egyik alperes. Igen nagy felbolydulást okozott nálunk az elmúlt hat hónapban.

Hoskins gyomra lebegni kezdett. Beletúrt az asztalán tornyosuló papírhalmazba, s megpróbálta visszanyerni a higgadtságát.

– Erről nincs semmi az életrajzában.

– Senki sem kérdezte. Nem állt szándékomban eltitkolni semmi olyasmit, amit eddig nem említettem. De ez az ügy még új keletű.

– Nos, akkor én most megkérdem, Mrs. Newcombe. Miről van szó?

– Azt tudja, milyen profi agitátor ez a Mannheim? Azt is tudja, hogy milyen magas pozíciókat szerzett meg, hogy bizonyítsa, mennyire elkötelezettje a gyermekek jólétének?

Annak nincs értelme, hogy belebonyolódjanak a vélemények cseréjébe. Bruce Mannheimel kapcsolatban semmi esetre sem. Hoskins tehát így fáradtan szólt:

– Tudom, hogy vannak, akik így vélekednek róla.

– Igen diplomatikusan fejezte ki magát, dr. Hoskins. Gondolja, hogy poloskát helyeztetett az ön irodájába?

– Aligha, de én nem szükségszerűen en osztozom az ön Mannheim iránt táplált gyűlöletében. Az az igazság, hogy nincs sok közöm hozzá. Nem sok figyelmet szenteltem viselt dolgainak. – Ez persze hazugság volt, és Hoskins kellemetlenül is érezte magát miatta. Egy korábbi tervezet megemlítette az éppen folyó ügyeivel kapcsolatban, hogy "Meg kell tennünk minden lépést, hogy a Bruce Mannheim féle mételyeket eltakarítsuk az útból." De Hoskins most éppen bemutatkozást vár tőle, és nem köteles neki elmondani olyasmit, ami nem rá tartozik.

Előre hajolt.

– Valójában csak annyit tudok, hogy igen látványosan ad hangot olyan elképzeléseknek, amik a gyermekek sorsának jobbítását szolgálják. Hogy ezek az elképzelések helyesek-e vagy nem, annak eldöntésére nem vagyok hivatott. Ami pedig a pert illeti, Mrs. Newcombe...

– Felszedtünk néhány gyereket az utcáról. A legtöbbjük harmadik vagy negyedik generációs veleszületett drogos volt. Szerintem ez a legszomorúbb dolog: képzeljen el olyan gyerekeket, akik öröklik a kábítószer-függőséget. Feltételezem, ismeri az általánosan elfogadott elméletet, miszerint a kábítószer-függőség, mint a legtöbb hasonló öröklött tulajdonság, a genetikai hajlam függvénye?

– Természetesen.

– Nos, mi végeztünk ezeken a gyerekeken genetikai kísérleteket, s ha elértük őket, a szüleiken és a nagyszüleiken is. Megpróbáltuk meghatározni és izolálni a drog-pozitív gént, de hogy ilyesmi létezik, abban akkoriban csak reménykedtünk.

– Ez egészen okos ötletnek tűnik – helyeselt Hoskins.

– Mindenki így vélekedett, csak történetesen Bruce Mannheim nem. Ahogy lehordott bennünket, azt gondolhatná az ember, hogy génebézési beavatkozásokat végeztünk azokon a kölykökön, nem pedig csak a kromoszómáikból próbáltuk kisütni, mi a bajuk. Szimpla kutatómunka volt, egyáltalán nem genetikai módosítás vagy ilyesmi. De ő tizenhat különféle rendelkezéssel sújtott bennünket, s minden elképzelhető módon megkötötte a kezünket. Próbáltuk megmagyarázni neki, de nem is törődött velünk. Kiforgatta eskü alatt tett nyilatkozatainkat és a legközelebbi vádemelésnél felhasználta ellenünk. És tudja, hogy a bíróságok hogyan reagálnak, ha az a vád, hogy gyerekeken végeznek kísérleteket?

– Attól tanok, tudom – nyöszörögte Hoskins fájdalmas arckifejezéssel. – A maguk kórháza pedig minden energiáját és anyagi forrását a védekezésre pazarolta ahelyett, hogy...

– Nem csak a kórház. Volt, akit nevére nevezett. En is középük kerültem. Egyike lettem annak a

kilenc kutatónak, akit gyermekek megrontásával – szó szerint gyermekek megrontásával – vádolt meg, mondván, hogy a munkánkat áttanulmányozva erre a következtetésre jutott. – Keserűség érződött a hangjából, ugyanakkor mintha szórakoztatta volna a dolog. A szeme csillogni kezdett, és oly harsány nevetésbe fogott, hogy beleremegtek súlyos mellei. – El tudja képzelni? Gyermekek megrontásával? Engem?

Hoskins együttérzőn rázta a fejét.

– Valóban hihetetlennek tűnik...

De a szívében elbizonytalanodott. Afelől nem volt kétsége, hogy ez az asszony a munkához ideális szakmai felkészültséggel rendelkezik. De hogyan alkalmazhatna olyasvalakit, akinek Bruce Mannheimel támadt konfliktusa? Így is éppen elég probléma van már ezzel a projekttel. Mannheim pedig kétségtelenül beleütné az orrát mindabba, amit eddig elvégeztek, mindegy, milyen elővigyázattal tették is. Azonkívül Dorothy Newcombe az előléptetést tekintve is igen nagy bajba kerülne. El tudja képzelni a sajtóértekezletet, amit Mannheim összehívna. Mindenkinek elmondaná, hogy a Sztázistechnológia olyasvalakit alkalmaz, akit korábban, egy másik tudományos tervezetnél gyermekek megrontásával vádoltak meg – és Mannheim vádja felér egy vádemeléssel –, s hogy egy ilyen személy gondozóként való alkalmazása egyenlő a gyermekrablás eddig példa nélkül álló változatával.

Nem. Nem. Nem szabad alkalmaznia.

Valahogy erőt vett magán, és még további öt percen át kérdezősködött. Látszatra barátságos és kedves maradt. De ez csak üres külsőség volt már, és Hoskins tudta, hogy Dorothy Newcombe is tudja. Amikor távozott, megköszönte az őszinteségét, elismerését fejezte ki a minősítését illetően, és felajánlotta neki a szokásos biztosítékot, hogy kapcsolatban marad vele. A hölgy távozásban mosolyogva közölte, mennyire élvezte a társalgást – és semmi kétsége sem volt afelől, hogy nem fogja megkapni a munkát.

Mihelyt a hölgy távozott felhívta Sam Aickmant.

– Az isten szerelmére Sam, miért nem mondtad, hogy Dorothy Newcombe-ot Bruce Mannheim fogta perbe?

A képernyőn Aickman arca a döbbenethez közel álló meglepetést tükrözött.

– Tényleg?

– Éppen az imént mondta. Korábbi munkája alapján gyermekek megrontásával vádolták meg.

– Valóban? Valóban?... – motyogta Aickman elszontyolodva. Most inkább elképedt volt, mint meglepett. – A pokolba Jerry, fogalmam sem volt, hogy ekkora baj szakadt a nyakába. De állíthatom, hogy kellő alapossgal kérdeztük ki. Nos, azt hiszem, nem elég alaposan.

– Nekünk egyetlen dolgunk van: olyasvalakit alkalmazni, aki már rajta van Mannheim sikerlistáján.

– Egyébként borzalmas egy jelenség, nem? Abszolút a leganyaibb teremtés, akit valaha is...

– Igen. Abszolút. És vele jár a pénz-visszafizetési garancia, mert Mannheim dögkeselyűi belénk vájnak a karmaikat, mihelyt kiderül, hogy nálunk van. Nem igaz, Sam?

– Ezek szerint Marianne Levien mellett maradsz, ugye?

– Még nem végeztem az interjúkkal – mondta Hoskins. – De Levien nagyon jónak tűnik.

– Bizony annak – vigyorgott Aickman.

Edith Fellowes sosem tudta meg, hogy ő csak a Hármasszámú Jelölt, de ha tudta volna, sem csodálkozik rajta. Már megszokta, hogy mindenütt alábecsülik. Nincs rajta semmi feltűnő, semmi drámai, semmi olyan, ami első látásra bármilyen tekintetben is magasabb polcra helyezné. Sem megdöbbenően szép vagy lenyűgözően csúf, sem végtelenül türelmes vagy különc módon tartózkodó, sem komoran befelé forduló vagy kiemelkedően lelkiismeretes nem volt. Az emberek egész életében hajlamosak voltak magától értetődőnek elkönyvelni. Csakhogy ő egy állhatatos, jól kiegyensúlyozott nő, aki tisztában van saját értékeivel, és egészében véve kielégítőnek, teljesnek érzi az életét – egészében véve.

A Sztázistechnológia Ltd. campus-szerű főhadiszállása számára maga volt a csodák birodalma. A szürke, csupasz és egyszerű homlokzatú épületek itt-ott apró fákkal tarkított, kellemesen zöld pázsiton emelkedtek. Pontosan olyan kutatóintézet volt ez, mint minden bizonnal több ezer másik.

Csakhogy ennek a falai között – Edith Fellowes úgy sejtette –, nagyon furák dolgok mentek végbe, olyasmik, amik jóval meghaladták az értelmét, és túl voltak a hihetőség határán. A tudat, hogy hamarosan ő is e falak közt dolgozhat, ámulattal töltötte el.

Mint a legtöbb embernek, neki is csak halvány elképzelése volt a Társaságról, s arról, hogy mivel foglalkoznak. Persze ő is hallott a dinoszaurusz bébiról, amit idehoztak a múltból. Miután legyőzte kezdeti szkepticizmusát, a dolog valóságos varázslatnak tűnt számára. De a televízióban hallott magyarázatok, hogy a Sztázistechnológia hogyan jutott el a múltba, hogy elhozza a kihalt hüllőt, teljességgel érthetetlennek tűnt. Később aztán a Jupiter holdjaira tett látogatásról szóló hírek az újságok hátsó lapjaira szorították a Sztázistechnológiát meg a dinoszauruszát, így hát ő is elfeledkezett róluk. A dinoszaurusz is csak egy három napig tartó csoda volt, egy az évszázad megszámlálhatatlan csodái közül.

De most a Sztázis azt tervezi, hogy egy gyereket hoz el a múltból, egy ember-gyereket, egy történelem előtti embergyereket. És szükségük van valakire, aki a gondját viseli. Ő meg tudja csinálni. Ő meg akarja csinálni.

Talán mindenki másnál jobban is meg tudja csinálni. Egészen biztosan nagyon, nagyon jól fogja végezni a dolgát.

Azt mondták, a munka igen nagy kihívást jelent, szokatlan és végtelenül nehéz lesz. Ez azonban őt nem zavarja. A kihívást nem jelentő, közönséges, egyszerű munkákat mindig elkerülte.

A hirdetésben olyan nőt kerestek, akinek van fiziológiai háttere, valamennyit ért a laborkémiához és szereti a gyerekeket. Edith Fellowes mindhárom feltételnek megfelelt.

Gyermekszeretete már kezdettől fogva meg volt – nem normális az az ember, gondolta, aki nem szereti a gyerekeket. Különösen, ha nő az illető.

A fiziológiai ismeretek ápolónői képzésének részét jelentették. A laborkémia amolyan utóképzés lett, de okos dolognak bizonyult, ha beteg gyerekekkel kellett foglalkoznia, akik vagy koraérők, vagy más módon voltak hátrányosak, mert jobban tudott beteg kis testükön segíteni.

Erőpróbát jelentő, bonyolult munka – mindez egy különleges gyermek mellett –, ez a neki való. A felajánlott fizetés is egyszerűen elképesztő, már önmagában is figyelemreméltó, jöllehet az ő életében a pénz sosem jelentett elsődleges motívumot. De a kihívásokra mindig válaszolt. A gyermekkorházban végzett mindennapos rutinmunka már kezdett unalmassá válni, sőt, kissé bántotta is. Borzalmas dolog, gondolta, ha egy munka nem tetszik az embernek, különösen egy olyan, mint az övé. Változásra volt szüksége.

Egy történelem előtti gyermek felügyelete...

Igen. Igen.

– Dr. Hoskins várja önt. – közölte a recepció.

Egy elektronikusan működtetett ajtó hangtalanul félresiklott. Miss Fellowes belépett a meglepetésére egyszer ű en berendezett irodába, amiben egy közönséges asztalt, egy közönséges adattáblát és egy ötven körüli, közönséges megjelenésű férfit talált, akinek ritka, szőke haja, kezdődő tokája és lefelé hajló szája volt, ami talán a valóságosabbnál mogorvábbnak tűntette fel.

Az asztalán ott állt a névtábla:

Gerald A. Hoskins, Ph.D.

Ügyvezető igazgató

Miss Fellowest ez enyhén szólva mulattatta. Ez a cég tényleg olyan hatalmas volna, hogy az ŰI kénytelen a saját irodájában, a saját asztalára kitenni a névtábláját, hogy emlékeztesse az embereket a kilétére? És miért tartja úgy, hogy dicsekednie kell a Ph.D. fokozatával? Hát itt nincs mindenkinek legalább két fokozata? Vagy ez az egész azt akarja kifejezni, hogy ő nem egyszerűen egy társaság ügyvezetője, de maga is tudós? Az ember anélkül is sejtí, anélkül is, hogy így a szemébe vágnák, hogy egy ilyen specializált társaságnak, mint a Sztázistechnológia Ltd., csak tudós lehet a feje.

No de rendben van. Az ember megengedheti magának azt a gyarlóságot, hogy önmagát fontosnak tartsa.

Hoskins előtt néhány számítógéppel nyomtatott lap hevert. A rezümém, gondolta, és az előzetes bemutatkozás jegyzete, meg ilyesmi. A férfi felpillantott a papírokból, ránézett, majd vissza, azután megint rá. Az értékelés túl őszinte volt és túl direkt. Miss Fellowes önkéntelenül is

megmerevedett. Érezte, hogy kipirul az arca, és arcizmai rángani kezdenek.

Most arra gondol, hogy a szemöldököm túl vastag, az orrom meg kicsit ferde, gondolta magában.

Majd úgy döntött, hogy nevetségesen viselkedett, mert ezt a férfit annyira sem érdekli az ő orrának a szöge, vagy a szemöldök teltsége, mint az, hogy vadonatúj cipő van-e rajta. Csak meglepő és egy kissé zavaró, ha egy férfi ilyen átható pillantással néz. Amennyire a legtöbb férfi érdeklődése kiterjed, egy egyenruhás nőrsz általában láthatatlan. Most ugyan nem visel uniformist, de az idők folyamán megtanulta, hogyan válják észrevehetetlenné akár utcai ruhában is, és ebben igen eredményesnek bizonyult. Nyugtalanítónak találta, hogy éppen ilyen tekintetben vizsgálják a megjelenését.

– Az ön papírjai rendkívül figyelemreméltóak, Miss Fellowes – kezdte Hoskins.

Elmosolyodott, de nem szólt semmit. Mit is mondhatna? Helyeseljen neki? Szabadkozzon?

– És igen jó ajánlásokat hozott a főnökeitől. Szinte ugyanazokkal a szavakkal dicsérik önt, tudta ezt? Rendíthetetlen elkötelezettség... teljes odaadás... krízishelyzetben nagyfokú leleményesség... kiemelkedő szakmai gyakorlat...

– Keményen dolgoztam, Dr. Hoskins, és általában tudom, mit csinálok. Gondolom eltúlozták azokat a dolgokat.

– Gondolom. – Rászegezte a tekintetét, és Edith megérezte a férfi erejét, céltudatosságát, s a konok kitartást, amivel végrehajtja elképzeléseit. Ezek mind kiváló jellemvonásai egy vezetőnek. De pokollá is tehetik azok életét, akik vele dolgoznak. Idővel majd kiderül, gondolta. Ugyanolyan határozottsággal nézett vissza rá. Hoskins végül azt mondta.

– Nem tartom szükségesnek, hogy a szakmai háttere felől faggassam. Arról minden benne van a rezüméjében, több is, mint kellene. Valójában csak két dolgot szeretnék megbeszélni.

Edith várt.

– Egy – mondta a férfi –. Tudnom kell, hogy végzett-e valaha olyan munkát, amelynek politikai kihatásai lehettek? Ami politikailag vitatható volt?

– Én egyáltalán nem politizálok, Dr. Hoskins. Olykor szavazok, ha olyasvalakit találok, akire érdemes voksolni, ám ez nem gyakran esik meg. De nem írok alá petíciókat, és nem veszek részt felvonulásokon, ha erre kíváncsi.

– Nem éppen. Sokkal inkább szakmailag, mint politikailag vitatható dolgokról beszélek. Olyasmikről, hogy miként kellene, és miként nem lehet bánni a gyerekekkel.

– Én csak egyetlen módját ismerem a gyermekgondozásnak ennek lényege pedig a gyermek igényeinek maximális kielégítése és a teljes megértés. Ha ez túl egyszerűen hangzik, elnézést kérek, de...

Hoskins mosolygott.

– Ez sem az, amire gondoltam. Amik engem érdekelnek... – elhallgatott, megnedvesítette az ajkát –, azok a Bruce Mannheim-féle sztorik. A nyilvános intézményekben alkalmazott módszerek fölötti heves viták. Érti, mire gondolok, Miss Fellowes?

– Én jobbra gyenge vagy fogyatékos gyerekekkel foglalkoztam, Dr. Hoskins. Minden igyekezettel azon voltam, hogy életben tartsam ó et, és fejlesszem a kondíciójukat. Az ilyesmi nem képezik vita tárgyát, ugye?

– Tehát szakmailag sosem került szembe ilyen Bruce Mannheim-féle gyerekvéddőkkel?

– Soha. Mr. Mannheimről olvastam az újságokban. De kapcsolatomban sosem volt sem vele, sem a hozzá hasonlókkal. Meg sem ismerném, ha találkoznék vele az utcán. És véleményem sincs a tevékenységéről, pro és kontra.

Hoskins megkönnyebbültnek látszott.

– Én sem mondtam, hogy szembehelyezkednék Bruce Mannheimmel, vagy az általa képviselt véleménnyel. De igen komoly nehézséget jelentene a számunkra, ha munkánk lényege az ellenséges nyilvánosság tudomására jutna.

– Természetesen. Én is ezt kívánnám legutoljára.

– Akkor rendben vagyunk. Lépünk tovább. A másik kérdésem az ön itteni munkájával kapcsolatos követelményekre vonatkozik. Miss Fellowes, mit gondol, gondját tudná viselni egy

különleges, fárasztó, talán engedetlen és meglehetősen kellemetlen gyermeknek?

– Természetesen tudnám.

– Gondolkozzon erről. Különleges problémák merülhetnek fel. Olyan gyerek lesz ez, amilyen nincs még egy a Földön. Ez lesz a világtörténelem legmagányosabb gyereke. Felkészült egy ekkora teherre? Hajlandó felvállalni ekkora megpróbáltatást?

Most megint rámeredt, mintha át akarna látni rajta. Edith ismét érezte a tekintetéből sugárzó határozottságot és megingathatatlan erőt.

– Azt mondja különleges, fárasztó és... hogy is mondta?... Meglehetősen kellemetlen gyerek lesz. Milyen módon lesz kellemetlen?

– Egy történelem előtti gyermekről van szó. Ezt tudja. Még nem tudjuk, fiú lesz-e vagy lány, de vadabb lesz, mint ma a Földön élő legvadabb törzs bármelyik tagja. A viselkedésmódja inkább lesz állati, mint emberi. Lehet, hogy egy vérengző vadhoz fog hasonlítani. Ezt értem én nehézség alatt, Miss Fellowes.

– Én nem csak koraérett gyerekekkel foglalkoztam, Dr. Hoskins, de vannak tapasztalataim érzelmileg zavart gyerekekkel is. Megbirkóztam már néhány kellemetlen kis fickóval.

– De ilyennel még nem.

– Majd meglátjuk, nemde?

– Vad, talán őrzöngő, nyomorult és magányos lesz. Idegen egy teljesen ismeretlen világban. Kiemeljük mindabból, ami ismerős számára, és szinte teljesen elszigeteljük: egy igazi kiszakított gyerek lesz. Ismeri ezt a kifejezést, hogy hontalan személy, Miss Fellowes? A múlt század közepén keletkezett, a Második Világháború idején, amikor az otthonuktól megfosztott emberek Európá-szerte bolyongtak, és...

– A világban ma béke van, Dr. Hoskins.

– Természetesen. De ezt ez a gyermek nem fogja észlelni. Szenvedni fog, mert széthullik az élete, ő lesz a legszánalmasabb hontalan személy. S mindezt gyerekfejjel éri meg.

– Mekkora?

– Pillanatnyilag a szkóppal negyven kilónál nagyobb tömeget nem tudunk áthozni. Ez alatt nem csak az élő anyagot értem, de az élettelen létfenntartó rendszert is. Ezért kisgyereket kell hoznunk, nagyon kicsit.

– Netán csecsemőt?

– Nem tudjuk biztosan. Egy hat-hét éves gyerekre számítunk. De lehet, hogy jóval fiatalabb lesz.

– Nem tudják? Csak úgy vaktában elragadnak valakit? – Hoskins neheztelni látszott.

– Beszéljünk inkább más dolgokról, Miss Fellowes. A személyi adatai szerint egyszer férjhez ment, de már jó pár éve, egyedül él.

Erezte, hogy arcát előnti a pír.

– Férjnél voltam, igen. De csak rövid ideig, és már régen.

– Nem voltak gyerekei.

– A házasságunk megszakadt. Jobbára amiatt, hogy nekem nem lehetett gyerekem.

– Értem – mondta Hoskins tompán, és kissé kényelmetlenül érezte magát.

– Természetesen ma már vannak különféle módszerek e probléma megoldására – exutero magzati kamrák, beültetések, béranyák, stb. De a férjem nem volt képes megbarátkozni a gének megosztásának hagyományos módszerétől eltérő módokkal. Neki saját gyerek kellett, aki az övé és az enyém, és akit én a szabályos kilenc hónap alatt hordok ki. Csakhogy erre nem voltam alkalmas, ő nem fogadott el alternatív megoldást, ezért azután... elváltunk.

– Sajnálom. És később nem házasodott újra? Megpróbált határozottnak, érzelemtől mentesnek tűnni.

– Az első kísérlet éppen elég fájdalmasan végződött. Nem voltam benne biztos, hogy a második nem lesz-e még fájdalmasabb, ezért nem vállaltam a rizikót. De ez nem jelenti azt, hogy nem tudom, hogyan kell bánni a gyerekekkel, Dr. Hoskins. Azt hiszem, nem kell külön rámutatnom, hogy a foglalkozásom megválasztása is arra hivatott, hogy a lelkemben támadt úrt áthidalja. Ezért is vállaltam egy-két gyerek helyett több tucat gondozását. Százakét. Mintha az enyémekek lettek volna.

– Nem mindegyikük volt szeretetreméltó.

– Nem, nem bizony.

– Nem csak kis pufók, pirospozsgás, piszeorrú gyerekeket vállalt? Úgy fogadta őket, ahogy jöttek, helyeset, csúfat, szelídet, vadócot? Feltétel nélkül?

– Fenntartás nélkül. A gyerek az gyerek, Dr. Hoskins. Akik nem szépek és helyesek, éppen azoknak van szükségük több törődésre.

Hoskins hallgatott, egy percig gondolkodott. Megérezte, hogy a nőben gyülemlik a csalódottság. Eljött ide, fel volt készülve arra, hogy majd a technikai háttéréről faggatják, az elektrolit egyensúlyhiányáról, a neuroreceptorokról, a fizio-terápiáról. De ilyesmi szóba sem került. Ezt a pofát csak az érdekli, hogy tud-e bánni egy szerencsétlen vademberrel vagy bármilyen gyerekkel, ahogy végül is kiderült. Egyáltalán hogyan lehetnek kétségei efelől? És ami még kevésbé idevágó, hogy belekeveredett-e már valamilyen politikai vitába... mit akarhatott ezzel? Hiszen tudta, hogy nem. Tudnia kellett. Nyilván nem nézte át elég alaposan a minőségét. Nyilván megvan már a jelöltje, és csak valami udvarias formáját keresi a visszautasításnak, amíg nyomós érvet nem talál. Végül megszólalt:

– Nos, mikor tudja legkorábban otthagyni mostani munkahelyét?

– Úgy értsem, alkalmaz? – tátogott a nő izgatottan. – Itt és most?

Hoskins halványan elmosolyodott, ami egyfajta sármot csalt széles arcára.

– Mi másért kérném, hogy mondjon fel?

– Nem kell előbb valamilyen bizottságnak döntenie?

– Miss Fellowes, én vagyok a bizottság, aki a végső döntést hozza. És gyorsan szoktam dönteni. Én tudom, hogy milyen munkatársat keresek, és úgy látom, ön olyan. Természetesen lehetett volna rosszabb is.

– És ha úgy esik?

– Akkor is gyorsan döntök, higgyen nekem. Ez egy olyan tervezet, amelynél nem lehet tévedni. Itt élet forog kockán, egy emberi élet, egy gyermek élete. Mi egyszerű tudományos érdeklődésből olyasmit teszünk, amire a legtöbb ember azt mondaná, szörnyűség a gyerekre nézve. Efelől nincsenek illúzióim. De egy percig sem hiszem, hogy szörnyetegek vagyunk – senki sincs közöttünk, aki azt hinné –, nincsenek aggályaim, és nem sajnálkozom amiatt, amire készülünk, sőt hiszem, hogy a gyermeknek, aki kísérletünk tárgya lesz, végül csak hasznára válik mindez. De azzal is tisztában vagyok, hogy mások mennyire ellenzik ezt a tervezetet. Éppen ezért a gyermek számára a legmegfelelőbb gondoskodást szeretnénk nyújtani, amíg nálunk van. Ha kiderülne, hogy ön nem alkalmas erre a feladatra, tétovázás nélkül leváltjuk, Miss Fellowes. Ezt ennél finomabban nem tudom kifejezni. Mi nem vagyunk szentimentálisak, de a felesleges kockázatot sem vállaljuk. Ezért pillanatnyilag tekintse úgy, hogy az állást próbaidőre megkapta. Kérjük, annak tudatában adja fel mostani egzisztenciáját, hogy nem garantáljuk, a jövő héten is, vagy akár még holnap is itt dolgozik. Nos, él a lehetőséggel?

– Ön igen ő szinte, Dr. Hoskins.

– Igen, az vagyok. Kivéve, amikor nem. Nos, Miss Fellowes? Mit mond?

– Én sem szeretem a felesleges kockázatot – mondta. Hoskins arca elkomorult.

– Ezt tekintsem visszautasításnak?

– Nem, Dr. Hoskins, ez az elfogadás. Ha kétségeim lettek volna afelől, hogy alkalmas vagyok erre a munkára, nem jöttem volna ide. Meg tudom csinálni. Meg fogom csinálni. És nem fogja megbánni, hogy így döntött, ebben biztos lehet. Mikor kezdhetek?

– A Sztázist már felhoztuk a kritikus szintre. Úgy tervezzük, hogy a szkópot két hét múlva, tizenötödikén, pontban fél nyolckor küldjük el. Szeretnénk, ha jelen lenne a visszatérésnél, és azonnal bekapcsolódna. Addig minden jelenlegi kapcsolatát fel kell számolnia. Az ugye világos, hogy huszonnégy órás alkalmazásról van szó, Miss Fellowes? Legalábbis a kezdeti időben. De ezt olvasta a pályázat feltételei között, ugye?

– Igen.

– Akkor tökéletesen megértettük egymást.

Nem gondolta Edith. Egyáltalán nem értették meg egymást. De ez nem fontos. Ha problémák

adódnak, majd megoldjuk őket valahogy. Csak a gyerek a fontos. Minden egyéb másodrendű. Minden.

1. közbjáték - Sokat Tudó

Már fényes nappal volt, és a táborban érezni lehetett a közelgő válság miatti nyugtalanságot. A Vadászok Társasága visszatért már a mezőkről. Nem maradtak kint csak addig, amíg megpillantották az ellenséget, nem is vadásztak; most itt gubbasztanak mind a heten, és morcos tekintettel mérlegelik a háborút és annak lehetséges következményeit. Istennő Szolgája már kicsomagolta a három szent medvekoponyát, és felhelyezte a kőoltár polcaira; most ott kuporog előtte, meztelen testét medvezsírral, farkasvérrel, meg édes mézzel kengeti, miközben az ősi imát kántálja, amiből nagy vész idején a bölcsességét szokta nyerni. Az Anyák maguk köré gyűjtötték az apróságokat, mintha attól tartanának, hogy a Másikak bármelyik pillanatban rájuk támadhatnak; a nagyobbacska félénken, bizonytalanul leskelődtek a kör pereménél.

Ami a törzs idősebbjeit, a bölcsüket, a tapasztaltakat illeti, ők a tábor fölötti kis dombon gyülekeztek, hogy megbeszéljék a haditervet. Ott volt Ezüst Felhő is, meg Mamuton Lovagló, aztán a félszemű Oroszlánként Küzdő, és a kövér Búzós Bivaly. Döntésüktől az egész törzs sorsa függött.

Amikor a Másikak a törzs nyugaton elterülő vadászterületeire költöztek, és nyilvánvalóvá vált, hogy az Emberek semmilyen módon nem tudják rávenni őket, hogy továbbálljanak, az idősebbek úgy döntöttek, az lesz a legjobb, ha keletre költöznek.

– Az Istennő a Másikaknak adta a nyugati földeket – közölte véleményét Búzós Bivaly. – De a keleti hideg földek hozzánk tartoznak. Az Istennő azt mondta, menjünk oda és éljünk békében.

A többiek helyeseltek.

– Így azután az Emberek erre a helyre költöztek. De most itt is felbukkantak a Másikak.

Most mit tegyünk? – kérdezte magában Sokat Tudó.

Talán elmehetnénk délre, a meleg földekre. De a meleg földeket már biztosan ellepték a Másikak, meg aztán a mi fajtánkból is élnek ott sokan, akik nem szívesen látnának bennünket. Vagy menjünk északra, ahol a rettenetes jégföldek terülnek el? A Másikak biztosan nem kíváncsiak olyan helyen élni. De mi sem, gondolta Sokat Tudó. Mi sem.

Igen nagy szomorúságot érzett. Messziről vándoroltak ide. A fárasztó menetelés kimerítette, és tudta, hogy Ezüst Felhő is fáradt, akárcsak a többiek. Ideje már megpihenni, és húst meg termést gyűjteni télire, hogy visszanyerjék erejüket. De úgy látszik, megint vándorolniuk kell pihenésre semmi remény, egy pernyi békéjük sem marad. Miért van ez így? Hát nincs ezen a széles földön egy nyugalmas hely, ahol megállhatnának?

Sokat Tudó nem ismerte a választ sem ezekre a kérdésekre, sem a többire. Büszke neve ellenére, amit önmagának adott, nem tudott megbirkózni a Másikak folytonos zaklatásának problémájával, de ugyanígy volt saját létének csodáival és kihívásaival is.

A törzsben ő az egyetlen, akinek nem jutott igazi hely, igazi feladat. Mint a legtöbb lány, ő is úgy nőtt fel, hogy majd Anya válik belőle, de túl sokáig várt a násszal inkább a szabad, kóbor életet választotta, olykor még a vadászmezőket is meglátogatta. Amikor a huszadik évében végre beleegyezett, hogy a harcos Sötét Szél ágyasa legyen, már túl öreg volt az ilyesmihez, és méhéből halott gyerekek születtek. Azután Sötét Szelet is elveszítette: egyetlen délután elvitte őt a fekete láz.

A szépsége megmaradt ugyan, de Sötét Szél halála után egyetlen társtalán harcos sem akarta őt, hiába volt szép. Tudták, hogy a méhe olyan hely, ahol meghalnak a gyerekek, így pedig kinek kellene? Meg aztán Sötét Szél korai halála miatt a rossz szerencse átka kísérte. Ezért aztán örökre egyedül maradt, s neki, akinek egykor annyi szeretője volt, ettől fogva egyetlen sem akadt. Belőle sosem lett Anya.

Az Istennő papnőihez sem csatlakozhatott, mert bár az Istennő eltúrta volna, hogy egy nem Anya szolgálja, de ahhoz a tanulást még azelőtt kellett volna elkezdenie, hogy az első vér kicsordult az ágyékából. Az pedig képtelenség, hogy egy huszonöt éves idősödő asszony, aki öt év alatt öt halott gyereket szült, szolgálja az Istennőt.

Sokat Tudó nem volt sem Anya, sem papnő, ami azt jelentette, hogy nem volt senki. Elvégezte

mindazt, amit az asszonyok szoktak, kaparta a bőröket, megfőzte az ételt, ápolta a betegeket és vigyázott a gyerekekre, de nem volt társa, nem tartozott egyetlen Társasághoz sem, s ettől szinte idegen maradt a saját népe között. Egyetlen reménye az, hogy ha Múltak Őrzője meghal, ő lehet a törzs krónikása. Múltak Őrzője olyan asszony, mint ő, nem Anya, nem papnő és az egész törzsben ő, Sokat Tudó az, aki a legközelebb áll hozzá. Csakhogy bár Múltak Őrzője negyven évesen a törzs legöregebb tagja, még mindig életerős és jó egészségnek örvend. Jóllehet ő most nyolc évvel fiatalabb nála mégis öregnek számít már. Arra gondolt, az ő végzete az, hogy korán megöregedjen és meghaljon, mielőtt Múltak Őrzője kezéből kiesik a rováspálca.

Szomorú ez az élet. De Sokat Tudó el tudta rejteni bánatát, s ebben különbözött a többiektől. Hadd féljenek csak tőle, hadd gyűlöljék.

Szokása szerint most is egymagában állt, és figyelte a többieket. Amazok is tanácstalanok voltak a Másikak miatt, akárcsak ő. De legalább együvé tartoztak, egy csoport biztonságában éltek.

– Ott van, aki kell nekünk! – kiáltotta Tüzes Szem. – Sokat Tudó kijöhet velünk, hogy harcoljon a Másikak ellen!

– Sokat Tudó! Sokat Tudó! – kiabálták a vadászok érces hangjukon.

Persze gúnyolódtak rajta. Mint mindig. Ezek mindegyike visszautasította őt, amikor Sötét Szél halála után az ágyasuk akart lenni.

Mindezek ellenére odament melléjük és vigyorogva tekintett le rájuk, ahogy ott kuporognak a fagyos földön.

– Igen – közölte. – Jó ötlet. Tudnék úgy harcolni, mint bármelyikötök.

Azzal kinyújtotta a kezét, és mielőtt megakadályozhatták volna, elragadta Tüzes Szem lándzsáját. Amaz dühösen felmordult és felpattant, hogy elvegye tőle, de az asszony ügyes mozdulattal félreugrott, és a lándzsa hegyét Tüzes Szem hasának szegezte. A férfi a szemét meresztve nézett rá. Nem csak a szentségtörés miatt, hogy asszony kezében lándzsát lát, de a félelemtől is, hogy fel találja nyársalni.

– Add vissza – kiabálta öblös hangján.

– Nézd csak, tudja, hogyan kell tartani, Tüzes Szemcsodálkozott Farkasok Fája.

– Igen, és azt is tudom, hogyan kell használni.

– Add vissza!

Újból megbökte. Azt hitte, Tüzes Szem dühbe gurul. Az ábrázata már vörösödött, és verejték csorgott az arcán. Mindenki nevetett. A vadász előrelendült, de az asszony és a lándzsa elugrott. Tüzes Szem mérgesen feléje köpött, és összekulcsolt kezével felmutatta a démon jelét. Sokat Tudó vigyorgott.

– Mutasd csak még egyszer, és a véreddel mosom le a jelet – fenyegette.

– Gyere csak – kurjantotta Tüzes Szem kelleetlenül. Láthatóan alig tudott uralkodni magán. – Nincs jogod megérinteni azt a lándzsát, ezt te is tudod. Van nekünk elég bajunk anélkül is, hogy te ilyen ostobaságokat csinálj.

– Te mondtad, hogy menjek ki a férfiakkal vadászni-szólt. – Hát akkor szükségem lesz egy lándzsára, nem? A tiéd éppen megfelel. Egészen jó darab. Csinálj magadnak másikat, ha akarsz.

A többiek megint nevettek. De ezúttal különös éle volt a nevetésüknek.

Sokat Tudó úgy tett, mintha támadna, s Tüzes Szem háritott. Elindult az asszony felé, mintha pusztá erőszakkal akarná elvenni tőle. De amaz egy komoly szúrással figyelmeztette. Tüzes Szem meghátrált, s dühösen, no meg ijedten nézett.

Sokat Tudó már nem emlékezett rá, mikor mulatott utoljára ilyen jól. Tüzes Szem a törzs legerősebb harcosa, ráadásul a legjóképűbb, a vállalai szélesek, mint a mamuté, és csodás, szénfekete szeme izzott előreugró dús szemöldöke alatt. Fiatal korában hált vele néhányszor, és Sötét Szél halála után abban reménykedett, hogy lesz még rá alkalma. De a férfi volt az első, aki visszautasította. Azt mondta, neki egyedül Tejfónás kell csak. Azt mondta, ő az olyan asszonyokat szereti, akik tudják, hogyan kell kihordani egy gyereket. Így lett vége kettejük kapcsolatának.

– Itt van – mondta végül Sokat Tudó megenyhülve. Előrehajolt, és Tüzes Szem lándzsáját a földbe szúrta. Mivel már melegen süttött a nap, és az előző esti hó is elolvadt, a lándzsa hegye mélyen beleszaladt a földbe.

Tüzes Szem nagyot mordulva rántotta ki onnan.

– Meg kellene öljelek – sziszegte, és az arca előtt megrázta a lándzsát.

– Rajta – biztatta amaz, és széttárva karjait kidüllesztette a mellét. – Ide szúrj! Öljd meg egy asszonyt, Tüzes Szem. Nagy hőstett lesz.

– Lehet, hogy meghozná a szerencsénket – válaszolta a férfi, de leeresztette a fegyverét. – Ha még egyszer hozzáérsz a lándzsámhoz, Sokat Tudó, kikötlek a domboldalra, hogy faljanak fel a medvék. Megértetted? Igen?

– Fenyegedéseidet tartogasd a Másikaknak – vágott vissza az asszony azonnal. – Azokat nehezebb megijeszteni, mint engem. Bár én sem ijedtem meg tőled.

– Te már találkoztál egy Másikkal szemtől szembe, ugye? – kérdezte Sziklás Hegy.

– Egyszer igen – válaszolta Sokat Tudó, és a komor emléktől összeráncolta a szemöldökét.

– Milyen szaguk van, amikor közel jönnek? – kérdezte Fiala Antilop. – Úgy hiszem, igencsak bűzlenek.

Sokat Tudó bólintott.

– Akár csak a döglött hiéna – válaszolta. – Mint ami egy meg egy fél hónapja rothad. És rettenetesen csúf. El sem tudod képzelni, mennyire csúf. Az ábrázata ilyen lapos, mintha valaki beverte volna. – A kezével mutatta, milyen.

– És a fogai olyan kicsik, mint egy gyereké. Nevetségesen kis füle van és apró orra. A karja, a lába – megborzongott – egészen lehetetlen és borzasztó. Mint a póké. Hosszú és vékony.

Mindenki ámulattal figyelte, még Tüzes Szem is. A törzsből senki, még Ezüst Felhő sem találkozott egy Másikkal olyan közlelől, hogy megérinthette volna, ahogyan Sokat Tudó.

Egynémelyikük távolról, egy villanásnyi időre megpillantott ugyan egyet-egyét közülük, de az nagyon régen volt, még a nyugati földeken. De Sokat Tudó az erdőben botlott bele egyikükbe.

Ez sok évvel ezelőtt esett meg, akkor még tizenkilenc éves volt, egy vadóc kislány, aki mindenben a maga útját járta. A Vadászók Társasága végül megtiltotta neki, hogy elkísérje őket a portyáikra, ő pedig egy kora reggelen, amikor különösen komor hangulatban volt, messzire elkalandozott a törzs táborhelyétől. Dél tájban egy fehér, bolyhos nyírfákkal szegélyezett tisztáson apró, kövekkel határolt vízmedencét talált, s gyorsan lehámozta magáról a bőreit, hogy megfürödjön a kéklő, hideg vízben. Amikor kimászott, meglepetten vette észre a Másikat – kétségkívül egy Másik volt –, amint az úgy húsz lépés távolságból figyel.

Magas volt, hihetetlenül magas, akár csak egy fa, és nagyon vékony, szűk válla és lapos melle volt. Magassága ellenére sokkal törékenyebbnek látszott egy asszonynál. Az arca a legkülönösebb volt, amit valaha is látott, gyerekes vonású, és igen sápadt bőrű. Az állkapcsa olyan gyengének tűnt, hogy elcsodálkozott, vajon mi módon képes megrágni vele a húst. A szeme nagy volt, és olyan tiszta, mint a patak vize, amihez a színe is hasonlított, a homloka pedig egyenesen felfelé hajlott, s a szemöldöke sem nyúlt előre.

Mindent egybevetve, gondolta, meglepően csúf, olyan ronda, mint egy démon. De nem látszott veszélyesnek. Amennyire látta, semmilyen fegyvert nem viselt, s mintha még mosolygott is volna. Legalábbis úgy gondolta, hogy mosoly volt az, ahogy kivillantotta fehér fogait.

Sokat Tudó érett ifjúi szépségében teljesen meztelenül állt előtte. Nem szégyellte magát, sőt még az a váratlan gondolat is felmerült benne, hogy szeretné, ha a férfi odamenne hozzá, magához vonná, a karjaiba zárná és szeretkezne vele, mindegy, hogy a Másikak mily módon teszik azt a feleségükkel. Olyan csúfan, amilyen volt, megkívánta a férfit. Vajon miért? – gondolkodott el rajta. És válaszolt is magának-biztosan azért, mert másmilyen, mert új, mert más. Igen, neki adta volna magát. És hazamehetett volna vele, és most vele élhetne, és ő is Másik volna, mert már akkor nagyon unta a törzs férfait, és készen állt az új fogadására. Igen. Igen.

Mitől kellett volna félnie? A Másikakat mindig démoni lényeknek tartották, de ebben a férfiban nem volt semmi démoni, csak furcsa az arca, magas és sovány, ez minden. Egyáltalán nem látszott fenyegetőnek. Csak másféle volt.

– A nevem Zuhatagos Folyó – mondta neki. Akkoriban így nevezte magát. – Te ki vagy?

A Másik nem válaszolt. Mély hang hagyta el a torkát, ami nevetés is lehetett. Nevetés?

– Tetszem neked? A törzsből mindenki szépnek tart. Hát te?

Kezével végigsimította hosszú fekete haját, ami még nedves volt a fürdözéstől. Illegette magát, hogy a férfi láthassa telt kebleit, erős és kemény karját, a csípőjét, határozott nyakát. Két vagy három lépést tett feléje, és mosolyogva egy szerelmes dalocskát kezdett dúdolgatni.

A férfi szeme elkerekedett, és megrázta a fejét. De kinyújtotta a kezét, és feléje tartotta a tenyerét, az ujjaival pedig varázs-jeleket, minden bizonnyal démon-jeleket rajzolt maga elé. Azután hátralépett.

– Csak nem félsz tőlem? Csupán játszózni akartam. Gyere ide, te Másik-nevetett a férfira. – Figyelj, ne hátrálj előlem! Nem foglak bántani, nem érted, amit mondok? – Hangosan, tisztán beszélt, hosszú szüneteket tartott a szavak között. De a férfi csak hátrált. Erre a melle alá nyúlt és megemelte: ez volt az ajánlkozás egyetemes jele.

Ezt legalább megértette.

Olyan mély, búgó hangot hallatott, mint egy sarokba szorított állat. Szemében határozottan félelmet látott. Rémülten – vagy inkább felháborodva biggyesztette le az ajkát.

Igen, fel volt háborodva.

Olyan visszataszító lehettem a számára, mint ő nekem. Megfordult, és fejveszetten bemenekült a nyírfák közé.

– Várj! – kiáltott utána. – Másik! Másik! Gyere vissza!

Másik, ne szaladj el!

De elment. Ez volt életében az első eset, hogy egy férfi visszautasította, s ő ezt megdöbbenőnek, hihetetlennek találta. Még ha az egy Másik is, még ha ő idegen is a számára és kevésbé vonzó, annyira visszataszító nem lehet, hogy egy férfi így megrettenjen, és elszaladjon tőle.

Igen, igen. Biztosan gyerek még, gondolta.

Aznap este, amikor visszatért a törzshöz, elhatározta, hogy ágyasa lesz valamelyik fajtájabelinek, és amikor nem sokkal ezután Sötét Szél megkérte, hogy ossza meg vele a gyékényt, tétovázás nélkül elfogadta az ajánlatot...

– Igen – mondta a Vadászók Társaságának. – Igen, nagyon is jól tudom, hogy néznek ki a Másikak. És ha összetalálkozunk velük, odamegyek hozzájuk és megölöm az utálatos állatokat!

– Nézzétek – súgta Farkasok Fája –, az öregek jönnek lefelé a dombról.

Tényleg jöttek lefelé, a sort Ezüst Felhő vezette, bénán bicegett, de nyilván titkolta a többiek előtt, mindenesetre a másik három öreg ott botladozott a közelében. Sokat Tudó figyelte, hogyan vonulnak be a táborba, s mennek egyenesen az Istennő kőoltárához. Ezüst Felhő sokáig tárgyalt a papnőkkel. Azok eleinte a fejüket rázták, azután egyre gyakrabban bólogattak. Akkor Ezüst Felhő a legidősebb papnővel az oldalán előrelépett, hogy megtegye a bejelentést.

– A Nyárünnep – kezdte –, idén nem lesz megtartva, legalábbis elhalasztjuk. Az Istennő elégedetlenségét fejezte ki azzal, hogy a Másikakat erre a távoli, keleti vidékre küldte, az Emberek táborhelyének közelébe, ahol nem számítottak rájuk. Az Emberek nyilván helytelenül cselekedtek; nem ez az alkalmas hely a táboruk számára. Ezért az Embereknek még ma el kell innen menniük, és a Három Folyó Vidékére zarándokolniuk, oda; ahol a múlt évben azt a magas oltárt állították az Istennőnek. A Három Folyó Vidékén azután bocsánatért kell esedezniük az Istennőhöz, hogy az megmutassa nekik, miben vétkeztek. Sokat Tudó felnyögött.

– De hetekig tart, míg odaérünk! És az a hely éppen a rossz irányban van! Pontosan visszajutunk oda, ahonnan elindultunk, és ahol most nyüzsögnek a Másikak!

Ezüst Felhő jeges pillantást vetett rá.

– Az Istennő nekünk ígérte ezt a földet, és Másikak nélkül. Mégis úgy értünk ide, hogy a Másikak már itt voltak. Ez nem az, aminek lennie kell. Kérnünk kell az útmutatását.

– Akkor kérjük tőle lent délen. Ott legalább melegebb van, és hátha találunk egy elhagyott helyet, ahol a Másikak nem zavarnak minket.

– Megengedjük neked, hogy délnek menj, Sokat Tudó. De mi még ma elindulunk a Három Folyó Vidékére.

– Hát a Másikak? – kiáltotta.

– A Másikak nem merik megközelíteni az Istennő kegyhelyét – nyugtatta Ezüst Felhő. – De ha attól félsz, hogy mégis megteszik, Sokat Tudó, akkor hát... menj délnek. Menj délnek, Sokat Tudó!

Hallotta, amint valaki nevet. Tüzes Szem volt az. Azután a Vadászok Társaságának többi tagja is nevetni kezdett, és az Anyák némelyike is csatlakozott hozzájuk. Perceken belül mindenki hahotázott, és reá mutogatott.

Azt kívánta, bárcsak Tüzes Szem lándzsája még a kezében lenne. Mindegyikükbe belémártaná, és senki nem tudná megakadályozni a mészárlást.

– Menj délnek, Sokat Tudó! –kiáltozták feléje. –Menj délnek, menj délnek, menj délnek!

Átkozódni akart, de visszatartotta. Láta, hogy észrevették ezt. Ha most hangosan kimondja, elúzik a törzsből. Tíz éve még örült is volna ennek. De most már öregasszony, elmúlt harminc. Egyedül elindulni, az számára egyenlő a halállal.

Néhány dühös szót mormogott magában, és elfordult Ezüst Felhő állhatatos tekintetétől.

Ezüst Felhő összecsapta a kezét.

– Jól van – kiáltotta –, kezdjétek pakolni. Mindenki! Tábort bontunk! Elindulunk, mielőtt besötétedik!

2. fejezet - Megérkezés

Edith Fellowes számára ez a pár hét borzasztóan zsúfolt lett.

A legnehezebbnek a kórháztól való elszakadás tűnt. A kéthetes felmondási idő nemcsak hogy szabályellenes volt, de elég kevés is; ám az adminisztráció méltányolta, hogy Edith Fellowes vonakodva hagyja ott a munkahelyét, s csak azért távozik, mert egy új tervezetnél hihetetlenül izgalmas munkát ajánlottak fel neki.

Megemlítette a Sztázistechnológia Ltd. nevét.

– A dinoszaurusz-bébit fogja dajkálni? – kérdezték tőle, és mindenki kuncogott.

– Nem, nem a dinoszauruszt – válaszolta. – Annál valami sokkal izgalmasabbat.

További részletekkel nem szolgált. Dr. Hoskins megtiltotta neki, hogy bárkinek is beszéljen róla. De azok előtt, akik Edith Fellowes-szal dolgoztak együtt, nem lehetett kétséges, hogy a tervezetnek a gyerekekhez lesz valami köze; és ha Edith új munkaadói ugyanazok, akik azt a híres dinoszauruszt felhozták a mezozoikumból, akkor biztosan valami hasonlót terveznek – például, hogy egy múltbéli gyermeket hoznak fel az idők mélyéről. Miss Fellowes ezt nem erősítette meg, de nem is tagadta... Ám ők tudták. Mindenki tudta. A szabadságát természetesen kiadták.

Néhány héten át mégis napi huszonnégy órát kellett dolgoznia, míg elkötötte a még meglévő szájakat, megírta a szükséges jelentéseket, előkészítette a dolgokat az utódja számára, és kiválogatta a saját készülékeit a kórházi közül. Ez különösebb terhet nem jelentett ugyan, de kimerítő volt. A dolog legnehezebb részének az tűnt, hogy el kellett búcsúzni a gyerekektől. Nem hitték el, hogy otthagya őket.

– Ugye néhány hét múlva visszajön, Miss Fellowes? – kérdezték a köréje sereglett gyerekek.

– Ugye, csak vakációzni megy? Egy kis szabadságra? Hová utazik, Miss Fellowes?

E gyerekek némelyikét születésétől fogva ismerte. Ők most öt-, hat-, hétévesek, némelyikük járóbeteg, de legtöbbjük bentlakó. Velük évről évre találkozott.

Nehéz, nagyon nehéz volt elmondani nekik az igazat. De megacélozta akaratát, és elvégezte a feladatot. Most egy másik gyermek mellett a helye, egy különleges gyermek mellett, akit a világ történelme során eddig a legnehezebb volna bárhová is besorolni. Ő pedig tudta, hogy ott a helye, ahol a legnagyobb szükség van rá.

A város keleti részében bérelt lakását bezárta, egy-két holmit magához vett, a többi szabályszerűen elraktározta. Ez hamar meglett. Virágokat nem tartott, amiatt nem kellett aggódnia, sem macskát vagy bármilyen állatot. A munkája az, ami az életét kitöltötte: a gyerekek, mindig csak a gyerekek. Növényekre, állatokra nincs szüksége.

Megfontolt lévén azonban meghatározatlan időre fenntartotta a bérletet. Komolyan vette Gerald Hoskins figyelmeztetését, hogy bármely pillanatban elbocsáthatják. Vagy felmondhat ő is: Edith tudta, hogy élhet ezzel a lehetőséggel, amennyiben a munka nem felel meg neki, vagy ha a Sztázistechnológia projektjében elfoglalt helye nem elégíti ki; hogy nagyon gyorsan kiderülhet, a legnagyobb baklövés volt elfogadni ezt az állást. Nem szabad felégetni a hidakat, egyáltalán nem: a

kórház, a gyerekek, a lakása mind visszavárják.

Ez utóbbi két hétben számtalanszor átutazott a városon, hogy a Sztázistechológiánál segédkezzen a múltbéli gyermek megérkezésének előkészületeinél. A dolgok beszerzéséhez kirendeltek mellé három segítséget, két fiatalembert és egy asszonyt, ő pedig hosszú listákkal látta el őt, amiken felsorolta, hogy mikre van szüksége – gyógyszerekre, táplálkozási segédeszközökre, még egy inkubátort is vetetett.

– Egy inkubátort? – kérdezte Hoskins.

– Egy inkubátort.

– Nem koraszülöttet akarunk áthozni, Miss Fellowes.

– Nem tudja, mit fog áthozni, Dr. Hoskins. Maga mondta. Áthozhat egy beteg gyermeket, vagy egy gyengét, de áthozhat egy olyat is, aki abban a pillanatban betegszik meg, amint belép modern mikrobákkal fertőzött korunkba. Azt akarom, hogy az inkubátor készen álljon.

– Egy inkubátor, rendben van.

– Kell továbbá egy steril szoba, ami elég nagy egy aktív és egészséges gyermek számára, amennyiben kiderül, hogy máris kinőtte az inkubátort.

– Miss Fellowes, kérem, legyen belátó. A költségvetésünk...

– Egy steril szobát. Csak amíg meggyőződünk róla, hogy beengedhetjük őt a szennyezett levegőnkbe.

– Attól tartok a fertőzésveszély mindazonáltal elkerülhetetlen. Attól a pillanattól fogva, hogy megérkezik, mikrobáktól hemzsegő levegőnket lélegzi be. Arra nincs mód, hogy a Sztázist csírámentes környezetben tartsuk, ahogyan azt látszólag kívánja. Nem megy, Miss Fellowes.

– Akarom, hogy menjen.

Hoskins mindent megadott neki, amit nyilvánvalóan nem fényűzésből kért.

– Ez olyasmi, amit nem fogok megadni, Miss Fellowes. Méltányolom, hogy minden elképzelhető kockázattól meg akarja óvni a gyermeket. De mivel nem ismeri berendezéseink alapvető fizikai felépítését, el kell fogadnia a tényt, hogy nem tudjuk a gyermeket azonnal egy steril szobába szállítani. Nem tudjuk.

– De ha megbetegszik és meghal?

– A dinoszaurusz is jó egészségnek örvend.

– Semmi okunk feltételezni, hogy prehisztorikus, vagy bármilyen hullók megfertőződnenek olyan mikroorganizmusoktól, amelyek emberi kórokozókat hordoznak. És amit most akar áthozni, Dr. Hoskins, az egy emberi lény, nem egy dinoszaurusz. A mi saját fajunk tagja.

– Méltányolom ezt a tényt, Miss Fellowes.

– Akkor hát arra kérem...

– A válaszom mégis nem. Valamennyi rizikót vállalnunk kell, és a mikrobaferőzés ezek közé tartozik. Minden elképzelhető orvosi segítséget igénybe veszünk, ha probléma merül fel. De nem fogunk megteremteni egy varázslatos, száz százalékosan biztonságos környezetet. Nem fogunk. – Hoskins hangja végül megenyhült. – Miss Fellowes, hadd ne mondjak ennél többet. Nekem is van gyerekm, egy kisfű, még annyi idős sincs, hogy óvodába adjam. Igen, az én koromban, és 8 a legcsodálatosabb élmény az életemben. Szeretném, ha tudná, Miss Fellowes, hogy legalább annyira aggódom a jövő héten érkező gyermek biztonságáért, mintha az az én Jerry fiam lenne. És olyan biztos vagyok benne, hogy minden simán fog menni, mintha az én fiam venne részt a kísérletben.

Miss Fellowes nem volt meggyőződve arról, hogy ez az érvelés őszinte. De az világosnak tűnt előtte, hogy Hoskins biztos a dolgában, és ez az incidens nem fogja közelebb hozni az ő lemondásának percét. A lemondás lehetősége olyasmi, amit tartalékba helyezett, s amivel most oktalanság lett volna fenyegetőzni. Ez az egyetlen fegyvere. Ha szükség lesz rá, a megfelelő pillanatra kell tartogatnia, ez pedig korántsem az.

Hoskins ugyanilyen hajthatatlan maradt, amikor csak nagy nehezen engedte meg, hogy alaposabban megsejmelje a helyet, ahol a gyermeket el fogják helyezni.

– Ez itt a sztázis zóna – magyarázta neki –, és itt már folyik a visszaszámlálás. Senki nem léphet be oda, amíg ez tart. Senki. Sem ön, sem én, még az Egyesült Államok elnöke sem. És nem szakíthatjuk meg a visszaszámlálást, csak mert ön városnéző tőrara vágyik.

- De ez az elhelyezés nem megfelelő...
- Az elhelyezés megfelelő, Miss Fellowes. Több, mint megfelelő. Bízzon bennem.
- Én mégis inkább...
- Igen. Bízzon bennem.

Milyen megvetésre méltó szavak. Többé-kevésbé mégis bízik benne.

Az asztalán, az irodában látott hivalkodó "Ph.D." tábla ellenére még mindig nem volt biztos abban, hogy Hoskins miféle tudós, vagy hogy mennyire jó tudós. Egy dolog viszont biztos, hogy igen szigorú ügyvezető. Máskülönben nem válhatott volna a Sztázistechnológia Ltd. fejevé.

Tizenötödikén délután, pontban öt órakor megszólalt Miss Fellowes telefonja. Ned Bruton volt az, Hoskins egyik belső munkatársa.

– A visszaszámlálás utolsó három órájához értünk, Miss Fellowes, a célponton minden rendben van. Pontosan hét órakor önért küldünk egy kocsit.

– Köszönöm, de magamtól is át tudok menni.

– Dr. Hoskins utasítása, hogy küldjünk önért egy kocsit. Hét órakor ott lesz.

Miss Fellowes felsóhajtott. Vitatkozhatna, de mi értelme?

Hoskins csak hadd nyerje meg a kis csatáit, gondolta. A muníció maradjon csak meg a nagy ütközetekre, amik, tudta, nincsenek is már olyan messze.

Könnyű eső szitált. A szürke és sivár éjszakai égbolt háttérében a Sztázistechnológia minden eleganciát és bájt mellőz, pajtához hasonló épületei csúfabbnak tűntek, mint máskor.

Az egész olyan mesterkéltnek és hevenyészettnek látszott. A durva konstrukció örömtelen, embertelen hatást keltett. Teljes munkaidejét intézeti környezetben töltötte el, de ezek az épületek még a legkomorabb kórházakat is a gyönyör és a nevetés paradicsomává emelik. És a szolgálati jelvényel ellátott alkalmazottak, amint rideg tekintettel, semmitmondó arckifejezéssel, suttogva, katonás merevséggel végzik a dolgukat...

Mit keresek én itt? – kérdezte magában. Egyáltalán hogyan csöppentem ebbe bele?

– Erre kérem, Miss Fellowes – tessékelt Bruton.

Az emberek bólintottak, intettek feléje. Úgy tűnt, bemutatkozásra semmi szükség. Láthatóan minden férfi tudta, ki ő, és hogy mi a feladata. Természetesen ő is viselt szolgálati jelvényt, de szinte senki nem nézett rá. Csak úgy tudták. Ez a gyerek nőrsze, állapították meg magukban. Egyszeriben mintha egy futószalagra került volna, sebesen haladt a sivár folyosókon – amiket csak sebtében volt alkalma megfigyelni –, a kutatólaboratórium felé, ahová még sosem lépett be. Koppanó fémlépcsőn mentek lefelé, és egy ablaktalan, gyengén megvilágított alagútba jutottak. Úgy tűnt a végtelenségig tart az út, amikor végre egy acélajtóhoz érkeztek, melynek feketére mázolt lapjára a védőmező le s fel futó fénypajzsa hullámos mintákat rajzolt.

– Tartsa a kártyáját a pajzs elé – utasította Bruton.

– Miért van erre szük...

– Kérem, Miss Fellowes. Kérem.

Az ajtó kinyílt. Újabb lépcsők előtt találták magukat. Felfelé és csak felfelé mentek egy irdatlan hordóra emlékeztető üreg belső fala mentén, azután egy csarnokba értek, majd egy ajtón át... – tényleg szükség van minderre?

Végül egy galériára léptek ki, ami egy üregre nézett le. Odalent meglehetősen összevisszaságban műszerek, készülékek sorakoztak félkör alakban elrendezve, ami leginkább egy úrhajó-vezérlőpult és egy irdatlan komputerpanel keresztezésének tűnt – vagy inkább egy zavaros, fantasztikus film díszletének. Borzas, zavart tekintetű technikusok serénykedtek látszólag teátrális mozdulatokkal, miközben rejtélyes kézjelekkel kommunikáltak egymással. Mások vastag kábeleket vonszoltak egyik készüléktől a másikig, valamit nézegettek, azután megcsóválták a fejüket, és mindent visszaraktak az eredeti helyére. Fények villogtak, a hatalmas ernyőkön számok peregtek.

Dr. Hoskins a galérián állt, nem messze tőlük, de csak feléjük pillantva mormogta:

– Miss Fellowes.

Láthatóan el volt foglalva, testileg mintha ott sem lenne.

Még csak nem is intett neki, hogy foglaljon helyet, pedig a galérián, a korlát közelében négy-öt sorban székek sorakoztak, ahonnan szemmel lehetett tartani a lenti nyüzsgést. Keresett hát magának

egy széket az első sorban, és leült.

Hirtelen fény gyúlt, és megvilágította a pontosan alatta elterülő részt, amit eddig teljes sötétség borított. Lepillantott, és egy mennyezet nélküli apartman tárult a szeme elé, egy óriási babaház, ami feltehetően azért volt így kialakítva, hogy felülről meg lehessen figyelni.

Az egyik helyiségben észrevett egy mikrohullámú sütőt meg egy hűtőszekrényt, míg egy másik helyiség mosdónak lett berendezve. Egy fürkében mindenféle orvosi műszer hevert, ismerősek voltak, mert többek között ezeket kérte Dr. Hoskinstól. Ott volt az inkubátor is.

Egy másik szobában pedig egy kis ágyat pillantott meg.

Most szolgálati jelvényes férfiak és nők léptek a helyiségbe, és helyet foglaltak a székeken. Miss Fellowes felismerte a Sztázis néhány vezetőjét, akiket korábbi látogatásai alkalmával mutattak be neki, de a nevükre már nem emlékezett. A többiek teljesen ismeretlenek tűntek számára. Mind feléje intettek, és úgy mosolyogtak rá, mintha már évek óta együtt dolgoznának.

Akkor megpillantott valakit, akinek a neve és az arca ismerősnek tűnt; egy sovány, jóképű férfit, aki úgy ötvenöt éves lehetett. Választékosan nyírt apró, szürke bajuszkát viselt, metsző tekintetű szemével mindent alaposan megfigyelt.

Candide Deveney! Az International Telenews tudományos tudósítója.

Miss Fellowes nem sokat nézte a televíziót. Hetente legfeljebb egy-két órányit, olykor még kevesebbet, de előfordultak hetek, amikor nem is emlékezett rá, hogy egyáltalán bekapcsolta a készüléket. A könyvek minden tekintetben kielégítették, de hosszú munkaideje miatt sokszor még azokra sem nyílt lehetősége. Ám Candide Deveney olyan tévés személyiség, akit ismert. Nagy ritkán adódott olyan érdekesség, amit meg is kellett nézni, nem volt elég, ha csak olvasott róla – például a Marsra szállás, vagy a dinoszaurusz bébi felhozása, vagy egy látványos nukleáris robbantás az Északi Félteke felett, amely egy eltévedt aszteroidát volt hivatva megsemmisíteni, ami tavaly a Földet fenyegette. Ezeket az eseményeket mindig Candide Deveney mutatta be a képernyőn. Minden nagyobb tudományos eredmény első számú riportere volt ő. Hogy ma is itt van, ez jó benyomást tett Miss Fellowes-ra. Egy kissé gyorsabban kezdett verni a szíve arra a gondolatra, hogy olyan fontos eseményben lehet része, amelyet Deveney is érdemesnek tartott arra, hogy megtekintsen, nem is beszélve arról, hogy itt ülhet karnyújtásnyira tőle, s ha akarná, akár meg is érinthetné.

És akkor megrettent saját ostobaságától. Deveney végtére is csak egy riporter. Miért csodálja őt annyira, mikor csak a képernyőn látta?

Az sokkal csodálatraméltóbb, gondolta, hogy őlc most visszanyúlnak az idők mélyére, és felhoznak onnan egy kis emberi lényt a huszonegyedik századba. És hogy ő is szerves része ennek a műveletnek. Ő, és nem Candide Deveney. Ha valakinek, Deveneynek kell csodálattal tekintenie Edith Fellowes-ra.

Hoskins odalépett a nagy Deveney-hez és láthatóan a műveletet magyarázta neki. Miss Fellowes kissé elfordította a fejét hogy hallja őt.

– Elgondolkoztam azon, amit maguk itt azóta csináltak, hogy a dinoszaurusz ügyében utoljára önöknél jártam-mondta Deveney. – Van egy dolog, amivel nem tudtam megbirkózni, és ez a kiválasztás kérdése.

– Folytassa – biztatta Hoskins.

– Ha nagyon messzire visszanyúlnak is, az érzékelhető. Ha mélyebbre nyúlnak, a dolgok homályosabbá válnak. És az sokkal több energiába és fáradtságba is kerül – ezt nem nehéz megérteni. De akkor nyilván egészen közelre is vissza tudnának nyúlni. Számomra itt van a rejtély, és nem csak számomra. Úgy értem, ha képesek arra, hogy 100 millió évre visszanyúljanak, képesnek kell lenniük arra is, hogy sokkal kisebb ráfordítással csak a múlt csütörtökről hozzanak fel valakit. Ön mégis azt mondja, hogy múlt csütörtökre egyáltalán nem tud visszamenni, az zárva van ön előtt. Miért van ez?

– Nézze Deveney, kevésbé lesz ez ilyen ellentmondásos, ha megengedi, hogy alkalmazzak egy analógiát.

(Deveney-nek szólította! – gondolta Miss Fellowes. Mint egy egyetemi professzor, aki a tanítványának magyaráz!)

– Nos, használjon analógiát – egyezett bele Deveney. – Ha úgy gondolja, hogy az segít.

– Nos hát... Egy normál méretű könyvet el tud olvasni hatlábnyi távolságból, igaz? De sokkal könnyebb, ha az a könyv egy láb távolságban van. Vagyis, minél közelebb, annál jobb. Ha viszont egy hüvelyknyire tartja a szemétől, nem lát semmit. Olyan közeli dolgokra az ember szeme nem tud fókuszálni. Így tehát a távolság meghatározó tényező. A túl közel legalább olyan rossz, mint a túl távol, legalábbis a látható tartományon belül.

– Hmm – húzta fel a szemöldökét Deveney.

– Vagy vegyünk egy másik példát. Az ön jobb válla mintegy harminchüvelyknyire van a mutatóujjától, amivel minden különösebb erőlködés nélkül meg tudja érinteni a jobb vállát. No már most. Az ön könyöke fele olyan távol van a mutatóujjától, mint a válla. A közönséges logika szerint tehát a könyökével könnyebben kellene tudnia megérinteni a vállát. Gyerünk próbálta meg! Vagy érintse meg a mutatóujjával a könyökét. Megint csak arról van szó, hogy túl közel van.

– Ugye, felhasználhatom ezeket az analógiákat a mű soromban? – kérdezte Deveney.

– Hát persze. Használja, amikor csak akarja. Tudja, önnek szabad bejárása van ide. Ez után az eset után majd felnéz ránk az egész világ. Sok látnivaló akad itt.

(Miss Fellowes akarata ellenére is csodálta Hoskins hűvös magabiztosságát. Erő sugárzott belőle.)

– Ma milyen messzire szándékoznak elmenni? – érdeklődött Deveney.

– Negyvenezer évre.

Miss Fellowes-nak elakadt a lélegzete. Negyvenezer év?

Ezt a lehetőséget sosem mérlegelte. Túlságosan el volt foglalva más dolgokkal, mint hogy meg kellett szakítania kapcsolatát korábbi kórházával, és itt kellett berendezkednie. Csak most döbbsen rá, hogy ezzel a tervvel kapcsolatban sok olyan alapvető dolgot is át kell gondolni, amivel eddig nem is foglalkozott.

Azt persze tudta, hogy egy gyermeket akarnak felhozni a múltból, a modern világba. Azt is tudta – bár nem volt benne biztos, hogy honnan szerezte az információt –, hogy a gyermeket a történelem előtti időkből hozzák.

De a "történelem előtti" szinte mindent jelenthet. Európa nagy részében például "történelem előtti" csak az elmúlt háromezer évet értik. Van a világnak számos olyan tája, ahol még ma is létezik egyfajta történelem előtti élet. Miss Fellowes arra számított – már amennyire ismereteinek birtokában át tudta gondolni az egész tervezetet – hogy visszamenőleg az öteztől tízezerig terjedő időszakból, a mezőgazdaság előtti nomád korból hozzák a gyereket. De negyvenezeréről?

Erre nem volt felkészülve. Egyáltalán embernek tekinthető az a lény, akit rá akarnak bízni? Negyvenezer évvel ezelőtt létezett vajon Homo Sapiens?

Miss Fellowes szerette volna felidézni magában az iskolában tanult antropológiai ismereteit, de attól tartott, hogy a pillanatnyilag felszínre kerülő információmorzsák hiányosak és torzok lesznek. Mielőtt az igazi emberi lények kialakultak, azelőtt voltak a Neander-völgyiek, ugye? Primitív, brutális teremtmények. Előttük pedig a még primitívebb pithecanthropusok népesítették be a Földet, meg egy másik hasonlóan furcsa nevű faj, de biztosan léteztek másfajta elő-emberek vagy szub-emberek, bozontos, meztelen kis majomszerű teremtmények, akik még kevésbé tekinthetők az ember távoli ősének. De az időben vajon milyen távol éltek ezek a népek? Húszezer éve? Ötven? Százezer? Tényleg semmit nem tud e korszakok időbeli elhelyezkedéséről.

Te jó isten az égben egy majomgyereket fogok gondozni? Remegni kezdett. Itt serénykedik az inkubátorral meg a steril környezettel, ezek meg egy csimpánzt akarnak rábízni! Valami vad, szőrös kis vadócot, nagy fogakkal meg karmokkal, akihez sokkal inkább illene egy állatkerti gondozó, mint egy specialista...

Nos, talán nem így van. Talán a Neander-völgyiek meg a pithecanthropusok azok az emberszerű teremtmények, akik már egymillió éve is éltek, és neki csak egy kis vadócra kell majd felügyelnie. Kis vadóccal meg már volt dolga.

A negyvenezer év mégis irdatlan távolságnak tűnt. Elszédült tőle.

Negyvenezer év? Negyvenezer év?

Feszültség érződött a levegőben. Odalent abbamaradt a kaotikus balett, a technikusok most alig

moccantak meg a monitorok előtt. Oly keveset kommunikáltak egymással-egy szemöldökrántással, vagy egy ujjmozdulattal –, hogy szinte észre sem lehetett venni.

Egy férfi monoton, halk hangon mikrofonba darált néhány rövid szót, amelyek Miss Fellowes számára nem jelentettek semmit – számokat, rövidítéseket, amik inkább kódok lehettek.

Deveney a mellette lévő széken ült. Hoskins a másik oldalán. Áthajolva a korlátot, feszülten figyelve a tudományos tudósító azt mondta:

– Most lesz valami látnivaló, dr. Hoskins? Valami vizuális effektus?

– Mi? Nem. Semmi ilyesmi, amíg nem végzünk. Most közvetett detektálást végzünk, ez olyasmi mint a radar, csak nem sugarakkal, hanem mezonokkal történik. Egyhetes ugrásokkal pásztázunk, az eredményt elemezve és visszatáplálva felhasználjuk a következő szondázásnál, és így haladunk egészen a kívánt időpontig.

– Ez nehéz feladatnak tűnik. És honnan tudják, hogy mikor érték el a kívánt időpontot?

Hoskins a maga rövid hűvös módjában elmosolyodott.

– Már tizennégy éve dolgozunk rajta. Még pontosabban huszonöt éve, ha az elődünk munkáját is beleszámítjuk, aki ugyan lefektette a legtöbb alapelvet, de a valóságba nem tudta átültetni. Igen, ez nehéz munka, Deveney. Nagyon nehéz. És borzalmas.

A mikrofonos férfi most felemelte a kezét.

– Borzalmas? – kérdezte Deveney.

– Nem szeretünk hibázni. Én határozottan nem. És hiba a mi esetünkben bármikor előfordulhat. Kvantumeffektusok, tudja? A legtöbb, amit tehetünk, hogy a valószínűségben hiszünk, sosem a bizonyosságban. Bár ez valójában nem sokat segít. De ez a legtöbb, amit remélhetünk.

– Mégis meglehetősen elégedettnek látszik.

– Igen – mondta Hoskins –, mert hosszú hetek munkája után ebben a percben szereztük meg a bizonyosságot: sok-sok megszakítás, újrakezdés, a parallaxis ellenőrzése, minden elképzelhető relatív torzulás kiküszöbölése, az idő folyamatának folytonos ellenőrzése után úgy gondoljuk, hogy meg tudjuk csinálni. Majdnem azt mondtam, tudjuk, hogy képesek vagyunk rá.

De a homloka azért gyöngyözött.

Hirtelen borzalmas csend lett a teremben, minden levegővételt hallani lehetett. Edith Fellowes azon kapta magát, hogy feláll, és a korlátot markolva előrehajol.

De nem volt mit látni.

– Most – súgta halkán a mikrofonos férfi.

Még nagyobb csend lett. Ez másfajta volt, totális csend, sokkal különösebb csend, mint amit Miss Fellowes egy emberekkel zsúfolt teremben el tudott képzelni. De csak egy lélegzetvételnél ideig tartott:

Azután egy kisfiú borzalmas visítozása hallatszott a lenti babaházból. Olyan hangos volt, amitől az ember már befogja a fülét.

A rémület! A borzalmas rémület hangja!

Egy megrettent gyermek visítozott kétségbeesésében. Meglepően élesen és hangosan, ami arról árulkodott, hogy iszonyú félelmet kell éreznie.

Miss Fellowes a sírás irányába fordult.

Hoskins pedig öklével a korlátra csapva győzelemtől remegő hangon kiáltotta:

– Megcsináltuk!

Lerohantak a spirális függőlépcsőn a vezérlőterembe, Hoskins elől, Deveney utána, Miss Fellowes pedig – bár nem kérték meg rá – követte az újságírót. Ennyire talán még nem is sértette meg a biztonsági előírásokat, gondolta. De meghallotta annak a gyermeknek a kiáltását.

Neki legalább annyi köze van hozzá, mint Candide Deveney-nek.

A lépcső alján Hoskins megállt és körülnézett. Meglepődött azon, hogy Miss Fellowes utánament, de csak egy pillanatra. Nem szólt hozzá egy szót sem.

A vezérlőteremben drámai módon megváltozott a hangulat. Minden fejvesztettség és feszültség szétfoszlott. A technikusok, akik az időszkópot irányították, végtelenül kimerültnek látszottak. Csendben álltak. Kábultnak és zavartnak tündek. Hoskins róluk sem vett tudomást. Olyanok voltak, mint egy készülék eltávolított alkatrészei, amikre már nincs szükség.

A babaház felől halk bűgás hallatszott.

– Most bemegyünk – közölte Hoskins.

– A sztázistérbe? – kérdezte Deveney kényszeredetten.

– Tökéletesen biztonságos a sztázismező. Már százszor beléptem oda. Fura érzés, amikor átlép a határán, de az csak egy pillanatra tart, és semmi hatása sincs. Bízson bennem.

Mintegy demonstrációként belépett az ajtón. Deveney feszülten vigyorogva, nagy lélegzetet véve, egy pillanattal később belépett.

– Ön is, Miss Fellowes. Kérem – mondta Hoskins.

Türelmetlenül begörbítette a mutatóujját, úgy intett neki.

Miss Fellowes bólintott, és átlépte a küszöböt. Egy pillanatra mintha egész testén remegés futott volna át.

De amint belül volt, nem érzett semmit. Minden normálisnak tűnt. Megérezte a vadonatúj, faburkolatú helyiség illatát, és még valamit – az erdő illatát.

Észrevette, hogy a rémült visítozás abbamaradt. A sztázismezőn belül most minden csendesnek tűnt. És akkor meghallotta a csoszogást, a kaparászt, és úgy vélte, halk morgást is hall.

– Hol van a gyermek? – kérdezte aggódva.

Hoskins ellenőrizte a babaház ajtaja mellett elhelyezett műszereket. Deveney ostobán meredt rá. Senki nem igyekezett, hogy a gyerek után nézzen – aki elképzelhetetlenül ősi korból most egyszerűen itt termett ebben az irdatlan, gépies világban.

Ezek az idioták nem törődnek vele?

Miss Fellowes a saját felelősségére elindult, megkerült egy sarkot, és abba a szobába jutott, amiben az ágy volt.

Ott volt a gyermek is. Egy fiú. Egy nagyon kicsi, nagyon szurtos, nagyon sovány, nagyon különös gyerek.

Úgy hároméves lehetett; legfeljebb valamivel több. Meztelen volt. Apró, maszatos melle hevesen zihált. Körötte szétszórva föld, kavicsok, letépett fűszálak mindenütt; mindez félkörben, mintha valaki egy vékából zuhintotta volna ki a szemetet. A föld sűrű illata szállt fel belőle, meg még valami átható szag. Miss Fellowes mintha néhány hangyát, meg pókfélét látott volna mocorogni a fiú csupasz lábai körül.

Hoskins észrevette Miss Fellowes megrettent tekintetét, és némi zavarral azt mondta:

– Tisztán nem lehet egy gyereket kiszakítani a környezetéből, Miss Fellowes. A biztonság kedvéért egy darab környezetet is vele kellett hoznunk. Vagy jobban szeretne volna, ha fél lábbal vagy fej nélkül érkezik meg?

– Kérem! – mondta Miss Fellowes hirtelen. Kavarogtak benne az érzelmek. – Csak itt fogunk álldogálni? Ez a gyerek meg van rettenve. És piszkos.

Ami enyhe kifejezés volt. Sosem látott még gyereket, aki ilyen gyalázatosan nézett volna ki. Hetekig nem fogja lemosni róla a koszt; talán soha. Bűdös volt. Az egész testét vastagon fedte a mocsok és a zsír, csak a csípőjén látszott egy tisztább, vörös csík, valószínűleg megsérült.

– Hadd nézzem meg közelebbről – szólta Hoskins és óvatosan közelített feléje.

A gyerek a földre lapult, könyökét az oldalához szorította, fejét a vállai közé húzta, ami valami ösztönös védekezési mód lehetett nála. Gyorsan hátrálni kezdett. Szemében félelem és kihívás tükröződött. Amikor elérte a szoba túlsó sarkát, és nem tudott továbbmenni, felhúzta a felső ajkát és sziszegni, fűjtatni kezdett, mint egy macska. Borzalmas hang volt, vad, bestiális és kegyetlen.

Miss Fellowes érezte, hogy végigfut a hideg a gerincén. Ez volna az új gondozottja? Ez? Ez a kis... állat?

Ez legalább olyan rossz volt, mint amilyenre számított.

Roszbabb. Roszbabb... Még csak nem is emberi. Irtózatoss; egy kis szörnyeteg.

Hoskins hirtelen kinyúlt, és megragadta a fiú csuklóit, majd keresztbe tette a hasa előtt. Ugyanezzel a mozdulattal felemelte a padlóról. A fiú rúgkapált és visítozott.

Földöntúlian kísérteties hangok hagyták el a torkát. Iszonyú erővel szakadtak fel a tüdeje legmélyéből. Miss Fellowes észrevette, hogy reszket, ezért megpróbálta lecsillapítani magát. Iszonytató hang volt, fülszaggató, visszataszító, szub-humán. Szinte hihetetlen, hogy egy ilyen

kisgyerek ilyen hangokat képes kiadni magából.

Hoskins karnyújtásnyira kitartotta a levegőbe, és nyilvánvaló gyötrellemmel pillantott Miss Fellowes-ra.

– Nos, tartsa erősen – utasította Miss Fellowes. – De ne tegye le. Vigyázzon a lábujja körmeire, amikor rugdalózik. Vigye a fürdőszobába! Azt hiszem, mindenekelőtt egy kiadós, meleg fürdőre van szüksége.

Hoskins bólintott. Egy ilyen kisgyerek esetében nem is olyan könnyű a kirótt feladat. Igaz ugyan, hogy ő felnőtt; de a gyereken iszonyú erő lakozik. És nyilvánvalóan az életéért küzd.

– Töltsék meg a kádat, Miss Fellowes! – kiabálta Hoskins. – Igyekezzenek!

Most már mások is voltak a sztázismezőn belül. A kavarodásban Miss Fellowes megpillantotta három segítőtársát és intett nekik.

– Maga, Elliot, nyissa meg a vizet. Mortenson, hozzon antibiotikumot a gyerek sebére. Tudja mit, hozza ide az egész elsősegély-csomagot a fürdőszobából. Stratford, vegyen maga mellé valakit, és takarítsák el ezt a szemetet innen.

Azonnal nekiláttak. Most, hogy kiadta a parancsokat, kezdeti rémülete és haragja kezdett elillanni, s visszatért magabiztos, profi fellépése. Igen, ez nem lesz egyszerű. De ő a bonyolult esetek specialistája. És eddigi karrierje során bőven akadt ilyen eset.

Munkások jöttek. Vödörket hoztak és elkezdték feltakarítani a földet, meg a törmeléket, és elvitték hátra, egy elkülönített helyre. Hoskins utánuk szólt:

– Ne feledjék, egy morzsa sem juthat a sztázismezőn kívülre!

Miss Fellowes Hoskins után ment a fürdőszobába, és jelezte neki, hogy tegye bele a gyereket a kádba, amit Elliot gyorsan feltöltött meleg vízzel. Fellowes immár nem a csodálkozó szemlélő egyike volt, hanem egy tapasztalt dajka, aki akcióba lendült. Már eléggé összeszedte magát ahhoz, hogy higgadtan és alaposan szemügyre vegye a gyermeket.

Amit látott, megdöbbenett. Egyetlen pillanatig tétozott, küzdött a feltörő érzelmeivel. Már túllátott a piszkon és a visításon, meg a hiábavaló kapálózáson. Most már csak a fiút látta.

A káosz közepette érzett első benyomásai helyesnek bizonyultak. A gyerek a legcsúfabb volt, akit valaha látott. Görbe lábaival, formátlan fejével borzalmasan rút volt szegényke.

Egyébként kivételesen mokány kis kölyök, karsú csípőjű, széles vállú. Na jó: e tekintetben valóban nem túlságosan szokatlan. De az a hosszú, túlméretezett koponya! És az az alul dülledt felül lapos homlok! Az a hatalmas krumpliorr azokkal az óriási barlangnyi orrlyukakkal! A csontos üregből kibámuló szemek! A beesett arc, a rövid nyak, a törpeszerű végtagok!

Negyvenezer év! – mondta magában.

Nem emberi. Nem is igazi.

Egy állat! A legrosszabb rémálma elevenedett meg. Egy majomgyerek, igen, ez az. Többé-kevésbé egy csimpánz. Hát ezért fizetnek ezek olyan sokat! De hogyan boldoguljon vele? Mit tud ő egy történelem előtti kis vademberről?

De mégis... mégis...

Talán rosszul ítéli meg a helyzetet. Különös módon reménykedni kezdett. Kétségtelenül emberi intelligencia tükröződik azokból a hatalmas, csillogó, vad szemekből. Világosbarna, majdnem homokszínű bőrét apró aranypihe borította, nem durva gerezna, mint azt az ember elvárná egy állati kölyöktől. És az arca bár csúf, nem igazán majomarc. A különös külső mögött észre kell venni, hogy ő csak egy különleges kisfiú.

Egy kisfiú, igen egy csúf kisfiú, egy fura kisfiú. Egy humán kisfiú. Egy koszos kis megrettent kölyök görbe lábakkal, különös formájú fejjel, igen csúnya arcvonásokkal, egy sérüléssel a csípőjén és egy igen furcsa anyajeggyel az arcán, ami leginkább egy villámra emlékeztet – igen, igen, egyáltalán nem olyan, mint azok a gyerekek, akikkel eddig dolga volt, mindezek ellenére meg kell próbálnia úgy gondolni erre a szegény, elveszett, megrettent, a saját korából kiszakított gyerekre, mint emberi lényre. Talán sikerülni fog. Talán...

De Uram, hiszen olyan csúf! Uram! Uram! Uram! Micsoda kihívás megkedvelni egy ilyen csúfságot! Miss Fellowes nem volt egészen biztos abban, hogy képes lesz rá, annak ellenére, amit Dr. Hoskinsnak mondott a bemutatkozáskor. És ez igen nyugtalanító gondolat.

A kád már megtelt. Elliott, egy erős, sötét hajú, hatalmas kezű férfi, elvette Hoskinstól a gyereket, és félig belemerítette a kapálózó testet a vízbe. Mortenson, a másik asszisztens berontott egy orvosi tálcával. Miss Fellowes belenyomott egy fél tubus antiszeptikus szappant a kádba, ami sárgás buborékokban pezsegni kezdett. A buborékok elvonhatták a gyerek figyelmét, mert abbahagyta a kapálózást és üvöltözést... De csak egy percre. Azután bizonyára eszébe jutott, hogy valami borzasztó dolog történik vele, és újból kapálózni kezdett.

Elliott felnevetett.

– Nézd már a kis csirkefogót. Majd kiugrik a kezemből.

– Ügyeljen rá, hogy ne tegye – utasította Miss Fellowes böszön. – Ó, Uram, mennyi szutyok! Óvatosan... fogja erősen! Tartsa!

Kegyetlen munka volt. A két férfi segítsége is majd kevésnek tűnt ahhoz, hogy féken tartsák a gyereket. Az egy pillanatra sem hagyta abba a rugdalózást, karmolást, bömbölést. Miss Fellowes nem tudta eldönteni, hogy vajon az életét, vagy a méltóságát akarta megmenteni, mindenesetre ennyire ellenkező páciens még nem látott. Már mindhármukról csurgott a szennyes fürdővíz, és Elliott is abbahagyta a nevetést. A fiú a kezével végigszántott a férfi karján, s ott most a göndör szőr alatt párhuzamos, vörös csíkok éktelenkedtek. Miss Fellowes arra gondolt, nem kellene-e nyugtatót adni a kölyöknek, hogy be tudják fejezni a műveletet. Ezt persze csak végső megoldásnak tekintette.

– Vegyen be antibiotikumot, ha végzett – szólt oda Elliottnak. – Elég csúnya a sebe. Azt hiszem, nem kell mondanom, milyen történelem előtti mikrobák lapulhatnak a gyerek körmei alatt.

Rádöbrent, hogy mennyire megfélelkezett korábbi követeléséről, hogy a gyereket steril, baktériummentes környezetbe hozzák át. Most már az ő szemében is enyhén ostobának tűnt ez az óhaj. A fiú erős volt, agilis és erőszakos: és ő még egy kis gyenge, sebezhető teremtet képzelt el...

Márpedig, gondolta Miss Fellowes, sebezhető, mindegy, mennyire küzd most. Állandó megfigyelés alatt kellene tartaniuk, amíg meg nem bizonyosodnak felőle, nem szedett-e össze valamilyen baktériumfertőzést, aminek legyőzésére a szervezete nincs felkészülve.

– Emelje ki a kádból egy pillanatra, Elliott – kiáltotta. – Mortenson, hozzon ide egy kis tiszta vizet. Uram! Uram, milyen mocskos ez a gyerek!

Úgy tűnt, a fürdetési procedúra örökké fog tartani.

Miss Fellowes csendben dolgozott, és egyre nagyobb sértődöttséget érzett. A hangulata kezdett újra bosszússá és haragossá változni. Már nem gondolt arra, hogy mekkora kihívást jelentett neki a dolog. Most inkább az lebegett a szeme előtt, hogy itt kell küszködnie ezzel a visítózó, kapálózó kis szörnyeteggel, hogy már mindhárman csuromvizesek, s hogy Hoskins átverte őt, amikor felajánlotta az állást, mert elhallgatta előtte a munka valódi természetét.

Azt ugyan sejtette, hogy a gyerek nem lesz szép, de az igen távol van attól, hogy visszataszítóan csúf és fegyelmetlen, mint egy dzsungelbéli vad. És annyira büzlik, hogy azt a szappant és a vizet is alig tudja elúzni.

Miközben folytatták a küzdelmet, eszébe villant, hogy fogja a gyereket, és szappanostul, vízesztől Hoskins karjába nyomja, majd egyszerűen kisétál a helyiségből. Csak hogy Miss Fellowes tisztában volt vele, hogy ezt nem képes megtenni. Végül is ez egy profi büszkeségének kérdése. Akár jó, akár rossz, elfogadta az állást. Jobban is átgondolhatta volna. Azt be kellett vallania, hogy Hoskins nem alkalmazott trükköket. Megmondta neki, hogy kemény munka lesz. Megmondta, hogy a gyerek bonyolult eset, furcsa, rakoncátlan, talán még barátságatlan is. Ezek a megfelelő kifejezések rá. Megkérdezte, hogy hajlandó-e feltétel nélkül elfogadni a munkát – tekintet nélkül arra, hogy csúnya lesz az arca, és lapos a homloka. És ő azt mondta, hogy igen, igen, igen, igen, mindezzel örömmel megbirkózik.

És ha kisétálna innen, bele kellene nézni Hoskins szemébe. És a hűvös tekintetből azt olvashatná ki: No lám, nekem volt igazam. Maga csak aranyos kisgyerekekkel szeret foglalkozni, ugye, Miss Fellowes.

Hoskins felé pillantott. Az valamivel távolabb állt, és halvány mosollyal az arcán figyelte őket. A mosoly szélesebbé vált, amint találkozott a pillantásuk, mintha olvasna a gondolatában, és tudna a haragjáról, a becsapottság-érzéséről, és mindezen jól szórakozna.

Abbahagyom, gondolta, amint a harag megint elhatalmasodott rajta.

De nem most. Amíg ellenőrizhető a dolog, addig nem. Ha előbb hagyná abba, az megalázó lenne. Először csak civilizáljuk ezt a kis vadembert; azután Hoskins csináljon vele azt, amit akar.

A fürdőszobában vívott csata a három felnőttnek a megrettent kisgyermek felett aratott győzelmével ért véget. A kosznak legalább a felső rétegeit sikerült eltávolítani, így a gyerek bőrének árnyalata kezdett a rózsaszínre hasonlítani. Adáz visítózása is bizonytalan pityergéssé szelődött.

Úgy látszott, a küzdelem kimerítette. Óvatosan nézelődött, a szeme rémült gyanakvással forgott, tekintete egyikükről a másikra vándorolt.

És reszketett. Miss Fellowes tudta, hogy már nem a félelemtől, hanem mert a fürdéstől fázik. Bár zömök termetű volt, meglehetősen soványnak tűnt, sehol nem rakódott rá zsír. Pipaszár lába és sovány karja úgy reszketett, mintha a kossal a hőszigetelő réteget veszítette volna el.

– Adjanak egy hálóinget arra a gyerekre – szölt Miss Fellowes élesen.

Azon nyomban előkerült egy hálóing. Mintha minden készenlétben lett volna, csak az ő parancsára várnának; mintha Hoskins visszavonult volna, hogy átadja neki a terepet.

– Jobb lesz, ha megint megfogom, Miss Fellowes – mondta a testes Elliott. – Jobb lesz, ha egyedül nem közelít hozzá.

– Igaza van – helyeselt Miss Fellowes. – Nem fogok.

Köszönöm, Elliott.

A fiú szeme elkerekedett a hálóing látványtól, mintha az valami kínzóeszköz volna. De a küzdelem ezúttal rövidebb ideig tartott, mint a fürdéskor. Elliott hatalmas kezeibe kapta az apró karokat, és feltartotta; Miss Fellowes pedig ráhúzta a hálóinget a kis gnómfejre. A fiú valami kérdő hangot hallatott. Ujjait a hálóing gallérja mögé csúsztatta és szorosan megmarkolta az anyagot. Furcsán lapos homlokát összeráncolta.

Azután hirtelen megrántotta az anyagot, mire a hálóing szétrepedt.

Miss Fellowes a kezére csapott. A háta mögött Dr. Hoskins meglepett hangot hallatott. Nem törődött vele.

A fiú elvörösödött, de nem sín. Különös pillantást vetett Miss Fellowes-ra, mintha az ütés miatt nem sértődött volna meg, mert azt ismerősnek találta, sőt, számított rá. A szemei a legnagyobbak voltak, amit Miss Fellowes valaha látott: sötétek, csillogók és titokzatosak. Lapos ujjával lassan végigtapogatta a hálóing anyagát, megcsodálta annak finomságát, de nem tett újabb kísérletet arra, hogy eltépje.

Miss Fellowes kétségbeesetten gondolta: Mi jön még ezután?

Mindenki mozdulatlanra merevedett, órá várt – még a csúf kisgyerek is.

Sok tennivaló körvonalazódott az agyában, de nem éppen fontossági sorrendben:

Profilaxis a sérülésére.

Levágni a körmöket a kezéről, a lábáról.

Vérvétel.

Immunrendszer sebezhetősége? Vakcinák?

Antibiotikus kezelés?

Hajvágás.

Széketminta. Bélférgek?

Fogazat ellenőrzése.

Mellkasröntgen.

Általános csontvázzröntgen.

És még vagy fél tucat más dolog, változó sürgősségi fokozattal. De akkor rádöbbsent, hogy van egy mindennél fontosabb, legalábbis a csúf kis kölyök számára.

– Hozna valaki ennivalót? Tejet? – mondta gyorsan.

Hoztak. Mrs. Stratford, a harmadik asszisztense betölt egy csillogó, kerek zsúrkocsit. A hűtőrekeszben talált tejet, azt betette a melegítőbe, majd átnézte az erősítőket, a vitaminokat, a rézkobalt-vas szirupot, meg a többi, amire eddig nem jutott ideje. Egy másik rekeszben különféle bébiételeket talált önmelegítő dobozokban.

Tej, tiszta tej, ez az, amivel kezdeni kell. Bármit is evett ott, ahonnan elhozták – félig rohadt

húst, bogyókat, gyökereket vagy rovarokat, ki tudja? – a tej bizonyára megfelelő kezdet lesz a diétához. Arra alapozott, hogy a vadak nagyon sokáig dajkálják a porontyaikat.

Csak hogy a vadak nem tudják, hogyan kell használni a csészét. Ez egészen biztosnak tűnt. Miss Fellowes kevés tejet öntött egy csészébe, és pár percre beletette a mikrohullámú sütőbe, hogy felmelegítse.

Mindenki őt figyelte – Hoskins, Candide Deveney, a három szaksegéd és mindenki, aki a sztázismezőn belül volt. A gyerekek is őt néztek.

– Na, nézzél csak rám – szólt a fiúnak. – Jó kisfiú vagy.

A kezében tartott csészét a fiú szájához emelte, és mutatta, hogyan kell belőle inni.

A fiú a szemével követte a mozdulatait, de vajon meg is értette?

– Igyál – nógatta. – Így kell, nézd csak.

Miss Fellowes megint megmutatta, hogyan kell. Egy kicsit ostobán érezte magát emiatt. De elhessegette a gondolatot. Azt teszi, amit jónak lát. A gyerekeknek meg kell tanulnia, hogyan kell inni.

– Most te!

Feléje nyújtotta a csészét úgy, hogy nem is kellett mást tennie, csak előrenyújtania a fejét és inni. A fiú komolyan nézett, de az értelem jele nélkül.

– Igyál – mondta. – Igyál. – Kidugta a nyelvét, hogy megint megmutassa.

Semmi reakció. Csak a meredt szemek. Újra reszketni kezdett, bár a szobában meleg volt, és a hálógőg is megtette a hatását.

Más módszert kell választani, gondolta a nőrsz. Letette a csészét a padlóra. Azután megfogta a gyerek kezét, és három ujját beledugta a tejbe, majd a szájához vitte. A tej lecsepegett a nyakára, az arcára.

A fiú olyan éles hangot hallatott, amit eddig még nem tapasztaltak tőle. Összezavarodott, és haragudni látszott.

Azután lassan kidugta a nyelvét. A szemöldökét ráncolta, ízlelt, és megint kinyújtotta a nyelvét. Ez vajon mosoly volt?

Igen. Igen. Minden bizonnyal mosolyféle volt. Miss Fellowes hátralépett.

– Tej – biztatta. – Ez tej. Gyerünk, igyál még!

A fiú próbaképpen a csésze felé araszolt. Föléhajolt, majd a válla fölött gyorsan felpillantott, mintha attól tartana, hogy ellenség leselkedik a háta mögött. De nem volt ott senki. Megint lehajolt, merev, tétova mozdulattal előrenyújtotta a fejét, belenyalt a tejbe, először csak próbaképpen, majd egyre mohóbban. Azután mint egy macska, kilefetyelte. Szürcsölő hangot hallatott. Eszébe sem jutott, hogy a kezét használja, és azzal emelje fel a csészét. Olyan volt, mint egy kis állat, ahogy ott gubbasztott a padlón és lefetyelte a tejet.

Miss Fellowes-ben ez visszatetszést keltett, pedig éppen ő volt az, aki megmutatta neki. Megpróbált úgy gondolni rá, mint egy kisgyerekre, de folyton csak mint állatra sikerült neki, és ezt gyűlölte. Gyűlölte az egészet. Tudta, hogy az érzelmei kiülnek az arcára. De nem tehetett ellene. Miért olyan állatias ez a gyerek? Történelem előtti, rendben van – negyvenezer éves! – de ez azt jelenti, hogy úgy kell kinéznie, mint egy majomnak? Hiszen humán, nem? Vagy nem az? Miféle gyereket bíztak ezek órá?

Candide Deveney lehet, hogy észrevette. Azt mondta:

– A dajka tudja, Dr. Hoskins?

– Tudni, mit? – érdeklődött Miss Fellowes.

Deveney tétovázott, de Hoskins (megint azzal a magabiztos arckifejezésével) azt mondta:

– Nem vagyok benne biztos. Miért nem mondja meg neki?

– Mi ez a titokzatosság? – kérdezte Miss Fellowes. – Gyerünk, mondja már meg, van valami titok, amit ki kellene találnom?

Deveney feléje fordult:

– Csak arra voltam kíváncsi, Miss, hogy tisztában van-e azzal, hogy ön a történelem első civilizált asszonya, aki egy ifjú Neander-völgyit dajkál?

A kelet felé tartó menetelés, a Három Folyó Vidékére való zarándokút negyedik reggele volt. Száraz, hideg szél fújt észak felől, amióta csak Ezüst Felhő kiadta a parancsot, hogy kerekedjenek fel és tegyék meg a visszafelé vezető utat a csupasz földeken át. Olykor a hó szélkavarta futó örvényekben újra támadt, tejszerű homályba burkolva a környéket; s mindez nyár közepén! Az Istennő valóban dühös tehet. De miért? Mit kell tenniük?

Az emberek éjszakára behúzódtak a hasadékokba, üregekbe. A fejük felett csak a fehér hold fénye itatta át a sötétséget. Errefelé nincsenek barlangok, ahol megbújhattak volna. Néhányan egymásba illesztett ágakból amolyan menedékfélét eszkábáltak maguknak, de az emberek többsége túlságosan fáradt ahhoz, hogy ilyesmivel vesződjön.

A Nyárünnep napja elérkezett, és ahogy jött, el is múlt.

Emberemlékezet óta első ízben a Nyárünnep nem lett megtartva. Istennő Szolgája ezt mit sem bánta.

– Éhezni fogunk, ha eljönnek a hideg hónapok – mondta mogorván Múltnak Őrzője felé fordulva. – A Nyárünnepet elhanyagolni nagyon nagy bűn. Volt valaha is olyan esztendő, amikor hagytuk ezt a napot a szükséges megfigyelések nélkül elmúlni?

– Nem hanyagoljuk el az Ünnepet – válaszolta Múltnak Őrzője. – Csak elhalasztjuk, amíg meg nem kapjuk az Istennő útmutatását.

Istennő Szolgája kiköpött.

– Az Istennő útmutatása! Az Istennő útmutatása! Ezüst Felhő mit képzelsz, ő minek van? Én vagyok az, akinek az isteni útmutatás szerint kell cselekednie. És nekem nem kell visszatérnem a Három Folyó Vidékére csak azért, hogy aszerint cselekedjem.

– De Ezüst Felhőnek igen – ellenkezett Múltnak Őrzője.

– Ő gyávaságból teszi. Fél a Másikaktól, és el akar futni előlük, mert tudja, hogy előttünk járnak.

– Előttünk is, mögöttünk is. Már nem tudunk elbújni előlük. Mindenütt ott vannak. És mi nem vagyunk elegendőek, hogy megküzdjünk velük. Mit fogunk csinálni? Az Istennőnek kell megmondania, hogyan bánjunk el velük.

– Igen – ismerte el Istennő Szolgája. – Azt hiszem, ez így igaz.

– És ha te nem mondd meg az Istennő nevében, milyen taktikát kövessünk...

– Elég, Múltnak Őrzője! Tudom, mit akarsz mondani.

– Jó. Akkor ne feledkezz el róla.

Istennő Szolgája durcásan mordult egyet, és elvonult a tűz mellé. Ott megállt, és karjait az oldala mellé szorította. Múltnak Őrzőjével már régebb óta civakodnak, mint azt az Istennő elképzelné, de az évek múltával sem sikerült megkedvelniük egymást. Múltnak Őrzője azt tartotta magáról, hogy a hosszú emlékezete miatt (amit a rováspálcái segítenek), no meg a törzsi hagyományok alapos ismeretéért ő egy különleges ember. A maga módján igenis különleges, ismerte be kelletlenül Istennő Szolgája. De nem szent. A szent én vagyok. Ő csak egy krónikás; én meg az Istennővel társalgok; és olykor az Istennő is szól énhozzám.

Múltnak Őrzője mégis igazat mond, gondolta, miközben széttárta maga előtt állatbőr bundáját, engedve a rózsaszínű lángoknak, hogy melengessék szikár testét. A Másikak nagyon nagy problémát jelentenek. Ezek a magas, fúrge, félelmetesen laposképű emberek a semmiből bukkannak elő, és mindenütt ott vannak, kisajátítják maguknak a legjobb barlangokat, a leggazdagabb vadászmezőket, a legédesebb forrásokat. Istennő Szolgája rémületes meséket hallott magányos vándoroktól, akik találkoztak velük; vagy látták, miként harcoltak egetverő csatazaj és borzalmas mészárlás közepette. A Másikaknak jobb fegyvereik vannak, amit látszólag hihetetlen mennyiségben tudnak előállítani; és úgy tűnik, mintha a mozgásuk is sokkal gyorsabb lenne másokénál: Úgy suhannak, mint az árnyék, azt mondják, és amikor rád rontanak, az olyan, mintha egyszerre több oldalról támadnának. Ezüst Felhőnek mindeddig sikerült elkerülnie őket. Úgy vezette a törzset hol erre, hol arra, hogy ne kelljen összetalálkozniuk a veszedelmes jövevényekkel. De meddig lehet ezt csinálni?

Igen, a legjobb, ha befejezik ezt a zarándokutat, hátha az Istennő tud valamilyen tanáccsal

szolgálni, gondolta magában Istennő Szolgája.

Azon kívül Ezüst Felhő érveinek vallásos fele igen meggyőző. A Nyárünnep az esztendő csúcspontja, amikor a nap melegen süt és a nappal is hosszú. Az Istennő tiszteletére szokták megtartani, hogy megköszönjék neki a kegyet és a támogatást, amiben részesítette őket, s hogy megkérjék, az év további részében is legyen mellettük, amikor majd vadászni és betakarítani fognak.

Hogyan tartsák meg a Nyárünnepet, szerette volna tudni Ezüst Felhő, amikor az Istennő ennyire elégedetlen velük?

Mi több, gondolta Istennő Szolgája, hogyan tartsák meg a Nyárünnepet, amikor Ezüst Felhő nem hajlandó megnyitni azt? A rituáléhoz tartozik, hogy a törzs legerősebb férfijának kell megnyitni az ünnepet. Neki kell eljárnia a hálaadó táncot az Istennő oltára előtt. Neki kell elővezetnie az áldozati ökröt, és neki kell kiválasztania a szüzet, akit bevezet az Anyaság rejtelmébe. A többi három szent ünnepért a három Istennő Szolgája a felelős; ezt azonban velük nem tartathatja meg. Ehhez a törzsfőnök kell. Ha Ezüst Felhő nem akarja, akkor nincs Nyárünnep. Ez ilyen egyszerű. Istennő Szolgája emiatt kényelmetlenül érezte magát; de hát a döntés Ezüst Felhő kezében van.

Istennő Szolgája elfordult a tűztől. Ideje felállítani az oltárt a reggeli szertartáshoz.

– Istennő Szolgái! – kiáltotta Istennő Szolgája. – Mind a ketten! Gyerünk, munkára!

Egykor mindegyiküknek volt saját nevük. Most azonban mindhárom papnő csak erre a névre hallgat. Az embernek le kell vetnie a nevét, amikor az Istennő szolgálatába áll. Az Istennőnek sincs saját neve, így a szolgálóinak sem kell, hogy legyen.

Istennő Szolgája még emlékezett a legfiatalabb Istennő Szolgájának a nevére, mert az a saját lánya volt, és ő maga adott neki nevet: Fénylő Hajnali Égnek nevezte. De már évek óta nem ejtette ki ezt a nevet. Számára és mindenki más számára a leány, aki egykor Fénylő Hajnali Ég volt, most már csak Istennő Szolgája. Mint a második legöregebb Istennő Szolgája, akinek az igazi neve már kezd eltűnni az emlékezetéből: Magányos Madár, vagy Iramló Róka lehetett, már nem biztos benne. Kettejük közül az egyik meghalt, és már nem emlékszik rá, melyikük volt az.

Hogy az ő saját igazi neve mi lehetett, arról Istennő Szolgájának fogalma sincs. Évekkel ezelőtt elfelejtette már, és egyre ritkábban is gondol vele. Istennő Szolgája volt ő mindig, és semmi más. Nagy ritkán, amikor az álmot várja, azon kapja magát, hogy a valódi nevén gondolkodik. A napfényhez volt valami köze? Vagy az arany szárnyakhoz? Vagy a csillogó vízhez? Valami fényesség az volt benne, erre halványan emlékszik. De a név maga mindörökké eltűnt az emlékezetéből. Már azt is bűnnek érezte, hogy az eszébe jut. És nincs, akitől megkérdezhetné. Mindenestre bűnnek számít, ha Istennő Szolgája az igazi nevét használja. Valahányszor ez az egész az eszébe jut, a megtisztulás jelét rajzolja a levegőbe, hogy megbocsátást nyerjen.

Most ő a második legidősebb asszony a törzsben. Ez a negyvenedik nyara. Csak Múltak Őrzője idősebb nála, ő is csak egy-két nyárral. De Istennő Szolgája jó egészségnek örvend és erős; akár még tíz évet is élhet, talán tizenötöt is, de ha szerencsés, akár húszat. Az ő anyja is megérte a hatvan évet, akárcsak a nagyanyja. A családjára a hosszú életkor jellemző.

– A teljes rituálét végezzük ma reggel? – kérdezte a legifjabb Istennő Szolgája, miközben kövekből rakni kezdték az oltárt.

Istennő Szolgája ideges pillantást vetett rá.

– Persze, hogy azt. Miért ne azt végeznénk?

– Mert Ezüst Felhő azt akarja, hogy a reggeli evés után azonnal induljunk tovább. Azt mondja, ma nagyobb utat kell megtennünk, mint az elmúlt három napban.

– Ezüst Felhő! Ezüst Felhő! Ezt mondja, meg azt mondja, ti meg úgy ugráltok a parancsaira, mint a veszett békák. Lehet, hogy az ő dolga sietős, de az Istennőé nem az. A teljes rituálét csináljuk!

Meggyújtotta az Istennő Tüzét. A második papnő illatos füveket vett elő farkasbőr zsákjából, és a tűzbe szórta. Színes lángok szöktek a magasba. A legfiatalabb papnő egy kövedényből a tegnapi leölt állat vérével az áldozati oltárra csorgatta.

A medvebőr zsákból, amelyben tartani szokták, Istennő Szolgája kivette a törzs legértékesebb szent ereklyéit, a három medvekoponyát, és három lapos kőre helyezte őket úgy, hogy ne

érintkezhesse a talajjal.

A koponyák régebb óta voltak a törzs tulajdonában, mintsem azt Múltak Őrzője meg tudta volna mondani. Hatalmas vadászok ölték meg annak idején ezeket a medvéket, mégpedig magányos küzdelemben. Azóta egyik Istennő Szolgája a másiktól öröklé őket. A medve az Apa-állat, aki a Nagy Anyán keresztül adja át a törzs embereinek a termékenységét. Az Istennő Szolgája ezért ügyelt rá, hogy a koponyák ne érintsék a talajt, mert akkor az Anya megtermékenyülne, márpedig annak nem most van itt az ideje. A most fogant gyermekek a legzordabb télen jönnének a világra, amikor kevés az enivaló. A nász ideje majd ősszel jön el, akkor a gyerekek tavasszal születnek meg.

Istennő Szolgája egyenként a koponyákra helyezte a kezét. Azok már kifényesedtek a megszámlálhatatlan érintéstől. Érezte, hogy a kezén és a karján át remegés fut át a testébe: az Apa-állat ereje kúszott át belé a koponyából. Megérintette a fényes fogakat. Ujját beledugta a fekete szemgödörbe. Az Apa-erő megnyitotta az utat a lelkébe az Anya ereje számára. Az egyik erő szükségszerűen vezet el a másikhoz; az egyiket nem lehet befogadni a másik jelenléte nélkül.

– Istennő, köszönjük Tenéked! – mormolta Istennő Szolgája. – Köszönjük tenéked a földnek gyümölcsét, az állatnak húsát és mindenekfelett méhünknek gyümölcsét.– Miközben beszélt, megérintette a mellét, a hasát, az ágyékát. Azután leguggolt, és ujjával beletúrt a fagyos földbe. Hideg volt, mint az éjszaka, ám mégiscsak az Anya melle. Mögötte a másik két papnő ugyanúgy tett.

Behunyta a szemét. Lelki szemeivel látta a horizonton kigömbölyödni az Anya mellének ívét. Teste megtelt az Istennő jelenlétének és az Anya erejének érzésével.

Óvj meg minket – imádkozott –, tarts meg minket. Tüntess kis bennünket a szeretetteddel.

Imájából harsány, visító nevetés rezzentette fel. A törzs fiúgyermekai játszották durva játékaikat. Megpróbált nem venni róluk tudomást. Bármennyire is gorombák és ostobák, ők is az Istennő részei.

Az Isten ő arra teremtette az asszonyokat, hogy gyereket szüljenek, és élelemmel, szeretettel lássák el azokat. A férfiakat pedig arra, hogy vadásszanak és harcoljanak. Mindenkinek megvan a maga feladata, amibe a másinak nincs beleszólása. A Nyárünnep feladata pedig az, hogy az Istennő szolgálatában egyesítse a törzs férfiai és asszonyait. És ha a gyerekek durvák és nem férnek a bőrükbe, az azért van, mert az Istennő ilyenek teremtette őket. Csak nevetgéljenek. Csak futkossanak körbe-körbe és csépeljék a másikat egy bottal, ha el tudják érni. Ennek így kell lennie.

Amint a hosszú szertartás befejeződött, Istennő Szolgája felállt, egy bottal széttúrta a tűz már hamvadó parazsát, és összeszedte a szent csontokat. A medvekoponyákat egyenként megcsókolta, majd visszatette a zsákba.

A távolban megpillantotta Ezüst Felhőt, aki karba tett kézzel türelmetlenül várta, hogy mikor végeznek már. Valamivel közelebb Sokat Tudó körtáncot járt a kicsikkel, és egy új dalra tanította őket

Milyen szívzaggató, gondolta Istennő Szolgája, hogy Sokat Tudó, a természetlen asszony mennyire jól játssza az Anya szerepét. Az Istennő kegyetlenül bánik Sokat Tudóval, gondolta.

– Befejezted végre? – kiáltotta Ezüst Felhő. – Elindulhatunk, Istennő Szolgája?

– Igen, elindulhatunk.

Sokat Tudó lépett oda hozzá. A locsogó gyerekfalka a nyomában. Illatos Virág, Csillagtűz Arcú meg a többiek.

– Beszélhetnék veled, Istennő Szolgája? – kérdezte

Sokat Tudó.

– Ezüst Felhő szeretné, ha csomagolnánk. Indulnunk kell.

– Csak egy pillanat az egész.

– Akkor hát legyen.

Idegesítő alak ez a Sokat Tudó, Istennő Szolgája sosem kedvelte. Senki sem kedvelte. Okos volt, igen, az ember egyfajta irigységgel tekintett rá. De ingerlékeny és kiszámíthatatlan. Az élete tele volt megpróbáltatásokkal, és Istennő Szolgája sajnálta is a halott gyermekek, az elveszített ágyasok miatt. Mégis szerette volna, ha Sokat Tudó békén hagyná őt. Egyfajta balszerencse, az

Istennő neheztelése lengi körül.

– Igaz az, hogy különleges áldozatot mutattok be, amint visszatértünk a Három Folyó Vidékére?
– kérdezte Sokat Tudó halkán.

– Áldozni fogunk, igen – válaszolta Istennő Szolgája.

– Mit ér a zarándoklat, ha a Szent helyre érve nem teszünk felajánlást?

– Egy különleges áldozatot?

Mitől kopott meg hirtelen az Istennő Szolgájának türelme?

– Hogyan különleges, Sokat Tudó? Miképpen különleges? Nincs időm a talányokra!

– Gyermeket akartok feláldozni – suttogta Sokat Tudó. Istennő Szolgája akkor sem lepődött volna meg jobban, ha Sokat Tudó egy marék havat szór az arcába.

– Micsoda? Ki állított ilyesmit?

– Hallottam a férfiakat, ó beszéltek. Egy gyermeket adtok a Három Folyó Vidéken az Istennőnek, hogy távol tartsa tőlünk a Másikat. Ezüst Felhő már eldöntötte, gondolom azután, hogy veled megbeszélte. Igaz ez, Istennő Szolgája?

Amaz úgy érezte, valami összeszorítja a bensőjét, a füle hevesen zúgni kezdett. Megszédült, alig bírt talpon maradni, hogy mélyen Sokat Tudó szemébe nézhessen. Nagyokat lélegzett, sokáig benn tartotta a levegőt, amíg a szédülése el nem múlt.

– Ez örülség, Sokat Tudó – szólalt meg aztán jeges hangon. – Az Istennő gyermekeket ad. És nem akarja ó et vissza.

– Olykor mégis visszaveszi őket.

– Igen, igen, ezt tudom – helyeselt Istennő Szolgája, a hangja kissé megenyhült. – Az Istennő cselekedetei meghaladják a mi értelmünket. De gyermeket nem fogunk ölni, hogy felajánljuk Neki. Állatot igen. Gyermeket soha. Soha. Ilyesmi nem történhet meg.

– De a Másikak sem jelentettek még ránk ekkora veszélyt.

– A gyermekáldozat nem fog megóvni minket a Másikaktól.

– Azt beszélük, Ezüst Felhővel megbeszéltétek, hogy igen.

– Hazudtak, akárkik állították. Semmi ilyesmiről nem tudok. Semmit. És ostobaság az egész, Sokat Tudó. Ez nem fog megtörténni. Ezt megígérem neked. Itt nem fognak gyereket feláldozni. Efelől egészen biztos lehetsz.

– Esküdj meg! Esküdj meg az Istennőre. Nem... – Kinyújtotta a kezét, egyiket Csillagtűz Arcú, másikat Illatos Virág arcára helyezte. – Ennek a kisfiúnak és ennek a kislánynak a lelkére esküdj!

– A szavam is elég – mondta Istennő Szolgája.

– Nem esküszöl?

– A szavam is megteszi – ismételte Istennő Szolgája. – Nem tartozom neked semmilyen esküvel. Sem az Istennőre, sem Illatos Virágra, sem másra nem esküszöm neked. Mi emberi lények vagyunk, Sokat Tudó. Mi nem ölünk gyerekeket. Ennyivel be kell érned.

Sokat Tudó kétkedő pillantást vetett rá.

Istennő Szolgája elgondolkodva állt a helyén.

Gyermeket feláldozni? Komolyan gondolták? Valóban azt hiszik, hogy az célravezető? Szolgálhat az egyáltalán valamilyen célt?

Az Istennő elfogadna vajon ilyesmit? Elvenni egy kis életet, visszaadni az Istennőnek azt, amit adott-meggyőzné ez egyáltalán az Istennőt, hogy szükség esetén segítenie kell az Embereket?

Nem, nem, nem! Bár elgondolkodott a felvetésen, de ostobaságnak tartotta.

Hol van Ezüst Felhő? Ah, ott van, éppen Mamuton Lovagló új nyílhegyeit nézegeti. Istennő Szolgája odament hozzá és félrevonta. Halkan azt mondta neki:

– Árulj el nekem valamit, de légy őszinte. Tényleg fel akarsz áldozni egy gyermeket, amikor a Három Folyó Vidékére érünk?

– Elment az eszed, Istennő Szolgája?

– Sokat Tudó azt állítja, a férfiak arról beszélnek, hogy te elhatározad, én meg a beleegyezésemet adtam.

– És adtad a beleegyezésedet? – kérdezte Ezüst Felhő.

– Természetesen nem.

– Hát a mese többi része is ennyire igaz. Feláldozni egy gyermeket? Istennő Szolgája, te sem gondolhatod komolyan, hogy én ilyesmit...

– Nem voltam benne biztos.

– Hogy mondhatod ilyet?

– Elhalasztottad a Nyárünnepet, igaz?

– Mi bajod van Istennő Szolgája? Nem érzed, hogy némi különbség van egy ünnepség és egy gyermekgyilkosság között?

– Vannak, akik szerint egyik sem jobb a másíknál.

– Hát akárki is mondott ilyesmit, az bolond – vágott vissza Ezüst Felhő. – Nincsenek ilyen szándékaim, és megmondhatod Sokat Tudónak, hogy én... – Elhallgatott. Arckifejezése furcsán megváltozott. – Csak nem hiszed, hogy ilyesből jó is származhat? Csak nem azt javaslod...

– Nem – szögezte le Istennő Szolgája. – Természetesen nem. Most mintha neked ment volna el az eszed. Még csak eszembe sem jutott. Csak arra voltam kíváncsi, hogy van-e valami alapja a sustorgásnak, ez minden.

– Akkor most már tudod. Nincs. Egyáltalán nincs. Mégis volt valami furcsa a pillantásában. Ezüst Felhő haragja mintha megenyhült volna, mintha valamelyest magába szállt volna. Istennő Szolgája nem tudta mire vélni ezt a pillantást. Mi járhat a fejében?

Ó, te Isten odafent, csak nem gondolod komolyan ezt az áldozatot? Csak nem adtam valami ötletet?

Nem, gondolta. Nem. Az nem lehet. Jól ismerte Ezüst Felhőt. Kemény, tántoríthatatlan, olykor brutális, de ezt azért nem. Gyermeket nem.

– Szeretném tisztán látni a helyzetemet – szólalt meg Istennő Szolgája minden akaratát összeszedve. – Tudom, hogy akadnak a törzsben olyan férfiak, akik úgy gondolják, hasznos volna feláldozni egy gyermeket, és képesek lehetnek arra is, hogy téged rábeszéljenek, még mielőtt elérnénk a Három Folyó Vidékét. De én nem fogom megengedni. Az Istennő legsúlyosabb átkát fogom kérni mindenkire, aki ilyesmire még csak gondol is. Medve-átok lesz az, a legrosszabb fajtaból. Gondolkodás nélkül megfosztom az Istennő minden áldásától. Én...

– Nyugalom, Istennő Szolgája. Feleslegesen mérgeledsz. Senki nem akar gyermeket feláldozni. Senki. Ha elérjük a Három Folyó Völgyét, fogunk egy vadkecskét, egy zergét vagy egy kis vörös antilopot, és azt adjuk az Istennőnek, ahogyan szoktuk. Az is megteszi. Higgadj hát le. Olyasmivel idegesítéd magad, amiről tudod, hogy sosem engedném meg. Ezt tudnod kell, Istennő Szolgája.

– Rendben van – válaszolta. – Egy zerge, egy antilop.

– Pontosan.

Ezüst Felhő kinyújtotta a kezét, hogy megszorítsa a vállát.

Az asszony igen ostobán érezte magát. Hogyan is gondolhatta, hogy Ezüst Felhőnek ilyen barbár gondolat költözik a fejébe!

Odaballagott a kis patakhoz, letérdelt, és hűvös vizet fröcskölt lüktető homlokára.

A délelőtti folyamán, amikor már úton voltak, Istennő Szolgája odament Sokat Tudóhoz, és azt mondta neki:

– Beszélgettem Ezüst Felhővel. Annyit tudott a gyermekáldozatról, mint én. És mint te. Sosem egyezne bele.

– Vannak itt, akik másként gondolják.

– Például kicsoda?

Sokat Tudó bizonytalanul megrázta a fejét.

– Neveket nem mondok. De azt gondolják, az Istennő nem lesz elégedett, amíg egyik gyermekünket neki nem adjuk.

– Ha ezt hiszik, egyáltalán nem értik meg az Istennőt. Felejtsd el ezt az egészet Sokat Tudó, rendben van? Ez csak üres beszéd. Bolondok beszédje.

– Remélem is, hogy az – válaszolta Sokat Tudó, reménnyel a hantjában.

Továbbmeneteltek. Istennő Szolgája lassan megfeledkezett a dologról. Sokat Tudó elutasítása, hogy megmondja a neveket, gyanakvóvá tette. Nagyon valószínű, hogy a mesének semmi alapja. Lehet, hogy az asszony találta ki az egészet; lehet, hogy elment az esze; talán el kellene küldeni

Sokat Tudót egy magányos zarándoklatra, hogy kiköltözzenek fejéből az ilyen gondolatok.

Gyermekáldozat! Micsoda gondolat!

Elfeledkezett róla. A hetek pedig múltak, az Emberek nyugat felé meneteltek az egyre enyhébb nyári melegben, a Három Folyó Vidéke felé.

Azután elérkeztek a lankás vidékre, ahonnan már látni lehetett mind a három folyót. A hosszú út a végéhez közeledett. Az ösvény most már lefelé vezetett, egyik dombhátról a másikra, le a völgybe, ahol a ködbe burkolózó folyók vize halványan csillogott.

Már késő délután volt, és az Emberek azt fontolgatták, hogy tábort kellene verni éjszakára. És akkor különös dolog történt.

Istennő Szolgája a menet élén serénykedett, Farkasok Fája és Tüzes Szem segítségével az isteni ereklyéket tették le éppen a földre. Hirtelen a levegő vakítóan fényessé változott az ösvény mellett. Szikrákat hányt. Istennő Szolgája vörös és zöld fénypontokat, csillogó karikákat látott, s mindezek közepén vakító fehérséget. A fehér fény mozgott. Le s fel vándorolt és forgott.

Fájdalmas volt rápillantani is. Egyik kezével eltakarta a szemét. Körötte mindenütt rémült kiáltások hangoztak fel.

Azután amilyen hirtelenjött, olyan gyorsan eltűnt. Istennő Szolgája csak állt, a szeme káprázott, agyában kavarogtak a zavart gondolatok.

– Mi volt ez? – kérdezte valaki.

– Mi fog még történni?

– Ments meg, Ezüst Felhő!

– Istennő Szolgája! Mondd meg nekünk, hogy mi volt ez?

Istennő Szolgája megnedvesítette az ajkát.

– Ez... Az Istennő haladt el erre – rögtönözte kétségbeesetten. – Ez a ruhája szegélye volt.

– Igen – mondták. – Az Istennő! Az volt bizony. Annak kellett lennie.

Egy ideig mindenki csendben maradt, és izgatottan várt, hátha visszajön. De semmi különös nem történt. Akkor Sokat Tudó felkiáltott:

– Az Istennő volt az, és elvitte Csillagtűz Arcút!

– Micsoda?

– Éppen itt állt mellettem, amikor a fény feltámadt. Most meg nincs itt!

– Nincs? Hát hol van? Hogyan lehet ez?

– Keressétek! – üvöltötte valaki. – Találjátok meg! Csillagtűz Arcú! Csillagtűz Arcú!

Iszonyatos zűrzavar támadt. Az emberek látszólag céltalanul rohagáltak mindenfelé, pusztán a rohagálás kedvéért. Istennő Szolgája hallotta, amint Ezüst Felhő halkán, nyugodtan csitítgatja az embereket. Az Anyák voltak a legizgatottabbak. Visítózásuk minden más hangot elnyomott, sírva, a karjukat lengetve szaladgáltak.

Istennő Szolgája egy kissé elgondolkodott, ki Csillagtűz Arcú igazi anyja, azután eszébe jutott: Alkonyati Vörös Füst adott életet négy nyárral ezelőtt a kisfiúnak, aki a cikázó villám jelét viselte az arcán. Csakhogy az Anyák nem tartották számon, hogy melyik gyereket ki hozta a világra, számukra mindegyik egyformán a törzs gyereke volt; Tejforrás, Gyönyörű Hó és Zöld Jég Tava ugyanúgy megrémült, mint maga Alkonyati Vörös Füst.

– Biztosan elkészült az ösvényen – reménykedett Sziklás Hegy. – Megyek, megnézem.

– Pontosan itt állt – mondta Sokat Tudó ingerülten. – A fény elnyelte őt.

– Te láttad, ugye?

– Mellettem állt, amikor történt. Nem volt olyan messze, hogy elkészülhasson. A fény vitte el. A fény volt az!

Mindenesetre Sziklás Hegy visszament, hogy megnézzé. De hasztalan kereste. A fiúnak sehol nem volt nyoma. A hosszabb keresgélés sem hozott eredményt, még egy lábnyomot sem találtak. És már erősen sötétedett.

– Tovább kell mennünk – szólt Ezüst Felhő. – Itt nem verünk tábort.

– De Csillagtűz Arcú...

– Elment – mondta Ezüst Felhő könnyörtelenül. – Eltűnt az Isteni Fényben.

– Isteni Fény! Isteni Fény!

Továbbmentek. Istennő Szolgája alig állt a lábán. Egyenesen belenézett a fénybe, s most fáj a szeme mögött, és ha pislant, színes foltokat lát. Tényleg az Istennő volt az? Nem tudta megmondani. Azelőtt sosem látott ilyen fényt. És reméli, hogy nem is fog többet.

– Lám, az Istennőnek mégiscsak kellett az egyik gyermek – mondta Sokat Tudó. – Lám, lám, lám.

– Mit tudsz te ezekről a dolgokról? – csattant fel haragosan Istennő Szolgája. – Semmit!

És ha igaza van? Istennő Szolgája elgondolkodott. Az végül is lehetséges, hogy ő volt az. És valószínű is. Ilyen ragyogó fény csak az Istennő megnyilvánulása lehet.

Az Istennőnek egy gyermek kellett? Miért? Mi értelme van ennek?

Sosem fogjuk megérteni, állapította meg, amint egész éjszakán át ezen törte a fejét. Ezt nem vagyunk képesek felfogni. Ő az Istennő, mi meg az ő teremtményei vagyunk. És Csillagtűz Arcú elment. Eszébe jutott a szóbeszéd, hogy a Három Folyó Vidékére érve Ezüst Felhő egy gyermek feláldozását tervezi. Most hát a célnál vannak, és az Istennő nem várta meg, hogy feláldozzák neki a gyermeket. Istennő Szolgája remélte, hogy beéri ennyivel. Mert nincs sok gyermek a törzsben, és nem engedhetik meg, hogy még egyet elvegyen.

3. fejezet - Felfedezés

Neander-völgyi? Szub-humán Neander-völgyi? Miss Fellowes-ban egymást követték a hitetlenkedés, a zavarodottság, a harag és az elárueltság érzései. Ez tényleg az, aminek mondják? Ha igaz, amit Deveney mondott, akkor a legvadabb félelme nyert megerősítést.

Hoskins felé pillantott, és vad tekintetet vetett rá.

– Mondhatta volna, doktor.

– Miért? Az mit változtatott volna meg?

– Gyerekről beszélt, nem egy állatról.

– Ez egy gyerek, Miss Fellowes. Maga nem így gondolja?

– Egy Neander-völgyi gyerek. Hoskins meglepődött.

– Igen, persze, hogy az. Maga tudja, hogy a Sztázistechnológia miféle kísérleteket folytat. Csak nem azt akarja mondani, hogy nem volt tudomása arról, hogy egy történelem előtti gyermeket akarunk áthozni? Mindezt megbeszéltük magával.

– Történelem előtti, igen. De egy Neander-völgyi? Én azt hittem, embergyerekekről kell gondoskodnom.

– A Neander-völgyiek emberek voltak – csattant fel Hoskins a türelmetlenség enyhe jeleit mutatva. – T'öbbé-kevésbé.

– Valóban? Ez igaz?

Kérdőn Candide Deveney felé fordult.

– Nos – válaszolta Deveney –, az elmúlt hatvan-hetven évben a paleoantropológusok legtöbbje úgy gondolja, hogy a Neander-völgyeiket a homo sapiens egyik formájának kell tekintenünk, Miss Fellowes. A faj egy régebbi ágának, egy alfajnak, egy erdei őznek, mindenestre közeli rokonnak és határozottan humánnak...

Hoskins türelmetlenül közbevágtott.

– Ezt hagyjuk későbbre. Most van ennél fontosabb is. Miss Fellowes, volt valaha önnek kölyökkutyája, vagy kiscicája?

– Lánykoromban, igen. De mi köze ennek a...

– És amikor volt kiskutyája vagy kiscicája, a gondját viselte? Szerette?

– Hát persze. De...

– Az humán volt, Miss Fellowes?

– Az egy háziállat volt, doktor. Most pedig nem egy ölellyel foglalkozunk. Ez profi dolog. Ön egy nagy tapasztalattal és gyermekgyógyászati gyakorlattal rendelkező dadát keresett, egy...

– Tegyük fel, ez a gyerek egy csimpánzbébi – folytatta Hoskins. – Azt visszataszítónak találná? Ha megkértem volna rá, hogy viselje gondját, elvállalta volna, vagy undorodva elfordul tőle? Ez pedig nem egy csimpánz. Még csak nem is emberszabású majom. Ez egy emberi lény.

– Egy Neander-völgyi gyerek.

– Én is azt mondtam. Egy fiatal emberi lény. Különös külsejű és vad, pontosan, ahogy mondtam. Bonyolult eset. Ön pedig gyakorlott nőrsz, Miss Fellowes, igen kiváló ajánlásokkal. Ódzkodik a bonyolult esetektől? Elutasította-e valaha egy torz gyermek gondozását?

Miss Fellowes érezte, hogy elfogynak az érvei. Sokkal kisebb indulattal azt mondta:

– Lehetett volna egy kicsit pontosabb is.

– És akkor visszautasította volna az állást?

– Hát...

– Tudta, hogy több ezer évnyi szakadékot igyekszünk majd áthidalni.

– "Több ezer", az lehet háromezer is. Egészen addig a pillanatig, amíg ma este itt Mr. Deveney-vel folytatott beszélgetése során ki nem mondta a "negyvenezer évet", fogalmam sem volt arról, hogy mi folyik itt. És még akkor sem volt fogalmam arról, hogy Neander-völgyiről van szó.

– Én nem értek a – hogy is mondta, Mr. Deveney? – paleoantropológiához. Nem vagyok tisztában a földtörténeti korokkal úgy, mint önök.

– Nem válaszolt a kérdésemre – makacskodott Hoskins.

– Ha tudott volna minden adatot, visszautasította volna a munkát?

– Nem vagyok benne biztos.

– És most vissza óhajtja utasítani? Akadnak más képzett jelöltek is, ugye tudja. Tekintsem ezt felmondásnak?

Hoskins hűvösen pillantott rá, Deveney a helyiség túlsó feléből figyelte, míg a kis Neander-völgyi kölyök befejezván a tejivást, szárazra nyalogatta a csészét, és most nedves szájjal, szélesre nyitott, kérlelő szemekkel nézett rá.

A fiúra meredt. A csúf kis kölyökre. Hallotta saját magát, amint azt kérdezi: De egy Neander-völgyi? Én azt hittem, egy embergyerekről kell gondoskodnom.

A gyerek a tejre mutatott, majd a tányérra. Aztán hirtelen egy sor rövid durva hangot adott ki, azt néhányszor megismételte. Első hallásra ilyen hangokat csak torokból, és valamilyen nyakatekert nyelvéállással lehet képezni.

– Nicsak, beszél! – csodálkozott Miss Fellowes.

– Nyilvánvaló – jelentette ki Hoskins. – Legalábbis egy "adj még enni" hangot hallatott, amire persze egy macska is képes.

– Nem, nem. Ez a fiú beszélt – erősítette meg határozottan Miss Fellowes.

– Ezt biztosan még nem állíthatjuk. Még folyik a vita, hogy a Neander-völgyiek képesek voltak-e az igazi beszédre. Éppen ez az egyik kérdés, amit ennek a kísérletsorozatnak a végén meg szeretnénk válaszolni.

A gyerek ugyanazt a kattogó, gurgulázó hangot hallatta. És Miss Fellowes-ra nézett. Azután a tejre, majd az üres edényre.

– Itt a válasz – mondta Miss Fellowes. – Ez határozottan beszéd!

– Ha az, akkor a fiú humán, ugye, Miss Fellowes? Ezt a kérdést válasz nélkül hagyta. Most nem ér rá ilyesmivel foglalkozni. egy éhes gyerek szólította. A tej után nyúlt.

Hoskins megragadta a csuklóját és visszahúzta. Szembenézett vele.

– Várjon egy pillanatig! Mielőtt továbbmennék, tudnom kell, hogy vállalja-e a munkát?

Zavartan kiszabadította a kezét.

– És ha nem, akkor továbbra is éheztetni fogja? Tejet kért, és maga megakadályoz abban, hogy adjak neki.

– Folytassa. De tudni akarom a választ.

– Vele maradok... egyelőre.

Kiöntötte a tejet. A fiúcska beletemette az arcát, úgy szürcsölte, habzsolta, mintha napok óta nem kapott volna enni. Halkan dűnnyögött, miközben a tányért nyalogatta.

Nem más ez, mint egy kis állat, gondolta Miss Fellowes. Egy kis állat.

Majdnem megborzongott. De erővel leküzdötte.

– Most egyedül hagyjuk a gyerekekkel, Miss Fellowes – közölte Hoskins. – Nagy megpróbáltatáson ment át, és most jobb, ha eltűnünk innen. Próbálja meg rávenni, hogy pihenjen

egy kicsit.

– Egyetértek.

Hoskins az ovális fémajtóra mutatott, amely egy tengeralattjáró ajtajára emlékeztetett, s ami nyitva állt a babaház bejáratánál.

– Ez az Egyes Sztázis egyetlen ajtaja. Mindig zárva kell tartani és folyamatosan őrizni. Miután kimegyünk, lepecsételjük. Holnap szeretném, ha megtanulná az ajtó kezelését, ami ugyanúgy az ön ujjlenyomatára fog kinyílni, mint ahogyan most az enyémre. Odafent – a babaház nyitott mennyezetére mutatott –, egy érzékelő-háló található, ami azonnal jelzi nekünk, ha abból az irányból valami váratlan dolog történne.

– Váratlan dolog?

– Egy betolakodó, például.

– Mit keresne...

– Ezekben a helyiségekben egy negyvenéves Neander-völgyi gyermeket őrzünk – darálta Hoskins alig leplezett türelmetlenséggel. – Lehet, hogy szokatlan az ön számára, de bárki megkísérelheti a behatolást, kezdve a hollywoodi producerektől a rivális tudományos csoportokon át, a gyermek jogaién aggódó önjelölt prókátorokig, akikről első találkozásunk alkalmával beszélgettünk.

Bruce Mannheim, gondolta Miss Fellowes. Hoskins tehát tényleg tart Mannheimtól. Nem véletlenül faggatott hát felőle, hogy volt-e valaha dolgom Mannheimmel.

– Igen, persze – helyeselt. – A gyermeket meg kell védeni.

Ekkor valami felöltött benne. Felpillantott a nyitott mennyezetre, és eszébe jutott, miként tudott odafentről betekinteni a babaház valamennyi helyiségébe.

– Úgy érti, bárki, aki odafentről megfigyel, mindent lát, amit csinálok? – kérdezte méltatlankodva.

– Nem, nem – nyugtatta Hoskins és mosolygott. Nyájas, talán egy kissé leereszkedő mosoly, gondolta Miss Fellowes. A prűd vénlány aggódik a kíváncsiskodók miatt. De hát nem kell az idegenek előtt vetköznie, átöltöznie. – A magánéletével tökéletesen meg lesz elégedve, Miss Fellowes. Erről biztosíthatom. Bízzon bennem, Miss Fellowes.

Azzal elment. "Bízzon bennem", már megint. Úgy látszik, szereti ezt a kifejezést, és mindenkivel szemben használja, akivel dolga akad. Pedig minél többet használja, annál kevesebb bizalmat gerjeszt.

– Ha bárkit meglátok odafent a galérián, azonnal...

– A galéria megközelítése szigorú, ismétlem, szigorú szabályokhoz van kötve – intette le Hoskins. Egyedül a technikusok mehetnek oda, azok is csak ha a kábeleket kell javítaniuk, erről pedig időben tudomást fog szerezni. A szenzorok, amikről beszéltem, elektromos impulzusokat bocsátanak ki, amiket csak a számítógép érzékel. Nem fogunk kémkedni maga után. Ma éjszaka vele marad, Miss Fellowes, ugye megérti. És minden éjjel, a további rendelkezésig.

– Nagyszerű.

– Nappal eltávozhat, amikor a napirend azt megengedi. Ezt majd holnap elrendezzük.

Monenson, Elliott és Mrs. Stratford felváltva fogják helyettesíteni, amikor távol lesz. Mindig kell, legyen valaki a gyermek mellett. Alapvető követelmény, hogy a srác a sztázismezőn belül maradjon, és hogy ön minden eseményről tudjon.

Miss Fellowes kíváncsian pillantott körbe a babaházban.

– De mién van minderre szükség, Dr. Hoskins? Olyan veszélyes ez a gyermek?

– Ez energiakérdés, Miss Fellowes. A rendszer fenntartásának igen szigorú előírásai vannak, amiket szívesen elmagyarázok, de most éppen elég ennél fontosabb dolog van, amivel törődnie kell. Mindenekelőtt azt tartsa szem előtt, hogy a gyermek semmi szín alatt nem hagyhatja el a babaházat. Soha! Egyetlen pillanatra sem. És semmilyen indokkal. Még életveszély esetén sem. Még akkor sem, ha azzal az ön életét lehetne megmenteni, Miss Fellowes. Megértette mindezt?

Miss Fellowes felkapta a fejét.

– Nem vagyok benne biztos, hogy mit én a rendszer fenntartásának előírásain, de az utasításokat megértettem, Dr. Hoskins. A fiú a szobákban marad, ha jó és alapos oka van rá, márpedig úgy tűnik,

van. Ha pedig az én életem forog kockán, bármilyen melodramatikusan is hangzik, de kész vagyok feláldozni magam. A gyermekgondozás hivatásával együtt jár, hogy első a kötelesség, utána jön csak az önvédelem.

– Jó. Az intercom rendszeren át bármikor kapcsolatba léphet velem, ha szüksége volna valamire. Jó éjszakát, Miss Fellowes!

Azzal a két férfi távozott. A többiek már mind elmentek. A zsilip becsukódott, és Miss Fellowes hallani vélte az elektronikus zárok kattánását.

Be volt zárva. Egy 40000 éves vad gyermekkel.

A fiú felé fordult. Az óvatosan nézett rá, még maradt némi tej a csészéjében. Miss Fellowes pantomim-mozdulatokkal megmutatta a fiúnak, hogyan fogja meg a csészét és emelje az ajkához. A pantomim nem járt eredménnyel. A fiú csak bámult, de nem próbálta meg utánozni. Most megpróbálta megmutatni. Fogta a csészét, a szájához emelte, és úgy tett, mintha inná belőle.

– Most te. Próbáld meg!

De a fiú csak bámult. És reszketett.

– Nem nehéz – biztatta. – Megmutatom, hogyan kell. Gyere. Add a kezed.

Óvatosan – nagyon óvatosan – megfogta a gyermek csuklóját.

Az egy kis embertől meglepően nagy erővel kirántotta a kezét az övéből, és hihetetlen hangerővel felmordult. Arcára harag és félelem ült ki. A villám alakú anyajegy most megvillant tiszta bőrén.

Dr. Hoskins nem sokkal korábban a csuklójánál fogva ragadta meg. És a karját keresztbetette a hasa előtt, úgy emelte fel. Kétségtelen, a gyermek még nem felejtette el a durva férfikéz szorítását.

– Nem – nyugtatta Miss Fellowes a lehető leglágyabb hangon. – Nem foglak bántani. Csak meg akarom mutatni, hogyan fogd a csészét.

A gyerek rémült szemekkel nézett rá. Figyelt, minden mozdulatát követte. Miss Fellowes óvatosan megint a keze után nyúlt, de a gyermek megrázta a fejét, és kartávolságon kívülre húzódott.

– Jól van – mondta. – Majd én fogom a csészét. Te csak nyalj bele. Csak ne kuporogj már ott a földön, mint egy kis állat.

Kevés tejet csurgatott a csésze aljába, felemelte és egyenesen előretartotta. Várt. Várt.

A fiú az éhséget jelző kattogó, gurgulázó hangsort hallatta. De nem mozdult a tányér felé.

Tágra nyitott szemmel nézett fel rá.

Olyan hangot hallatott, amelyet Miss Fellowes emlékezete szerint még nem hallott tőle.

Mit jelent ez? Tedd le azt a tányért, te ostoba vénasszony, hogy ki tudjam nyalni! Erről van szó?

– Gyere, kicsim. Igyál, de ne a földről, hanem ahogyan az egy jóra való embergyerekhez illik.

A csöppség csak bámult. Kissé szomorúbb hangon megint kattogni kezdett.

– Így csináld – mutatta Miss Fellowes. – Kétrét görnyedve lehajolt és csücsörített a szájával – ami nem volt könnyű, mert neki nem volt olyan vastag ajka, mint a gyerekeknek –, és lefetyelni kezdte a tejet a csészealjából. A fiú komolyan figyelt a másik oldalról, de már sokkal közelebről.

Micsoda hatalmas szeme van, gondolta.

– Így ni ...

Megint belenyalt a tejbe.

A fiú közelebb lépett. Kezét az oldalához szorítva tartotta, úgy hogy Miss Fellowes-nak kellett továbbra is tartani a csészealjat; de a fiú kidugta a nyelvét, belemártotta a tejbe, és mindezt állva.

Miss Fellowes lejjebb engedte a tányért.

A fiú méltatlankodva felmordult, és a saját kezébe vette a tányért, hogy az vele egy magasságba kerüljön. Most teljesen egyedül tartotta a csészealjat. Buzgón lefetyelni kezdett.

(Jól van, kicsim. Nagyszerű!)

A tál kiürült. Miután befejezte az ivást, elengedte a csészealjat, ami a padlóra hullva tucatnyi darabra tört. A fiú tekintetéből félelem, némi csalódás és jó adag rémület tükröződött, amint felpillantott rá. Mintha nyüszíteni kezdett volna.

Miss Fellowes elmosolyodott.

– Ez csak egy tányér, te fiú. Semmi jelentősége. Van még belőle rengeteg. És tej is van még

bőven.

A lábával félresöpörte a csészealj darabjait – bár lehet, hogy fontosabb lett volna összeszedni, mert a cserepek élesek, de az most várhat –, és újat vett elő, pontosan ugyanolyan, mint az előbbi. Maga elé tartotta.

A szűkülés abbamaradt. A fiú elmosolyodott.

Kétségtelenül mosoly volt, az első, amit megérkezése óta produkált. Meglepően széles mosoly – a szája mintha fültől fülig érne! –, de csodásan ragyogó mosoly, olyan, mint a sötét felhőkön átvillanó napsugár.

Miss Fellowes viszonzta a mosolyt. Óvatosan kinyúlt, hogy megérintse, hogy megsimogassa a haját. Igen lassan mozdult, hagyta, hogy a fiú a tekintetével araszról araszra kövesse, hadd lássa, hogy nem akarja bántani.

A fiú reszketni kezdett. De a helyén maradt, úgy sandított fel rá. Egy pillanatra megérinthette a haját, de akkor visszahúzódott. Óvatos, gondolta, mint egy kis... vadállat.

Miss Fellowes elpirult a gondolatra.

(Elég. Nem szabad úgy gondolnod rá. Ez a gyerek nem egy állat, nem számít, hogy néz ki. Egy kisfiú, egy megrettent kisfiú, egy megrettent kis embergyerek.)

De a haja – olyan durva tapintású, igaz, csak egyetlen pillanatra érinthette meg. Milyen kócos, durva és vastag!

Milyen furcsa haja van. Tényleg, milyen nagyon-nagyon furcsa haja van.

– Most megmutatom neked, hogyan kell használni a fürdőszobát – oktatta. – Mit gondolsz, meg tudod tanulni?

Nyugodt, kedves hangon beszélt hozzá, bár tudta, hogy nem érti a szavait, mégis abban reménykedett, hogy a gyermek méltányolja hangjának melegségét.

A fiú megint valamilyen kattogó kifejezést hallatott. Vajon megint tejet akar? Vagy most valami mást mondott? Miss Fellowes azt remélte, hogy minden szót rögzítenek, ami itt elhangzik. Biztosan felveszik, de azért holnap megemlíti Hoskinsnak. Tanulmányozni akarja a gyerek beszédét, hogy megtanulja a nyelvét, már amennyire lesz rá mód. Feltételezi, hogy van nyelve, nem csupán valami ösztönös állati hangokat ad ki. Szándékában áll, hogy megtanítsa a fiút angolra, ha lehet, bár nem tűnik valószínűnek. Ebben az esetben mindent el kell követnie, hogy az ő módján értesse meg magát vele.

Különös egy gondolat: megtanulni "neandervölgyiül". De csinált ő már furcsa dolgokat csak azért, hogy retardált gyerekekkel teremthessen kapcsolatot.

– Megfoghatom a kezét? – kérdezte.

Kinyújtotta a kezét, mire a gyerek úgy nézett rá, mintha még sosem látott volna kezét. Edith kinyújtva tartotta, és várt. A fiú a homlokát ráncolta. Egy perc múltán lassan felemelte a kezét, és bizonytalanul előrenyújtotta, igaz egy kissé remegett.

– Ez az – biztatta Miss Fellowes. – Fogd meg a kezem.

A reszkető kéz egy hüvelyknyire megközelítette az övét, akkor a fiút elhagyta a bátorsága. Visszarántotta, mintha tűz érte volna az ujjait.

– Gyere – nógatta. – Próbáljuk meg még egyszer. Nem akarsz leülni ide?

Megpaskolta az ágy matracát. Semmi válasz. Mímelte neki a leülést. Semmi. Csak az üres tekintet.

Leült – nem volt valami könnyű, mert az ágy kicsi volt és alacsony –, és megpaskolta az ágyat maga mellett.

– Gyere – hívta, és a legmelegebb mosolyával biztatta a fiút. – Gyere, állj ide mellém, jó?

Csend. Csak bámul. Azután egy sor kattogás meg néhány torokhang: ezek újak, ezúttal biztos benne. Úgy látszik, elég szép kis készlete van kattogásból, gurgulázásból és morgásból. Ennek nyelvnek kell lennie. Ez máris egy tudományos eredmény. Mr. Hoskins azt mondta, senki nem tudja, hogy a Neander-völgyieknek van-e nyelvük vagy nincs, ő pedig máris bizonyos benne hogy igenis van.

(Nem, még nincs rá bizonyíték, mondta magában komoran. Ez még csak feltételezés. De megalapozott feltételezés.)

– Leülsz? Nem?

Kattogások. Figyelt és megpróbálta utánozni, de nehezen állt rá a nyelve, képtelen volt oly sebesen ropogtatni a hangokat. A fiú rámeredt – vajon csodálkozott? Megleődött? Nehéz volt leolvasni az arckifejezését. Mindenesetre elszórakozott azon, hogy Miss Fellowes megpróbálta utánozni a kattogásait. Úgy vélhette, hogy valami borzalmas dolgot fejezett ki a saját nyelvén. De sokkal valószínűbb, hogy kísérlete valami érthetetlen zagyvaságnak tűnhetett számára. Biztosan azt hiszi, hogy megháborodott.

Szinte megfontoltan hallatta a gurgulázó hangokat.

Miss Fellowes visszakattogott neki. Utánozta a morgásait.

Jobban ment, mint a kattogások esetében. A fiú megint bámult. Ahogy egy gyerek bámul elmélázva, komolyan, egy hibbant felnőttre.

Ez kész röhej, gondolta magában Miss Fellowes. Ragaszkodnom kell az angolhoz. Semmit nem fog tanulni, ha ilyen zagyva halandzsával szórakoztatom, amiről azt hiszem, ez az ő nyelve.

– Ül – parancsolta olyan hangszívallyal, mintha egy kiskutyának beszélne. – Ül... Nem? Hát akkor nem. Fürdőszoba? Fogd meg a kezem, és megmutatom, hogyan kell használni a fürdőszobát. Ezt sem? Tudod, nem végezheted el a dolgot a padlón. Ez itt nem Krisztus előtt negyvenezer, még ha megszoktad is, hogy elásod magad után. Az itt nehezen fog menni. Fogd a kezem, gyere, bemegyünk, jól van? Nem? Majd később?

Miss Fellowes azon kapta magát, hogy gügyögni kezd.

Kezdte felismerni, az a baj, hogy kimerült. Már késő este lehet, és ő kora délután óta különös feszültség alatt van. Volt valami álomszerű ebben az egészben, hogy itt ül ebben a kis babaházban és egy majomgyerekek magyarázza, hogyan kell csészéből inni, hogyan kell a vécére és hogyan az ágyra ülni.

Nem, gondolta magában szigorúan. Nem majomgyerek. Sose nevezd így többé. Még magadban se!

– Megfogod a kezem? – könyörgött újból. Majdnem megtette. Majdnem.

Az órák csigalassúsággal teltek, mintha egyáltalán nem múlna az idő. Sem a fürdőszobával, sem az ágyal nem megy semmire, ez már nyilvánvaló. És már teljesen kimerült. Ásított. A fiú szeme felcsillant, ajkai elernyedtek. Hirtelen lefeküdt a csupasz padlóra, és egy gyors mozdulattal begurult az ágy alá.

Miss Fellowes térdre ereszkedve bámult utána. A fiú szeme ott csillogott az ágy alatt. Egy sor csattogó hangot hallatott.

– Rendben van – sóhajtott. – Ha ott biztonságosnak érzed, aludj ott.

Várt egy keveset, míg meghallotta az egyenletes szuszogást. Milyen fáradt lehet! Negyvenezer évre az otthontól, bezárva egy idegen, kemény padlós helyre olyan különös emberek közé, amilyenekről még csak nem is hallott. Mindenesetre összekuporodhatott, és végre alhat. Miss Fellowes irigyelte ezért a képességéért. A gyerekek annyira alkalmazkodók, feltalálják magukat a legborzalmasabb körülmények között is...

Lekapcsolta a villanyt, becsukta a gyerek fürdőszobájának ajtaját, és visszavonult a legnagyobb szobában berendezett kuckójába. A feje felett csak a sötétség. Egy ideig a szemét meresztve figyelte, nincs-e valaki odafent a galérián, aki őket nézi. Nem tudta megállapítani. Tudta, hogy értelmetlenség, hiszen késő este van, ilyenkor nincs odafent senki. Mindössze az elektronikus szemek figyelhetik ilyen késői órában. De mégis – hogy egyáltalán ne legyen magánélete...

Igen valószínű, hogy mindent filmre vesznek. Vizuálisan mindent rögzítenek, ami a sztázismezőn belül történik. Soha nem fogadta volna el az állást, ha tudja, hogy Hoskins figyeltetni fogja azt a helyet, ahol élnie kell.

Bízzon bennem, mondta neki.

Hát persze. Minden bizonnyal.

De most fel kell készülnie az éjszakára. Holnap pedig egy tetőt húzat legalább a saját szobája fölé. És azok az ostobák tükröt is rakhatnának a szobájába, meg egy nagyobb fiókos szekrényt, meg egy külön fürdőszobát, ha azt várják tőle, hogy itt töltsse az éjszakáit.

Nem tudott aludni. Bármilyen fáradt volt is, nyitott szemmel feküdt, olyan éberem, mint amilyen

csak az tud lenni, aki a végtelenségig ki van merülve. Minden hangot meghallott volna, ami a másik szobából szűrődik át.

Nem mehet ki, ugye? Vagy igen?

A falak simák és hihetetlenül magasak. Talán azt hitték, hogy a gyerekek majom módjára fog mászkálni a falakon?

Egy függőleges falon, amin nincsenek kapaszkodók? Már megint úgy gondol rá, mint majomra!

Nem, nem tudna felmászni rajta, efelől teljesen biztos. Mindenesetre Hoskins mindent-látó szenzorai ott sorakoznak a galérián. Biztosan észrevennék és riasztanák, ha a fiú éjnek évadján szobáról szobára mászkálna.

Biztosan.

(Olyan sok minden van, amiben nem vagyok biztos, gondolta Miss Fellowes.)

Hirtelen azt kérdezte magában: Veszélyes lehet? Fizikailag?

Eszébe jutott, mennyi gondjuk volt a fürdetésnél. Látta, mennyit vesződött először Hoskins, majd Elliott, hogy lefogja. Csak egy kisgyerek, és mégis mekkora erő van benne! Hogy felsebezte Elliottot!

Mi lesz, ha idejön, és...

Nem, mondta Miss Fellowes magában. Nem fog bántani.

Hoskins minden kétséget kizáróan nem hagyta volna itt egyedül, a feje felett a szenzorokkal, ha bármi rizikót is látott volna benne...

Megpróbált nevetni a saját félelmén. Csak egy hároméves kisgyerekről van szó, legfeljebb négyéves lehet. De a körmeit még nem sikerült levágnia. Ha azokkal a körmökkel és fogakkal megtámadja, amíg itt alszik...

Felgyorsult a légzése. Ó, de nevetséges, milyen nagyon nevetséges, és mégis...

Tudta, hogy a két véglet között őrlődik, mégsem tudott megállapodni. Vajon egy veszélyes undok kis majom vagy egy szerencsétlen, megrettent kisgyerek, akit kiszakítottak az otthonából? Egyik vagy másik? És miért ne mindkettő? Egy megrettent gyerek is veszélyes tud lenni, ha megfelelő lendülettel támad. Emlékszik még néhány kellemetlen epizódra a kórházból, ahol kétségbeesett gyermekek megtámadták az ápolókat és csúnyán megsebeztek őket.

Miss Fellowes nem mert elaludni. Nem mert.

Felfelé bámulva feküdt, és megfeszített érzékekkel figyelt. És ekkor meghallott egy hangot. A fiú sírt.

Nem félelmében vagy dühében; nem bömbölt és visítózott. Halkan sírdogált, szívet tépően hüppögött, mint egy magányos, végtelenül magányos kisgyerek.

Egyszeriben minden kételye elszállt. Most első ízben Miss Fellowes érzelmei egyértelművé váltak. Szegény kisgyerek! Szegény megrettent kisgyerek!

Hát persze, hogy kisgyerek, mit számít, milyen formájú a feje, milyen durva a haja! Ez a gyerek annyira árva, mint még senki a világon. Hoskins is megmondta annak idején, az első találkozásukkor: Ez lesz a világtörténelem legmagányosabb gyereke. Nem csak a szüleit veszítette el, de az egész fajtát. Szívtelenül kiszakították saját idejéből úgy, hogy most ő fájának egyetlen képviselője.

Az egyetlen. Az utolsó.

Érezte, hogy iránta érzett sajnálata elmélyül, megerősödik ezzel egyidejűleg nő a szégyenérzete, amiért olyan érzéketlenül ellenszenvet érzett iránta, és ideges volt a gyerek vad pillanataiban. Hogy lehettem ilyen kegyetlen, gondolta. Ennyire amatőr. Annyira műkedvelő, hogy megvetéssel tekintettem a gyermekre, akit gondoznom kell, és akit meg kell tanítanom arra, hogy élni tudjon egy számára veszélyekkel teli új világban.

Óvatosan megigazította a hálóingét – azok a szenzorok odafent megőrjítik! – és kikászálódott az ágyból, majd lábujjhegyen a fiú szobájához lopózott.

– Kicsim! – szólította halkan. – Kisfiam!

Letérdelt és bekukkantott az ágy alá. Akkor – szégyenszemre, de elővigyázatosan – eszébe jutott, hogy meg is haraphatja, ahogyan az már előfordult vele. Gyorsan visszahúzta a kezét. Felállt és felkapcsolta a villanyt.

A szegény kisgyerek a sarokban kuporgott, állát a térdére szorította, és könnyes, kétségbeesett szemekkel meredt rá. A félhomályban nem volt nehéz figyelmen kívül hagynia a gyermek visszataszító külsejét, durva arcvonásait, hatalmas, formátlan fejét.

– Szegény kis gyermekem – suttogta. – Szegény, félénk kis gyermekem.

Miss Fellowes beletúrt a hajába, abba a durva, kócos hajába, amitől néhány órája úgy undorodott. Most mindössze szokatlannak tűnt számára. Első érintésére a fiú megmerevedett, de azután érezte, hogy megenyhül.

– Szegény kicsim – vigasztalta. – Gyere, felveszlek. A fiúcska halk csattogó hangot hallatott. Azután felmordult, amolyan halk, boldogtalan kis morgással. Miss Fellowes leült melléje, és a kezével ritmikusan simogatni kezdte a gyerek fejét. A feszültség láthatóan kiköltözött a kis testből. Lehet, hogy még soha senki nem simogatta így odahaza abban a vad, történelem előtti világban. Láthatóan tetszett neki. Lágyan, óvatosan játszani kezdett a hajával, egyengette, kibogozott belőle néhány csomót, de jobbra csak lassan, lassan, szinte hipnotikus mozdulatokkal simogatta a feje búbját.

Végigsimította az arcát, a karját. Hagyta. Halkan énekelni kezdett neki egy szöveg nélküli, ismétlődő dallamot, amit gyermekkorra óta ismert, és amivel már annyi zavart kisgyereket csitított le.

A fiú felemelte a fejét, a félhomályban a száját bámulta, mintha elcsodálkozna a hangon.

Miss Fellowes közelebb vonta őt magához és átölelte, miközben az a dalt hallgatta, s így nem tanúsított ellenállást. Lassan a gyerek fejére hajtotta a fejét, közben magához vonta, mígnem a fiú feje a vállán nyugodott. Kezét a csípőjére fonta, és óvatosan, igen lassan az ölébe emelte.

Tovább énekelt, ugyanolyan halkan folytatva a kígyózó dallamot, miközben ringatni kezdte a gyermeket.

Észre sem vette, mikor hagyta abba a sírdogálást. Egy idő után egyenletes, szinte doromboló lélegzése arról árulkodott, hogy elaludt.

Végtelen óvatossággal visszatolta az ágyat a falhoz a térdével megigazította, és óvatosan letette a gyermeket. Betakarta – volt neki valaha is takarója? Talán még ágya sem! Egy ideig csak állt ott és figyelte. A gyermek arca csodálatosan békés lett, ahogy aludt.

Valahogy már egyáltalán nem számított, hogy csúf. Tényleg.

Lábujjhegyen osont ki a szobából. Az ajtóhoz érve megállt, hallgatózott, és elgondolkodott. Mi lesz, ha felébred? Lehet, hogy még jobban összezavarodik, ha nem találja a közelben azt, aki megnyugtatta. Lehet, hogy pánikba esik; még ámokfutóvá is válhat.

Miss Fellowes tévovázott, magában mérlegelte a dolgot. Megint az ágyhoz ment, nézte hogyan alszik, azután felsóhajtott. Csak egy valamit tehet. Lassan, óvatosan lefeküdt melléje.

Az ágy túlságosan kicsi volt számára. A lábát fel kellett húznia a melléhez, a bal könyökét pedig a falhoz nyomta, nem akarta megzavarni a fiút, inkább kényelmetlenül összegörnyedt. Éberem feküdt, úgy érezte magát, mint Alice Csodaországban, amikor belekóstolt az "Igyál meg" feliratú üvegbe. Na jó: ma éjszaka nem lesz alvás. Ez még csak az első éjszaka. Később jobbra fordulhatnak a dolgok. Olykor van annál fontosabb is, mint aludni.

Érintést érzett a karján. A gyermek ujjainak, tenyerének simogatása. Álmában őt kereste. A durva kicsi kéz belecsúszott az övébe.

Miss Fellowes elmosolyodott.

Hirtelen ébredt, nem tudta hol van, a tagjai zsibbadtan sajogtak. Egy ismeretlen személy szagát érezte az orrában és meglepetten tapasztalta, hogy valakinek a teste az övéhez préselődik.

Erősnek kellett lennie, nehogy felüvöltson. Egy fojtott nyögés így is felszakadt belőle.

A fiú most felült, és nagy szemével rápillantott. A csúf kisfiú, akit kiszakítottak saját idejéből. A kis Neander-völgyi gyerek.

Időbe telt, mire Miss Fellowes fel tudta idézni az esti lefekvés mozzanatait. Azután minden kitisztult. Rádöbbsent, hogy végül is minden félelme ellenére sikerült elaludnia. És most reggel van.

Miközben szemét le sem vette a gyermekről, lassan kinyújtotta a lábát és a padlóra tette. Izmai megfeszültek, arra az esetre, ha a fiú pánikba esne.

Egy gyors pillantást vetett a nyitott mennyezet felé. Vajon figyelik odafentről? Vajon a kamerák

rögzítik, hogy fátyolos szemmel miként vág neki az új napnak?

Akkor a fiú tömzsi ujjai megérintették az ajkát. Mondott valamit: két gyors csettintés és egy morgás.

Miss Fellowes önkéntelenül is elhúzódott az érintés elől. Lepillantott a gyermekre. Enyhén megborzongott. Nappali fényben borzalmasan csúf volt.

Megint mondott valamit. Kinyitotta a száját, és a kezével gesztikulálva mutatta, hogy valami jön kifelé belőle.

Nem volt nehéz megfejteni. Miss Fellowes hitetlenkedve mondta:

– Azt akarod, hogy megint énekeljek? Igen?

A fiú nem szólt semmit, csak a szájára meredt. Reszket ő hangon, kissé hamisan a feszültségtől, elkezdte az előző este énekelt dalt. A csúf kisfiú elmosolyodott. Láthatóan felismerte a dallamot, és most esetlenül ringatni kezdte magát, a kezét lengetve hozzá. Halk, gurgulázó hangot hallatott, ami egy nevetés kezdete is lehetett.

Miss Fellowes magában felsóhajtott. A muzsika bája megszelídíti a vad lelket. Hát, ha valami segít...

– Várj csak – kacsintott. – Hadd szedjem össze magam. Egy perc az egész. Azután készítek neked reggelit.

Megmosta az arcát, megfésülte a haját, miközben mindvégig eszében tartotta, hogy a nyitott mennyezetten át a kamerák figyelik őt. Talán nem csak a kamerák.

A fiú az ágyban maradt, onnan nézte. Nyugodtnak látszott. A huszonegyedik században eltöltött első indulatos, dühöngő órái már a múlté. Miss Fellowes valahányszor megtett néhány lépést, a kezével feléje intett. Olykor visszaintett, igaz esetlen, mégis bájos mozdulattal, mindenesetre a meglepetéstől és az örömtől Miss Fellowes kellemes bizsergést érzett a gerincében.

Amikor elkészült, azt mondta:

– Gondolom, most már jólesne egy kis szilárd étel is. Mit szólnál a zabkásához?

A fiú elmosolyodott, mintha megértette volna. Majdnem.

A mikrohullámú sütőben egy perc alatt elkészült a zabpehely. Odaintette a fiút. Hogy megértette-e a mozdulatot, vagy csak az illat után ment, Miss Fellowes nem tudta megmondani: mindenesetre kimászott az ágyból és odabicegett hozzá. Zömök testéhez viszonyítva nagyon rövid lábai voltak, ettől görnyedtebbnek látszott, mint amilyen valójában.

Lepillantott a padlóra, mert nyilván arra számított, hogy a zabkását majd leteszik eléje, és onnan fogja felnyalni.

– Nem – intett felé. – Te most már civilizált kisfiú vagy. Legalábbis az leszel. És civilizált kisfiúk nem esznek a földről.

Csettintések. Morgások.

– Tudom, hogy nem értesz meg mindent, amit mondok. De előbb-utóbb meg fogod. Nem hiszem, hogy én meg tudnám tanulni a te nyelvedet, de abban egészen biztos vagyok, hogy te megtanulod az enyémet.

Elővett a fiókból egy kanalat és felmutatta.

– Kanál.

A fiú egykedvűen nézte, minden érdeklődés nélkül.

– Enni kell vele. Kanál.

Belemerítette a zabkásába és a szájához emelte. A gyerek szeme elkerekedett, orrcimpái kitágultak, és egy igen kellemetlen, elnyújtott hangot hallatott, mintha halkán üvöltene. Miss Fellowes azt gondolta, ilyen hangot hallat egy éhes teremtés, amikor egy másik állat el akarja venni tőle az enivalót.

Mímelte, hogy a szájába veszi a kanalat, lenyeli a kását, és elégedetten megnyalja a száját. A fiú kerek szemmel, gondterhelten figyelte a bemutatót, de láthatóan semmit nem értett belőle.

– Most próbáld meg te – biztatta Miss Fellowes. Visszacsorgatta a kását a tálba, és megmutatta a kanalat, hogy lássa, nem evett a kásából. Azután újból belemerítette és a fiú felé nyújtotta.

Amaz megrettenve húzódott vissza, mintha a kanál valami fegyver lenne. Sárgásbarna kis arca rémült kifejezésbe torzult, és egy hangot adott ki, ami sem sírásnak, sem morgásnak nem volt

mondható.

– Nézd – mutatta neki. – Kanál. Kása. Száj.

Semmi: bármennyire is éhes volt, a kanálról nem akart megtudni semmit. Hát, van még időnk, gondolta Miss Fellowes. Eltette a kanalat.

– Akkor emeld a tányért a szádhoz. Azt tudod, hogyan kell. Ahhoz nem is kell lekuporodni a földre.

Feléje nyújtotta a tálat. A fiú rápillantott, majd lenézett a földre.

– Fogd a kezébe!

Kattogások. Úgy vélte ismerősek, de nem lehetett benne biztos. Istenem, Hoskins igazán rögzíthetné azokat a hangokat. Ha ugyan már meg nem tette.

– A kezeddél – utasította Miss Fellowes újra, határozottan. –, Gyere.

Megértette. A kezébe vette a tálat, igaz, a hüvelykujja beleért a kásába, de az arcához emelte. Esetlenül szürcsölte az ételt, hihetetlenül összemaszatolta magát, de a kása java a szájába került.

Amikor nem bénítja a félelem, olyankor gyorsan tanul. Miss Fellowes biztos volt benne, hogy többé nem fogja állat módjára a földről lefetyelni az ennivalót.

Mialatt evett, alaposan megfigyelte. Jó egészségben van, erős, mokány kis kölyök. A szeme csillog, a bőre sima, nyoma sincs rajta láznak vagy betegségnek. Eddig úgy tűnik, igen jól viseli nem mindennapi utazása megpróbáltatásait.

Bár semmivel sem tudott többet másoknál a Neander-völgyi gyerekek fejlődéséről, Miss Fellowes kezdte hinni, hogy a gyermek idősebb lehet annál, mint amennyinek látszik, közelebb lehet a négyéves korhoz, mint a vélt háromhoz. Kistermetű, igen, de fiziológiailag sokkal fejlettebb, mint egy hároméves mai gyerek. Ennek nagy része persze azoknak a feltételeknek köszönhető, amik között élt odalent a kőkorszakban. (Kőkorszak? Hát persze, a Neander-völgyieknek a kőkorszakban kellett élniük. Ebben egészen biztos. Annyi mindent kell még megtanulnia, ha lesz rá ideje.)

Most megpróbálta pohárból megitatni vele a tejet. Láthatóan gyorsan rájött, hogyan kell a poharat tartani. Igaz, hogy mind a két keze kellett hozzá, de hát minden hároméves gyerek így fogja a poharat. De legalább nem érezte fenyegetőnek, mint az imént a kanalat. Csakhogy nem bírta elkezdni az ivást, mert a pohár túl kicsinek bizonyult a szájához képest, ezért aztán éles hangon visítani kezdett. A végére egészen feldühödött. Miss Fellowes a fiú kezére tette a kezét, úgy segített neki azt a szájához emelni.

Megint csak összekente magát, de ennek a java is a szájába ment. Miss Fellowes pedig már úgymint hozzászokott a maszathoz.

A mosdás legnagyobb meglepődésére és megkönnyebbülésére sokkal kevésbé volt bonyolult. A fiú először azt hitte, hogy a vécékagyló valamiféle forrás, amiben pancsolni lehet, és Miss Fellowes attól tartott, bele fog mászni. De visszatartotta, és kigombolta a hálóingét, mire azonnal megértette, mit várnak tőle.

Miss Fellowes azon kapta magát, hogy a gyerek fejét simogatja.

– Jó fiú. Okos kisfiú.

És legnagyobb öröme a gyermek felmosolygott rá.

Ez a kellemes meglepetések napja, gondolta magában Miss Fellowes elégedetten. Neki is, a gyerekek is. A fiú megtanulta a tejespoharat, meg a vécésészét. És ő is sok mindent megtudott óróra. Felfedezte a csúf – de még milyen csúf! – kisgyerek külseje mögött az emberi vonásokat.

Visszamosolygott a fiúra. Az megint elvigyorodott. Teljesen normális mosoly volt, egy olyan gyereké, aki észrevette, hogy örülnek a mosolyának.

Pedig egyáltalán nem egy közönséges gyermek, emlékeztette magát Miss Fellowes. Nagy hiba volna, ha e tekintetben különféle illúziókat táplálna magában.

De amikor mosolyog, egészen elviselhető. De tényleg.

4. fejezet - Tanulás

Dél előtt van. Megint megfürdette – de ezúttal sokkal kevesebb vesződséggel, mint tegnap –, és

alaposan megvizsgálta a fizikai állapotát. Nem talált rajta horzsolást vagy karcolást, ahogyan egy primitív körülmények között élő gyermeknél az ember feltételezné. És még a körmeit is sikerült levágnia, miközben a maga halk, kellemes módján altatódalokat dúdolt neki. A lábujjak körmei várhatnak. Neki is, a gyerekek is elege van mára a manikűr-kórusból.

Anélkül hogy észrevette volna, mialatt énekelt, a sztázismező ajtaja hangtalanul kinyílt, és Hoskins lépett be. Úgy három perce állhatott már ott karba tett kézzel.

– Bejöhetek? – kérdezte.

Miss Fellowes kunán bólintott.

– Már megtette, nem?

– Úgy értem, a munkaterületére. Tegnap nem adott választ a kérdéseimre, amikor az intercomon beszélgettünk.

– Sok volt a dolgom. Hangosabban kellene beszélnie. De jöjjön csak beljebb!

A fiú visszahúzódott, amikor Hoskins belépett. Nyugtalan pillantást vetett Hoskinsra, és láthatóan a másik szobába akart átszaladni. Miss Fellowes rámosolygott, és intett neki, a fiú pedig odaszaladt hozzá, és vékony kezeivel – istenem, de vékonyak! – belekapaszkodott.

Hoskins arcára valamilyen, a csodálathoz hasonló kifejezés ült ki.

– Ez igen szép eredmény, Miss Fellowes!

– Egy kevés meleg zabkása csodákat tud művelni.

– Láthatóan máris ragaszkodik önhöz.

– Tudom, hogyan kell elvégezni a munkát, amit várnak tőlem, Dr. Hoskins. Ez olyan meglepő? Hoskins elvörösödött.

– Nem arra akartam utalni...

– Nem, persze, hogy nem. Megértem. Amikor tegnap utoljára látta, még egy kis vadállat volt, most meg...

– Egyáltalán nem állat.

– Nem – bólintott Miss Fellowes. – Egyáltalán nem állat. – Egy percig tétovázott. Azután azt mondta: – Bár eleinte kétségbe vontam.

– Nem felejtettem el. Egészen fel volt háborodva.

– Már nem vagyok. Túlreagáltam a dolgot. Első pillantásra valóban azt hittem, hogy egy majomgyerekek lesz dolgom. De figyelemreméltóan alkalmazkodott. Ő nem majom, Dr. Hoskins. Egészen intelligens. Nagyon jól megvagyunk egymással.

– Örömmel hallom. Ez azt jelenti, hogy megtartja az állást?

Metsző pillantást vetett rá.

– Mikor volt ez kétséges, Dr. Hoskins?

– Nos – vont vállat amaz –, azt hiszem, soha. Tudja, Miss Fellowes, nem ön az egyetlen, aki most nehéz helyzetben van. Azt hiszem, méltányolni tudja, mennyi energiát fektettünk ebbe a tervzetbe, és mennyire szerettük volna, ha sikerrel jár. És most, hogy sikerült, mi magunk is meg vagyunk döbbenve. Mint az az ember, aki minden erejét összeszedi, hogy átjusson egy bezárt ajtón. Minden erejét beveti, hogy megtörje az ajtó ellenállását, és amikor azt áttörve bejut oda, ahová vágtatott, megáll, körülnéz, és azt mondja: "Oké, bent vagyok. És most hogyan tovább?"

– Jó kérdés, Dr. Hoskins. Hogyan tovább? Mindenféle kutatókat fog idehozni, hogy vizsgálják meg a fiút? A történelem előtti kor specialistáit, meg ilyen embereket?

– Természetesen.

– Azt hiszem, legelőször is egy orvos kellene, aki alaposan megvizsgálja őt.

– Igen, természetesen. Habár elmondhatja, hogy jó egészségben van, nem igaz? Alapjában véve. Erős kis kölyök ez. De én nem vagyok orvos, és belül még nem vizsgáltuk meg. Van némi különbség a látszólag egészséges, és a valóban egészséges között. Lehet, hogy nagy halom parazitát, bélférget hordoz. Igen valószínű. Amik lehet, hogy ártalmatlanok reá nézve, lehet, hogy nem. Még ha reá nézve nem is veszélyesek, lehetséges, hogy ránk nézve azok. De már gondoltunk erre. Dr. Jacobs idejön délután, és elvégzi a legalapvetőbb vizsgálatokat. Vele fog dolgozni mindaddig, amíg a tervzet tart. Amennyiben Dr. Jacobs nem zavarja meg túlságosan a gyermeket, utána Dr. McIntyre a Smithsonian Intézet antropológusa is megnézné. Azután természetesen a

médiák is idejönnek.

Itt félbeszakította.

– A médiák? Milyen médiák? Kicsoda? Mikor?

– Hát... Szeretnék látni a gyermeket, mihelyt csak lehetséges, Miss Fellowes. Candide Deveney már bedobta a sztorit. Tegnap estig a világ összes újsága és televíziós társasága bejelentkezett már.

Miss Fellowes lepillantott a gyermekekre, és kezét védelmezőleg a vállára tette. A fiú alig érezhetően reszketett, de nem adta jelét a tiltakozásnak.

– Becsődítené ide az újságírókat, meg a tévéseket? Mindjárt az első napon?

– Nos, nem arra gondoltunk...

– Nem – szakította félbe Miss Fellowes –, arra nem gondoltak. Ez teljesen nyilvánvaló.

Hallgasson ide, Dr. Hoskins, itt van ez a maguk kis Neander-völgyije, azt tehetnek vele, amit akarnak. De a médiák emberei ide nem teszik be a lábukat addig, amíg az orvosi vizsgálatokon át nem esünk, és a gyermek egészségesnek nem bizonyul, ez a minimum. És jó volna, ha azután is kapna még egy kis időt, hogy megszokja a helyet. Ugye érti, mire gondolok?

– Miss Fellowes, bizonyára tudja, hogy a nyilvánosság hozzátartozik a...

– Igen, manapság a nyilvánosság mindenhez hozzátartozik. És képzelje el, hogy ez a gyerek meglátva a sok kamerát, meg a felhajtást, belehal a pánikba!

– Miss Fellowes!

– Vagy influenzát kap a maga egyik fontos riporterétől. Amikor steril környezetet kénem magától, már rámutattam, hogy valószínűleg védtelen a modern mikroorganizmusokkal szemben. Védtelen. Nincsenek antitestei, nincs természetes védettsége, semmi, ami...

– Kérem, Miss Fellowes. Kérem.

– És akkor mi van, ha tőle kapnak valamilyen kőkorszaki betegséget, amivel szemben nincs immunitásuk?

– Rendben van, Miss Fellowes. Megértem a szempontjait.

– Efelől teljesen bizonyos szeretnék lenni. A média várhat, ezt akartam mondani. Először mindenféle védőoltásra van szüksége. Már az sem volt szerencsés dolog, hogy tegnap este annyi ember nyüzsgött itt; de riportereket nem engedek ide be sem ma, sem holnap. Ha nem bírják ki, fotózzanak odafentről, a sztázismezőn kívülről. Fogják fel úgy, hogy egy újszülött van idebent, akit nem szabad megzavarni. Később majd megbeszélhetjük a videózás kérdését. Ó, és nem tetszik ez a nagy kitarulkozás. Szeretném, ha a szállásom fölé tetőt húznának. Ideiglenesen egy ponyva is megteszi. Nem akarom, hogy a technikusok leskelődjenek. És a babaház többi részét sem ártana tetővel ellátni. Hoskins elmosolyodott.

– Ön aztán nem szépítgeti a dolgokat. Ön igen határozott teremtés, Miss Fellowes. – Hangjából inkább elismerés, mint neheztelés érződött.

– Határozott? – ismételte. – Remélem is. Legalábbis a gyerek dolgát illetően.

Jacobs egy testes, mogorva tekintetű, úgy hatvan körüli férfi volt. Fehér haját katonásan rövidre nyírva viselte. Gyakorlatias, következetes; egy kissé talán nyers modorú embernek tűnt, aki sokkal inkább katonáorvosnak való, mint gyermekgyógyásznak. De Miss Fellowes hosszú tapasztalata során megtanulta, hogy a gyerekek nem bánják az ilyesfajta nyersséget, amíg az alapvetően kedvességgel párosul. Az orvosban mindig a szakembert látják. És azt is várják tőle. A nyájasságot, a gyengédséget, a becézgetést mástól kívánják. A doktor amolyan isten féle, aki megszabadít a bajtól, és felírja az orvosságot.

Miss Fellowes kíváncsi lett, vajon 40000 évvel ezelőtt miféle doktorok viselték gondját a gyerekeknek és a törzs többi tagjának. Kétségtelenül kuruzslók. Borzalmas figurák, csonttal átszúrt orral, szemük körül festett vörös karikával, akik úgy állítják fel a diagnózist, hogy közben a kék, zöld meg vörös lánggal égő táborút körül ugrabugrálnak. Hogy nézne ki Dr. Jacobs csonttal az orrában? És a fehér köpeny helyett medvebőrrel a vállán? – kajánkodott magában.

Jacobs gyorsan, de nem leereszkedő modorban kezét fogott Miss Fellowes-szal.

– Sok jót hallottam magáról, Miss Fellowes.

– Remélem is.

– Maga dolgozott Gallagher alatt a Valley Generalnál, ugye? Hoskins azt mondta. Kedves

ember ez a Gallagher. Egy dogmatikus szakfatty, de legalább a jó dogmákra esküszik. Mennyi ideig dolgozott nála?

– Három és fél évig.

– Kedvelte őt?

Miss Fellowes vállat vont.

– Nem különösebben. Egyszer hallottam, hogyan beszélt egy fiatal nővérrel. De mi jól megvoltunk egymással. Nagyon sokat tanultam tőle.

– Éles elméjű ember, igen. Sajnálatos, ahogyan a nővérekkel bánik. Minden értelemben.

Magának nem volt vele semmilyen összetűzése?

– Nekem? Nem. Semmi ilyesmi nem történt.

– Nem, én is azt hiszem, hogy magával nem próbálkozhatott – tűnődött el Jacobs.

Miss Fellowes kíváncsi lett, vajon mit én ez alatt? Talán azt, hogy ő nem Gallagher zsánere? Ő senkinek sem a zsánere, és ez az állapot már évek óta nagyon is megfelel neki. Erről ennyit.

Jacobs látszólag betanulta az ő egész szakmai életrajzát. Megemlítette a kórházakat, ahol dolgozott, név szerint említette az orvosokat, s mindezt olyan könnyedséggel, mint aki teljesen otthon van a személyzeti ügyekben. Lehet, hogy így is van. Azt viszont tudta Dr. Jacobsról, hogy valami nagy fejes az egyik állami orvosi intézetnél, és kiterjedt magánpraxisa is van. Szakmai vonatkozásban még nem volt alkalmuk találkozni. De ha Hoskins megengedte neki, hogy átnézze a szakmai életrajzát, neki is megengedhette volna ugyanezt Jacobséval kapcsolatban. De Miss Fellowes ezt a kérdést is lezárta magában.

– Most pedig azt hiszem, ideje volna, ha a maga kis Neander-völgyijével foglalkoznánk – zárta le a csevegést Jacobs. – Merre bujkál?

Miss Fellowes a másik szoba felé intett. A fiú az ajtó rése mögül, hosszú hajának tincsei mögé bújva, szorongva leskelődött.

– Félénk, mi? Az asszisztensektől nem éppen ezt hallottam. Azt mondták, olyan vad, mint egy kis majom.

– Már nem az. Kezdeti félelmei elmúltak, most egyszerűen csak elveszettnek érzi magát és meg van rettenve.

– Mi más lehetne, szerencsétlen kis fickó. De ezt is elrendezzük. Hívja ki, kérem. Vagy inkább bemegy éne és kihozza?

– Inkább kihívom – döntött Miss Fellowes. A fiú felé fordult.

– Gyere ki, Timmie! Ez Dr. Jacobs. Nem fog bántani. Timmie?

Hát ezt meg hogy találta ki? Fogalma sem volt róla.

A név egyszerűen csak előbukkant a tudatalattijából. Soha életében nem ismert Timmie nevű gyereket. De hát nevezni kell valahogy, nem? És úgy tűnik, máris talált neki nevet. Timothy. Röviden Timmie. Ez az. Egy igazi, emberi név. Timmie.

– Timmie! – szólította újból, és élvezte a hangzását, örült neki, hogy végre a nevéen szólíthatja. Már nem tudott úgy gondolni rá, hogy "a gyermek", "a Neander-völgyi", "a csúf kis kölyök". Ő most már Timmie. Ő most már egy személy. Neve van.

Amint a másik szoba felé lépett, Timmie elhúzódott az ajtóból, és eltűnt szem elől.

– Na jó – sürgette Dr. Jacobs némileg türelmetlenül. – Nem tölthetjük itt az egész napot.

Bemenne utána és kihozná, Fellowes?

Sebészmaszkot húzott az arcára. A saját védelmére, gondolta Miss Fellowes, nem Timmiére.

És ez hiba volt. Timmie kikukucskált, és megpillantva a maszkot éktelen visításba fogott, mert azt hitte, valamilyen kőkorszaki démon jelent meg előtte. Ahogy Miss Fellowes belépett a szobába, ő a túlsó falhoz lapult, mint egy ketreche zárt teremts, aki megpillantja foglyulejtőjét. Félelmében reszketni kezdett.

– Timmie... Timmie...

Hasztalan. Nem engedte magához, amíg Jacobs a közelben volt. A fiú elég jól tűrte Hoskins jelenlétét, de Jacobs láthatóan halálra rémítette. Ennyit arról, hogy a gyerekek nem törődnek a doktorok nyersségével. Ez a gyerek mindenesetre nem az a fajta.

Miss Fellowes megnyomta a csengőt, hogy szólítsa Mortensont és Elliottot.

– Egy kis segítségre lesz szükségünk – szolt oda nekik.

A két testes asszisztens bizonytalan pillantást váltott egymással. Elliott bal karján, a köpeny alól jól láthatóan kidudorodott a kötés, ami a tegnapi sérülést takarta.

– Ó, jöjjön csak – gúnyolódott Miss Fellowes. – Hiszen ez csak egy kisgyerek, tudják!

Csakhogy a fiú félelmében megint elővette legvadabb modorát. Mortensonnal és Elliottal a nyomában Miss Fellowes belépett a szobájába és megpróbálta megfogni, de a fiú meglepő fürgeséggel menekült el előlük, alig tudták utolérni. Végül Mortenson egy hirtelen kiugrással derékon ragadta és felkapta a levegőbe. Elliott óvatosan megfogta a bokájánál, de ügyelt rá, nehogy megrúgja.

Miss Fellowes odament hozzájuk. Halkan azt súgta:

– Jól van, Timmie... senki nem fog bántani... Majdnem azt mondta: "Bízzál bennem." A fiú vadul küzdött, majd ugyanolyan vehemenciával, mint az előző napon, amikor meg akarták fürdetni.

Miss Fellowes kissé ostobán érezte ugyan magát, de elkezdte dúdolni azt a dalocskát, amellyel az este együttműködésre tudta rávenni a fiút. De ez is hiábavalónak bizonyult.

Dr. Jacobs közelebb hajolt.

– Azt hiszem, elkelne neki egy kis nyugtató. Jézusom, de csúf egy teremtés!

Miss Fellowest elöntötte a méreg, mintha csak Timmie az ő gyereke volna. Hogy merészel ilyesmit mondani! Hogy merészezi!

– Ez egy klasszikus Neander-völgyi arc – vágott vissza keményen. – Neander-völgyi mértékkel mérve ő egy igen helyes kisgyerek. – Hirtelen kíváncsi lett, hogy ezt meg honnan vette. Halvány elképzelése sincs arról, milyenek kell lennie egy Neander-völgyi arcnak, vagy hogy mik Neanderthalban a szépség kritériumai. – Szerintem nem jó ötlet a nyugtató. De ha nincs más megoldás...

– Nem hiszem, hogy volna – tanáctalankodott a doktor. – Végül is, ha erőszakkal fogjuk le, mit sem érnek a vizsgálataim.

Nem hát, gondolta Miss Fellowes. A fiú nem fogja engedni, hogy depresszort dugjanak a szájába, hogy bevilágítsanak a szemébe. Nem fogja eltérni, hogy vért vegyenek tőle, vagy hogy megmérjék a lázát, még ha távirányítású hőrelével végzik is. Vonakodva bölintott.

Jacobs elővett egy ultrahangos fecskendőt és aktiválni kezdte.

– Tudja, mekkora a megfelel ő dózis? – aggódott Miss Fellowes.

Az orvos meglepetten pillantott rá.

– Ez a dózis harminc kilós testsúlyig megfelelő. Biztosan el fogja viselni.

– Emberi testsúlyra, úgy gondolja? Ez viszont egy Neander-völgyi gyerek. Semmit nem tudunk a keringési rendszerükről.

Meglepte a saját érvelése. Némi csalódással állapította meg, hogy megint csak különbséget tesz Neander-völgyiek és emberek között. Nem képes következetes maradni. Ez a fiú humán! – mondta magában indulattal. Humán, humán, humán! Timmie a neve, és ember.

De Dr. Jacobs-szal erről nem érdemes vitát kezdeményezni.

– Még ha egy fiatal orángután vagy gorilla volna is, a dózist megfelelőnek ítélném, Fellowes. Humán vagy Neander-völgyi, mi köze ehhez a keringési rendszernek? Csak a testsúly számít... Na jó, először csak fél adagot adok neki. Csak hogy ne kockáztassuk Hoskins értékes kis teremtésének az életét.

Nem csak Hoskinsé, gondolta Miss Fellowes, és ezen ő is elcsodálkozott.

Jacobs levette a dózist, és az ampullát a fiú karjához érintette. Halk bűgös hallatszott, s a nyugtató azonnal kifejtette hatását.

– Na jó – sóhajtott a doktor. – Akkor most veszünk egy kis paleolitikus vért meg egy kis történelem előtti vizeletet. Székletmintája van a számomra, Fellowes?

– Még nem volt széklete, amióta itt van, Dr. Jacobs. Ez az időutazás...

– Nos, ha lesz, majd kaparjon össze egy keveset a padlóról, és értesítsen rendben?

– Toalettet használ, doktor-csattant fel Miss Fellowes kissé ingerülten.

Jacobs felpillantott rá. Meglepetés és mintha talán harag lett volna a tekintetében; de hirtelen felnevetett.

– Látom, gyorsan készen áll, ha védelmébe kell vennie.
– Igen ez így van. Talán valami baj van ezzel?
– Azt hiszem, nincs. Nos, rendben, ha a fiú újból használja a toalettet, szeretném, ha mintát venne a székletéből. Még mielőtt lehúzná, rendben?

Ezúttal Elliott és Mortenson is felnevetett. Miss Fellowes nem osztozott a derűtségükben.

Timmie aludni látszott. Mindenesetre passzív, nyugodt és béketűrő. Jacobs minden nehézség nélkül ki tudta nyitni a száját, hogy megvizsgálja a fogazatát. Miss Fellowes, akinek eddig nem volt lehetősége megnézni a fiú fogait, a doktor válla fölül kíváncsiskodott, s attól tartott, hogy éles, hegyes, majomszerű fogakat lát majd. De nem, nem: a gyermek fogai egyáltalán nem olyanok voltak. Igaz nagyobbak, mint egy modern gyermek fogai, és erősebbeknek is látszanak, de szép szabályosak és rendezettek. És emberiek, határozottan emberiek, nincsen félelmetes metszőfoga, sem előreugró szemfoga. Miss Fellowes megkönnyebbülten sóhajtott fel.

Jacobs becsukta a fiú száját, belenézett a fülébe, és kifordította a szemét. Megvizsgálta a tenyerét, a talpát, megkopogtatta a mellét, megnyomkodta a hasát, megforgatta a karját, a lábát, ujjával megmasszírozta karjának, lábának izomzatát.

– Valóságos kis vasgyúró. De ezt már tapasztalhatta. A korához képest kicsi és sovány, de semmi jele az alultápláltságnak. Ha megkapom a székletmintát, meg fogom mondani, hogy miket evett. A legvalószínűbb, hogy magas protein és kevés keményítőtartalmú étrendet tartott, pontosan, ahogy az a kedvezőtlen éghajlat alatt élő vadászó, gyűjtögető népeknél szokásos.

– Kedvezőtlen?

– Egy jégkorszakbeli éghajlat alatt – mondta Jacobs kissé leereszkedő modorban. A Neander-völgyiek idejében ilyen klíma uralkodott. Egy glaciális periódus volt.

Honnan tudja, kérdezte magában ellenségesen. Talán ott volt? Vagy talán antropológus?

De nem szólt semmit. Dr. Jacobs mindent megtett annak érdekében, hogy felingerelje. De hát most munkatársak, és fenn kell tartaniuk a civil kapcsolatot. Timmie kedvéért, ha másért nem is.

Amikor az orvosi vizsgálat felét elvégezték már, Timmie összerezzenett és nyugtalan lett. Egy kicsivel később nyilvánvalóvá vált, hogy a nyugtatónak elmúlt a hatása. Ami azt jelentette, hogy a Dr. Jacobs által javasolt, normális embernek való dózis lett volna a helyes, és hogy Miss Fellowes aggodalma feleslegesnek bizonyult. Jóllehet Timmie kissé más, mint egy modern gyermek, a nyugtató ugyanúgy hatott rá, mint ahogy egy mai gyermekre hatott volna. Minél többet tud meg róla, annál emberibbnek tűnik.

De Jacobs minden vizsgálatot elvégzett már, és összepakolva a felszerelését távozott. Azt mondta, néhány nap múltán visszatér, ha pedig valami rendellenességet tapasztal, még korábban.

– Akarja, hogy még maradjunk? – érdeklődött Mortenson.

– Nem szükséges. Hagyjanak egyedül a fiúval. Mihelyt távoztak, Timmie megnyugodott.

Nyilvánvalóan már megszokta Miss Fellowes társaságát. A többiek miatt volt nyugtalan. Idővel ez is elmúlik, gondolta Miss Fellowes.

– Nem is volt olyan borzalmas, igaz, Timmie? Egy kis szúrás, egy kis nyomkodás... de tudod, sok mindent szeretnénk megtudni rólad.

Timmie komolyan pillantott rá, de nem szólt semmit.

– Ugye megérted, Timmie?

Mintegy két szótagnyi morgást hallatott. Mintha azt hallotta volna ki belőle, hogy Timmie.

Lehetséges volna? Máris megtanulta volna a nevét?

– Mondd még egyszer! Timmie! Timmie!

Megint kiejtette a két szótagot. Ezúttal egyáltalán nem volt biztos abban, hogy Timmie-t mondott. Lehet, hogy csak az ő felajzott képzelete játszik vele. A fejlődés mindenesetre figyelemreméltó.

Rámutatott.

– Timmie. Ez vagy te. Timmie. Timmie. Timmie.

A fiú csendben figyelt.

– Én pedig... – magára mutatott, de elbizonytalanodott. Miss Fellowes, akarta mondani, de az túl hosszú lesz egyszerre. Az Edith nem hangzik jól. Dadus? Nem, az sem jó. A Miss Fellowes jó lesz.

– Én... Miss Fellowes vagyok. Te... Timmie.

Elismételte négyszer-ötször. De a fiú egyáltalán nem válaszolt.

– Azt hiszed, hogy bolond vagyok, mi? – kérdezte, és hangosan nevetett saját ostobaságán. – Hiába is utánoznám azokat a furcsa hangokat, amiket te használsz. És azt hiszem, te most nem is tudsz másra gondolni, mint az enniválóra. Igazam van, Timmie? Ebéd? Etel? Éhes?

Megint a két szótagot hallatta, s utána még néhány csattogó hangot.

– Éhes vagy, hát persze. Ideje, hogy magadhoz végy némi magas protein- és alacsony keményítőtartalmú ételt. Jégkorszaki specialitást, ugye, Timmie? Na lássuk, miből élünk...

Dr. McIntyre, a Smithsonian Intézet Antropológiai részlegének munkatársa kora délután érkezett meg. Hoskins elővigyázatosságból leszólt intercomon Miss Fellowes-nak, hogy megtudakolja, a fiú képes-e ilyen rövid időn belül még egy látogatót fogadni. A nőrsz végignézett a szobán. Timmie farkasétvággal evett – elfogyasztott egy egész üveg szintetikus vitaminkészítményt, amit Dr. Jacobs rendelt a számára, plusz egy egész tál zabkását, meg egy darab sült húst, az első szilárd ételt, amit próbaképpen adtak neki. Most az ágya szélén üldögélt, láthatóan elégedetten pihent s közben a sarkával ritmikusan rugdosta a matrac alsó szélét; mintha az egész világ arra volna berendezve, hogy egy ilyen kisfiút szórakoztasson ebéd után.

– Na mit mondasz, Timmie? Meg tudsz birkózni még egy vizsgálattal?

Valójában nem is várt választ, és a csattogó hangok sem tűntek egzakt véleménynek. A fiú nem is nézett rá, csak rugdosta tovább a matracot. Kétségtelenül magában beszélt. De határozottan jó hangulatban volt.

– Azt hiszem, megkockáztathatjuk – intett Miss Fellowes Hoskinsnak.

– Nagyszerű. Jól hallottam, Timmie-nek szólította? "Timmie?" Mit jelent ez?

– Ez a neve.

– Azt mondja, a neve? – kérdezte Hoskins elképedve.

– Természetesen nem. "Timmie", én egyszerűen csak így hívom.

Kényelmetlen csend támadt.

– Ah – szólalt meg végül Hoskins. – Szóval "Timmie"-nek hívja.

– Valahogy kell neveznem, Dr. Hoskins.

– Ó, igen. Igen. "Timmie".

– "Timmie" – szögezte le Miss Fellowes határozottan.

– "Timmie". Igen. Nagyon jó. Azonnal küldöm Dr. McIntyre-t, ha nincs akadálya. Hogy megnézze Timmie-t.

Dr. McIntyre egy karcsú, csinos férfi volt, jóval fiatalabb, mint ahogy Miss Fellowes várta; nem lehetett több harmincharmincöt évesnél. Alacsony, jó felépítésű, csillogó aranyhajú, a szemöldöke oly halvány, hogy szinte alig látszott. Kiszámított, kifinomult mozdulatai voltak, mintha valamilyen misztikus belső koreográfia szerint mozogna. Miss Fellowest teljesen lenyűgözte eleganciája és kifinomultsága: egyáltalán nem ilyennek képzelt el egy paleoantropológust. Még Timmie-t is megbabonázta a megjelenése, olyannyira különbözött azoktól, akikkel megérkezése óta találkozott. A csodálattól elkerekedett szemmel meredt rá, mintha valami csillogó más csillagról ideszállt istenlény lenne.

Ami McIntyre-t illeti, őt annyira meglepte Timmie látványa, hogy megszólalni sem tudott. Csak megállt az ajtóban, és ugyanúgy meredt Timmie-re, ahogyan a kisfiú ő rá; tett néhány lépést, majd megint megállt, aztán a másik ajtóhoz lépett, s onnan vette szemügyre a gyermeket.

Miss Fellowes enyhén gúnyos hangon azt mondta:

– Dr. McIntyre, ez itt Timmie. Timmie – Dr. McIntyre.

Dr. McIntyre azén jött, hogy megvizsgáljon téged. És feltételezem, meg fogod neki engedni, hogy megvizsgáljon.

McIntyre sápadt arca elvörösödött.

– Ezt el sem hiszem – dadogta az érzelmeiktől reszkető hangon. – Ezt egyszerűen el sem hiszem. Ez a gyerek egy igazi Neander-völgyi! Él, és itt van a szemem előtt, és valódi Neander-völgyi! – Bocsásson meg, Miss Fellowes. Meg kell értenie – de teljesen lenyűgözött a látvány, annyira hihetetlen és izgalmas...

Majdhogynem elsírta magát. Zavarba ejtőn túlradó érzelmekeket mutatott. Miss Fellowes kissé kellemetlenül érezte magát. De a férfi zavartsága hirtelen szétfoszlott, s a helyét az empátia foglalta el. Miss Fellowes elképzelte, mit érezne egy történész, ha belépve egy szobába Abraham Lincolnnal, Julius Caesarral vagy Nagy Sándorral találná szembe magát; vagy ha egy Biblia-kutató a Sínai-hegyen szembetalálkozna Mózeszel, aki éppen az agyagtábláit cipeli. Hát persze, hogy le volna nyugózva. Hát persze. Hiszen olyasmit nyílna lehetősége eredetiben tanulmányozni, amit eleddig csak feljegyzésekből ismert; miután egy életet szentelt annak, hogy rekonstruálja az elveszett múltat, egyszerűben létező valóságában ismerhetné azt meg...

De McIntyre gyorsan összeszedte magát. Gyors, elegáns léptekkel Timmie előtt termett, letérdelt elébe, az arca egészen közel volt a fiúéhoz. Timmie nem mutatott félelmet, ez volt az első eset, hogy higgadtan reagált valami újra. Halkan dörmögve jobbra-balra ingatta magát, mintha kedvenc bácsikájának látogatását élvezné. Mindössze enyhe kíváncsiság tükröződött az arcán. Láthatóan ő is el volt bűvölve a paleoantropológustól.

– Milyen szép gyerek, Miss Fellowes! – lelkesedett McIntyre hosszú hallgatás után.

– Szép? Ezt eddig nem sok embertől hallottam.

– Pedig az! Milyen tökéletes Neander-völgyi arc! Ez a szupraorbitális redő a szemek fölött – még csak most alakulnak ki, de már jól kivehetők. Ez a lapos homlok. Ez a megnyúlt nyakszirt. Megérintetem az arcát, Miss Fellowes? Óvatos leszek. Nem akarom megrémíteni, de szeretném megtapogatni a csontozatát.

– Pont úgy néz, mintha szeretné, hogy megérintse – biztatta Miss Fellowes.

Timmie ekkor McIntyre homloka felé nyújtotta a kezét. A Smithsonian munkatársa kissé előrehajolva hagyta, hogy Timmie ujjai beletúrjanak arany hajába. A fiú úgy simogatta, mint aki ilyen csodát még nem látott. Azután a középső ujjával hirtelen megragadott néhány tincset és meghúzta. Jó erős rántás volt.

McIntyre feljajdult és hátrahúzódott, az arca elvörösödött.

– Azt hiszem, szeretne belőle néhány szálát – nevetett Miss Fellowes.

– De ne így! Inkább ollóval. – McIntyre már vigyorgott. Megcsípett a homlokán egy tincset, és Timmie felé tartotta, aki örömeiben felnevetett és gurgulázni kezdett. – Mondja, Miss Fellowes, van itt más is, aki szőke?

Egy pillanatig gondolkodott. Hoskins... Deveney... Elliott... Mortenson... Stratford... Dr. Jacobs... Mindnek barna vagy ősz haja van. Az övé is őszbe hajló barna.

– Nem. Nem emlékszem, hogy volna. Maga az első.

– Úgy érte, a legelső? Természetesen fogalmunk sincs, milyen hajuk volt a Neander-völgyieknek. A rekonstrukciók mindig sötét hajjal ábrázolták őket, gondolom, mert alapvetően majomszerű lényeknek tartották ezt a fajt, s a legtöbb mai majomnak is sötét a szőre. De a sötét haj rendszerint a meleg klíma alatt élő teremtmények jellegzetessége, a Neander-völgyiek pedig rendkívül hideg éghajlat alatt éltek. Szerintem olyan szőkék lehettek, mint manapság a svédek vagy a finnek.

– Ezért figyelt fel a maga hajára, Dr. McIntyre...

– Igen. A látványa igazi különlegesség a számára. Nos, az is lehet, hogy törzsének emberei teljesen sötét hajúak voltak, hogy a világnak abban a részében az egész populáció sötét hajú volt. Lehet, hogy semmi északi nincs ebben a sötét bőrben. De nem ítélnék egyetlen példány alapján. De legalább ez a gyerek itt van! Milyen csodálatos mindez, Miss Fellowes! Hihetetlen... szinte teljességgel hihetetlen...

Miss Fellowes attól tartott, hogy megint elhatalmasodik rajta a csodálat. De észrevehetően uralkodott magán. Látható élvezettel tapogatta meg ujjával Timmie arcát, lapos homlokát, apró, beesett arcát. Eközben érthetetlen szavakat mormolt magában, nyilván szakkifejezéseket, technikai megjegyzéseket, amik önmagukban semmit sem jelentenek.

Timmie óriási türelemmel tűrte a vizsgálatot.

Azután hirtelen hosszú, csettegeésekből, morgásokból álló monológba kezdett. Első alkalommal szólalt meg azóta, hogy a paleoantropológus a szobába lépett.

McIntyre Miss Fellowes-ra pillantott, arca tüzelt az izgalomtól.

– Hallja ezeket a hangokat? Hallatott már ilyesmit ezelőtt is?

– Természetesen. Mindvégig beszélt.

– Beszélt?

– Miért, mit gondol, mit csinál? Valamit mond nekünk.

– Úgy érti, azt hiszi, hogy mond nekünk valamit.

– Nem – válaszolta Miss Fellowes, és bosszankodni kezdett. – Beszél, Dr. McIntyre. Neander-völgyi nyelven. Határozott rendszer van abban, ahogy beszél. Már megpróbáltam kitalálni őket, még utánoztam is, de nem sok szerencsével.

– Miféle rendszer, Miss Fellowes?

– Csettegésből, morgásból álló sémák. Van egy hangsor, amivel azt tudatja velem, hogy éhes. Egy másikkal türelmetlenséget, nyugtalanságot fejez ki. Megint másikkal félelmet. Tudom, hogy ezek csak az én interpretációim, és hogy nem valami tudományosak. De én attól az órától itt vagyok vele, hogy megérkezett, és van némi tapasztalatom beszédhibás gyerekekkel kapcsolatban, Dr. McIntyre. Nagyon figyelmesen szoktam őket hallgatni.

– Igen, efelől nincsenek kétségeim – vetett feléje McIntyre egy szkeptikus pillantást. – Ez igen fontos dolog, Miss Fellowes. Rögzítette valaki ezeket a kattogásokat és morgásokat?

– Remélem, igen. De nem tudom. (Eszébe jutott, hogy meg akarta kérdezni Dr. Hoskinstól. De kiment a fejéből.)

Timmie megint mondott valamit, ám ezúttal másképpen intonált, sokkal dallamosabban, szinte panaszosan beszélt.

– Látja, Dr. McIntyre? Az előbb nem ilyesmit mondott. Azt hiszem, megint a hajával akar játszani.

– De csak azt hiszi, ugye?

– Természetesen. Még nem beszélem elég folyékonyan a "neandervölgyi". De nézze... nézze csak, megint ugyanúgy nyúl maga felé, mint az előbb.

McIntyre nem akarta, hogy ismét megrángassa a haját. Elmosolyodott, és ezúttal az ujját nyújtotta Timmie-nek; de a fiút az nem érdekelte. Ezt meg is mondta, de ezúttal három ismeretlen, a nyögés és vinnogás közé eső hangot is hallatott.

– Azt hiszem, igaza volt, Miss Fellowes – mondta, és ő is felemelte a hangját. Zavartnak látszott. – Valóban szabályos beszédnek tűnik. Határozottan szabályos beszéd. Mit gondol, milyen idős ez a gyermek?

– Úgy három és négy között. Azon nem kell csodálkozni, hogy ilyen jól beszél. A négyévesek már elég jól artikulálnak, Dr. McIntyre. Ha van saját gyermeke...

– Ami azt illeti, van. Majdnem hároméves, és már nagyon sok mindent mond. De ez egy Neander-völgyi gyerek.

– És az mit számít? Azt remélte, hogy egy ilyen korú Neander-völgyi folyékonyan beszél?

– Pillanatnyilag azt sincs okunk feltételezni, hogy a Neander-völgyiek egyáltalán tudnak beszélni, vagy ismerik a beszéd fogalmát. Ezért olyan értékesek a számunkra azok a hangok, amiket ez a gyerek hallat. Amennyiben ezek beszédnek bizonyulnak és léteznek szabályai, nyelvtani struktúrája...

– Természetesen, éppen ezt reprezentálják! – tört ki Miss Fellowes. – A beszéd az egyik dolog, ami megkülönbözteti az embert az állattól, nem? És ha azt akarja elhíttetni velem, hogy ez a kisfiú itt nem ember...

– Természetesen, a Neander-völgyiek emberek voltak,

Miss Fellowes. Én volnék az utolsó, aki ezzel vitába szállna. De ez nem jelenti azt, hogy volt beszélt nyelvük.

– Micsoda? Hogyan lehettek volna emberek, ha nem tudnak beszélni?

McIntyre nyomatékosan nagy lélegzetet vett, a türelmetlenségnek ezt a jelét Miss Fellowes nagyon jól ismerte. Egész életében olyan emberekkel dolgozott, akik azt hitték róla, hogy kevesebbet tud, mint ők, pusztán azért, mert ő csak egy nőrsz. És ez jobbára nem így volt, legalábbis a kórházban. Csakhogy ez nem kórház, és amikor Neander-völgyiekkel van dolga, akkor tényleg nem tud semmit, ez a szó e ifjú pedig szakembere e területnek. Udvarias, érdeklődő

arckifejezést öltött tehát magára.

– Miss Fellowes – kezdte McIntyre összetéveszthetetlen "na-most-akkor-jól-figyelj" modorban –, ahhoz, hogy egy lény beszélni tudjon, megfelelő intelligenciával kell rendelkezzen, fizikailag pedig képes kell legyen komplex hangokat kiadni. A kutyák elég intelligensek és van megfelelő szókincsük is – de van különbség aközött, hogy valaki megérti az "ül" és "fekszik" vezényszavakat, vagy ki is tudja mondani azokat, és a kutyák pillanatnyilag a vakkantáson kívül nem sok mindent tudnak kimondani. És azt is bizonyára tudja, hogy a csimpánzokat meg a gorillákat könnyű megtanítani arra, hogy jelekkel és mozdulatokkal kommunikáljanak, de szavakat ők sem képesek jobban formálni, mint a kutyák. Egyszerűen nincs meg hozzá az anatómiai felszereltségük.

– Ezt nem tudtam.

– Az emberi beszéd igen komplikált dolog – folytatta McIntyre, és megérintette a torkát. – A dolog lényege az U-alakú, úgynevezett nyelvcsont. Tizenegy apró izom mozgatja, amiknek a segítségével emelni-süllyeszteni képes a nyelvet meg az alsó állkapcsot, és meg tudja emelni, vagy össze tudja nyomni a gégefőt, hogy a nyelvünket alkotó magánhangzókat és mássalhangzókat ki bírjuk ejteni. A nyelvcsont a majmoknál nincs meg. Ezért ők csak sziszegni és morogni tudnak.

– És mi a helyzet a papagájjal és a mejno-madárral? Azok képesek kimondani szavakat. Csak nem azt akarja mondani, hogy bennük kifejlődött a nyelvcsont, a csimpánzokban pedig nem?

– A papagáj és a mejno anatómiailag egészen más struktúrájú szervekkel utánozza az emberi beszédet. De amit ők művelnek, az nem mondható beszédnek. Nem társul hozzá verbális megértés. Fogalmuk sincs róla, hogy mit mondanak. Csak visszajátsszák azt, amit hallottak.

– Rendben van. És a Neander-völgyiek... nekik sincs nyelvcsontjuk? Ha embereknek tekintik őket, kell, hogy legyen.

– Nincs rá bizonyítékunk, hogy van nekik – mondta McIntyre. – Ne feledkezzen el arról, hogy az 1856-ban fellelt első Neander-völgyi koponya óta mindössze kétszáz került a birtokunkba, és azok is töredékesen vagy erősen sérült állapotban. Másrészt a nyelvcsont nem kapcsolódik a test többi csontjához, csupán a gégefő izmaihoz. Amikor egy test széteszlik, a nyelvcsont könnyen elválik a csontváz többi részétől, és elveszik. Az összes fellelt Neander-völgyi koponya közül mindössze egynél – csak egyetlen egynél, Miss Fellowes –, volt a helyén a nyelvcsont.

– De ha egynek volt, akkor a többinek is kellett legyen! McIntyre bölintott

– Nagyon valószínű. De még nem láttunk Neander-völgyi gégefőt. Természetesen a lágy részek nem konzerválódnak, így aztán nem tudjuk, hogy a Neander-völgyieknél a gégefő milyen szerepet töltött be. Akár volt nyelvcsontjuk, akár nem, nem lehetünk bizonyosak afelől, hogy tudtak-e beszélni. Csak annyit állíthatunk, hogy a vokális apparátus anatómiai felépítése a Neander-völgyieknél valószínűleg ugyanolyan, mint a modern embereknél. Valószínűleg. De hogy elég fejlett volt-e ahhoz, hogy vele érthető szavakat lehessen artikulálni – vagy hogy az agyuk alkalmas volt-e arra, hogy megbirkózzon a beszéd koncepciójával...

Timmie megint csettegni, morogni kezdett.

– Hallgassa csak – intett Miss Fellowes győzedelmesen. – Itt a válasz! Jó kis nyelve van ennek, és ragyogóan beszél. És nemsokára az angolt is beszélni fogja, Dr. McIntyre. Efelől biztos vagyok. És akkor magának nem kell tovább elmélkednie arról, hogy a Neander-völgyiek tudnak-e beszélni?

McIntyre mintha azonnal meg akarta volna fejteni ezt a Neander-völgyi rejtélyt. Csettegni kezdett Timmie-nek abban a reményben, hogy erőfeszítése viszonzásra lel. Azután elővett a táskájából egy sor műanyag idomot – nyilván valamiféle intelligencia-teszt tartozékait –, és Timmie elé rakta abban a reményben, hogy a fiú majd méret és szín szerint ki fogja válogatni azokat. Papírt és színes krétát adott a fiúnak, és várta, hogy majd rajzol neki valamit, de Timmie-t láthatóan nem érdekelték ezek a dolgok. Végül meg kellett elégednie annyival, hogy Miss Fellowes kézenfogva körbevezette Timmie-t a szobában, ő pedig készített róla egy-két fotót. Természetesen lapult még néhány teszt a tarsolyában, de a dolgról Timmie-nek egészen más volt a véleménye. Amikor elkezdett kirakni a padlóra egy sor csövecskét meg pálcikát, hogy ellenőrizze a gyermek koordináló képességét, Timmie leült a padló közepére, és sírni kezdett. Jó hangosan.

Miss Fellowes most hallotta először igazán sírni. Ez nem hüppögés, üvöltés, visítás volt, amit megérkezésekor produkált. Ez egy olyan fáradt gyermek kétségbeesett sírása, akit sokáig

nyaggattak. Miss Fellowes örömmel hallotta, jóllehet maga is elcsodálkozott azon, hogy hirtelen mekkorára tátotta el azt a nagy száját, milyen hatalmasra duzzadt egyébként is tekintélyes orra, és milyen erős hangsúlyt nyert előreugró szemöldöke. Ezzel az eltorzult arccal most valóban egy rémítő idegen benyomását keltette.

És mégis... és mégis – az a sírás, az az érzelmektől fűtött jajveszékelés... Ha nem látja, nem hiszi el, hogy az a gyerek, aki a sarkát a padlóhoz verve tiszta szívből ordít, nem más, mint egy közönséges, négyéves, de meglehetősen türelmetlen kisgyerek.

– Mivel zavartam meg? – kérdezte McIntyre.

– Azt hiszem túlságosan igénybe vette a figyelmét hangzott a halk válasz. – Tovább maradt, mint azt el tudta volna viselni. Ő csak egy kisgyerek, Dr. McIntyre. Nem tud megbirkózni ennyi zaklatással és teszttel. Ne felejtse el, ő most el van szakítva mindentől, ami eddig ismerős volt számára.

– De én nem zaklattam, és... na igen, lehet, hogy így van. Nagyon sajnálom. Gyere, Timmie... gyere, nézd, itt a hajam. Látod, milyen világos? Akarsz játszani a hajammal? Nem akarsz meghúzni?

McIntyre egyik hajtincsét szinte Timmie arcába nyomta. Timmie tudomást sem vett róla. Csak még hangosabban kezdett el sírni.

Miss Fellowes undorodva mondta:

– Most semmi kedve a hajával játszani, Dr. McIntyre.

De ha úgy döntene, hogy meg akarja húzni, azt maga nagyon megbánná. Jobb, ha most békén hagyja. Bőségesen lesz még alkalma vizsgálgatni.

– Igen. Azt hiszem, ez igaz. – A paleoantropológus felállt, szemmel láthatóan zavarba jött. – Ugye megérti, Miss Fellowes, hogy ez a lény számomra az a lepecsételt könyv, amely a múlt számos titkát tartalmazza. Szeretném azonnal kinyitni és elolvasni minden lapját

– Megértem, de azt hiszem a maga könyve most fáradt és éhes. És szeretne kimenni a fürdőszobába.

– Igen, igen, persze.

McIntyre sebtében kezdte összeszededegetni a tesztekhez használt eszközöket. Amikor a csövecskék és pálcikák felé nyúlt, Miss Fellowes azt mondta:

– Ezekből itt hagyna egy párat?

– Ön akarja elvégezni az intelligencia-tesztet?

– Nincs szükségem semmiféle intelligencia-tesztre, doktor. Számomra nagyon is intelligensnek tűnik. De azt gondolom, hogy ha már itt van, játékszernek megteszi.

McIntyre arca megint elpirult. Úgy látszik, pirulós fajta, gondolta Miss Fellowes.

– Természetesen. Itt vannak.

– És... ha már könyvekről esett szó, Dr. McIntyre, nem tudna szerezni nekem némi anyagot a Neander-völgyi emberekről? Néhány alapvető dologgal szeretnék tisztába kerülni, és eddig senki nem vette a fáradságot, hogy ilyesmivel segítse a munkámat. Lehetnek tisztán technikai beállítottságúak is. Egészen jól elboldogulok a tudományos szövegekkel. Ismernem kell a Neander-völgyiek anatómiáját, életmódját, hogy mit ettek, mindent, amit mostanáig megtudtak róluk. Megtenné ezt nekem?

– Holnap az első dolgom az lesz, hogy elküldöm önnek a kért dolgokat. De figyelmeztetem, hogy amit eddig ismerünk, az mind semmi ahhoz képest, amit Timmie-től fogunk megtudni, ha sikeres lesz ez a tervezet.

– Tisztában vagyok vele – mosolyodott el. – Ön is meglehetősen türelmetlen már, ugye?

– Nyilvánvaló.

– Nos, azt hiszem, még egy ideig türelmesnek kell lennie. Nem fogom engedni, hogy kimerítse a fiút. Ma már éppen eleget nyaggatták, és ezt legközelebb nem fogom hagyni.

McIntyre kényelmetlenül kezdte érezni magát. Kényszeredetten elmosolyodott, és az ajtó felé indult.

– És amikor kiválasztja a könyveket, doktor...

– Igen?

– Szeretném, ha volna köztük olyan is, amelyik a Neander-völgyieket összehasonlítja a humánokkal. Úgy értem, a modern humánokkal. Miben hasonlítanak, miben különböznek? Milyen evolúciós lépéseken mentek át? Ez az, ami leginkább érdekel. – Indulatos pillantást vetett a férfira.
– Ugye emberek, Dr. McIntyre? Egy kissé különböznek tőlünk, de nem nagyon. Ugye, így van?

– Alapvetően igen. De természetesen...

– Nem. Nincs semmi "de természetesen". Mi itt nem egy majomról gondoskodunk, ez nyilvánvaló. Timmie nem egyfajta hiányzó láncszem. Ő egy kisfiú... egy kis embergyerek. Csak küldje el azokat a könyveket, Dr. McIntyre, és előre is köszönöm. Hamarosan újra találkozunk.

A paleoantropológus kiment. Amint kilépett az ajtón, Timmie kétségbeesett sírása panaszos sírdogálássá enyhült, majd gyorsan abbamaradt.

Miss Fellowes a karjába vette. Timmie reszketve kapaszkodott belé.

– Igen – csitítgatta. – Igen, igen, igen, ma nehéz napunk volt. Nagyon is nehéz. És te csak egy kicsi fiú vagy. Egy kis elveszett fiúcska.

(Távol az otthontól, távol mindenkitől, akit valaha ismertél.)

– Voltak testvéreid? – kérdezte, de jobbára csak saját magától, mint a fiútól. Nem is várt választ; csupán halkán suttogni akart a fiú fülébe. – Milyen volt az anyád? És az apád? A barátaid, a játszótársaid? Mind elmentek, mind elmentek. Most már olyanok a számodra, mint valamiféle álom. Kíváncsi vagyok, meddig fogsz emlékezni rájuk?

(Te elveszett kis gyermek. En elveszett kis fiacskám.)

– Mit szólnál egy kis meleg tejcseckéhez? – suttogta neki. – Azután egy jó szunyához?

3. közzjáték - A Három Folyó Vidéke

Ezüst Felhő az éjszaka a tengerrel álmodott.

Álmában megint fiatal volt. Azt álmodta, hogy alig egykét évvel idősebb Csillagtűz Arcúnál, akit az Istennő fényörvény közepette elrabolt. A tenger partján állt, és az ajkán érezte a furcsa ízű nedves szelet. Az apja és az anyja is vele volt. Sudár Fa és Illatos Virág a kezét fogták, úgy közelítettek vele a víz felé.

– Ne – tiltakozott ő. – Ez hideg. Nem merek belemenni.

– Nem fog bántani – nyugtatta Sudár Fa. De ez nem volt igaz. Senki nem ment még a tengerbe, senki, soha még. Minden gyerek azonnal megtanulja ezt, mihelyt bármit is képes megtanulni. A tenger megöl. A tenger kiszívja a lelkedet, és üres, csendes testedet visszaveti a partra. A múlt évben is, a harcos Mamutvadász megcsúszott egy havas sziklán és belezuhant a tengerbe, és amikor partra vetődött, már halott volt. Annak a helynek a közelében temették el, ahol megcsúszott, és egész éjjel kántáltak, s színes tüzeket gyújtottak. Most pedig a saját anyja és apja akarja őt belevinni a tengerbe. Azt akarják, hogy ő is úgy haljon meg, mint Mamutvadász? Megunták őt? Miféle áruság ez?

– A tenger erőssé tesz minket – magyarázta neki Illatos Virág. – A tenger férfit farag belőled.

– De Mamutvadász belehalt!

– Mert az ő ideje elérkezett. A tenger magához szólította és elvitte. De a te időd a halálra még messze van, fiam. Neked nincs mitől félned.

Igaz ez? Vajon megbízhat bennük?

Végül is ő az apja meg az anyja. Miért akarnák, hogy meghaljon?

Szorosan markolta a kezüket, úgy közelítettek a víz felé.

Még sosem volt ilyen közel hozzá, pedig a törzs mindig a parthoz közeli földeken élt, az állatok csapásait követve le s fel vándorolt a part mentén. Most csodálattal és félelemmel nézte a vizet. Mintha egy hatalmas, lapos állat heverne a lába előtt, sötéten és csillogón. Végig a part mentén morajló hangot hallatott, és tajtékot vetett, amint nekicsapódott a szikláknak. Itt is – ott is egy darabka tenger a levegőbe emelkedett, és hangos robajjal csapódott valamelyik sziklának. Ezüst Felhő olykor felmerészkedett egy akkora sziklára, amelyenről Mamutvadász lezuhant, és olyankor messzire ellátott a vízen, látta az úszó jégtáblák között mozgó furcsa állatokat. Nem olyanok voltak, mint a mamut meg a bivalyok vagy a rínók, amik a szárazföldön élnek – ezek simák, fényesek

voltak, és úgy mozogtak a vízben, mint a madarak a levegőben.

A múlt tavasszal az egyik ilyen állat partra sodródott, a Vadászok Társasága rárontott és megölte, s azután hatalmas lakomát csaptak. Milyen lágy húsa volt! Milyen különös! És a vastag bőre... milyen sima és csodálatosan lágy! Sudár Fa köpenyt készített belőle Illatos Virágnak, aki nagy ünnepeken büszkén viselte azt.

Vajon most őt akarják cserébe adni a tengeri lény bőréért? Erről van szó?

– Még egy lépés, fiam – sürgette Sudár Fa. – Nincs mitől félned.

Ezüst Felhő felpillantott. De az apja mosolygott.

Bízott az apjában. Egyet lépett előre, de görcsösen markolta a kezüket. A tenger széle a bokája köré fonódott. Azt hitte, hogy hideg lesz, de nem, meleg volt, szinte fonó, égette, mint a tűz. De egy perc múltán már nem érezte, hogy éget. A tenger visszahúzódott, majd visszajött, ám magasabb lett, mint az előbb, elérte a térdét, a csípőjét, a hasát. Sudár Fa és Illatos Virág továbblépkedtek a vízben, és vitték őt is magukkal. A talaj a vízben igen lágy volt, olyan lágy, mint egy állat bundája, és érezhetően átölelte a lábát, ahogyan lépkedett rajta. Most már a melléig ért a tenger. Meleg takaróként ölelte át.

– A lábad eléri még a fenekét? – kérdezte Sudár Fa.

– Igen. Igen.

– Jól van. Hajolj előre! Fektesd a fejedet a vízre. Takard be az arcod a tengerrel.

Úgy tett, ahogy mondták neki. A tenger átölelte, s ez olyan volt, mintha lágy hótakaró fedte volna be a testét. Olyan hó, amelyik nem hideg, amikor beléje bújsz. Meleg, mint a tűz lángja, és ha sokáig benne tartózkodsz, még el is alhatsz, mint amikor állatbőrökbe burkolózol. Úgy, ahogyan egy idősebb lány mesélte neki: megfigyelte, amint a törzs egyik öregasszonya, akinek a csontjai már meggörcsültek, és a szeme is homályosan látott már, kiment a hegyre és belefeküdt a hóba, becsukta a szemét, majd nagyon mélyen és békésen elaludt.

Most pedig én fogok belemenni a tengerbe, és ott elalszom, hogy vége legyen mindennek, gondolta Ezüst Felhő. A halál már valahogy semmit sem számított. Felemelte a fejét, hogy megnézzze, az apja és az anyja ott vannak-e még, de legnagyobb meglepetésére már nem álltak mellette, sehol sem látta őket. Teljesen magára maradt.

Még hallotta az apja hangját, amint nagyon messziről azt mondja: – Gyere ki a partra, fiam. Fordulj meg és gyere ki.

Igen. Azt kell tennie.

De amint a vízpart felé lépkedett, érezte, hogy a teste minden lépésnél változik, kitárul, magasabbá, erősebbé válik és érezte, hogy férfivá nő, percről percre öregszik. A válla kiszélesedik, a melle összehúzódik, a csípője vastag és erős lesz. Mire kiért a partra, élete és ereje teljében lévő harcos vált belőle. Végignézett meztelen testén: az már egy felnőtt teste volt, barna és szőrös. Felnevetett, megdörzsölte a mellét és megpaskolta a csípőjét. A távolban megpillantotta a tábortüzeket és futni kezdett, hogy elmondja mindenkinek, milyen változáson ment át.

Futás közben még valami furcsát vett észre: rájött, hogy percről percre öregszik. A kor mintha a markában tartaná, és nem akarná elengedni. A gyermekkorát a tengerben hagyta. Kilépve belőle egy fiatal ember ifjonti erejét kapta meg. De most már lihegett, azután levegő után kapkodott, futása botorkálássá, majd vánszorgássá lassult. Azután bicegni kezdett, a bal csípője veszettül fáj, a lába merev lett és elzsibbadt. Lepillantott rá. Mindenütt csupa vér volt, mintha egy állat szántotta volna végig a karmaival. Akkor eszébe jutott, igen, igen vadászni volt a Vadászok Társaságával, és a hópárduc hirtelen meglepte...

Milyen nehéz így járni. Milyen öreg és fáradt vagyok, gondolta. Már nem tudok egyenesen állni. Lám, a hajam is ezüstbe fordul, mint a szőr a testemen mindenütt.

Mindene fáj. Érezte, hogy az erő elhagyja. Milyen furcsa, nyugtalanító mindez! Először a fiú belemegy a tengerbe, azután kijön belőle, és rohamosan öregedni kezd, most meg meghal, valamilyen ismeretlen szárazföldi vidéken, távol a tengertől, ahol a föld hideg és kemény, a szél száraz, és mindenfelé csak idegeneket lát maga körül. Hol van most Sudár Fa és Illatos Virág – és hol van Ezüst Felhő?

– Segítsetek – kiáltotta álmában felülve. – Megöl a tenger! A tenger... a tenger...

– Ezüst Felhő?

Valaki volt mellette. Pislogott és feléje hunyorgott. Sokat Tudó térdelt mellette, és aggódva pillantott le rá. Megpróbálta összeszedni magát. Reszketett, mint valami öregasszony, és a melle is hevesen zihált. Nem szabad, hogy ilyennek lássák. Megragadta a botját, belekapaszkodva feltornászta magát, és nehézkesen felállt.

– Az álom – morogta. – Rossz előjelek. Azonnal áldozatot kell bemutatni. Hol van Istennő Szolgája? Hívd ide Istennő Szolgáját.

– Lement, arra – mutatta Sokat Tudó. – Az oltárt rakja rendbe.

– Az oltárt? Minek? Hol?

– A Három Folyónál, Ezüst felhő. Mi van veled? Olyan zavartnak látszol!

– Az álom – motyogta. – Nagyon rossz!

A botjára támaszkodva elindult. Az agya kezdett kitisztulni. Már tudta, hol van. Odalent a völgyben három folyó találkozik.

Igen. A hosszú zarándoklat a végéhez közeledik. Most itt táboroznak a lankás platón, ahonnan látszik a lenti síkság és az egymásba torkolló három folyó. A hajnali ködben Ezüst Felhő jól látta a folyókat: a legnagyobbat, amely méltóságteljesen hömpölyög észak felől, hatalmas jégtáblákat cipelve a hátán; meg a két kisebbet, amelyek keletről és nyugatról éles ívet leírva valamivel sebesebb sodrással ömlenek bele.

Tavaly – mintha sok évvel ezelőtt lett volna – hetekig táboroztak ezen a helyen, és éheztek, mire az Istennő küldött nekik egy csorda rénszarvast, akik maguk is annyira ki voltak éhezve, hogy a Vadászok Társasága könnyűszerrel be tudta őket hajtani az egyik szakadékba! Micsoda pompás zsákmány volt az! Hálából csodálatos kegyhelyet építettek az Istennőnek ott, ahol a folyók találkoznak: a legnagyobb sziklatömböket használták fel, amiket csak meg bírtak emelni. Apró, furcsán csillogó kövekkel díszítették, amiket a sziklafal oldalából vájtak ki. Azután folytatták hosszú, keletnek tartó vonulásukat.

Most pedig visszatértek.

– Nem látom Istennő Szolgáját odalent – értetlenkedett Ezüst Felhő.

– Biztosan az oltárnál van.

– Az oltárt látom. De Istennő Szolgáját nem.

– A szemeid már nem jók, Ezüst Felhő. Hadd nézzem meg én.

Az öreg elé lépett, és lepillantott a ködbe burkolózott völgybe. Egy idő után meghökkenve mondta:

– Nem, igazad van. Nincs ott. Biztosan már elindult visszafelé. De azt mondta, egész délelőtt odalent marad, imákat mond, és megtisztogatja az oltárt.

– Ezüst Felhő! Ezüst Felhő!

– Istennő Szolgája! Mi van...

A papnő lélekszakadva rohant a völgyből felvezető ösvényen. Az arca kipirosodott, az öltözéke zilált lett, ő maga pedig alig kapott levegőt, mintha egész úton futott volna.

– Mi a baj? Mi a baj, Istennő Szolgája?

– A Másikak!

– Mi? Hol?

– Mindenfelé az oltár körül. Nem láttam őket, de a lábnyomaik mindenütt ott vannak.

Hosszúkás nyomok... jól ismerem ezeket. Mindenfelé ott vannak a földön. Friss nyomok, Ezüst Felhő! Mindenhol ott vannak. Besétáltunk közéjük!

5. fejezet - Tévedések

– Hogy van a mi kisfiúnk ma reggel, Miss Fellowes? – kérdezte Hoskins.

– Miért nem nézi meg maga, doktor? – Hoskins arcára meglepetés és zavar ült ki.

– Miért hív engem folyton doktornak? – kérdezte.

– Mert az, legalábbis azt hiszem – válaszolta Miss Fellowes, és eszébe jutott a Hoskins irodájában látott büszke, gravírozott névtáblán a Ph.D.

– Fizikai doktorátusom van. Ez minden.

– Doktorátus az doktorátus.

– Maga pedig már régen megszokta, hogy a főnökeit "doktornak" titulálja, ugye? Különösen, ha az illető férfi.

Ezek a szavak meglepték. Mert teljesen igazak voltak: egész élete folyamán a kórházakban olyanokkal dolgozott együtt, akik valamilyen fokon doktorok. A legtöbbjük azonban nem férfi volt. Megszokta és könnyen ráállt a szája, hogy "doktornak" szólítsa azokat, akiket feletteseinek tartott.

A férje is doktor volt – Ph.D. fokozattal, mégpedig fizikából, ahogyan Hoskinsnak is. Miss Fellowes kíváncsi lett, mit szólt volna, ha őt is doktornak szólítaná, mint Hoskinst, feltéve, ha a házasságuk nem szakadt volna meg. Különös gondolat. Ma már ritkán gondol erre. A házasság pusztá ténye, az hogy férje volt, már annyira távoli és valószínűtlen a szemében. Olyan rövid ideig volt házas és olyan régen.

– Hogy szeretné, hogy szólítsam? – kérdezte. – Inkább Mr. Hoskinsnak?

– A legtöbb ember itt Jerry-nek hív.

Miss Fellowes különös pillantást vetett rá.

– Azt nem tehetem.

– Nem teheti?

– Nem érzem... helyesnek.

– Nem érzi helyesnek – ismételte Hoskins eltűnődve. – Hogy Jerry-nek szólítson. – Alaposan szemügyre vette, mintha most látná először. Arcára széles mosoly ült ki. – Maga igazán nagyon hivatalos. Azt hiszem, nem figyeltem fel rá, mennyire hivatalos. Jól van, akkor szólítson Dr. Hoskinsnak, ha ez így kényelmesebb magának. Én pedig Miss Fellowes-nak fogom szólítani.

Mit akart ezzel mondani? – gondolta Miss Fellowes. Talán csak nem Edith-nek akarja hívni?

Senki nem hívta úgy. Majdnem senki, talán hat ember az egész világon. Mindig is "Miss Fellowes" volt, még önmagának is, amikor egyes szám harmadik személyben gondolt magára. Ez egy szokás: és ő sosem gondolt vele. Mégis, milyen furcsa dolog így gondolni önmagára. Milyen rideg, merev.

Ma már, hogy középkorú vagyok, még különösebben hangzik, gondolta Miss Fellowes. És eddig észre sem vettem.

Hoskins még mindig őt figyelte, és még mindig mosolygott.

Van valami melegség ebben az emberben, ismerte fel hirtelen, a legnagyobb meglepetésére. Eddig ezt sem vette észre. Eddigi találkozásai alkalmával egy szigorú, fegyelmezett, hajlíthatatlan ember benyomását keltette, akinél csak olykor bukkan felszínre egy kevés emberség. De ez bizonyára a kísérletet megelőző napok feszültsége miatt alakult így; és most, hogy az időszkóp jól működött, és a kísérlet sikerrel járt, már nyugodtabb, sokkal emberibb, sokkal inkább önmaga. És egészen jóképű.

Miss Fellowes azon kapta magát, hogy kíváncsi volna, Hoskins vajon nős-e?

Ez a gondolat zavarba hozta. Mintha néhány hete említette volna, hogy van egy fia, nem? Egy kicsi fia, aki még alig tud beszélni. Hát persze, hogy nős. Hát persze. Mégis, mit gondolt? Rémülten hessegette el a gondolatot.

– Timmie! – kiáltott. – Timmie, gyere ide!

Akárcsak Hoskins, a fiú is vidám, barátos hangulatban volt. Jól aludt, és sokat evett. A hálószobából előbújva egyáltalán nem zavartatta magát Hoskins jelenléte miatt. Bátran odalépett Hoskinshoz, és csettegett neki valamit.

– Úgy gondolja, hogy mondott valamit, Miss Fellowes? Nem csak azt élvezzi, hogy a saját hangját hallja?

– Mi mást csinálna, mint beszélne, doktor? Dr. McIntyre is ugyanezt kérdezte tőlem tegnap, amikor meghallotta Timmie-t beszélni. Ki vonhatná kétségbe, hogy a fiú egy nyelvet használ, és igen gyakorlattan teszi azt?

– Dr. McIntyre nagyon is konzervatív. Nem hisz a hirtelen konklúziókban.

– Hát, én sem. De ez egy igazi nyelv, vagy én sem azt beszélek.

– Reméljük, hogy így van, Miss Fellowes. Reménykednünk kell benne. Ha nem tudunk

eredményt felmutatni a Timmie-vel való kommunikáció terén, akkor teljesen hiábavalóan hoztuk ide, el fog veszni. Természetesen mindenféle dolgokat akar nekünk mondani a saját világáról. Mindenféle dolgokról.

– Fog is, doktor. Akár a saját nyelvén, akár a miénken. És azt hiszem, sokkal hamarabb megtanulja a miénket, mint mi bármit is ki tudnánk fejezni az övén.

– Igaza lehet, Miss Fellowes. Az idő majd bebizonyítja, nem? Az idő mindent megold.

Hoskins leguggolt, hogy az arca Timmie-ével egy vonalba kerüljön, és kezét széttárt ujjakkal a fiú oldalára helyezte. Timmie higgadt maradt. Miss Fellowes észrevette, hogy

Hoskins még nem nyúlt ilyen gyengéden a fiúhoz. Az ujjai finoman futottak végig a bordáin, a mozdulat arról árulkodott, hogy keveset tud arról, hogyan kell egy kisgyermekkel bánni. És Timmie csiklandósnak bizonyult.

– Milyen erős kis kölyök – mondta Hoskins. – Pont olyan, amilyennek lennie kell. Szóval angolul fogsz tanulni, ugye, Timmie? És akkor le fogod nekünk diktálni a Paleolitikus Kor Történetét, azt majd mindenki el akarja olvasni, és nagy bestseller lesz. Akkor abból te is részesedhetsz majd, ugye, Timmie? Nos? – Felpillantott Miss Fellowes-ra. – Tudja, nagyon sokat kaphatunk ettől a kisfiútól. De azt hiszem, ezt nem kell mondanom. Nem a pénzre gondolok, hanem az egész jövőnkre.

– Igen, el tudom képzelni.

Hoskins összeborzolta Timmie kócos haját, megveregette a vállát és felállt.

– Már nagyon régóta igen csekély költségvetéssel dolgozunk, minden lehetséges centet megspórolunk. El sem hinné, milyen sokba kerül a sztázis fenntartásához szükséges energia – napokig elég volna egy egész városnak –, és az energia csak az egyik tényező a több tucat közül. Kénytelenek vagyunk kitenni a kirakatba a munkát, amit végzünk, hogy fenn tudjuk tartani magunkat. Ezen áll és bukik az egész. De Timmie meg fog minket menteni. Ő majd a helyére teszi a Sztázistechnológiát. Már elkezdtek, Miss Fellowes, már elkezdtek!

– Én azt hittem, ahhoz elegendő volt egy élő dinoszauruszt felhozni, Dr. Hoskins.

– Mi is úgy gondoltuk. De a nyilvánosság arra nem harapott úgy.

– Egy dinoszauruszra nem? Hoskins elnevette magát.

– Ó, ha egy kifejlett brontosauruszt vagy egy izgága tyrannosauruszt hozunk fel, azt hiszem, az megtette volna. Csakhogy a nagy tömeg megköti a kezünket. Nem mintha nem tudtunk volna kordában tartani egy tyrannosauruszt, ha sikerül áthozni. Majd valamelyik nap átviszem magát, és megmutatom a dinoszauruszt.

– Az jó lesz.

– Igen helyes jószág.

– Helyes? Egy dinoszaurusz?

– Igen. Majd meglátja. Egy helyes kis dinoszaurusz. Sajnos az emberek úgy látszik, nem jönnek izgalomba egy helyes kis dinoszaurusztól. Milyen érdekes, mondják, ezek a tudósok felhoztak a történelem előtti időkből egy dinoszauruszt. Azzal megnézik a tévében a dinót, és nem találják elég érdekesnek, mert nem kétszer akkora, mint egy ház, és nem fúj tüzet. Egy Neander-völgyi fiú – egy valódi történelem előtti emberi lény, akármennyire is furcsa a külleme, az egészen más, abban felismerik saját magukat, és mélységesen együtt éreznek vele. És ez fog minket megmenteni. Hallod ezt, Timmie? Te vagy a mi megmentőnk. – Hoskins megint Miss Fellowes felé fordult. – Ha ez nem volna kitalálva, nem vágtam volna bele. Ez kétségtelen. Ez az egész cég erre van kitalálva.

– Értem.

– De most már sínen vagyunk. Hamarosan rengeteg pénzünk lesz. Mindenholnan ígértek adományokat. Ez csodálatos, Miss Fellowes! Amíg Timmie-t egészségesen és boldogságban tudjuk tartani, nem lesz gondunk. Talán még néhány szót is megtanulhat angolul, hogy elmondhassa "Helló emberek, én Timmie vagyok a Kőkorból..."

– Vagy valami hasonlót – mondta Miss Fellowes szárazon.

– Igen. Valami hasonlót. Egészség és boldogság, ez a kulcsa mindennek. Ha bármi történik velem, a nevünket sárba tiporják, de lehet, hogy még a sárnál is rosszabb valamibe, Miss Fellowes. Ezért aztán maga lett az egész tervezetben a legfontosabb személy, ugye, ezzel tisztában van.

Mindannyian attól függünk, hogy maga milyen környezetet tud teremteni ennek a mi fiunknak. A maga szava itt törvény: ha Timmie-nek bármire szüksége van, azt megkapja. Tegnap teljesen igaza volt, amikor nem engedte be a médiákat.

– Köszönöm.

– Természetesen megérti ugye, hogy szükségünk lesz egy sajtókonferenciára, mihelyt csak lehetséges. Ki kell elégítenünk mindenki kíváncsiságát, teljes nyilvánosságot kell adnunk a Timmie-tervezetnek, és olyan gyorsan, ahogyan csak lehet...

Hoskins egy pillanatra most még kevésbé tűnt szimpatikusnak, mint amikor legkevésbé bizalomgerjesztő pillanataiban azt mondta: "Bízzon bennem".

Miss Fellowes ridegen csak annyit mondott:

– Ez azt jelenti, hogy ma délután ide akarja hozni őket?

– Nos, ha úgy ítéli, hogy a fiú készen áll...

– Nem. Még nem.

Hoskins megnedvesítette az ajkát.

– Az ön szava törvény. Csak szóljon, hogy mikor lehet.

– Szólni fogok.

– És nem tudja megbecsülni, hogy körülbelül mikor? Mit szólna egy sajtóértekezlethez holnap?... Holnapután?

– Várjunk vele, doktor. Rendben? Egyszerűen még nem akarom kitenni Timmie-t egy olyan stressznek, amivel egy ilyen sajtóértekezlet jár. Most visszafojtott lélegzettel figyel, hogy úgy mondjam, még csak most tapogatja a talajt a lába alatt; vagy bármilyen metaforát alkalmazhat. És igen szép eredményt ért el az első megrettent pillanatok után. De egy perc alatt visszafordulhat minden, hisz maga is látta, milyen, amikor fél. Még Dr. McIntyre is megzavarta egy kissé. Hoskins láthatóan kényelmetlenül érezte magát.

– A végtelenségig nem tarthatjuk távol a sajtót, Miss Fellowes.

– Én nem végtelenségről beszéltem. Csak néhány napról. Két, három, esetleg négy nap – hadd ítéljem meg én, rendben, Dr. Hoskins? A szavam törvény?

– Az ön szava törvény – bólintott Hoskins, de a hangjából nem érződött, hogy túlságosan elégedett lenne. Egy percre hallgatott. Azután azt mondta: – A kísérlet éjszakája óta nem hagyta el a sztázismezőt, ugye, Miss Fellowes? Egyetlen percre sem.

– Nem! – vágta rá ingerülten. – Tudom a kötelességemet, Dr. Hoskins, ha arra gondol...

– Kérem, Miss Fellowes – mosolyodott el Hoskins, és feltartotta a kezét. – Semmi ilyesmire nem gondoltam. Csak oda szerettem volna kilyukadni, hogy egyáltalán nem áll szándékomban önt ide bebörtönözni napi huszonnégy órán, heti hét napon át. Tisztában vagyok azzal, hogy az első kritikus napokban valóban szükség volt az állandó készenlétre, azt a bemutatkozáskor is megmondtam, hogy munkájának legalábbis a kezdeti szakaszában ez így lesz. De Timmie láthatóan gyorsan stabilizálódott. Ki kell dolgoznia egy napirendet, hogy ön is pihenhessen. Mrs. Stratford helyettesítheti önt eleinte csak néhány órára, azután akár egész délutánokat is távol tölthet majd.

– Ahogy óhajtja.

– Nem látszik túlságosan lelkesnek. Nem gondoltam, hogy ennyire megszállottja a munkájának, Miss Fellowes.

– Nem egészen ez a helyes kifejezés, Dr. Hoskins. Egyszerűen arról van szó, hogy Timmie most borzalmasan sebezhető állapotban van. Deorientált, elszigetelt, távol került az otthonától – annyira szüksége van a szeretetre, a védelemre. Még tisztába kell jönnie azzal, hogy mi történt vele. Egyelőre rövid időre sem akarom magára hagyni.

– Ez igen dicséretes. De most, hogy a nehezen már túl vagyunk, azt hiszem, néhány lélegzetvételnél időre azért kibújhat innen.

– Ha ön azt kívánja, doktor.

– Nagyon jó lenne. A saját érdekében, Miss Fellowes. Egy kis időre igazán elszakadhat a munkától. És azt sem akarom, hogy Timmie túlságosan hozzászokjon ahhoz, hogy maga mindig itt és kéznél van. Nem kell mondanom, mi lesz a következménye, ha az állandó felügyelet miatt a kelleténél szorosabb kötődés alakul ki kettejük között. Akkor aztán, ha magának tényleg el kell

hagynia a sztáziszónát, nem lesz, aki kezelni tudná. Ez a szituáció pedig egyáltalán nem egészséges. Érti, amit mondom?

– Tökéletesen igaz – bólintott Miss Fellowes.

– J6. Akkor volna kedve egy kis kísérlethez? Behívjuk Mrs. Stratfordot, és hagyjuk, hogy néhány órát Timmie-vel töltsön. Maga meg ezalatt kijöhet velem, megmutatom a laboratórium többi részét.

– Hát...

– Nem szeretné? Nézze, adunk magának egy csipogót, és ha Mrs. Stratfordnak a legcsekélyebb problémája támadna Timmie-vel, pár percen belül vissza tudunk érni, rendben? Bízson bennem.

– Rendben – egyezett bele Miss Fellowes immár kevésbé húzódozva, mint az imént. Be kell ismernie, hogy Hoskins érveiben van igazság. Most, hogy két teljes napot Timmie-vel töltött, valószínűleg okos dolog lenne kipróbálni, hogy a fiú mennyire képes tolerálni az ő rövid távollétét. – Hajlandó vagyok kipróbálni. Mutassa meg azt a dinoszauruszt.

– Bármit megmutatok – örvendezett Hoskins. – Állatokat, növényeket, még ásványokat is. – Az órájára pillantott. – Kilencven perc elég lesz ahhoz, hogy befejezze mindazt, amit megérkezéséig elkezdett és nem tudott befejezni. Ez idő alatt Mrs. Stratford is felkészülhet a próbára. Azután visszajövök, és személyesen kísérem végig.

Miss Fellowes egy percig elgondolkodott.

– Legyen két óra.

– Két óra? Rendben van. Pontosan tizenegykor itt vagyok. Viszlát akkor. Ugye nincs semmi probléma?

Boldogan elmosolyodott.

– Valójában alig várom, hogy mehessek. Ugye elengedsz egy kis időre – kérdezte Timmie-től.

A fiú csettegett egy sort.

– Látja, doktor? Tudja, mikor teszek fel neki kérdést, és válaszol rá, még ha nem is tudja, miről van szó? Van ám intelligencia ebben a kis fejben.

– Ebben biztos vagyok – hagyta rá Hoskins. Bólintott, elmosolyodott és távozott.

Miss Fellowes azon kapta magát, hogy dúdolgatva végzi a reggeli teendőket. Igazat mondott, amikor azt állította, hogy szeretne kimenni a sztázismezőből. Bármennyire is szereti gondját viselni Timmie-nek, még neki is szüksége van egy kis kikapcsolódásra.

Vagy csak arról volna szó, hogy Hoskins társaságára vágyik?

Ez az egész pontosan olyan – még ha valójában nevetséges is –, mintha találkára készülne vele.

Van egy kisfia, mondta magában megint, nagyon szigorúan. Ami azt jelenti, hogy minden bizonnyal felesége is.

Egy fiatal, csinos felesége.

Mindenesetre Miss Fellowes tizenegyre, mire Hoskins érte jött, levetette az egyenruhát. Konzervatív szabású ruhára cserélte – nem is nagyon volt neki másik –, de évek óta nem érezte magát ennyire nőiesnek.

Higgadtan mérlegelve is meg volt elégedve az összhatással. Tökéletes kezdet, gondolta. Azután hirtelen az eszébe villant: Minek a kezdete?

Elbúcsúzott Timmie-től, és megnyugtatta, hogy hamarosan visszajön. Abban biztos volt, hogy Mrs. Stratford tudja, mit kell neki adni ebédre és hogy mikor. Miss Fellowes úgy vélte, hogy a fiatal asszisztens nem túl boldog, amiért vállalnia kell a felelősséget, ha kis időre is. De Mrs. Stratford megjegyezte, hogy Mortenson a közelben tartózkodik arra az esetre, ha segíteni kell, és Miss Fellowes rájött, hogy sokkal inkább attól tart, hogy a rábízott gyermeket nem tudja kordában tartani, mint attól, hogy az esetleg meg is sebezheti. Talán más feladattal kellene megbízni, gondolta Fellowes, de most már nincs más lehetőség, rá kell hagyni a gyermeket. A csipogó majd jelzi, ha segítségre lesz szüksége.

Kimentek. Timmie mindössze felnyögött – meglepetésében? Kétségbeesésében?

– Ne aggódj, Timmie! Visszajövök! Visszajövök! Az elszakadás tehát megtörtént. Jobb ez így neki is, a fiúnak is.

Hoskins felfelé vezette őt a gyéren megvilágított, tágas folyosók labirintusán, a fényes

vaslépcsőkön, amiken Timmie megérkezésének éjszakáján lejöttek ide. Azon az éjszakán, ami most már oly távolinak tűnt Miss Fellowes számára, sokkal inkább emlékeknek, álmoknak, mint valóságnak. Kis idő múltán kiértek az épületből, és hunyorogni kezdtek a ragyogó, tiszta napfényben. Azután újból bementek egy másik, pajtaszerű építménybe, ami nagyon hasonlított ahhoz, amelyikben Timmie számára kialakították a sztázismezőt.

– Ez a régi sztázislabor – magyarázta Hoskins. – Itt kezdődött minden.

Újból a biztonsági ellenőrzések; újból a vaslépcsők és a dohos, lehangoló átjárók. Végül a kutatólaborban találták magukat, ahol sokkal serényebb munka folyt, mint bárhol. Férfiak és nők rohagáltak le s fel, ki egy halom jelentéssel, ki dossziékkal, ki adatrögzítő kockákkal. Hoskins a legtöbbjüket a keresztnévén üdvözölte, s azok ugyanúgy köszöntek vissza neki. Miss Fellowes diszjonánsnak találta ezt a közvetlenséget. De hát ez nem kórház, gondolta magában. Ezek az emberek egyszerűen csak dolgoznak itt. És ez különbség.

– Állat, növény, ásvány – sorolta Hoskins. – Ahogy ígértem. Az állat ott van lent: ez a legnagyobb büszkeségünk. Úgy értem Timmie után.

A tér számos helyiségre tagolódott, de valamennyi sztázisbuborék kisebb volt, mint amiben Timmie lakott. Hoskins az egyik hatalmas ablakhoz kísérte, és ő benézett.

Először azt hitte, hogy e_ gy hatalmas, pikkelyes, hosszú-farkú csirkét lát. Hosszú, vékony lábain billegve idegesen rohagált egyik faltól a másikig. De nem létezik olyan csirke, mint amilyen ez: ennek a szárnya helyén rövid mellső lába van, mely tenyérszerű mancsban végződik, amit folyton szétárva tart. Apró feje formás és madárszerű, rajta skarlátvörös szem. A koponyája tetején taraj húzódik, mint valami kakastaréj, csak a színe világoskék. A teste zöld, sötétebb csíkokkal, és hullóhoz illően csillog. A vékony, kígyózó fark idegesen csapkod jobbra-balra.

– Ez a dinoszauruszunk – vigyorgott Hoskins. – A büszkeségünk és örömünk volt, amíg Timmie meg nem érkezett.

– Dinoszaurusz? Ez?

– Én mondtam, hogy kicsi. Óriásra számított, ugye, Miss Fellowes?

– Igen, azt hiszem – mosolyodott el. – De ez természetes. Azt hiszem, a dinoszauruszok említésére az első, ami az ember eszébe jut, a nagy méretük, ez pedig itt, olyan kicsi.

– Pontosan az volt a célunk, hogy kis példányt hozzunk, higgye el. Képzeld csak el, mi lett volna, ha egy kifejlett sztegoszaurusz kerül a sztázisba, és elkezd randalírozni a laboratóriumban. És hat államban nincs annyi energia, amennyi egy akkora sztázismező fenntartásához kell, amekkorában egy olyan nagy példány elférne. De még ha volna is elegendő energiánk, a technológiánk sem elég fejlett ahhoz, hogy nagyobb tömeget hozzunk át vele.

Miss Fellowes elámult. Hideg futkosott a hátán. Egy élő dinoszaurusz, igen! Milyen fantasztikus!

De egy ilyen kicsi – ez sokkal inkább egy kopasz madár, vagy valamiféle gyík.

– Ha nem nagy, akkor mitől dinoszaurusz?

– A méret nem meghatározó tényező, Miss Fellowes. Amitől egy lény dinoszaurusz, az a csontváza. Legelőször is a medence anatómiája. A modern hüllők végtagjai oldalra kihajlíthatók, mint ezé is. Gondoljon arra, hogyan lépked a krokodil vagy a gyík. Sokkal inkább kacsázik, mint lépked, nem gondolja? Nincs olyan krokodil, ami felegyenesedve, a hátsó lábain jár. De a dinoszaurusznak madárszerű medencéje van. Azt mindenki tudja, hogy felegyenesedve járnak, mint a modern kétlábú lények. Gondoljon a struccra meg a hosszú lábú gázlómadarakra, Miss Fellowes; vagy arra, hogy miként illeszkedik a mi lábunk. Még a talaj közelében élő négy lábón járó dinók is olyan medencével rendelkeznek, ami lehetővé teszi számukra, hogy a lábukat maguk alá nyújtsák ahelyett, hogy oldalt kitartanák, ahogyan a gyíkok teszik. Ez egy egészen másfajta evolúciós modell, az a vonal, amely a dinóktól a madarakon át az emlősökig vezet. E vonal száuruszi ága veszett ki. Azoknak a hüllőknek, amelyek túléltek a mezozoikum végén a Nagy Kihalást, egészen más medence-struktúrájuk van.

– Értem. És voltak kis dinoszauruszok is, nem csak nagyok. Csak úgy esett, hogy az emberek képzeletét a nagy példányok ragadták meg.

– Pontosan. Azokat a nagy példányokat bárki megbámulhatja a múzeumokban. De sok olyan faj

létezett, amelyik nem nőtt meg néhány lábnaál magasabbra. Mint ez is itt.

– Most már értem, miért vesztették el az emberek az érdeklődésüket olyan hamar. Ez nem pikkelyes. És nem félelmetes.

– A laikusok vesztették el az érdeklődésüket, Miss Fellowes. De biztosíthatom, hogy ez a kis fickó valóságos reveláció a tudósok számára. Éjjel-nappal tanulmányozták, és néhány igen érdekes dolgot fedeztek fel. Például meg tudták állapítani, hogy nem teljesen hidegvérűek. Ami megerősíti a dinoszauruszokkal kapcsolatos legvitásabb elméleteket. A modern hüllőkkel ellentétben ezek képesek arra, hogy belső testhőmérsékletüket a környezet hőmérsékleti szintje felett tartsák. Egyáltalán nem tökéletes a módszerük – de maga a tény, a csontvázuk szolgáltatja bizonyíték mellett arról tanúskodik, hogy fejlődési vonaluk a madarak és az emlősök felé tartott. Ez a lény, akit itt lát, Miss Fellowes, a mi egyik igen-igen távoli rokonunknak tekinthető.

– Ha az, nem kuszálta össze az evolúció történetét azzal, hogy kiszakította a környezetéből? Tegyük fel, ez a dinó az egész evolúciós folyamat hiányzó láncszeme.

Hoskins felnevetett.

– Az a gyanúm, hogy az evolúció azért nem ilyen egyszerűen működik. Nem, nem áll fenn a veszélye annak, hogy ezzel megváltozik az evolúció menete. Az a tény, hogy mi annak ellenére itt vagyunk, hogy ez a fickó százmillió évet ugrott át az időben, azt hiszem elég bizonyíték rá.

– Én is azt hiszem. Ez itt... nőtény, vagy hím példány?

– Hím – válaszolta Hoskins. – Sajnos. Amióta csak idehoztuk, azon vagyunk, hogy szerezzünk egy másik, nőtény példányt. De ez olyan, mintha tüt keresnénk a szénakazalban.

– Minek a nőtény? Hoskins megdöbben.

– Mert abban reménykedünk, hogy van benne megtermékenyített tojás, és felnevelhetünk a laborban egy dinó-kölyköt.

– Persze – hagyta rá, és kissé ostobán érezte magát.

– Jöjjön csak ide – invitálta Hoskins. – Ez a trilobita szekció. Azt tudja, hogy mik a trilobiták, ugye?

Nem válaszolt. Merengve nézte a kis dinoszauruszt, amely szánalmasan rohagált börtönében egyik faltól a másikig. Az ostoba teremtés még nekirohan a falnak, mielőtt meg tudna fordulni. Biztosan nem tudja felfogni, miért nem szaladgálhat szabadon saját, történelem előtti otthonának nyirkos mocsaraiban vagy füledt erdeiben.

Timmie jutott eszébe, akit hasonlóképpen bezártak kis lakosztályába.

– Miss Fellowes, azt kérdeztem, tudja-e, hogy mik azok a trilobiták.

– Micsoda? Ó... igen. Egy régen kihalt rákfajta.

– Nos, nem egészen. Héjas és kihalt ugyan, de egyáltalán nem rák. Ami azt illeti, semmilyen ma élő állathoz nem hasonlít. Egykor domináns létforma volt a Földön, a teremtés koronája. De ez félmillió évvel ezelőtt történt. Akkoriban amerre csak a szem ellátott, mindenütt trilobiták nyüzsögtek. Milliósámra mászkáltak az óceánok fenekén. Aztán mindannyian kihaltak: még ma sem tudjuk miért. Nem hagytak utódokat, sehol semmi genetikai hagyaték. Itt voltak, sokasodtak és szaporodtak, majd kihaltak, mintha soha nem is léteztek volna. Csupán bőséges mennyiségű fossziliát hagytak ránk.

Miss Fellowes belesett a trilobiták medencéjébe. Hat vagy hét szürkészöld, csigaszerű lényt látott egy szürke sártócsában gubbasztani. Úgy néztek ki, mint kagylók a dagály iszapjában. Keskeny, nehezen felismerhető ovális testük hosszában három részre tagozódott, egy középső, magasabbra, meg két kisebb oldallebenyre, amit apró pikkelyek borítottak. Egyik végükön hatalmas, a rovarokéhoz hasonló fazettás szem volt látható. Miközben Miss Fellowes figyelte őket, az egyik példány egy sor apró, ízelt lábát kinyújtva lassan – nagyon lassan –, mászni kezdett a medence alján.

A teremtés koronája. Korának domináns létformája.

Egy laboregyenruhás férfi közeledett, kiskocsin valami ismeretlen rendeltetésű műszert tolt maga előtt. Barátságosan köszöntötte Hoskinst, Miss Fellowes felé pedig egy személytelen mosolyt küldött.

– Ez Tom Dwayne, a Washington Egyetemről – mutatta be Hoskins. Az egyik trilobita-

szakértőnk. Tom nukleáris kémikus. Tom, szeretném, ha megismernéd Edith Fellowest. Csodálatos asszony, ő viseli gondját a mi Neander-völgyinknek.

A vendég megint elmosolyodott, ezúttal kevésbé személytelenül.

– Megtisztelve érzem magam, hogy megismerhetem, Dr. Fellowes. Hatalmas feladat van önre bízva.

– A Miss Fellowes megteszi – válaszolta, és megpróbált nem nagyképűnek tűnni. – Mi köze lehet egy nukleáris kémikusnak a trilobitákhoz, ha megkérdezhetem?

– Nos, valójában nem a trilobitákat tanulmányozom persze –, helyesbített Dwayne. – A vizet elemzem, ami velük együtt idekerült.

– Tom a víz oxigéntartalmának izotóparányát vizsgálja – magyarázta Hoskins.

– És azt mi célból? – Dwayne válaszolt:

– Ez itt őskori víz, legalább félmillió éves, de lehet, hogy hatszázezer is megvan. Az izotóparány elárulja nekünk, hogy akkoriban milyen hőmérsékletű volt az óceán – vizéről részletesen is beszélhetek, ha óhajtja –, ha pedig ismerjük az óceán hőmérsékletét, abból nagyon sok a bolygó klímájára utaló tényre tudunk következtetni. A Földet akkoriban szinte teljes egészében óceán borította, ezért terjedtek el annyira a trilobiták.

– Látja, Miss Fellowes, Tom nem igazán a trilobitákkal foglalkozik. Azok a számára csak kellemetlen jószágok, akik folyton felzavarják az értékes őskori vizet. Azoknak, akik magát a trilobitát tanulmányozzák, sokkal könnyebb dolguk van, mert csak szét kell szedniük szerencsétlen párakat, és ahhoz nem kell más, mint egy szike meg egy mikroszkóp. Szegény Tom valahányszor felállítja a tömeg-spektrográfot, mindannyiszor egy újabb kísérletet végez el.

– Minek az? Nem tudná...

– Nem tudná. Nincs lehetőség arra, hogy bármit is kivegyen a sztázisbuborékból. Azzal megzavarná a temporális potenciál egyensúlyát.

– A temporális potenciál egyensúlyát – ismételte Miss Fellowes, mintha Hoskins latinul mondott volna valamit.

– Ez egy energia-konzerválási probléma. Ami áthalad az időn, az áthalad az időbeli energiamezőkön is. Eközben bizonyos potenciálra tesz szert. Ezt a sztázison belül semlegesítjük, és ezt az állapotot tartjuk meg.

– Ah – csodálkozott Miss Fellowes. Tudományos ismeretei nem nyúltak ilyen mélyre. A művelet lényege jobbra ismeretlen maradt számára. Lehet, hogy mindez a boldogtalan házassága miatt van így. Egykori férje folyvást a fizika költségéről, misztikumáról, csodáiról és szépségéről papolt neki. Lehet, hogy van benne ilyesmi. De minden, ami a férjével hozható összefüggésbe, abba Miss Fellowes sosem merült bele istenigazából.

– Menjünk tovább, és hagyjuk magára Tomot a trilobitáival – hunyorított Hoskins.

Volt ott egy légmentesen szigetelt kamrában néhány primitív növény is: apró, pikkelyes, kísértetiesen csúnya példányok; meg pár különös formájú szikla, amik Miss Fellowes megítélése szerint nem sokban különböztek huszonegyedik századi rokonaiktól. Ez volt a laboratórium zöltség és ásvány kollekciója. Állat, növény, ásvány, igen, ahogyan Hoskins mondta. A természet történetének szinte teljes egésze áttekinthető itt. És mindegyik példánynak megvolt a maga kutatója. Ez a hely egy valóságos kis múzeum: egy olyan múzeum, ami életre kelt, hogy a kutatás szuperaktív központjává válhasson.

– És ezeket mind meg kell vizsgálnia, Dr. Hoskins?

– Csak közvetve, Miss Fellowes. Hála istennek, van elég beosztottam. A tervezet működtetésének adminisztratív része is háromszor annyi munkát ad nekem, mint amennyit el tudok végezni.

– De ön valójában nem üzletember – faggatta, és megint eszébe jutott az a hivalkodó fizikai Ph.D. – Ön alapvetően tudós, aki fokozatosan sodródott az ügyvezető igazgatói székbe, ugye?

Hoskins elgondolkodva bólintott.

– "Sodródott", igen ez a helyes kifejezés. Az elméleti oldallal kezdtem. A disszertációmban az idő természetével foglalkoztam, a mezonok intertemporális detekciójának technikájával meg ilyenekkel. Amikor ez a cég megalakult, a leghalványabb sejtelmem sem volt arról, hogy más is

lehet belőlem, mint elméleti kutató. De akkor – nos igen, problémák jelentkeztek. Nem technikai jellegűekre gondolok. Jöttek a bankárok és azt mondták, na beszéljünk csak arról, hogyan mennek itt az ügyek? Aztán, hogy a társaság legfelső szintjén személyi változások történtek, és mi egyik dologba fogtunk bele a másik után, egyszer csak azt mondták nekem: "Jerry, neked ügyvezető igazgatónak kell lenned, te vagy az egyetlen, aki rendbe tudja tenni a dolgokat". Én meg ostobán hittem nekik, és igen-igen, vigyorogva elfogadtam. Most van egy gyönyörű mahagóni íróasztalom meg minden. Papírokat tologatok, jelentéseket továbbítok, tanácskozásokat tartok. Megmondom az embereknek, hogy mit csináljanak. Alig marad napi tíz percem, hogy a saját tudományos kutatásommal foglalkozzam. – Miss Fellowes hirtelen mérhetetlen szimpátiát érzett a férfi iránt. Most legalább tudja, minek van ott az a Ph.D. Hoskins névtábláján. Nem dicsekvésből. Hanem hogy emlékeztesse magát arra, hogy ki és mi ő valójában.

Milyen szomorú, gondolta.

– És ha félre tudná tenni a dolog üzleti oldalát, milyen fajta kutatásokba kezdene?

– A rövidtávú időbeli áthelyeződésekkel foglalkoznék. Ez nyilvánvaló. Ki szeretnék dolgozni egy olyan módszert, amellyel tízezer éven belüli tárgyakat tudunk felderíteni. Már végeztünk néhány ígéretes kísérletet, de ennél tovább nem jutottunk. Nem álltak rendelkezésünkre a megfelelő anyagi technikai feltételek – no és pillanatnyilag a prioritás is közbeszól. Ha a történelmi időn belül tudnánk működtetni a szkópunkat, Miss Fellowes – ha kontaktust tudnánk teremteni az egyiptomi fáraókkal, vagy az ókori Babilon, Róma, Athén polgáraival...

Mondat közben hallgatott el. Miss Fellowes hallotta, hogy valamelyik távoli szekcióban valami zavar támadt. Egy vékony hang kezdett siránkozni. Hoskins a szemöldökét ráncolva egy "bocsásson meg"-et dűnnyögött, és elindult a zavar forrása felé.

Miss Fellowes ahogy tudott, lépést tartott vele, de rohanni nem volt hajlandó. Nem a legjobban érezte magát faképnél hagyva, itt az elmúlt idők relikviái között.

Egy idősebb, civil ruhát viselő, dús szakállú férfi dühtől vörös arccal vitatkozott egy nála jóval fiatalabb technikussal, aki a Sztázis technológia Ltd. emblémájával ellátott vörösarany egyenruhát viselt. Az ingerült idősebb férfi éppen azt mondta:

– Nagyon is jó okom van rá, hogy befejezzem a kutatásaimat. Miért nem érti ezt meg?

– Mi folyik itt? – kérdezte Hoskins.

– Ki akart venni egy példányt, Dr. Hoskins – panaszkolta a technikus.

– A sztázisból? – kérdezte Hoskins, és felvonta a szemöldökét. – Igaz ez? – fordult az idősebb férfi felé. – Ezt nem tudom elhinni, Adamovszkij professzor.

Az idős férfi a legközelebbi sztázisbuborék felé mutatott. Miss Fellowes követte a mutatóujjat. Minden, amit látott, egy kisebb laboratóriumi tálca volt, amin egy teljesen közönséges kódarab hevert néhány fiola társaságában, amiben bizonyára reagensek voltak.

– Alaposabb vizsgálat alá kell vennem, hogy megbizonyosodjam felőle, hogy... – mondta Adamovszkij. De a technikus félbeszakította.

– Dr. Hoskins, Adamovszkij professzor kezdettől fogva nagyon jól tudja, hogy a kalkopirit minta csak két hétig maradhat itt, és ez a határidő ma járt le.

– Két hét! – tört ki Adamovszkij. – Ki mondja meg, hogy egy kutatást mennyi idő alatt kell elvégezni? Röntgen talán két hét alatt fedezte fel a Röntgen-sugárzás alapelvét? Vagy Rutherford két hét alatt fejtette meg az atommag titkát?

– Erre a kísérletre viszont két hét volt adva – mondta a technikus. – Ezt ön is tudja.

– Hogyhogy? Nem garantálhatom, hogy ilyen rövid idő alatt befejezem a munkát. A jövőbe nem láthatok, Dr. Hoskins. Két hét, három hét, négy – mit számít, ha egy problémát kell megoldani, nem?

– A probléma ott van, professzor, hogy a lehetőségeink korlátozottak. Rengeteg sztázisbuborékunk van, és számtalan megoldásra váró problémánk. Ezen aztán a példányokat forgatnunk kell: Annak a darab kalkopiritnek vissza kell kerülnie oda, ahonnan származik. Nagyon sokan várnak erre a buborékra.

– Hát akkor használják a buborékot – heveskedett Adamovszkij. – Én meg kiveszem azt a mintát, és folytatom a kutatást a saját egyetememen. Ha végeztem, majd visszakapja.

– Tudja, hogy ez lehetetlen.

– De ez csak egy darab kalkopirit. Egy nyavalyás három kilós kődarab, aminek semmi kereskedelmi értéke sincs! Mién ne volna lehetséges?

– Nem engedhetjük meg az energia-költségeket! – dörögte Hoskins. – Ezt ön is tudja. Ebből a mintából már semmi újat nem tud kideríteni, és ne is próbálja az ellenkezőjét tettetni.

– A probléma az – magyarázta a technikus –, hogy a szabályok ellenére megpróbálta eltávolítani a mintát, én meg nem vettem észre, hogy bent van, és éppen perforálni akartam a buborékot.

Fagyos csend támadt.

– Egy perc múltán Hoskins a tudós felé fordult, és rideg, hivatalos modorban megkérdezte: – Igaz ez, professzor?

Adamovszkij nyugtalannak látszott.

– Nem láttam benne semmi veszélyeset...

– Semmi veszélyeset? Semmi veszélyeset? – rázta Hoskins a fejét. Láthatóan komoly erőfeszítésbe került, hogy legyűrje a haragját.

A professzor ásványmintáját tartalmazó buborék oldalán ott virított egy piros kapcsolókar, aminek a végéről egy műanyag zsinór futott a buborék belsejébe. Hoskins kinyújtotta a kezét, és tétovázás nélkül meghúzta a kart.

Miss Fellowes a buborék belsejébe tekintve visszatartotta a lélegzetét, amikor a tálcán elhelyezett közetmintát hirtelenjében vakító ragyogás vette körül, de olyan rövid időre, hogy mire becsukhatta volna a szemét, a közet már nem is volt a helyén, és a fényt is felváltotta valami halvány vörös és zöld kipárolgás. Csak az üres tálca maradt. Adamovszkij dühösen és szájtátva állt.

– Mit tett...

Hoskins egy mozdulattal elhallgattatta:

– Ürítse ki az asztalát, professzor. Az ön kutatási engedélye ebben a percben lejárt.

– Várjon. Ezt nem teheti...

– Sajnálom, professzor, de megtehetem. És meg is teszem. Ön megszegte az egyik legszigorúbb szabályunkat.

– Panaszt tesztek a Nemzetközi...

– Bárhol panaszkodhat – legyintett Hoskins. – Meglátja, hogy ilyen esetekben nem fognak felülbírálni.

Kimérten hátat fordított a még mindig tiltakozó professzornak, és Miss Fellowes felé indult. Amaz kellemetlen érzéssel nézte végig az egészjelenetet, és azt kívánta, bárcsak megszólalna a csipogója, hogy elszólítsa a bosszantó incidens színhelyéről.

Hoskins sápadt volt a dühtől.

– Sajnálom, hogy egy ilyen kellemetlenség miatt meg kellett szakítanunk az utunkat, Miss Fellowes. De olykor szükség van az ilyen közbelépésre. Ha van még valami, amit látni szeretne – vagy kérdése...

– Azt hiszem, egyelőre ő re eleget láttam. Most inkább visszamennék Timmie-hez.

– De hiszen még alig bújt ki a babaházból...

– Talán majd legközelebb.

Hoskins ajkai hang nélkül mozogtak. Mintha mondani akarna valamit. Végül megszólalt:

– Gondolom, meg akarja beszélni Mrs. Stratforddal, hogy Timmie hogyan viselkedett. Ha minden rendben van a fiúval, megengedhetne magának egy kicsivel több szabadidőt. Szeretném, ha velem vacsorázna, Miss Fellowes...

Beléptek a Társaság étkezdéjének felsőbb vezetőik számára fenntartott kicsiny fülkéjébe. Hoskins mindenkit üdvözölt, és közvetlen modorban bemutatta Miss Fellowest, aki mérhetetlenül nyugodtnak mutatkozott.

Mit gondolhatnak, hogy együtt látják őket? – morfondírozott, és kétségbeesetten próbált meg hivatalosnak látszani. Azt kívánta, bárcsak ne cserélte volna le a nővéregyenruhát. Az az uniformis egyfajta páncél is számára. Abban a kötelesség álarca mögül nézhet a világra, nem mint magánszemély.

Az étterem kínálata nem volt valami fantáziadús. Saláták, szendvicsek, gyümölcstálak – ez

minden. De ez is elég:

Miss Fellowes még sosem étkezett igazán előkelően. És a kórházban eltöltött évek alatt nem állt módjában hozzászokni az éttermi étkezéshez, pedig szerette volna. Kiválasztott néhány egyszerű ételt, és a tálcájára tette: zöldsalátát, epret és narancsot, néhány szelet rozskenyeret és egy kis üveg író. Amikor helyet foglaltak, Miss Fellowes azt mondta:

– Gyakran fordul elő ilyesmi, Dr. Hoskins? A professzor esetére gondolok.

– A maga nemében ez volt az első – mondta Hoskins.

– Természetesen folyton vitatkoznom kell az emberekkel, hogy ne tartsák meg a mintákat, amikor lejár a kutatási idő, de ez volt az első eset, amikor valaki meg is próbálta kivenni.

– Ami valamilyen óriási problémát okozott volna a-temporális potenciál egyensúlyában?

– Pontosan – bólintott elismerően Hoskins, és szemmel láthatóan tetszett neki, hogy használta a kifejezést. – Természetesen igyekszünk kizárni ennek a lehetőségét. Balesetek persze előfordulhatnak, ezért rendelkezünk tartalék energiaforrással, hogy kompenzálni tudjuk a sztázisból elfolyó energiát. Ez persze nem azt jelenti, hogy szívesen pazarolunk el egy évre elegendő energiát fél perc alatt. Ilyesmit nem engedhetünk meg magunknak, részben mert hónapokkal visszavetné a kísérleteket, részben mert a költségvetésünk nem bírná el. De a legfontosabb ebben az esetben az volt, hogy a professzor olyankor tartózkodott a helyiségben, amikor a sztázist éppen perforálni akarták.

– Mi történt volna vele?

– Nos, itt élettelen dolgokkal kísérletezünk – meg néha egerekkel –, és bármit helyezünk a buborékba, az a perforálás pillanatában eltűnik.

– Úgy érti, visszamegy az időben?

– Feltételezhető en. Hogy úgy mondjam, az objektum vonzása visszaszippantja a természetes idejébe. Mindenesetre ez az elmélet, és nincs okunk kételkedni benne, hogy az időben visszatérő tárgy olyan energiamezőket generál maga körül a tér-idő mátrixban, ami mindent magával ragad, ami a közelében van. A tömeg korlátozása úgy tűnik, csak az egyik irányban működik. Ha a kőzetminta mellett egy elefánt lett volna, a kő azt is visszarántotta volna magával. Az energia-megmaradás törvényének megsértésére már nem is merek gondolni.

– A kísérleti asztal itt maradt – jegyezte meg Miss Fellowes.

– Igen, az maradt – vigyorodott el Hoskins. – Az erőnek van némi korlátja. Az egész épület nyilván nem viheti magával. És ahhoz sincs ereje, hogy olyan tárgyakat ragadjon el, amiket rögzítettek. Ezért aztán mindent lehorgonyozunk, ami a sztázison belül a kísérleti darab közelében helyezkedik el. Ami persze igen bonyolult feladat.

– És a professzort nem lehetett volna lehorgonyozni?

– Nem. Azt az idiotát a kő egy szempillantás alatt visszarántotta volna magával a pliocénba.

– Borzalmas élmény lett volna számára.

– Gondolom, az. De megnyugtatom, nem siratnám meg.

Ha annyira ostoba, hogy megszegi a szabályokat, és emiatt rossz időbe és rossz helyre kerül, megérdemli a sorsát. De végül is mi ittuk volna meg a levét. El tudja képzelni, milyen pert akasztanának a nyakunkba?

– De ha a saját tudatlansága miatt hal meg...

– Ne legyen naiv, Miss Fellowes. Ebben az államban már évtizedek óta az a módi, hogy ha valamelyik megveszekedett hülye bajt csinál, a cég jogászai megpróbálják azt mások nyakába varrni. A részeg, aki a vonat alá bukik – a betörő, aki lezuhan a tetőről és szörnyethal – az iskolásfiú, aki a busz hátuljára kapaszkodik és leesik onnan – gondolja, hogy meg tudja fizetni a kárt, amit okozott? Adamovszkij rokonai biztosan azt állítanák, hogy mi voltunk a gondatlanok, mert nem ellenőriztük a sztázist perforálás előtt. És a bíróság egyetértene ezzel, nem számít, hogy a fickónak nem volt joga bemászni oda, hogy ellopja a mintát. De még ha meg is nyernénk a pert, el tudja képzelni, Miss Fellowes, milyen vélemény alakulna ki rólunk a közvélemény szemében? A jámbor öreg tudós meghalt egy sztázisbalesetben! Az időutazás borzalmas veszélyei! Ismeretlen veszélyek leskelődnek a kívülállókra! A Sztázistechnológia halálsugarat használ a kísérleteihez! Miféle halálos kísérleteket folytatnak azokban az épületekben? Zárjuk be! Zárjuk be! Érti már?

Egyetlen nap alatt szörnyetegekké válnánk, és az adományok egyszeriben elapadnának. – Hoskins pattintott az ujjával. Elkomorult, a tányérjába bámult, és játszadozni kezdett az étellel.

– Nem lehetne visszahozni? – kérdezte Miss Fellowes. – Ahogyan azt a kődarabot is felhozták?

– Nem, mert valahányszor egy objektum visszatér az eredeti helyére, elveszítjük a nyomát, hacsak előzőleg nem fixáltuk a helyét. Ebben az esetben pedig ezt a lépést nem tettük meg. Ami azt illeti, még egyetlen esetben sem tettük meg. Nem volt rá okunk. A professzort újra megtalálni azt jelentené, hogy újból végig kellene pásztáznunk utána mintegy ötmillió évet. Olyan ez, mintha azzal a céllal vetnénk be egy horgot az óceánba, hogy egy bizonyos halat fogjunk ki. Istenem, ha arra gondolok, mennyi óvintézkedést tettünk, hogy megelőzzük a baleseteket, előnt a mérget. Minden egyes sztázist saját perforátorral láttunk el – erre szükség volt, mert mindegyik más koordinátán dolgozik, és egymástól függetlenül zárható kell legyen. A lényeg az, hogy egyik perforátort sem használjuk egészen az utolsó pillanatig. És még akkor is lehetetlen az aktiválás, csak manuálisan – ahogyan én is tettem –, egy kar segítségével, amit körültekintően a buborék külső oldalán helyeztünk el. Azt megmozdítani pedig fizikailag sem könnyű, éppen amiatt, hogy ne fordulhasson elő véletlen baleset.

– Szóval Adamovszkij professzort ott kellett volna hagynia a – hogy is mondta – a pliocénban?

– Nincs más lehetőség.

– A pliocén ötmillió éve volt?

– Ami azt illeti, tízmillió éve kezdődött, és úgy nyolcmillió évig tartott. De ez a kőzet pontosan ötmillió éves volt.

– Mit gondol, a professzor meddig maradt volna ott életben?

Hoskins tanácstalanul tárta szét a kezét.

– Hát, a klíma valószínűleg nem annyira zord, mint a későbbi glaciális periódusban, amelyben Timmie is élt, és az atmoszféra is többé-kevésbé ugyanolyan összetételű lehetett, mint amelyet itt megszokott, leszámítva persze azt a sok szennyet, amit az elmúlt néhány évtizedben belepumpáltunk. Ha Adamovszkij értene valamennyit a vadászathoz, és ismerné az ehető növényeket – amit igen kétkel –, akkor egy ideig életben maradhatna. Úgy két hétig, legfeljebb két hónapig.

– És mi van, ha összeakad egy pliocén nővel, akinek megtetszik, és megtanítja arra, hogyan kell élelmet szerezni? – merült fel a vad ötlet Miss Fellowes agyában. – És ha szeretkezik is vele, és gyerekeik születnek, ha egy egészen új genetikai ág jön létre, hisz egy modern férfi génjei keverednek egy történelem előtti nőével. Megváltoztatná ez a történelem menetét? Nem ez lenne a nagyobb rizikója annak, hogy a professzor visszament az időben?

Hoskins megpróbálta legyűrti a vágyat, hogy elnevesse magát.

Miss Fellowes érezte, hogy az arca lángba borul.

– Valami hülyeséget mondtam, doktor?

Még egy kis idő eltelt, mire Hoskins válaszolni tudott.

– Hülyeséget? Ez azért egy kicsit erős. Inkább úgy mondanám, hogy az elképzelése naiv. Miss Fellowes, a pliocénban nincsenek nők, akik családot akarnának alapítani Adamovszkijjal. Tulajdonképpen senki sincs, aki elfogadható társnak bizonyulna.

– Értem.

– A legjavát már elfelejtettem annak, amit egykor az ember őseiről tudtam, de azt határozottan állíthatom, hogy Adamovszkij semmi olyat nem találhatott volna ott, ami akár csak hasonlítana is a homo sapienshez. A legtöbb, amit találhatna, néhány primitív australopithecus nőtény, alig négy láb magas, és tetőtől talpig szőrös. Az emberi faj ismereteink szerint sokkal később alakult ki. És kétlem, hogy még egy olyan szenvedélyes férfi is, mint amilyen Adamovszkij – Hoskins megint elnyomott egy nevetést –, annyira bele tudna habarodni egy pliocén szépségbe, hogy párzani akarjon vele. Persze ha beleszaladna Szép Heléna pliocén alteregójába...

– Azt hiszem, értem – mondta Miss Fellowes kimérten, és már bánta, hogy a beszélgetést ebbe a mederbe terelte. – De már amikor megmutatta a dinoszauruszt, megkérdeztem, miért van az, hogy nem változtatja meg a történelmet az, ha valamit kiragadunk az időből. Azt már értem, hogy a professzor nem tudott volna családot alapítani a pliocénban, de ha valakit olyan korba küldene

vissza, ahol igazi emberi lények éltek – mondjuk húszezer évre... Hoskins elgondolkodott.

– Nos, akkor egy kismértékben megtörne az idő-vonal, azt hiszem. De kétlem, hogy komolyabb következményekkel járna a dolog.

– Egyszóval a sztázissal nem lehet megváltoztatni a történelmet?

– Elméletileg igen, azt hiszem, meg lehet. Mi folyton veszünk ki tárgyakat a sztázisból.

Levegőmolekulákat. Baktériumokat. Port. Az energiaszennyezésünk tíz százaléka az ilyen mikroveszteségekre megy el. De a nagyobb tárgyak mozgása csillapítja ezt a veszteséget. Vegyük például Adamovszkij kalkopiritjét, ami a pliocénből való. Az utóbbi két hetet itt töltötte a laborban, és feltételezzük, hogy a repedéseiben megbújva átjött valami kis rovar is, ami elpusztult. Azt hiszem, még ez az esemény is egy egész sor változást képes létrehozni az idővonalban. De a Sztázis matematikusai azt állítják, hogy ez egy konvergencia folyamata. Az okozott változások feloldódnak az időben, és ugyanazon az ösvényen jutnak vissza, amelyen idejöhettek.

– Úgy érte, hogy a valóság öngyógyító?

– Mondhatjuk úgy is. Ha kiragadunk egy embert a múltból, vagy visszaküldünk egyet, azzal komoly sebet ejtünk az idővonalon. Ha ezek a személyek közönséges halandók, akkor a seb önmagától begyógyul. Természetesen rengetegen írnak nekünk levelet, és azt akarják, hogy hozzuk el Abraham Lincolnt, vagy Mohamedet, vagy Nagy Sándort. Nos, egyrészt a technikánk sincs meg ehhez, másrészt, ha meg volna is, nem hiszem, hogy örömmel megtennék. De

ha a hálónkat az ilyen közeli múltba is ki tudnánk vetni, és olyan kaliberű embereket hoznánk a jelenbe, mint az említett három férfiú, az már oly nagy mértékben változtatná meg a valóságot, hogy a seb nem tudna begyógyulni. Végeztünk kalkulációkat, hogy hol van a határ, és azt a határt semmi esetre sem óhajtjuk megközelíteni.

– Akkor Timmie... – kezdte Miss Fellowes.

– Timmie nem jelent ilyen problémát. Egy kisfiú, aki egy olyan emberi alfajhoz tartozik, amely öt-tízezer éven belül kihalásra van ítélve, aligha okoz történelemváltozást csak azért, mert kiragadtuk a korából. A valóság biztonságos. Hoskins gyors, éles pillantást vetett rá. – Emiatt nem kell aggódnia.

– Nem aggódom. Csak szeretném megérteni, hogyan működnek ezek a dolgok.

– Ennek viszont örülök. Miss Fellowes belekortyolt az íróbá.

– Ha abban nincs semmi rizikó, hogy egy Neander-völgyi gyermeket felhoznak a jelenbe, akkor abban sem lehet kockázat, ha még egyet felhoznak, ugye?

– Így van. De azt hiszem, nekünk egy is elég. Ha Timmie elmond nekünk mindent, amire kíváncsiak vagyunk...

– Én nem arra gondoltam, hogy tudományos okokból hozzanak egy másikat. Én játszópajtást szeretnék Timmie-nek.

– Micsoda?

Ez az ötlet ugyanolyan hirtelen támadt benne, mint maga a "Timmie" név – egy sugallat, egy spontán ötlet. Miss Fellowes maga is meglepődött ezen.

De eltitkolta csodálkozását, ha már egyszer kimondta.

– Timmie normális, egészséges gyerek, már amennyire meg tudom állapítani. De természetesen a saját kora gyermeke. A maga nemében pedig azt hiszem, egyedülálló.

– Én is így gondolom Miss Fellowes.

– Mindazonáltal a fejlődése itt nem mehet végbe normális módon.

– Miért nem? – kérdezte Hoskins.

– Egy gyereknek ingerekre van szüksége, ő pedig itt el van szigetelve. Én minden tőlem telhetőt megteszek, de nem tudok egy teljes humán mátrixot pótolni. Azt akarom mondani, hogy szüksége van egy másik gyerekre, akivel játszhat.

Hoskins lassan bólintott.

– De sajnós egyedül van, ugye? Szegény gyermek.

– Ha át tudna hozni egy másik Neander-völgyit, megoszthatná vele a lakosztályát...

– Igen, az volna az ideális, Miss Fellowes. De természetesen nem tehetjük meg.

– Nem? – kérdezte Miss Fellowes hirtelen kétségbeesetten.

– A legjobb szándékkal sem, pedig feltételezem, azzal rendelkezünk. Semmi okunk abban reménykedni, hogy találunk egy másik, hasonló korú Neander-völgyit. Ahhoz hihetetlen nagy szerencsére volna szükségünk. Ez egy igen gyér népeség volt, Miss Fellowes. Itt nem arról van szó, hogy egyszerűen visszanyúlunk valamilyen Neander-völgyi nagyvárosba, és onnan elemelünk még egy gyereket – de még ha megtehetnénk is, nem vállalhatjuk a megsokszorozódó rizikóját annak, hogy még egy lényt tartunk a sztázisban.

Miss Fellowes letette a kanalát. Új ötletek kavargtak benne. Energikusan azt mondta:

– Akkor hadd javasoljak mást. Ha lehetetlen egy másik Neander-völgyit áthozni, akkor azt hagyjuk. Én sem vagyok biztos benne, hogy el tudnám látni mindkettőt. De mi volna ha – egy kicsit később, majd ha Timmie már hozzászokott a modern életmódhoz –, kívülről hoznánk neki egy játszótársat?

Hoskins elgondolkodott.

– Egy embergyereket?

– Egy másik gyereket – vágta rá Miss Fellowes haragos pillantás kíséretében. – Timmie is ember.

– Természetesen. Tudja, hogy értettem. De nem ábrándozom ilyesmiről.

– Miért nem? Miért ne lehetne? Semmi rosszat nem látok az ötletben. Kiragadták ezt a gyermeket az időből, és tökéletesen bebörtönözték. Nem tartoznak neki valamivel? Dr. Hoskins, ha létezik ezen a világon valaki, aki e gyermek apjának tekinthető – a biológiáit leszámítva –, az maga. Miért nem teszi meg neki ezt a csekélységet?

– Az apja? – kérdezte Hoskins, és bizonytalanul felállt. – Miss Fellowes, azt hiszem itt az ideje, hogy visszatérjen.

Teljes csendben mentek vissza a babaházig, egyikük sem szólalt meg.

McIntyre ahogy megígérte, egy halom olyan szakkönyvet küldött, ami a Neander-völgyiekkel foglalkozott. Miss Fellowes úgy beléjük temetkezett, mintha megint a nővér-kollégiumban volna, és pár napon belül valamilyen szigorú vizsgát kellene letennie.

Megtudta, hogy az első Neander-völgyi fossziliát Németországban, Düsseldorf mellett találták egy mészkőbányában. Azt a helyet hívták Neander-völgynek, németül Neanderthal-nak. Miközben eltávolították a mészkőtelepet fedő sárréteget, mintegy hatvan láb magasan a völgy aljától egy üreget találtak, aminek a padlójába egy koponya volt beágyazódva, körötte pedig szétszórva más csontok heverték. A munkások a koponyát meg néhány csontot elvittek az egyik helyi középiskolai tanárhoz, aki azokat Bonnba vitte Dr. Hermann Schaafhausenhez, az ismert anatómushoz. Schaafhausent meglepte a csontok különleges formája. A koponya számtalan humán jellegzetessége mellett igen primitív felépítésűnek tűnt. Hosszú és keskeny, lapos homlokcsonttal és vastag redővel a szemüreg felett. A koponya mellett talált combcsont olyan vastag volt, hogy az aligha lehetett emberé.

De Schaafhausen azt gondolta, hogy a Neander-völgyi maradványok igenis emberi maradványok, ha nagyon régiek is. 1857-ben egy tudományos találkozáson úgy jellemezte a szokatlan fossziliákat, hogy azok "az európai őslakosok legkorábbi maradványai".

Miss Fellowes Timmie-re pillantott, aki valamilyen játékkal bíbelődött a szoba túlsó sarkában.

– Figyelj csak – szólt rá. – "Az európai őslakosok legkorábbi maradványa". A te egyik rokonodról állítják ezt, Timmie.

De Timmie-t ez látszólag nem hatotta meg. Néhány furcsa hangot hallatott, majd visszatért a játékához.

Miss Fellowes tovább olvasott. És a könyv hamarosan megerősítette számára azt, amit ő már sejtett: hogy a Neander-völgyiek, bár Európa igen régi őslakosainak számítottak, korántsem a legrégebbiek voltak.

Az eredeti Neander-völgyi felfedezést a tizenkilencedik században szerte Európában továbbiak követték – több történelem előtti emberszerű lény fosszilis csontja került elő, amely hasonló jellemvonásokat mutatott: lapos homlokot, előreugró szemöldököt és egy másik jellegzetességet, a csapott állcsontot. A tudósok tagadták e fossziliák jelentőségét, mert Darwin evolúciós elméletét széles körben elfogadták, és azt tartották, hogy a Neander-völgyihez hasonló leletek egy állatias

külsejű történelem előtti emberszerű lény maradványai, aki a modern ember egyik őse lehetett, és az evolúciós skálán valószínűleg a majom és az ember között helyezkedett el.

– Állatias külsejű – horkant fel Miss Fellowes. – És ez egy szakértő véleménye mi, Timmie?

De azután megtalálták olyan emberek fossziliáit – Jáván, Kínában és más helyeken Európában –, akik küllemre még a Neander-völgyinél is primitívebbnek tűntek. Később pedig, amikor kialakultak a kormeghatározás módszerei, kiderült, hogy a Neander-völgyiek sokkal közelebb helyezkednek el az evolúciós sorban az emberhez. A primitív jávai és kínai példányok legalább félmillió évesnek bizonyultak, míg a Neander-völgyiek csak az utóbbi százötvenezer évben tűntek fel a színen. Benépesítették Európa nagy részét és a Közel-Keletet, mintegy százezer évig éltek ott, mígnem harmincötezer évvel ezelőtt eltűntek. Helyüket mindenütt egy modernebb emberfaj foglalta el, amely minden valószínűség szerint a Neander-völgyiekkel egyidőben alakulhatott ki. Úgy tűnik a két faj évezredekkel át egymás mellett élt, akár békében, akár máshogy, mígnem egy népességrobbanás következett be, és a másik emberfaj elfoglalta a Neander-völgyiek helyét.

Számos elmélet született arra, hogy mitől haltak ki a Neander-völgyiek olyan hirtelen. Egyvalamiben azonban megegyeztek a vélemények, mégpedig abban, hogy a faj a kései jégkorszak idején tűnt el.

Akkor tehát a Neander-völgyiek nem az állatias külsejű ősei a modern embernek. És egyáltalán nem ősieik. Egyszerűen egy másik humán faj, amely több tekintetben különbözött a kortársaitól, akik sikeresebben tudtak életben maradni. Távoli unokatestvérek. A két faj egymás mellett élt a jégkorszakban, ha nem is a legjobb barátságban. És csak az egyikük élte túl az Európára telepedő jégkorszakot.

– Szóval ember vagy, Timmie. Ezt sosem vontam kétségbe – legfeljebb a kezdeti nehéz percekben, amiért szégyellem is magam –, és ez itt áll fehéren, feketén. Csak egy kissé furcsán nézel ki, ennyi az egész. De ugyanolyan ember vagy, mint én. Olyan ember, mint bárki más.

Timmie felől csettegés, morgás hallatszott.

– Igen – nevetett Miss Fellowes. – Te is így gondolod, ugye?

De mégis, a különbségek, a különbségek...

Miss Fellowes a szemével átfutotta a lapokat. Milyenek lehettek a Neander-völgyiek igazából? Erről eleinte sokat vitáztak, mert annyira kevés Neander-völgyi fosszília került elő, az első teljes csontváz gazdája pedig ízületi gyulladásban szenvedett, így torz csontjaiból nem sok mindenre lehetett következtetni. Csak nagyon lassan, további csontleletek előkerülése után alakult ki határozottabb vélemény a Neandervölgyi ember külleméről.

Alacsonyabbak voltak, mint a modern emberek, úgy öt láb, négy hüvelyk, vagyis mintegy százhatvan centi magasak és zömök alkatúak, széles vállal, hordószerű mellkassal. Homlokuk hátra hajló, szemöldökcsontjuk óriási, áll helyett pedig kerek alsó ajkuk volt. Az orruk széles, lapos nyergű, a szájuk pofaszerűen előrenyúló. A lábuk lapos és nagyon széles, rövid, tömpe lábujjakkal. Csontjaik nehezek, vaskosak, nagy ízületekkel kapcsolódtak, emiatt izomzatuk valószínűleg igen fejlett lehetett. Törzsükhöz képest rövid, görbe lábuk volt, viszonylag merev térdel, úgyhogy csak rövideket tudtak vele lépni.

Hát nem lehettek valami daliák. Legalábbis a modern normák szerint.

De emberek voltak. Kétségtelenül emberek. Borotválj meg egy Neander-völgyit, vágd le a haját, adj rá farmert és inget, és vidd ki a világ bármely városában az utcára: senki figyelmét nem vonja magára.

– Hallgasd csak ezt a részt, Timmie! – Miss Fellowes ujjával az egyik oldalra bökött, és hangosan olvasta: "Nagyméretű agya volt. Ezt a koponyaüregből állapították meg úgy, hogy köbcentiméterben kifejezték annak térfogatát. A modern Homo Sapiens átlagos agytérfogata 1400-1500 köbcenti. Némelyik embernél ez csak 1100-1200 köbcenti. A Neander-völgyi emberek agyának térfogata 1600 körül volt férfiak esetében, és mintegy 1350 a nőknél. ez magasabb, mint a Homo Sapiens esetében. – Miss Fellowes kuncogott. – Mit szólsz ehhez, Timmie? Magasabb, mint a Homo Sapiens esetében!

Timmie rámosolygott. Mintha csak megértette volna! De Miss Fellowes tudta, hogy erről szó sincs.

– Hát persze – tűnődött. – Nem igazán a koponya nagysága számít, hanem annak a mérete, ami benne van. Az elefántnak mindenkinél nagyobb koponyája van, mégsem ért az algebrahoz. Ami azt illeti én se, de tudok olvasni, autót vezetni, és mutass nekem egy elefántot, amelyik ezekre képes! Azt hiszed meghibbantam, Timmie? Hogy ilyeneket mondok? – A fiú arca nyugodt volt. Néhány csettintéssel válaszolt. – De neked kell valaki, akivel beszélgethatsz. És nekem is. Idejőnnél hozzám egy pillanatra? – Miss Fellowes intett neki. Timmie egykedvűen nézett, de nem mozdult. – Gyere ide hozzám, Timmie. Szeretnék mutatni valamit.

De nem mozdult. Különös ötlet volt azt hinni, hogy megérti a szavait, bár jól tudta, hogy ez képtelenség.

Inkább odament hozzá, kezében a könyvvel, amit olvasott. Annak egyik oldalán volt egy festmény, amin egy művész a Neander-völgyi embert próbálta ábrázolni a tömzsi testtel, a jellegzetes fejformával, az előreugró szemöldökkel, a széles szájjal, lapos orral és kusza szakállal. A feje előrenyúlt a vállai közül. A szájából elővillantak a fogak. Elég vad külsejű, igen. Úgy is mondhatnánk, hogy állatias.

Mégis a szemében félreismerhetetlenül ott csillogott az értelem és még valami... de micsoda? Tragédia? Szenvedés? Fájdalom?

Tekintete a távolba meredt, mintha évezredek messzeségét lesné. Mintha azt a világot fürkészné, amelyekben az ő faja már nem él, csak annak egy képviselője, egy kisfiú, aki azt sem tudja, mit keres ott.

– Hogy tetszik, Timmie? Felismered egyáltalán? Olyan, mint a te néped emberei voltak?

Timmie néhányat csettegett. Minden különösebb érdeklődés nélkül nézte a képet. Miss Fellowes néhányszor a festményre koppintott. Azután megfogta a fiú kezét, és egyik ujját a képre helyezte, hátha így felkelti a figyelmét.

Nem értette, miről van szó. A képmás a könyvben láthatóan nem mondott neki semmit.

Minden érdeklődés nélkül végighúzta a kezét a könyv lapján, mintha a papír lágy tapintása volna az egyetlen, ami felhívta magára a figyelmét. Azután megfogta a lap alját, és húzni kezdte felfelé, mire az kirepedt a könyvből.

– Ne! – kiáltott fel Miss Fellowes, és gyorsan ellökte Timmie kezét, majd ugyanazzal a mozdulattal rácsapott. Nem túl erősen, de félreérthetetlenül.

Timmie rámeredt. Szemében harag csillant. Kísértetiesen felmordult, és ujjait karomszerűen begörbítve a könyv után kapott.

Miss Fellowes elkapta előle.

Timmie térdre vetette magát, és rá morgott. Félelmetes morgás volt, amolyan baljóslatú, mély hörgés. A szemét felfelé fordította, ajkait visszahúzta, fogait mérgesen vicsorította.

– Ó, Timmie, Timmie – Miss Fellowes szemébe könny szökött, végtelen kétségbeesést érzett, és rémület szállta meg.

Ahogy ott csúszkál a padlón és vicsorog, olyan mint egy kis vadállat, gondolta rémülten. Feléje vicsorított, mintha rá készülne ugrani, hogy belemarjon a húsába, ahogyan a könyvbe is belemarkolt, és kitépte belőle a lapot. Ó, Timmie...

De azután Miss Fellowes nyugalmat erőltetett magára. Nem így kell reagálnia a gyerek kitérésére. Mégis, mire számított? Még csak négyéves, egy primitív törzsi kultúrából érkezett, és még sosem látott könyvet. Azt várta, hogy illő csodálattal szemlélje a képet, és köszönetet rebejjen neki, amiért lehetővé tette a számára, hogy megtekintse ezt a számára is értékes információt?

Még egy modern négyéves gyerek is kitépné a lapot, akármilyen előkelő nevelést kapott is. És néha az is vicsorog, morog és dühösen néz, amikor rácsapnak a kezére. Róla senki nem gondolja, hogy egy kis vadállat, csak azért, mert ilyesmit csinált. Az ő korában nem. És Timmie sem egy kis vadállat, csak egy kisfiú, egy kis vadóc, akit bebörtönöztek egy olyan világban, amit még el sem kezdett megérteni.

Miss Fellowes gondosan elzárta a McIntyre-tól kapott könyveket egy fiókba. Amikor visszatért a másik szobába, Timmie már megint nyugodtan játszadozott; semmi nem utalt nála az előbb történetekre.

Miss Fellowes szíve szeretetteljesen megdobbant. Hálás volt, amiért a fiú ilyen könnyen

megbocsátott neki. De hogy mire volt mindez jó, azt Timmie nem értette. No de van más módszer is.

– Azt hiszem itt a zabkása ideje. Mit szólsz, Timmie?

6. fejezet - Bemutató

Később, a nap folyamán Dr. McIntyre ismét eljött, hogy meglátogassa Timmie-t. Amikor belépett, Miss Fellowes azzal fogadta:

– Köszönöm a könyveket, doktor. Biztosíthatom, hogy nagyon gondosan elvégeztem a házi feladatot.

McIntyre megengedett egy apró, nem túl ragyogó mosolyt.

– Örülök, hogy a segítségére lehettem, Miss Fellowes.

– De még többet szeretnék tudni. Úgy értem, olvasni, ám ha már itt van, gondoltam megkérdezem...

A paleoantropológus megint elmosolyodott, de a mosolya ezúttal még kevésbé volt sugárzó. Nyilvánvalóan, minél előbb rá akart szabadulni a kis Neander-völgyi páciensére, mintsem leálljon egy, elragadtatott dajkával jelentéktelen dolgokról vitatkozni. Am a legutóbbi látogatás fiaskója után Miss Fellowes elhatározta, ezúttal nem fogja hagyni, hogy McIntyre véget nem érő tudományos kérdéseivel megríkassa Timmie-t. A mai találkozás olyan tempóban fog lezajlani, ahogy azt Miss Fellowes engedi, vagy sehogy. Az ő szava törvény. Ezek Hoskins szavai, s mostantól ő is alkalmazni fogja.

– Ha tudok segíteni, Miss Fellowes... van valami, amit nem talált meg a könyvekben?

– Van egy fontos kérdés, ami azóta foglalkoztat, hogy Timmie megérkezett. Abban mindannyian megegyezünk, hogy a Neander-völgyiek emberek voltak. Ami engem érdekel az az, hogy mennyire azok? Mennyire állnak közel hozzánk – hol vannak a hasonlóságok és hol a különbségek? Nem különösképpen a fizikai tulajdonságokra vagyok kíváncsi, azokról elég annyit tudnom, amennyi benne volt a könyvekben. A kultúra különbözősége érdekel. Az emberiség fogalmát meghatározó dolgok izgatnak.

– Nos, Miss Fellowes, pontosan azért vagyok itt, hogy ezeket kitaláljam. Azok a tesztek, amiket Timmie-vel el akarok végezni, pontosan azt hivatottak megállapítani...

– Ezt értem. Most mondja el azt, amit már tudunk. McIntyre ajka idegesen megrándult. Ujjjaival végigszántott finom, fénylő arany haján.

– Pontosan miről?

– Ma megtanultam, hogy két különböző faj élt, a Neander-völgyi és egy modern faj – helyes, ha fajnak nevezem őket? –, akik egymás mellett éltek Európában és a Közel-Keleten, mintegy százezer éven át a glaciális periódusban.

– A "faj" nem a megfelelő szó, Miss Fellowes. Az emberiség "fajai" a mai terminológia szerint sokkal közelebb állnak egymáshoz, mint a Neander-völgyiek mihozzánk. Amikor magunkról és a Neander-völgyiekről beszélünk, alkalmasabb az "alfaj" kifejezés használata. Ők a homo sapiens neanderthaliensis alfajhoz tartoztak, mi pedig a homo sapiens sapiens fajhoz.

– Rendben van. De egymás mellett éltek.

– Nyilvánvaló, legalábbis egyes területeken. A melegebb vidékeken legalábbis, de a neanderthaliak mindenképpen a hidegebb régióban éltek, mert ők jobban alkalmazkodtak az ottani feltételekhez. Természetesen igen kis populáció volt, és kis csoportokban nagy területen oszlott el. Az is előfordulhatott, hogy egy magányos csoport évszázadokon át élt úgy, hogy még csak nem is találkozott homo sapiens sapiens-szel. Másrészt egyes helyeken ajtószomszédok voltak, különösen az utolsó glaciális periódusban, amikor Európát kezdték benépesíteni a mi őseink.

– Az ugye nem lehetséges, hogy a Neander-völgyiek voltak az őseink?

– Ó nem. Az egy másik csoport volt, egy másik ág az evolúció törzsfáján, ahogyan a legtöbb tudós manapság tartja. Ahhoz mindenesetre elég közel álltak hozzánk, hogy keveredhessenek a homo sapiens sapiens-szel, és vannak is rá fosszilis bizonyítékaink, hogy megtették. De jobbra csak magukban éltek, és nem sok vizet zavartak a mai kifejezéssel élve "génkeveredés" terén.

– Vidéki rokonok.

– Ez nem is rossz meghatározás – bólintott McIntyre.

– Köszönöm. És melyik az a terület, ahol kevésbé intelligensek, mint a homo sapiens sapiens? Megint türelmetlennek látszott.

– Ezt aztán igazán nem tudom megmondani, Miss Fellowes. Mindaddig, amíg ön meg nem engedi, hogy alaposan leteszteljem Timmie mentális kapacitását és képességeit...

– És a tegnap délutániak alapján mi a véleménye?

– Kevésbé intelligensek.

– Ezt mire alapozza, Mr. McIntyre? Pro-sapiens előítéleteire?

McIntyre kellemes arcszíne vörösre váltott.

– A véleményemet kérde, mielőtt még megszerezhettem volna a tudomány számára első ízben hozzáférhető bizonyítékokat. Mi más lehetne a válaszom, mint egy előítélet? A szó jelentése szerint értve.

– Igen, igen, ezt megértem. De kell, hogy valami konkrétumra támaszkodjon. Mire?

McIntyre uralkodva magán azt válaszolta:

– A moustérien kulturális szintjére – ezt a technikai terminust alkalmazzuk a Neander-völgyi kultúrára a franciaországi Le Moustier helységnév után: moustérien –, ami nem volt túlságosan fejlett, és nem sok fejlődést mutatott fel létezésének néhány évszázada alatt. A Neander-völgyi településeken mindössze kovaszerszámokat találtunk, és azok nem sok változást mutattak. Ugyanakkor a sapiens ág komoly technikai fejlődésen ment át a paleolitikumban, ami mind a mai napig nyomon követhető. Éppen hogy a sapiens faj hozta el a Neander-völgyi gyermeket az idők mélységéből, és nem vice versa. – McIntyre elhallgatott, hogy kifújja magát. – És ismereteink szerint nem létezett Neander-völgyi művészet sem, nem voltak emlékműveik, karcolt falfestményeik, semmi olyan dekorációjuk, amiből a vallásosságukra lehetett volna következtetni. Azt tudjuk, hogy volt valamilyen vallásuk, mert találtunk Neander-völgyi temetőket, és az a faj, amelyik eltemeti a halottait, valamilyen formában kell higgyen a túlvilági életben, ezért van magasabb spirituális képzelete is. De az a néhány Neander-völgyi település, amit alkalmunk volt megvizsgálni, nem nyújtott bizonyítékot másra, mint a legegyszerűbb vadászó-gyűjtögető törzsi életmódra. És ahogy azt a minap említettem, még abban sem vagyunk egészen biztosak, hogy pszichológiailag elég fejlettek voltak-e ahhoz, hogy nyelvet tudjanak használni. És hogy bár volt gégefőjük, valamint nyelv a szájukban, tudtak-e velük hangot képezni?

Miss Fellowes érezte, hogy eluralkodik rajta a szomorúság. Timmie-re pillantott, és arra gondolt, boldog lehet, hogy nem érti, mit mond McIntyre.

– Tehát intellektuálisan alacsonyabb rendűnek tartja őket? Úgy értem, a homo sapiens sapienshez viszonyítva.

– Azok alapján, amit a mai napig tudunk róluk, azt kell hinnünk – tárta szét a karját McIntyre. – Másrészt viszont ez nem elég fair velük szemben. Lehetséges ugyanis, hogy a Neander-völgyieknek nem volt szükségük azokra a kulturális sallangokra, hókuszpókuszokra, amiket a sapiens sapiens alfajok fontosnak tartottak. A moustérien szerszámok, bármilyen egyszerűek is, tökéletesen megfeleltek a célnak, amire készültek – meg lehetett velük ölni egy kisebb állatot, tudtak velük húst darabolni, állatbőrt vakarni, fát kivágni meg ilyeneket. És ha a Neander-völgyiek nem festettek barlangképeket vagy oltárokat, az amiatt is lehetett, mert az ilyesmit istenkáromlásnak tartották. Nem mondhatjuk, hogy nem így volt. Az övéknél sokkal modernebb kultúrák is tiltják az arcképfestést, mint ön is tudja.

– Ennek ellenére a Neander-völgyieket alsóbbrendű fajnak tartja. Egy alsóbbrendű alfajnak, úgy is mondhatnám.

– Igen. De ez előítélet, pusztá előítélet, Miss Fellowes, ezt nyíltan bevallhatom. Nem tehetek róla, hogy én a homo sapiens sapiens fajhoz tartozom. Akármit is megállapíthatok a Neander-völgyiekről, az továbbra is tény marad, hogy alapvetően egy lassú gondolkodású, fejlődésre képtelen emberformának tartom őket, akiket éppen a saját fajom élt túl, és törölt le a föld színéről. Természetesen, ha fizikai felsőbbrendűségről beszélünk, az egy más dolog. Koruk létfeltételeit tekintve a Neander-völgyiek igenis felsőbbrendű életforma. Azok a jellemvonások, amik miatt

rútnak és brutálisnak tartjuk őket, éppen a felsőbbrendűségük bizonyítékai is lehetnek.

– Mondjon egy példát.

– Az orruk – mondta McIntyre, és Timmie felé mutatott. – Az orra nagyobb, mint egy mai gyereké.

– Igen. Az.

– És némelyek ezt csúfnak tartják, mert széles és lapos.

– Némelyek azt tartják – helyeselt Miss Fellowes ridegen.

– De akkor vegye figyelembe, hogy a paleolitikum emberének milyen klímával kellett megbirkóznia. Európa nagy részét örök fagy borította. Állandó volt a hideg, száraz szél fújt a belső síkságokon. Az év minden szakában esett a hó.

Tudja, milyen érzés fagyos levegőt belélegezni? Az ember orrának egyik feladata pedig az, hogy a beszívott levegőt útban a tüdő felé felmelegítse és megnedvesítse. Minél nagyobb az orr, annál nagyobb az effektív melegítő kapacitása.

– Úgy érti, egyfajta radiátorként működik?

– Pontosan. Az egész Neander-völgyi arcberendezés látszólag arra szolgál, hogy megóvja a tüdőt a hideg levegőtől; és az agyat is – ne feledje, hogy az agyat ellátó erek az orrjáratok mögött futnak. De a nagy, előrenyúló Neandervölgyi orr, a végtelenül nagy maxilláris-szinuszok, az arcot ellátó véredények nagy keresztmetszete – ezek mind azt szolgálják, hogy a gazdájuk könnyebben elviselje a glaciális környezetet. Ezek miatt a Neander-völgyiek könnyebben viselték el a hideget, mint a mi saját őseink. A robosztus izomzat, a tömzsi test...

– Vagyis az úgynevezett "brutális külső" a Neander-völgyiek esetében nem más, mint a természetes szelekció megnyilvánulása, egy különleges evolúciós válasz a zord körülményekre, amikkel az embereknek a jégkorszak Európájában meg kellett birkózniuk.

– Pontosan.

– Ha ők ennyire az életben maradásra lettek tervezve-kérdezte Miss Fellowes –, akkor miért haltak ki? A klíma változása miatt ez a berendezkedés már nem volt előnyös?

McIntyre nagyot sóhajtott.

– A Neander-völgyiek kihalása ma még igen vitatott kérdés, tele van ellentmondásokkal...

– És az ön véleménye? Egyszerűen azén veszték ki, mert lassú felfogásúak voltak, ahogyan ön gondolja? Vagy a más fajokkal való keveredés során elhalványultak ezek a speciális genetikai jegyek? Vagy netán valamiféle kombinációja...

– Hadd emlékeztessen Miss Fellowes, hogy dolgunk van ma délután – vágott a szavába McIntyre. – Bosszúság látszott a tekintetében. – Bármennyire is kedvemre való önnel a Neander-völgyiekről társalogni, a tény az, hogy nekünk most itt van egy eleven kis Neander-völgyink, aki csak arra vár, hogy megvizsgáljam, és az időnk meglehetősen véges...

– Akkor végezze a dolgát, Dr. McIntyre – hagyta rá Miss Fellowes rezignáltan. – Vizsgálja csak nyugodtan Timmie-t. Majd máskor beszélgetünk. De nyugtasson meg, hogy nem zaklatja fel a fiút, ahogyan tegnap tette.

Elérkezett hát az első sajtóértekezlet ideje – Timmie nyilvános bemutatása. Miss Fellowes addig halogatta, amíg csak tehetette. De Hoskins állhatatos volt. A nyilvánosság hajtogatta –, elengedhetetlenül szükséges a projekt finanszírozásához. Most, hogy már teljesen nyilvánvaló, hogy a fiú jó fizikai állapotban van, hogy nem árt neki semmilyen huszonegyedik századi baktérium, hogy képes elviselni a médiák okozta stresszt, megtörténhet a dolog. Az ő szava ugyan törvény, de előtte is nyilvánvaló volt, hogy egyetlen szót mégsem szabad kimondania előtte. Hoskins ezúttal már nem fogadta volna el a "nem"-et.

– Akkor viszont öt percre szeretném korlátozni a bemutatás idejét.

– Tizenöt percet kértek.

– Kérhetek volna másfél napot is. De úgy vélem az öt perc elég lesz.

– Tíz, Miss Fellowes! – A szeméből eltökéltség tükröződött.

– Tíz, és nem több. És kevesebb, ha a gyerek fáradtnak látszik.

– Tudja, hogy nyugős lesz, de egy kis sírás miatt nem zavarhatom ki a riportereket.

– Én sem sírásra gondoltam, hanem hisztériára, erős pszichoszomatikus reakciókra, amit a

tömeges invázió miatt érzett halálfélelem válthat ki belőle. Emlékszik még, hogy milyen vad volt a megérkezése éjszakáján.

– Akkor eszét vette a félelem.

– És azt gondolja, hogy az arcába dugott televíziós kamerák nem fogják felizgatni? Vagy a reflektorok? Vagy a sok idegen, aki mindenfelét kiabál majd neki?

– Miss Fellowes...

– Mégis, hány riportert akar beengedni ide? Hoskins az utolsó pillanatig fontolgatta, hogy mennyit mondjon.

– Legfeljebb egy tucatot.

– Hármat.

– Miss Fellowes!

– A sztázisbuborék kicsi. Az Timmie szentélye. Ha meg akarja tölteni egy csorda... páviánnal...

– Tudományos tudósítók lesznek, Miss Fellowes. Mint Candide Deveney.

– Énem. Három riportert.

– Maga elhatározta, hogy kötekedni fog, ugye?

– Van itt egy gyerek, akinek a gondját kell viselnem. Maga ezért fizet. Ha nehéz velem együtt dolgozni, ne fizessen semmit.

E szavak váratlanul buggyantak ki belőle. Miss Fellowes hirtelen megrémült. Mi lesz, ha Hoskins elfogadja a kihívást? Elküldi, és a helyére állítja valamelyik elutasított jelentkezőt – kell legyenek elutasított jelentkezők –, s majd azok gondozzák Timmie-t.

De az ötlet ugyanúgy megrémítette Hoskinst, mint őt magát.

– Azt nem akarnám, Miss Fellowes. Ezt ön is jól tudja.

– Figyeljen rám. Úgy vélem nem ismeretlen előttük a közös rípon fogalma. Válasszanak hát a maga értékes újságírói három képviselőt, aki bejön ide és megvizsgálja Timmie-t. Vagy álljanak meg a sztázis ajtaján kívül, és én majd megmutatom nekik a fiút. Az információt pedig megoszthatják a többiekkel. Mondja nekik, hogy háromnál több idegen veszélyezteti a fiú egészségét és mentális stabilitását.

– Négy, Miss Fellowes?

– Három.

– A poklot fogják rámszabadítani, ha megmondom...

– Három.

Hoskins rámeredt. Azután nevetni kezdett.

– Rendben van, Miss Fellowes. Ön győzött. Három média-mumus. És csak tiz percig. És megmondom nekik, hogy ha valami panaszuk van, Timmie nőrszéhez forduljanak vele, ne hozzám.

Később, a nap folyamán megérkeztek a sajtó emberei. Két férfi és egy nő, pontosabban: John Underhill a Times-tól, Stan Washington a Globe-Net Cable News-tól, és Margaret Anne Crawford a Reuters-től.

Miss Fellowes a sztázis pereménél a karján tartotta Timmie-t, aki kétségbeesetten kapaszkodott belé, mialatt felállították a kamerákat, majd a riporterek a nyitott sztázison kívülről feltették a kérdéseiket. Miss Fellowes mindent elkövetett, hogy Timmie-t minden oldalról, minden szögből a kamerák felé tudja fordítani.

– Fiú vagy lány? – kérdezte a Reuters-hölgy.

– Fiú – válaszolta Miss Fellowes ridegen.

– Majdnem embernek látszik – jegyezte meg Underhill a Times-tól.

– Ez a fiú ember.

– Nekünk azt mondták, Neander-völgyi. Ha ön most azt állítja, hogy ember...

– Biztosíthatom fel ő le, hogy az – csattant fel hirtelen Hoskins hangja a hátuk mögül. – Mi itt nem szoktunk tévedni. A fiú egy valódi homo sapiens neanderthaliensis.

– A homo sapiens neanderthaliensis pedig – mondta Miss Fellowes éles hangon –, a homo sapiens egyik formája. Ez a fiú ugyanolyan ember, mint önök vagy én.

– Viszont majomképű-kajánkodott Washington a Globe-Net Cable News-tól. – Egy majomgyerekekkel állunk szemben. Hogyan viselkedik, Miss Fellowes? Mint egy majom?

– Pontosan úgy viselkedik, ahogyan a kisfiúk szoktak – dörrent Miss Fellowes hangja. Egyre inkább a védekező stratégia felé hajlott. Timmie vadul ficáncolt a vállán. Felismerte a félelmet kifejező csettegeéseit. – Semmilyen vonatkozásban nem majomgyerek. Az arcvonásai a Neandervölgyi emberfaj arcvonásait őrzik. És pontosan ugyanúgy viselkedik, mint egy normális embergyerek. Intelligens, és érzékenyen reagál mindenre, feltéve, ha nem rémítik halálra a nagyhangú felnőttek. A neve Timothy – Timmie – és tökéletes tévedés őt...

– Timothy? – kérdezte a férfi, aki a Times-tól jött. – Miért pont ez a neve?

Miss Fellowes elvörösödött.

– Nincs különösebb oka. Egyszerűen ez a neve.

– Rá volt hímezve a gallérfára, amikor ideérkezett? – kérdezte Washington.

– Én adtam neki nevet.

– Timmie, a majomgyerek – gúnyolódott a férfi. A három riporter nevetett. Miss Fellowes dühe elérkezett ahhoz a ponthoz, amikor úgy érezte, nem tud uralkodni magán.

– Letenné, kérem – nógatta a Reuters-hölgy. – Szeretném látni, hogyan jár.

– Most túlságosan rémült ahhoz – válaszolta Miss Fellowes, és kíváncsi lett, vajon arra számítanak-e, hogy majd négykézláb kúszik a padlón? – Túlságosan rémült. Nem látja? Nyilvánvaló, nem?

Valóban, Timmie egyre nagyobbakat lélegzett, mint aki ahhoz gyűjti a levegőt, hogy észveszejtő sírásban törjön ki. És akkor nekilátott – kétségbeesett, szaggatott üvöltésbe kezdett, miközben néhány csettegő hangot is hallatott. De a riporternek csak folytatták. Miss Fellowes érezte, hogy mennyire reszket. A nevetés, a fonó fények, a kérdésáradat mind megtette a magáét: a gyermek borzasztóan félt.

– Miss Fellowes... Miss Fellowes...

– Nincs több kérdés! – kiáltott vissza. – A sajtókonferenciának vége.

Hátat fordított nekik, magához ölelte Timmie-t, és elindult vele a belső szobába. Elhaladt Hoskins előtt, akinek az arckifejezése döbbenetről árulkodott, mindamellettt bólintott, és egy helyeslő mosolyt küldött felé.

Jó pár percbe telt, mire a fiút sikerült lecsillapítani. Lassan oldódott a reszkető kis test merevsége, majd a félelem az arcáról is leolvadt.

Sajtókonferencia! – gondolta Miss Fellowes keserűen. Egy négyéves gyereknek. Szegény megrettent gyermeknek. Legközelebb mit találnak ki?

Egy idő múlva még mindig vörösén a felháborodástól kiment a szobából, és becsukta maga mögött ajtót. A három riporter még ott volt, a buborékon kívül várakoztak. Kilépett a sztázismezőből, és feléjük fordult.

– Nem volt elég ennyi? Amit maguk tettek, azok után egy egész délutánomba fog kerülni, hogy helyreállítsam a gyermek lelki békéjét... Miért nem mennek már?

– Csak még néhány kérdésünk volna, Miss Fellowes. Ha megengedi...

Hoskinsra pillantott, helyeslést várt tőle. Amaz vállat vont, és kissé elmosolyodott, mintha türelemre intené.

– Ha megtudhatnánk valamit az ön szakmai múltjáról, Miss Fellowes – kezdte a Reuters-hölgy. Hoskins gyorsan közbeavatott:

– Ha óhajtja, Miss Crawford, szívesen megmutatom Miss Fellowes ajánlóleveleit.

– Igen. Kérni fogom.

– Netán id ő utazással foglalkozó tudós?

– Miss Fellowes magasan képzett gondozónő – tájékoztatta Hoskins. – Kizárólag azért hoztuk őt a Sztázistechnológiához, hogy Timmie gondját viselje.

– És mi a céljuk – Timmie-vel – kérdezte a férfi a Times-tól –, most hogy már maguknál van?

– Nos – fogott bele Hoskins –, az én szempontomból a Neanderthal Tervezet legfőbb célja az, hogy kiderítsük, vajon az időszkóp alkalmas-e arra, hogy viszonylag rövid távon, a paleolitikumban pásztázzunk, és élő organizmust hozunk át vele. Korábbi célunk, mint tudják, évmilliókra volt, nem negyvenezer évre, mint ez. Most ez is sikerült, úgyhogy tovább próbálkozunk, hogy még közelebbi időpontokat is elérhetővé tegyünk vele. De most már figyelmünk középpontjában ez a

Neander-völgyi gyermek áll, aki a humán életforma kezdeteit képviseli, és valójában már embernek tekinthető. Az antropológusok és fiziológusok igen komoly érdeklődést tanúsítanak iránta, és a fiú számos tanulmányuk tárgya lesz.

– Mennyi ideig tartják itt?

– Amíg a sztázisra nem lesz nagyobb szükségünk, mint órá. Valószínűleg nagyon sokáig.

A Globe-Net Cable riportere szólalt meg:

– Ki tudná hozni ide, hogy szubéterikus kameránkkal megmutassuk a nézőinknek?

Miss Fellowes hangosan megköszönte a torkát. De Hoskins elébe lépett.

– Sajnálom, de a gyermeket nem szabad kihozni a sztázisból.

– Valójában mi ez a sztázis? – kérdezte Mrs. Crawford a Reuters-től.

– Ó – Hoskins megengedett magának egy villanásnyi mosolyt. – Azt bizony nem egyszerű elmagyarázni úgy, hogy az olvasóik megértsék. De röviden összefoglalom. A sztázisban, amennyire tudjuk, az idő nem létezik. Azok a szobák ott a láthatatlan buborékban egyáltalán nem ennek az univerzumnak a részei. Úgy is mondhatnánk, hogy egy független és sérthetetlen környezet. Ezért lehetett a fiút kiszakítani a saját idejéből.

– Várjon csak egy percre – szakította félbe Underhill a Times-tól. – Független? Sérthetetlen? A nőrsz ki-be jár rajta.

– Azt önök is megtehetik – magyarázta Hoskins. – Ha párhuzamosan közelítenek a temporális erővonalakhoz, nem túl nagy energia kell ahhoz, hogy átlépjenek rajta. A gyermek mindazonáltal a távoli múltból jött. Áthaladt az idővonalakon, és temporális potenciállal töltődött fel. Ha kijönne – vagyis átlépne a mi univerzumunkba –, az olyan sok energiát emésztene fel, hogy az kioltaná a sztázist, de lehet, hogy az egész város energia nélkül maradna. Amikor megérkezett, egy halom szemét is jött vele – föld, ágak, kavicsok meg mindenféle –, azt mind a sztázison belül tároljuk. Amint alkalmunk nyílik rá, az egészet visszatranszponáljuk a múltba. De a sztáziszonából nem merjük kihozni...

A riporterek szaporán jegyezték, amit Hoskins mondott. Miss Fellowes úgy vélte, nem sokat értettek meg belőle, az olvasóik pedig még kevesebbet fognak. De tudományosan hangzott, s ez elég volt nekik.

– Eljönne ma este egy élő beszélgetésre, Dr. Hoskins? – kérdezte a Globe-Net embere.

– Azt hiszem, el tudjuk rendezni – vágta rá Hoskins.

– De a fiú nem – közölte Miss Fellowes.

– Nem – helyeselt Hoskins –, a fiú nem. De szívesen válaszolok majd minden kérdésre. Most pedig hagyjuk el a területet...

Miss Fellowes sajnálkozás nélkül nézett utánuk. Becsukta az ajtót, hallotta az elektromos zár kattánását. Megállt egy pillanatra, és végiggondolta mindazt, ami elhangzott.

Megint csak előkerült ez a dolog a temporális potenciállal, az energiával, meg az attól való félelemmel, hogy a sztázisból kikerül valami. Eszébe jutott, milyen zaklatott lett Hoskins, amikor Adamovszkij professzor ki akarta csenni a mintát a sztázisból, és arra, hogy milyen magyarázatot adott neki. Minderről gyorsan elfeledkezett, de most, hogy újra eszébe juttatták, Miss Fellowes egyre tisztábban látott egy borzalmas dolgot, amire korábban nem is volt alkalma gondolni: Timmie arra van kárhozatva, hogy a szobáján kívül, mást ne pillanthasson meg abból a világból, amibe került. Az a buborék lesz az ő univerzuma mindaddig, amíg a modern világban tartózkodik.

Fogoly, és az is marad mindörökké. Nem Hoskins szeszélye miatt, hanem annak a technológiának a fogyatékosága miatt, amivel a gyermeket kiszakították saját idejéből. Nem arról van szó tehát, hogy Hoskins nem engedné ki Timmie-t, hanem hogy nem engedheti.

Eszébe jutott, hogy mit mondott neki Hoskins Timmie megérkezésének éjszakáján:

"Mindenekelőtt azt tartsa szem előtt, hogy a gyermek semmi szín alatt nem hagyhatja el a babaházat. Soha. Egyetlen pillanatra sem. És semmilyen indokkal. Még életveszély esetén sem. Még akkor sem, ha azzal az ön életét lehetne megmenteni, Miss Fellowes."

Miss Fellowes nem túlságosan figyelt Dr. Hoskins sebtében elmondott magyarázatára. "Ez energia kérdése", mondta. "A rendszer fenntartásának igen szigorú előírásai vannak." Akkor egészen mással volt elfoglalva, nem figyelt fel rá. De most már tudja, hogy figyelnie kellett volna. A

babaház szűk falai mindörökre Timmie világának határai lesznek.

Szegény gyermek. Szegény gyermek.

Azon kapta magát, hogy Timmie sír, beszaladt hát hozzá a hálósobába, hogy lecsitítsa.

Dr. Hoskins épp összehívta az igazgatótanácsot, amikor csörgött a telefon. Ideges pillantást vetett rá. Ez meg ki lehet? Az tovább csörgött.

– Ugye megbocsátanak? – nézett körbe a teremben. Audióra kapcsolt, és azt mondta:

– Hoskins.

– Dr. Hoskins, itt Bruce Mannheim a Gyermek Jogvédő Hivatalától, de azt hiszem, ezt ön is tudja.

Hoskins lenyelte a köhögést.

– Igen, Mr. Mannheim. Mit tehetek önért?

– Tegnap este láttam önt a telecast adásban. A kis Neander-völgyi fiúcska. Érdekes, nagyon érdekes, és abszolút csodálatos tudományos eredmény!

– Nagyon köszönöm.

– De a szituáció természetesen felvet egy sor morális és etikai kérdést. Azt hiszem, ezt ön is tudja. Egy idegen kultúrából származó gyermeket a saját családjából kiragadva idehozni a mi korunkba... – Mannheim szünetet tartott. – Azt hiszem, ezt meg kellene beszélnünk, Dr. Hoskins.

– Talán igen. De pillanatnyilag...

– Ó, nem most azonnal – mondta Mannheim fölényesen. – Ez egyáltalán nem áll szándékomban. Csupán javasolni szeretném, hogy állapotjunk meg egy időpontban, amikor részletesen megbeszélhetjük...

– Igen – sóhajtott Hoskins, és szemét a mennyezetre emelte. – Természetesen, Mr. Mannheim. Ha meghagyja a telefonszámát a titkárnőmnél, ő visszahívja önt, amint csak lehet, és egyeztetni az időpontot.

– Remek, Dr. Hoskins. Nagyon szépen köszönöm. Hoskins letette a telefont. Zord tekintettel nézett végig a termen.

– Bruce Mannheim – szólalt meg gyászosan. – A híres gyermek-jogvédő. A fiúról akar velem beszélgetni. Te jó isten! Te jó isten! Erre számíthattunk, nem? Nos hát bekövetkezett.

Az elkövetkező hetekben Miss Fellowes egyre inkább érezte, hogy a Sztázistechnológia szerves tagjává vált. Nem messze a babaháztól (továbbra is így nevezte Timmie sztázisbuborékját) kapott egy kis irodát, aminek az ajtaján ott díszelgett a neve. Az eredeti szerződést megsemmisítették, Dr. Hoskins egy újat ajánlott neki, mégpedig tetemes fizetésemeléssel. Hoskins-szal folyton heves vitába szállt, és rendszerint ő lett a győztes. A babaház fölé tetőt húztak, ahogy követelte; a berendezést ésszerűbbre cserélték és kibővítették; építettek egy második fürdőszobát, és Miss Fellowes is kapott biztonságos szekrényeket személyes holmija számára.

Hoskins azt mondta, akár egy egész lakosztályt is berendezhetnek neki a Társaság pénzén, hogy felszabadulhasson a huszonnégy órás kötelezettség alól, de ő elutasította.

– Timmie közelében akarok lenni, amikor alszik-magyarázta. – Szinte minden éjszaka sírva riad fel. Úgy tűnik, nagyon kellemetlen álmai lehetnek – rémálmai, azt hiszem. De én meg tudom nyugtatni. És nem hiszem, hogy más is képes volna erre.

Miss Fellowes olykor elhagyta az épületet, de jobbra csak azért, mert megtehetette, nem mert akarta is. Apróbb dolgait elintézte a városba – ellenőrizte a bankbetétjét, vagy játékot és ruhát vásárolt Timmie-nek, néha még egy moziba is beült. De mindannyiszor aggódott Timmie miatt, és alig várta hogy visszatérhessen. Timmie nagyon ragaszkodott hozzá. Korábban, amikor a kórházban dolgozott, nem is figyelt fel rá, hogy a munkája mennyire betölti az életét, mennyire hanyagolja a kapcsolatát a külvilággal. Most, hogy ott is él a munkahelyén, ez kihangsúlyozódott. Elhatározta, hogy tart némi kapcsolatot a külvilággal, talán még egykori kolléganőit is meglátogatja. Telefonon nincs értelme beszélgetni különben is erős késztetést érzett, hogy személyesen találkozzon velük.

Az egyik ilyen kiruccanása alkalmával döbönt rá, hogy mennyire megszokta Timmie vonásait. Egy nap azon kapta magát, hogy egy közönséges kisfiút bámul, és csúnyának tartta magas homlokát, lapos szemöldökét és jellegtelen kis orrát. Gyorsan összeszedte magát, és elhessegette a gondolatot.

Ahogy lassan megbarátkozott Timmie küllemével, és már nem látta őt furcsának és különlegesnek, úgy Timmie is kezdett hozzászokni új környezetéhez. Már nem félt az idegenektől; az álmai sem voltak olyan zaklatottak. És olyan jól érezte magát Miss Fellowes társaságában, mintha az igazi anyjával lenne együtt. Egymaga öltözött, vetkőzött, és bújt bele az overalljába, amit rendszerint nagy meglepetésére viselt. Megtanult pohárból inni – igaz, kissé sután –, és már tudott műanyag villa segítségével enni.

Még angolul is próbált tanulni. Miss Fellowes semmire nem jutott próbálkozásával, hogy megfejtse Timmie csettegeéseit morgásait. Habár Hoskins tényleg mindent felvett, és ő többször visszahallgatta Timmie szavait, semmilyen intelligens rendszert nem talált bennük. Csak kattogások, csak mordulások. Bizonyos hangokat akkor hallatott, amikor éhes volt, másokat amikor fáradt, és egészen más hangokkal fejezte ki azt hogy fél. Csakhogy amint azt Hoskins kifejtette neki, a macskák és a kutyák is alkalmaznak olyan felismerhető hangokat, amiket egy bizonyos szituációban hallatnak ám még se ki nem azonosított egyetlen "szót" sem a macskák és kutyák "nyelvéből".

Lehetséges, hogy tévesen ítéli azokat a hangsorokat lingvisztikai jelentőségűeknek. Mégis az volt a meggyőződése hogy nyelvvel áll szemben, még ha olyan távoli struktúrájával is, amit egyik létező modern nyelvvel sem lehet összehasonlítani. Elkeseredett pillanataiban Miss Fellowes kezdett hinni abban, hogy Timmie egyáltalán nem lesz képes egy igazi nyelvet elsajátítani, akár mert a Neander-völgyiek olyan távol helyezkedtek el az evolúciós vonal mentén, hogy a nyelv alkalmazásához szükséges intellektuális képességük sem alakult ki, vagy mert olyan primitív jelzésrendszert alkalmaztak, hogy azok után Timmie képtelen egy komplexebb közlési módot megtanulni.

Végzett némi kutatást elvadult gyermekekkel, akik hosszabb időt töltöttek el vad körülmények között – lényegében állat módjára éltek –, és azt tapasztalta, hogy ezek a gyerekek még a civilizációba való visszailleszkedésük után sem voltak képesek néhány durva morgásnál többet kimondani". Úgy tűnik, hogy még ott is, ahol a beszéd pszichológiai és intellektuális adottsága megvan, a korai években megfelelő stimulusok szükségesek ahhoz, hogy ez képességgé fejlődjön.

Miss Fellowes kétségbeesetten reménykedett abban, hogy Timmie meghazudtolja őt – meg Dr. McIntyre-t –, és bebizonyítja mindenki előtt, hogy ő bizony ember. Mert mi más különbözteti meg az emberi lényt az állattól, ha nem a beszéd képessége?

– Tej – mutatta. – Egy pohár tej. Timmie mintha az éhség-hangsort hallatta volna.

– Igen. Éhes. Kérsz egy kis tejet? Semmi válasz. Mással próbálkozott.

– Timmie... te. Te... Timmie. – Mutatta is, hogy segítsen neki.

Timmie az ujját figyelte, de nem szólt semmit.

– Jár.

– Eszik.

– Nevet.

– Én... Miss Fellowes. Te... Timmie.

Sehol semmi.

Reménytelen, gondolta Miss Fellowes keserűen. Reménytelen, reménytelen, reménytelen.

– Beszél?

– Iszik?

– Eszik?

– Nevet?

– Eehíh – mondta Timmie hirtelen.

Miss Fellowes annyira meglepődött, hogy majdnem leejtette a tálát, amiben az ételt készítette elő neki.

– Mondd még egyszer!

– Eehíh.

– Ugyanaz a hang. Nem a legtisztább. Az utolsó mássalhangzót egyszer sem hallotta tisztán.

Mégis, ez a szituációhoz illő helyes hang. Feléje nyújtotta a tálát, de olyan magasan, hogy ne érhesse el.

- Eehíh! – mondta megint, de jóval határozottabban.
- Eszik? – kérdezte tőle. – Enni szeretnél?
- Eehíh! – hangzott most már türelmetlenül.
- Tessék – egyezett bele Miss Fellowes. – Eszik, igen Timmie. Eszik!
- Eehíh! – mondta elégedetten, és villát ragadva vadul nekilátott.
- Finom? – kérdezte, amikor Timmie befejezte. – Ízlett az étel?

De ez már túl sok neki. Mégsem fogja feladni. Ha egy szót talált, találni fog többet is. Kell lennie többnek is.

- Timmie – mutatott rá.
- Mmm-mmm – dűnnyögte a fiú.

Vajon azt akarta mondani, hogy "Timmie?"

– Timmie eszik még? Eszik? – Rámutatott, majd a szájára, és úgy csinált, mintha az ételt rágná. Timmie ránézett, de nem szólt semmit. Miért is szólna? Hiszen már nem éhes.

De azt tudja, hogy ő Timmie. Vagy nem?

- Timmie – ismételte, és megint rámutatott.
- Mmm-mmm – mormogta, és a mellére csapott.

Most már semmi kétség. Hirtelen elöntötte valami mérhetetlen... büszkeség? Öröm? Csodálat? Mind a három. Miss Fellowes egy pillanatra azt hitte, elsírja magát.

Azután az intercomhoz rohant.

- Dr. Hoskins! Idejönne, kérem? És nem ártana, ha Dr. McIntyre-t is magával hozná.
- Itt megint Bruce Mannheim, Dr. Hoskins.

Hoskins úgy bámult a kezében tartott telefonra, mintha az kígyóvá változott volna. Alig két hét alatt ez a harmadik hívása. De megpróbált kedélyesnek tűnni.

– Igen, Mr. Mannheim! Örülök, hogy újra hallom!

– Csak azt szeretném mondani, hogy a tanácsadó testületemmel igen barátságos légkörben alaposan megbeszéltük a múltkori találkozásunk eredményeit.

– Igen? – érdeklődött Hoskins nem túl kedélyesen. Ő nem találta azt a beszélgetést olyan barátságosnak, mint Mannheim. Sokkal inkább feszültnek, erőszakosnak és általában véve gyalázatosnak.

- Elmondtam nekik, hogy ön igen kielégítő válaszokat adott előzetes tájékozódásunkra.
- Ezt örömmel hallom.

– Arra a döntésre jutottunk, hogy pillanatnyilag nem lépünk akcióba a Neander-völgyi gyermek érdekében, de figyelemmel kísérjük a munkájukat mindaddig, amíg teljes képet nem kapunk. A jövő héten ismét meg fogom önt keresni további kérdéseimmel. Csak azt szerettem volna, hogy tudomása legyen róla.

– Ah – lehelte Hoskins. – Köszönöm, hogy a tudomásomra hozta, Mr. Mannheim.

Lehunyta a szemét és lassan, mélyeket lélegzett.

(Nagyon szépen köszönöm, Mr. Mannheim. Milyen kedves öntől, hogy pillanatnyilag megengedi, hogy folytassuk a munkánkat. Legalábbis amíg befejezi e munka mibenlétének tanulmányozását. Köszönöm. Nagyon, nagyon köszönöm.)

Csodás nap volt az Miss Fellowes életében, amelyiken Timmie kiejtette az első angol szót. De az utána következők már nem tűntek olyan csodálatosnak.

A problémát az jelentette, hogy Timmie nem csupán a gondjaira bízott gyermek, hanem egy kísérletsorozat alanya is. A világ minden tájáról tudósok versengtek a kiváltságért, hogy tanulmányozhassák őt. Dr. Jacobs és Dr. McIntyre csupán a kezdete volt annak a hullámnak, ami őket követte.

Természetesen Jacobs és McIntyre továbbra is odajártak. Annyiból szerencsésebbek voltak, hogy mivel ők vethették a gyermekre az első pillantást, prioritásukat a többiek elismerték. De azt is tudták, hogy nem sajátíthatják ki maguknak teljesen. Antropológusok, pszichológusok, kultúrtörténészek hordái kopogtattak az ajtón, és vártak bebocsátásra. És mindegyikük külön napirenddel szolgált a kis Neander-völgyi gyermek számára.

Az a tény, hogy Timmie tud angolul beszélni, még inkább kíváncsivá tette őket. Némelyikük

egyenesen letelepedett a gyermek elé, és mindenféle kérdéseket tett fel neki a paleolitikus korra vonatkozóan.

- Milyen vadállatokra vadászott a törzsöd?
- Milyenek voltak a vallási hiedelmeitek?
- Évszakonként keltetek vándorútra?
- Történtek összetűzések a törzsek között?
- Milyen ellentétek voltak a te alfajod és a másiak között?

Timmie volt az egyetlen hiteles forrás. A tudósok meg tele olyan kérdésekkel, amikre a választ egyedül csak Timmie tudta. Mondd el! Mondd el! Mondd el! Mindent tudni akarunk a népedről...

a rokonsági kapcsolataitokról...

a totemállataitokról...

a nyelvjárásaitokról...

a csillagászati világképekről...

a technikai fejlettségekről...

Természetesen ezeket az izgalmas kérdéseket senki sem tette fel Timmie-nek, mert bár Timmie angol tudása napról napra gyarapodott, pillanatnyilag csak annyira bonyolult mondatokat tudott mondani, mint: "Timmie eszik" és "Sok ember elmegy".

Meg aztán Timmie szavait egyedül Miss Fellowes volt képes maradéktalanul megérteni. A többiek számára, még ha mindennapos vendégek voltak is, azok a hangsorok annyira sem voltak felismerhetőek, hogy annak egyáltalán jelentést legyenek képesek tulajdonítani. A Neander-völgyiek beszédkészségéről eredetileg alkotott vélemények igaznak bizonyultak, ha csak részben is: habár a Neander-völgyiek nyilvánvalóan rendelkeztek a beszédhez szükséges intelligenciával, anatómiailag képesek voltak értelmes szavak kiejtésére, a nyelvük és a gégefőjük fejletlen volt ahhoz, hogy a modern nyelvekben alkalmazott hangokat is képezni tudják. Timmie legalábbis képtelen rá. Olykor még Miss Fellowes-nak is problémát jelentett kihámozni, hogy mit is akar mondani.

Hiábavaló próbálkozásnak bizonyult mindenki számára, akik megpróbálták kérdéseikkel ostromolni a gyermeket. És mindezt Timmie megrendítő elszigeteltsége csak fokozta. Most is, hogy elkezdett megtanulni kommunikálni a fogvatartóival – Miss Fellowes nem tudott szabadulni ettől a kifejezéstől, igenis, ők a fiú fogvatartói –, borzalmas erőfeszítésébe került még az is, hogy azzal megértesse magát, aki legalább részben felfogja beszédét.

Milyen magányos lehet! – gondolta.

És mennyire összezavarja és megrémíti az a cirkusz, amit nap mint nap rendeznek körülötte!

Minden tőle telhetőt megtett, hogy megvédje. Nem fogadhatta el azt a nézőpontot, hogy amibe belekeveredett, az egyszerűen csak egy tudományos kísérlet. Nyilván az; csak hogy egy apró, boldogtalan gyermek áll a középpontjában; és ő nem bánhat úgy vele, mint egy kísérleti alannal.

A pszichológusok különleges étrendet írtak elő számára. Játékokat terveztek a részére. Folyton vért vettek tőle, röntgenfelvételeket készítettek róla és tincseket vagdostak ki a hajából. Miss Fellowes megtanította néhány dallamra és altatódalra. Számos fárasztó és kimerítő tesztet végeztek el vele, hogy megállapítsák, mennyire koordináltak a reflexei, milyen éles a látása, a hallása, milyen fejlett az intuitív intelligenciája. Az ilyen foglalkozások után Miss Fellowes ölbé vette, és addig ringatta, amíg el nem aludt.

És egyre több és több időt akartak eltölteni vele.

Szigorúan korlátozni akarta a napi vizsgálatok idejét. Ha nem is mindig, a legtöbbször sikerrel járt. A látogató tudósok nyilván emberevő szörnyetegnek, a tudás kerékvetőjének, konok, okatlan asszonnynak tartották. De Miss Fellowes nem bánta. Gondoljanak csak, amit akarnak: Timmie érdeke a fontos, nem az övék.

Hoskins-szal való kapcsolata amolyan szövetséghez lett fogható. Minden nap lejött a babaházba. Miss Fellowes számára nyilvánvalónak tűnt, minden alkalmat kihasznál, hogy megszökhessen a Sztázistechnológia Ltd. igazgatói teendői elől, és szentimentális látogatást tegyen a gyermeknél, aki miatt ez az egész felhajtás van; ugyanakkor úgy is érezte, hogy élvezzi az ő társaságát is.

(Mostanra megtudott róla néhány dolgot. Kidolgozott egy módszert, amivel elemezni tudják a múltba hatoló mezonsugár visszaverődéseit; ő volt a sztázis egyik feltalálója. Rideg, olykor üzleties modora csak arra való, hogy mögéje rejtse alapjában kedves természetét, amit mások olyannyira szeretnek kihasználni. És igen, ő igen: házas, és határozottan boldog.)

Egy nap Hoskins éppen olyankor ment le hozzájuk, amikor Miss Fellowes éppen kitört.

Rossz nap volt, nagyon rossz. Egy kaliforniai fiziológus csoport valamilyen, Timmie csontozatával és medence-felépítésével kapcsolatos kísérletsorozatot kívánt végrehajtani, mégpedig azonnal. A tesztet hideg fémrudakkal és rengeteg nyomkodással, húzogatóssal és csavarással végezték. Timmie-nek nem sok kedve volt ahhoz, hogy hagyja magát mindenféle fémrudakkal döfködni. Miss Fellowes egy ideig figyelte őket, s mikor látta, hogy a gyerekekkel úgy bánnak, mint valami laboratóriumi állattal, gyilkolni támadt kedve.

– Elég! – kiáltotta végül. – Kifelé! Kifelé! Azok csak tátogtak, és bámultak rá.

– Azt mondtam, kifelé! Vége a játéknak! A gyerek fáradt, maguk a lábát csavargatják, meg a hátát nyomkodják. Nem látják, hogy sír? Kifelé! Kifelé!

– De Miss Fellowes...

Elkezdte összeszedgetni a szerszámaikat. Gyorsan kikapkodták a kezéből. Az ajtóra mutatott. Egymás között morogva kioldalogtak.

Bősz tekintettel nézett utánuk, s miközben Timmie zokogva állt mellette, azon gondolkodott, miféle túrhetetlen ötlettel fognak még előállni. Akkor vette észre, hogy Hoskins ott van.

– Valami baj van? – kérdezte.

– Bizony van – pillantott rá haragosan.

Timmie felé fordult, és amikor intett neki, a fiú odaszaladt hozzá, belekapaszkodott és átölelte. Hallotta, hogy a gyermek valamit suttog, igen halkán, de nem tudta kivenni, mit akar. Magához szorította.

– Nem látszik túl boldognak – mondta Hoskins komolyan.

– Ön az volna az ő helyében? Minden nap zaklatják valamivel, ma vérvétellel, holnap a tesztjeikkel meg mit tudom én, mikkel. Láthatta, most is mit csináltak vele – azt akarták megállapítani, hogyan csatlakozik a lába a testéhez, és milyen a formája. Az étrendjét is megváltoztatták. Azzal a szintetikus étellel, amit Jacobs rendelt neki, egy malacot sem etetnék meg.

– Dr. Jacobs azt mondta, attól megerősödik a szervezete, hogy jobban el tudja viselni...

– Elviselni, mit? Még több tesztet?

– Ne feledkezzen el arról, Miss Fellowes, hogy ennek a projektnek az az elsődleges célja, hogy mindent megtudjunk, amit csak lehetséges...

– Én nem feledkezem el róla, doktor. Ön pedig ne feledje el azt, hogy nem hörcsöggel vagy tengeri malaccal van dolgunk, hanem egy valóságos embergyerekekkel.

– Ezt senki sem tagadja – tiltakozott Hoskins –, de... Megint félbeszakította:

– Csakhogy nem veszi figyelembe, hogy mi is ő valójában, hogy egy emberi lény, egy gyermek. Azt kell hinnem, hogy az ön szemében nem több, mint egy overallba bújtatott kismajom, és azt hiszi, hogy...

– Mi nem hiszük azt...

– De igen! De igen! Emellett kitartok. Ön azt mondta, Timmie lesz az, aki megismerteti a Társaság nevét a világgal. Ha ezért köszönetet vár, akkor távol kell tartania őket mindaddig, amíg a gyermek nagyobb nem lesz, és fel nem tudja fogni, hogy mit várnak tőle. Amikor így bánnak vele, mindig rémálmai vannak, nem tud aludni, néha órákig sír. Figyelmeztetem – hirtelen dühének tetőfokára ért –, többé nem fogom beengedni őket ide. Nem!

(Észrevette, hogy egyre hangosabban és hangosabban beszél, hogy már szinte üvölt. De nem tehetett róla.) Hoskins bosszúsan pillantott rá.

– Sajnálom – mondta Miss Fellowes egy perc múlva, jóval csendesebben. – Nem akartam ordítani.

– Megértem a zavarát. Azt is, hogy miért ilyen.

– Köszönöm.

– Dr. Jacobs biztosított arról, hogy a gyermek jó egészségnek örvend, és hogy a kísérlet, aminek

alánya, nem károsítja őt.

– Akkor Dr. Jacobs jöjjön le ide, és töltsön el egy éjszakát, akkor majd megváltozik a véleménye
– tromfolt

Miss Fellowes. Meglepetést látott Hoskins arcán, és elpirult, mert arra gondolt, hogy félreértette a javaslatot. – Csak hallgassa meg, hogyan sír a sötétben. Figyelje meg, hogy melléje kell bújni az ágyba, és alatódalokkal kell lecsendesítenem. Nem okoznak neki kárt, Dr. Hoskins? Hogy ennél jobban nem viselte meg a dolog, az annak köszönhető, hogy életének első éveit borzalmas körülmények között élte le, mégis életben maradt valahogy. Ha egy gyermek túl tudja élni a jégkorszak telét, akkor valószínűleg azt is túléli, ha egy csorda fehér köpenyes hideg vasakkal bökdösi. De ez korántsem jelenti azt, hogy ez jót is tesz neki.

– Meg kell beszélünk a következő csoport kutatási programját.

– Igen, meg. Mindenkit figyelmeztetni kell, hogy Timmie-nek is joga van az emberi bánásmódhoz. Az emberi bánásmódhoz!

Hoskins elmosolyodott. Miss Fellowes kérdő pillantást vetett rá.

– Csak arra gondoltam – mentegetőzött Hoskins –, hogy mennyire megváltozott az első nap óta, amikor annyira dühös volt, amiért becsaptam magát ezzel a Neander-völgyi dologgal. Ki is akart szállni, emlékszik?

– Sosem szállnék ki – rebegte Miss Fellowes halkán.

– "Vele maradok – egy időre", mondta. Pontosan ezekkel a szavakkal: Akkor igen zaklatottnak tűnt. Meg kellett győződnöm, hogy egy kisgyermeket fog gondozni, nem valami állatkertbe való kis szörnyet.

Miss Fellowes lesütötte a szemét, és halkán annyit mondott:

– Azt hiszem, az első pillanatban nem egészen értettem...

Lepillantott Timmie-re, aki még mindig ott csüngött rajta. Most már sokkal nyugodtabb volt. Gyengéden megpaskolta a fenekét, és a szobájába küldte játszani. Hoskins figyelte, amint kinyitja az ajtót, és arcán rövid mosoly villan, amint megpillantja a játékokat.

– Szép kis játék-arsenál – intett a fejével.

– Szegény kisgyereknek szüksége van rájuk. Egy az egyetlen, amiye van, és segít neki feledtetni a nehéz perceket.

– Persze, persze. Még többet is kaphat. Majd küldök egy igénylőlapot. Mindent, amire úgy gondolja szüksége lehet...

– Szereti Timmie-t, ugye? – kérdezte Miss Fellowes meleg hangon.

– Hogy ne szeretném? Mokány kis kölyök. És bátor.

– Bátor, igen.

– És ön is az, Miss Fellowes.

Erre nem tudott mit válaszolni. Egy percig csak álltak ott egymással szemben. Hoskins úgy tűnt, most nem viselte az álarcát: Miss Fellowes látta, mennyire megviselt.

– Nagyon fáradtnak látszik, Dr. Hoskins – mondta együttérzőn.

– Valóban, Miss Fellowes? – Nevetett, de nem túl meggyőzőn. – Akkor most sokkal életszerűbb vagyok, nem?

– Van valami probléma tán, amiről nekem is tudnom kell?

– Probléma? – kapta fel a fejét Hoskins kíváncsian. – Nem, nem az nincs. Miből gondolja, hogy van? Megerőltető a munkám, ennyi az egész. Nem csak mert túl komplex, ugye érti? Nem kedvelem a komplex dolgokat. De nem ez az, amit a legszívesebben csinállok. Ha ennek vége lesz, és visszamehetek a laboratóriumomba... – megrázta a fejét. – Hát sem itt, sem ott... Tudomásul vettem a panaszait, Miss Fellowes. Megnézzük, mit tudunk módosítani Timmie időbeosztásán. Amíg legálisan van rá módunk, addig mindent meg kell tudnunk róla, amit csak lehet. Azt hiszem, tudja, mire gondolok.

– Igen, tudom – válaszolta Miss Fellowes már-már szárazon.

4. közjáték - A Harcolók Társasága

Hajnalodott, az ég halottszürkévé vált, és az erős szél egyszerre két irányból is fújt. A hold fehér sarlója úgy függött az égen, mint egy lebegő csontkés. A Harcolók Társasága már készen állt, hogy az ösvényen leereszkedjen a völgybe, az oltárhoz, ahol a három folyó találkozik.

Sokat Tudó a távolból figyelte őket, és azt kívánta, bárcsak velük mehetne.

Ezek a férfiak mindig valami érdekeset csinálnak, különösen a fiatalabbak, akik tele vannak életerővel. Az öregek, mint Ezüst Felhő, Búzós Bivaly meg Oroszlánként Küzdő csak parancsolgatnak, de a fiatalok – mint Farkasok Fája vagy Sziklás Hegy, Tüzes Szem, Madarat Fogó és még három-négy fiatal – azok, akik valójában csinálnak is valamit. Nekik igazán mozgalmas életük van, gondolta Sokat Tudó irigykedvé.

Amikor vadászni kellett, ők voltak a Vadászók Társasága. Kielezték lándzsájuk hegyét, csuklójukra farkasbőr csíkot kötöttek, hogy gyorsan tudjanak futni, és bátrakká váljanak. Úgy mentek a mamutra, hogy a magas sziklákról lepték meg, vagy ha elkóborolt rinocéroszra leltek, addig szurkálták, amíg fel nem bukott, vagy indára kötött kődarabot vetettek a rénszarvas után abban a reményben, hogy attól összeakad a lába, és akkor megölhetik. S amikor a zsákmánnyal visszatértek a táborba, énekkel, tánccal ünnepelték győzelmüket, és mindenki velük örvendezett, a nevüket kiáltozták és dicsérték őket, ők kapták a megsült húsból az első darabokat, a szívet, az agyvelőt meg a finomabb részeket.

És amikor valaki áthágta a törvényt, vagy egy törzsfőnök a végét járta, és át kellett küldeni a másik világba, ő lettek a Gyilkolók Társasága. Felöltötték maszkjaikat, medvebundáikat, elővették az elefántcsont kést, és áldozatukkal elvonultak olyan messzire, hogy a törzsbeliek ne lássák őket, majd megtették, amit meg kellett tenniük. Azután csendben visszatértek, egymás nyomában lépkedtek, s halkán énekelték a Másik Világ Dalát, amit csak a Gyilkolók Társasága tagjai énekelhettek.

És amikor ellenség settenkedik a közelben, ugyancsak belőlük lesz a Harcolók Társasága, kék csíkokat festenek a vállukra, vöröset a csípőjükre, és felöltik a sárga oroszlánbőrt. Most is éppen ezt teszik, és Sokat Tudó mérhetetlenül irigyli őket emiatt. A férfiak meztelenül körbeállnak, és tréfálkoznak, nevetgélnek, amíg az öreg Mamuton Lovagló megkeveri a festéket. A háború az egyetlen alkalom, amikor a törzs férfijai kifestik magukat, és olyan régen volt már ilyen, hogy teljesen új festéket kell készíteni. Az pedig időbe telik. De Mamuton Lovagló tudja, hogyan kell megőrölni a színes köveket, azt hogyan kell összekeverni az antilop zsírával, hogy a festék a bőrre tapadjon. Keresztbe tett lábbal ült, és munkája fölé görnyedt. A Harcolók Társasága pedig csak rá várt. Csontcsövecskéiből kiöntögette a festékport, és egy köedényben összekeverte a zsírral. Végül elkészült a festék. Mamuton Lovagló átadta a vörös festékes edényt Sziklás Hegynek, a kéket Sudár Antilopnak. A férfiak pedig felsorakoztak a festéshez.

A nevetés és a tréfálkozás egyre hangosabb lett. Az emberek féltek attól, ami rájuk vár: amiatt nevetgéltek olyan sokat. A két öreg róka farkokkal kente fel a festéket, és önmagában már ez is nevetésre ingerelte őket, mert az ecset csiklandozott. A vállcsíkok könnyűek: egy vékony csík a hátra, egy széles csík a mellre és egy Istennő-pötty a torokra ott, ahol az keményen kidudorodik, majd egy másik jel a szív fölé. A nagyobb vidámságot az alsó testrészt festése okozta. Egy széles csík került a hasra, közvetlenül a férfi-tag fölé, ez körbefutott a csípőn és a fenék búbján. Azután két vékony csík következett a combokra, közvetlenül a férfi-tag alatt; végül, ami a legnagyobb derűtséget keltette, az Istennő csíkja rákerült a férfiszervre, végül pedig a két pötty, ami az alatt foglalt helyet. Sziklás Hegy látható élvezettel végezte munkáját, amit a férfiak elviselhetetlenül csiklandósaknak ítélték. Legalábbis úgy tettek, mintha az volna.

Gyerünk, gondolta Sokat Tudó. Engem is fessetek be. Nekem ugyan nincsen férfi-tagom, de a csíkokat ráfesthetitek a lágyékomra, a pettyeket meg a melleim csúcsára, az is lesz olyan jó, ha eljön a harc ideje. Mert én legalább olyan jó harcos vagyok, mint ti. Legalább annyira jó.

Már majdnem végeztek. Mindenkit kifestettek, csak a két pingálót nem. Akkor Ifjú Antilop felfestette Sziklás hegyre a felső csíkokat, majd Sziklás Hegy ifjú Antilopra az alsókat; ezután kicserélték a festékes tálakat, és Ifjú Antilop pirosra festette Sziklás Hegyet, Sziklás Hegy pedig kékre Ifjú Antilopot. Azután mindegyikük felkötötte csípőjére az ágyékkötőt, majd az oroszlánbőrt a vállukra, kézbe fogták lándzsájukat, s ezzel készen is álltak a harcra.

Vagyis majdnem. Előbb még Istennő Szolgájának el kell mondania a három medvefej előtt a harci szavakat. Sokat Tudó látta, amint a két fiatal papnő az oltár felé igyekszik a medvekoponyákkal, Istennő Szolgája pedig azt a köpenyt cipeli, amit a harci-áldás elmondásakor szokott viselni.

Sokat Tudó lepillantott a fényes kövekből rakott oltárra. Odalent nem volt senki.

Ez semmit nem jelent, ha a Másikak csak elmentek valahová. Istennő Szolgája azt jelentette, hogy az oltár körül látott lábnyomok frissek voltak, de hát mit ért ő ahhoz! Ő nem vadász. A lábnyomok, amiket látott, lehetnek háromnaposak is. A Másikak már messze járhatnak.

Csak annyi a tennivalójuk, hogy gyorsan lemennek az oltárhoz, és elvégzik a rituálét, amiket Ezüst Felhő fontosnak tartott. Azután az Emberek megint keletnek fordulnak – eltűnnek innen, és visszatérnek a hideg síkságra, ahol ritkán fordulnak meg a Másikak –, és tovább élnek az életüket. Ha valójában nincs szükség arra, hogy a Harcolók Társasága előremenjen és megnézze, nem rejtőznek-e Másikak a kegyhely körül, akkor Ezüst Felhő csak az időt vesztegeti. Az esztendőnek lassan vége lesz. Hamarosan akár minden nap eshet a hó. Az emberek szeretnének már túl lenni az egészen, hogy végre biztonságos helyet találjanak maguknak, ahol átvészelve majd a rájuk váró nehéz hónapokat.

De lehet, hogy Istennő Szolgájának igaza van, és valahol a közelben Másikak rejtőznek. Akkor pedig háború lesz, férfiak fognak meghalni, és az is lehet, hogy nem csak férfiak.

Múltnak Őrzője odalépett hozzá, és a fülébe sűgva azt mondta:

– Az Istennő mostanában rosszul bánik velünk. Mi azért jöttünk ide, hogy imádkozzunk hozzá. Ő meg először elragadta a fiút, azután meg egyenesen a Másikak közé vezetett minket.

Sokat Tudó vállat vont.

– Én nem láttam Másikakat. Már két napja itt vagyunk, és még senki nem látta őket.

– De itt vannak. Ránk várnak, odalent rejtőznek, készen arra, hogy támadjanak. Én tudom.

– És honnan tudod?

– Megálmodtam – mondta Múltnak Őrzője. – Láthatatlanok, mint a ködből való lények, és oly könnyűek, mint az árnyék. Elő fognak ugrani a földből és megölnék minket.

– Megint egy sötét álom – nevetett fel Sokat Tudó hevesen.

– Megint?

– Az utolsó előtti éjjel Ezüst Felhő azt álmodta, hogy kisfiú volt, és kiment a tengerre, s amikor kijött belőle, minden lépéssel öregebb lett, és néhány hónap alatt elmúlt az egész élete. Az a halál álma volt. Most meg te álmodod, hogy a másikak ránk lesnek.

Múltnak Őrzője bólintott.

– Az Istennő pedig elragadta Csillagtűz Arcút anélkül, hogy jelét adta volna annak, hogy örül az ittlétünknek. Azt hiszem, elmehetnénk innen anélkül, hogy bármilyen szertartást végeznénk ott lent.

– De Ezüst Felhő azt mondta, hogy meg kell csinálnunk.

– Ezüst Felhő ahogy öregszik, úgy lesz egyre gyávább és gyengébb.

Sokat Tudó dühösen fordult a krónikás felé.

– Talán te akarsz lenni a törzsfőnök?

– Én – kérdezte Múltnak Őrzője mosolyogva. – Nem én, Sokat Tudó. Én ugyan nem akarok törzsfőnök lenni. Ha él a földön olyan asszony, aki törzsfőnök szeretne lenni, Sokat Tudó, akkor az te vagy. Én nem szívesen cipelnék ekkora terhet. De én is úgy gondolom, hogy Ezüst Felhőnek hamarosan le kell tennie a botot, a süveget meg a köpenyt.

– Nem.

– Öreg már és gyenge. Látni a szemében a fáradtságot.

– Erős és bölcs – bizonygatta Sokat Tudó, de nem nagy meggyőződéssel.

– Te is tudod, hogy amit mondasz, az nem igaz.

– Azt hiszed, Múltnak Őrzője? Azt hiszed?

– Nyugodj meg, asszony. Ha megütsz, lehajítalak a hegyről.

– Hazugnak nevezted.

– Azt mondtam, olyasmit állítasz, ami nem igaz.

– Az ugyanaz!

– Aki önmagának hazudik, az nem hazug, hanem ostoba.

Te is tudod, én is tudom, és Istennő Szolgája is tudja, hogy Ezüst Felhő már nem alkalmas törzsfőnöknek. Ezt mindegyikünk tudja, és a maga módján ki is mondja. – S amikor az emberek az ilyesmit kezdik felismerni, a Gyilkolók Társasága tudja, mi a feladata.

– Talán így van – tett kitérő választ Sokat Tudó kényelmetlenül.

– Akkor miért véded?

– Mert sajnálom. Nem akarom, hogy meghaljon.

– Milyen gyengéd vagy. De a törzsfőnök tudta, mit kell tennie. Emlékszel még, amikor Fekete Hó volt a Törzsfőnök, és megbetegedett, és zöld epe jött a szájából, s ekkor kiállt az emberek elé, és azt mondta, hogy elérkezett az ő ideje? Nem tétovázott egy percet sem. És ugyanaz volt a helyzet Magas Fával, Ezüst Felhő apjával, amikor én még lány voltam. Te még akkor nem éltél. Magas Fa nagy törzsfőnök volt; de egy nap azt mondta, hogy többé nem lehet törzsfőnök, és azon az éjszakán meg is halt. Ezüst Felhőnek is ez kell legyen a sorsa.

– Még nem. Még nem.

– Még ha a veszélybe visz is minket? Ahogyan minden bizonyal most is teszi? Hiba volt idejönni. Most is azt mondom, és először is azt mondtam. Miért veszed a védelmedbe? Semmit nem jelent a számodra. Nem is hiszem, hogy kedvelnéd.

– Ha Ezüst Felhő meghal, szerinted ki lehet a törzsfőnök?

– Tüzes Szem, azt hiszem.

– Pontosan. Tüzes Szem! – vigyorgott Sokat Tudó. – Azt mondom, Múltak Őrzője, hogy inkább maradok a kétbalkezes Ezüst Felhővel, és meghalok a Másikak lándzsájától, mint tíz évet leélnék Tüzes Szem főnöksége alatt!

– Aha! – mondta Múltak Őrzője. – Már értem. Te a közakarát elé helyezed a saját kis sértődöttségedet – még az életednél is fontosabbnak tartod. Milyen ostoba vagy! Milyen ostoba!

– Mindenképpen azt akarod, hogy megüsselek?

– De hát nem látod...

– Nem – mondta Sokat Tudó. – Nem, egyáltalán nem látom. De elég ebből. Nézz csak oda le!

Amíg vitakoztak, Istennő Szolgája felkészült a szertartásra, és a Harcolók Társasága megfelelően kifestett férfiai már ott gyülekeztek a fényes kövek körül. Ott álltak az oltár előtt, vállukat egymásnak vetették, és lándzsáikat szorongatva idegesen pillantgattak körbe.

És egyszeriben ott voltak a Másikak. Egy szempillantás alatt teremtek elő a semmiből, pontosan, ahogy Múltak Őrzője megálmodta.

Honnan kerültek elő? Bizonyára ott gubbasztottak a három folyó egyikét szegélyező bokrokban, de az is lehet, hogy valamilyen mágikus módon maguk is bokornak látszottak, és csak arra vártak, hogy visszaalakuljanak emberré.

Nyolcan, tízen lehettek. Nem, tíznél is többen. Sokat Tudó megpróbálta megszámolni, de már elfogytak az ujjai, a Másikakból meg még mindig volt. A Harcolók Társasága pedig csak kilenc taggal állt velük szemben.

Itt mézszárlás lesz. Ezüst Felhő a törzs valamennyi fiatal férfit a halálba küldte.

– Milyen förtelmesek! – suttogta Múltak Őrzője rekedten, és megragadva Sokat Tudó karját, úgy megszorította, hogy az belésajdult. – Szörnyetegek! Mint egy rémálomban!

Amikor álmomban megláttam őket, egyáltalán nem voltak ilyen félelmetesek.

– Olyanok, amilyenek – mondta Sokat Tudó. – így néznek ki a Másikak.

– Te már láttad őket, én még nem. Fúj, micsoda lapos képük van! És csupasz a nyakuk. A karjuk, a lábuk – olyan hosszú. Mint a póké!

– Mint a póké, igen.

– Nézd. Nézd!

A törzs többi tagja az egyik magasabb sziklán gyülekezett, onnan figyelte a lenti eseményeket. Sokat Tudó hallotta a közelből Ezüst Felhő nehéz légzését. Egy gyerek felsírt. Az Anyák közül is sírnak néhányan.

Odalent furcsa dolog történt. Mintha táncolnának.

A Harcolók Társasága még mindig egy sorban, vállt vállnak vetve állt az oltár előtt.

Nyugalannak látszottak, de a helyükön maradtak, bár legszívesebben elszaladtak volna.

A Másikak egy vonalban velük szemben felsorakoztak. Úgy húslépésnyire lehettek. A különös arcú férfiak is vállt vállnak vetve álltak, kezükben hosszú lándzsát tartottak.

De nem támadtak.

A két csoport csak állt egymással szemben, és a kettejüket elválasztó senki földje fölött egymást nézték. Senki nem mozdult. Mintha nem is lélegeznének. Mozdulatlanul álltak, mint a sziklák. Lehetséges, hogy a Másikak is éppen úgy félnek, mint az Emberek? Hogy őket is ugyanolyan irgalmatlan harcosoknak vélik, mint ó a Másikakat? Pedig többen vannak, mint az Emberek. Mégsem történik semmi. Látszólag senki nem akar mozdulni.

Tüzes Szem volt az első, aki megtörte a tétlenséget. Egy lépést tett előre. Egy pillanat elteltével a Harcolók Társasága többi tagja is előbbre lépett. Tüzes Szem fenyegetően megrázta lándzsáját, és mély hangján elkiáltotta magát, hogy beleremegtek a környező hegyek. Hóóóó!

A Másikak egymásra pillantottak és tanácstalannak látszottak. Láthatóan összezavarodtak, nem tudták, mi történik.

Egyik emberük előrelépett; őt is követte az egész sor. Megrázta a lándzsáját.

Hóóóóó.

Hóóóóóó.

Hóóóóóóó.

Sokat Tudó és Múltak Őrzője csodálkozó pillantást váltott egymással. Azok ott lent nem csinálnak mást, mint ostoba hangokat hallatnak! Vajon így kell kezdődnie egy csatának? Lehet, hogy igen; nem volt benne biztos. De nagy ostobaság ily módon elrendezni a dolgokat.

Lehetséges, hogy az emberek odalent sem voltak biztosak abban, hogy mit kellene csinálni. Azok a harcosok ott lent, ismerte fel Sokat Tudó, még sosem küzdöttek a Másikkal, mindezidáig nem is találkoztak velük. A törzsből ő volt az egyetlen, aki találkozott egy Másikkal, még ott, a jeges vizű pataknál. És akkor is, a Másik hátat fordított neki, és elszaladt.

Most ezek a Másikak is csak álltak ott, és látszólag aggódva utánozták azokat az ostoba hangokat, amiket a Harcolók Társasága kiabált feléjük. Pedig többen is voltak, és a fegyverük is jobbnak tűnt.

Mién? Vajon a Másikak ennyire gyávák?

Hóóóóó. Hóóóóó. Hóóóóó. Hóóóóó.

– Hallgasd csak őket – kuncogott Sokat Tudó. – Bőgnek, mint a marhák.

Ekkor odalent kis mozgolódás támadt. A Harcolók sorának egyik vége elmozdult, így őlc most távolabb kerültek az oltártól. A Másikak ugyanígy tettek, s most megint egymással szemben álltak.

Tovább huhogtak. A sorok látszólag cél nélkül változtatgatták a helyüket. Aztán visszaléptek. A lándzsákat a magasba emelték, megrázták, de nem hajították el.

– Félnék egymástól! – mondta Múltak Őrzője meglepetten.

Hóóóóó. Hóóóóó.

– Mién nem támadnak rájuk? – suttogta Sokat Tudó. – Egyetlen perc alatt lerohanhatnák őket!

Hóóóóó. Hóóóóó.

Mint a baglyok – mondta Múltak Őrzője.

Ez őrijítő. Ez a lehetetlen helyzet örökké fog tartani. Sokat Tudó nem bírta már elviselni. Odament Mamuton Lovaglóhoz, aki a földön gubbasztott, előtte a két festékes edény. Ledobta magáról a ruháját, mire Mamuton Lovagló kíváncsian pillantott rá.

– Fessél ki – mondta Sokat Tudó.

– De te nem...

– De igen.

Lehajolt a kék festékén, és vigyázva bekente vele a melleit. Azután felvette a pirosat, és nagy háromszöget festett a hasára, majd egy kerek foltot lányékának fekete bozótjára. Mindenki őt figyelte. Nem bajlódott azzal, hogy megkérje Mamuton Lovaglót, fesse ki a hátát; nem valószínű, hogy megtenné, neki pedig nincs ideje vitatkozni. Nem számít. Nem is áll szándékában hátat fordítani az ellenségnek.

A Másikak! – gondolta magában. Gyávák egytől egyig!

Ezüst Felhő közeledett feléje tétovázva, de béna lába nem hagyta sietni.

– Mit csinálsz, Sokat Tudó?

– Megyek, és megnyerem nektek ezt a csatát – jelentette ki. Azzal magára terítette a bundát, és elindult lefelé az ösvényen az oltár felé.

7. fejezet - Ellenállás

– Lejátszanád még egyszer annak a fattyúnak a hívását, Jerry? – mondta Sam Aickman.

Hoskins behelyezte az adattároló kockát a nyílásba. Az ülésterem falán megjelent Bruce Mannheim képmása, pontosan olyan tisztán, mint a hívás idején Hoskins képernyőjén. Az ernyő jobb alsó sarkában folyamatosan villogó zöld rozetta jelezte, hogy a hívást a hívó tudtával és beleegyezésével rögzítették.

Mannheim egy fiatalos, telt arcú férfi volt, pirosposzsgás arcát apró hullámokban a koponyájára lapuló vörös haj koronázta. Jóllehet a szakáll régen kiment a divatból-mostanság már csak az öregek és az egészen fiatalok viselik –, Mannheim rövid, gondosan trimmelt kecskeszakállt és bozontos kis bajuszt viselt.

A gyermeki jogok ismert képviselője igen komolynak és őszintének tetszett. Hoskins némi nyugtalanságot is látni vélt rajta.

– Az a helyzet, Dr. Hoskins, hogy a legutóbbi beszélgetésünk egyáltalán nem bizonyult gyümölcsözőnek – harsogta Mannheim képe az ernyőről –, és én egyszerűen nem fogadom el az ön kijelentését, miszerint a gyermeket megfelelő körülmények között tartják.

– Miért? – kérdezte Hoskins. – Egyszeriben megbízhatatlanná váltam?

– Nem erről van szó, doktor. Nincs okunk kételkedni a szavában. De arra sincs okunk, hogy elfogadjuk, és a tanácsadóim közül néhányan úgy tartják, túl elnéző voltam önnel szemben, amikor megelégedtem a fiú helyzetére vonatkozó kijelentéseivel. Az a baj, hogy nem végeztünk helyszíni szemlét.

– Úgy beszél erről a gyerekről, mint valami titkos fegyverről, Mr. Mannheim.

Mannheim elmosolyodott, de semmi vidámság nem látszott a szürke szemekben.

– Kérem, értse meg, Dr. Hoskins, hogy nagyobb nyomás nehezedik rám a közvélemény felől, mint amennyit mutatok. Az ön nyilatkozatai ellenére nagyon sokan úgy érzik, hogy egy gyermek számára az ilyen hosszú vagy meghatározatlan ideig tartó elzárás kegyetlen büntetésnek minősül.

– Ezt már több esetben megvitattuk – ellenkezett Hoskins. – A gyermek a világon a legjobb bánásmódot kapja, ezt ön is tudja. Huszonnégy órás gondozói felügyelet alatt áll, mindennap orvosi vizsgálaton esik át, és olyan szakszerű étrendet állítottunk össze a számára, aminek a hatása máris csodákat művelt a fizikai állapotával. Bolondok volnánk, ha másként tennénk.

– Természetesen, mindezt már elmondta, de semmiféle bizonyítékkal nem szolgált arra vonatkozóan, hogy a kijelentései igazak. És a levelek, a telefonhívások, amiket naponta kapok az aggódó emberektől...

– Ha nyomás nehezedik önre, Mr. Mannheim – vitatkozott Hoskins fesztelen modorban –, azt egyedül önmagának köszönheti, mert ezt a tüzet elsősorban ön szította, és az emberei nem tesznek mást, mint hogy ezt a tüzet ön ellen fordítják.

– Így kell ezzel beszélni, Jerry fiú! – lelkesedett Charlie McDermott, a kontroller.

– Szerintem még finom is volt vele – toldotta meg Ned Cassiday, akinek a biztonságvédelem volt a legerősebb oldala.

A rögzített beszélgetés az ernyőn tovább folyt.

– ...sem itt, sem ott, Dr. Hoskins. Vissza kell térnünk egy alapvető kérdésre, mégpedig arra, hogy a gyermeket elszakították a családjától, az otthonától...

– Egy Neander-völgyi gyermeket, Mr. Mannheim. A Neander-völgyiek az emberiség egy primitív, nomád faja. Csak feltételezni tudjuk, hogy volt-e egyáltalán otthonuk vagy sem, hogy ismerték-e a szülő-gyermek kapcsolat mibenlétét vagy nem. Annyit azonban tudunk, hogy a gyermeket egy brutális, vad, ellenséges és nyomorúságos világból hoztuk ide, és az a kép, amit ön az itteni körülményeiről oly érzékletesen fest, a pleisztocénben minden bizonnyal karácsonyi

üdvözlőlapra illő, idilli körülménynek számítana.

– Azt akarja mondani, hogy a Neander-völgyiek nem többek állatnál? – kérdezte Mannheim. – Hogy a gyermek, akit áthoztak, nem más, mint egy majom, amelyik a hátsó lábain jár?

– Természetesen nem. Egyáltalán nem sugallunk ilyesmit. A Neander-völgyiek primitívek voltak ugyan, de kétségtelenül emberek.

– Mivel ön azt próbálja bizonygatni Dr. Hoskins, hogy a foglyának nincsenek emberi jogai, lévén nem ember, hadd mutassak rá, hogy a tudósok egybehangzó véleménye szerint a homo neanderthaliensis a mi saját fajunknak, a homo sapiensnek egyik alfaja, következésképpen...

– Krisztus a keresztfán! – tört ki Hoskins. – Figyel maga egyáltalán arra, amit mondok? Hányszor kell elismételnem, hogy Timmie ember?

– Timmie? – kérdezte Mannheim.

– A gyermeket Timmie-nek nevezzük, igen. Minden riportban benne van.

Az egyik mellékvonalról Ned Cassidy suttogása hallatszott.

– Ami talán hiba volt. Túlságos azonosulást jelent a gyermekkel. Ha nevet adsz neki, valóságosabbnak tünteted fel a nyilvánosság szemében, és ha valami probléma támadna vele...

– A gyermek is valóságos, Ned – vágta rá Hoskins. – És nem lesz semmi probléma.

A képernyőn Mannheim azt mondta:

– Nagyszerű, doktor. Tehát megegyeztünk, hogy emberről beszélünk. Egy másik alapvető kérdésben sem értünk egyet: ön a saját elhatározásából tartja fogva azt a gyermeket, és ehhez nincs legális joga. Ha pontosabban akarom kifejezni magam, ön gyermekrablást követett el.

– Legális jogom? Miféle legális jog? Hol van leírva? Mondja meg, milyen törvényt szegtem meg? Nevezze meg azt a pleisztocén bíróságot, amely előtt meg kell jelennem!

– Az a tény, hogy a pleisztocén embereinek nem volt bíróságuk, még nem jelenti azt, hogy nincsenek jogaik sem – mondta Mannheim mézesmázos hangon. – Talán észrevette, hogy jelen időt használtam e kihalt fajjal kapcsolatban. Most, hogy az időutazás működő valósággá vált, mindent jelen időbe kell tenni. Ha képesek vagyunk beavatkozni egy negyvenezer évvel ezelőtti család belső életébe, akkor ki kell terjesztenünk rájuk azokat a jogokat is, amiket saját társadalmunkban elidegeníthetetleneknek tartunk. Ugye azt nem állítja, hogy a Sztázistechnológia Ltd.-nek joga van ahhoz, hogy egy kortárs brazil, zairei vagy indonéziai faluból elragadjon egy gyermeket, pusztán azért, hogy...

– Ez egy igen nagy jelentőségű és különleges tudományos kísérlet, Mr. Mannheim – vetette közbe Hoskins gyorsan.

– Azt hiszem, nem figyel rám, Dr. Hoskins. Én nem indítékokról beszélek, hanem egyszerűen törvényességről. Csupán egy tudományos kutatás kedvéért nem mehet el egyetlen törzsi kultúra szintjén élő primitív faluba sem, hogy onnan a szülei és a társai érzéseire való tekintet nélkül elhozzon egy gyermeket, csak azért, mert az antropológusok meg akarják vizsgálni.

– Természetesen, nem.

– De a múltbeli törzsi kultúrákkal kapcsolatban mindezt fairjátéknak tartja?

– Nincs hasonlóság – közölte Hoskins. – A múlt egy csukott könyv. A felügyeletünk alatt álló gyermek már régen meghalt, Mr. Mannheim, mintegy negyvenezer évvel ezelőtt.

Ned Cassidy hevesen megrázta a fejét. Hoskins csodálkozott, amiért Cassidy láthatóan meglepődik az újdonságnak számító érvelésen.

– Értem – gúnyolódott Mannheim. – A gyermek halott, de huszonnégy óras gondozói felügyeletre van szüksége? Hagyja ezt, Dr. Hoskins. Az ön érvelése teljesen abszurd. Az időutazás korában a "halál" és az "élet" közti ősi különbségeknek már nem ugyanaz az értéke. Ön kinyitotta azt a bizonyos könyvet, de a saját akaratából már nem csukhatja be. Akár tetszik, akár nem, egy ellentmondásokkal teli korban élünk. Egy olyan gyermeknek, aki ugyanúgy él, mint ön vagy én, és aki mindkettőnk véleménye szerint ember, ugyanolyan bánásmód jár, mint bármelyik gyermeknek. És ezzel visszajutottunk ahhoz a kérdéshez, hogy milyen bánásmódban van része, amíg köztünk él. Nevezzük egy gyermekrablás áldozatának vagy egy tudományos kísérlet alanyának vagy egy, az akaratán kívül a mi korunkba került látogatónak, vagy akármilyen szemantikai csúrést-csavarást talál is ki rá, a lényeg az, hogy ön a saját elhatározásából és anélkül, hogy az érintettekkel ezt

megbeszélte volna, kimozdított egy gyermeket a környezetéből, és most egy szűk, zárt helyiségben fogva tartja. Muszáj folyton körben járnunk? A végeredmény egy és ugyanaz. És ön is tudja, mi az. Az ügyre vonatkozó tetemes közvéleményt képviselem, és bizonyosságot szeretnék szerezni arra vonatkozóan, hogy annak a szerencsétlen gyermeknek a jogai megfelelően biztosítva vannak-e?

– Felfigyeltem, hogy a "szerencsétlen" jelzőt használta. Már számtalanszor kihangsúlyoztam, hogy a gyermek...

– Rendben van. Visszavonom a jelzőt, ha ez annyira zavarja. Állításaim többi részét azonban fenntartom.

– Valójában mit is kíván tőlem, Mr. Mannheim? – kérdezte Hoskins és egyáltalán nem palástolta, hogy fogytán már a türelme.

– Mondtam már. Helyszíni szemlét akarok. Magam szeretnék meggyőződni a gyermek létfeltételeiről.

Az ernyőn Hoskins egy pillanatra behunyta a szemét.

– És emellett természetesen kitart. Semmi nem tántoríthatja el attól, hogy személyesen ellenőrizze a dolgokat?

– Tudja a választ.

– Nos, meg kell tagadnom, Mr. Mannheim. Kizárólag képzett tudósokat engedhetünk Timmie közelébe, önnek pedig tudomásom szerint nincsen képesítése. Össze kell hívnom a saját tanácsadó testületemet, hogy ezt megbeszéljem velük. Köszönöm, hogy hívott, Mr. Mannheim. Örömmre szolgált, hogy beszélhettem önnel.

Az ernyő elsötétült.

Hoskins körbepillantott a szobában.

– Nos? Ez van. Már tudják, mi a probléma. Olyan, mint egy bulldog, amelyik a szájában tartja a nadrágomat. Nem fog tágítani, akárhogy is próbálok lerázni.

– És ha mégis sikerülne – vette át a szót Ned Cassiday, újból rád támadna, de ezúttal a fogait is belevájná a lábada, nem csak a nadrágodat kapná el.

– Hogy érted ezt, Ned?

– Úgy, hogy meg kell engednünk neki a helyszíni vizsgálatot. Jóakaratumk jeléül.

– Ez a megfontolt, hivatalos véleményed?

– Hetekre bebörtönözted ezt a fiút, nem? – bólintott Cassiday. – Mannheim felhív, te kitérő választ adsz neki, ő megint felhív, és újabb érvekkel támad rád, és így tovább, és így tovább. Ez nem mehet így örökké. Ugyanolyan konok, mint te, a különbség csak az, hogy az ő konoksága egy fontos ügy melletti látszólagos elkötelezettséget szolgál, míg a tiéd a szándékos halogatást. Ugye, ez az első eset, hogy belépési engedélyt kér a babaházba?

– Úgy van – válaszolta Hoskins.

– Érted már? Mindig újabb ötlettel áll elő, és számíthatsz rá, hogy újból interjút kell adnod Candide Deveney-nek a szubéterin. Mannheim valószínűleg máris értesítette a nyilvánosságot arról, hogy itt valami borzalmas dolgot rejtegetünk. Engedjük be, hadd nézze meg magának a kiskölyköt. Legalább egy időre elhallgattatjuk, és talán nyerünk annyi időt, hogy befejezhetjük a projektet.

Sam Aickman a fejét rázta.

– Nem hiszem, hogy volna okunk elviselni a szemünkben egy ekkora szálkát, Ned. Ha bezárva és leláncolva tartanánk a kölyköt, akkor talán – ha csak egy nyomorult kis csontkollekció volna, aki egész nap üvöltözik –, de a gyerek nagyon jól van. Szedett is magára pár dekát, ahogy hallom angolul is megtanult néhány szót – még sosem volt ilyen jó dolga, és ez Mannheim előtt is nyilvánvaló.

– Pontosan – helyeselt Cassiday. – Nincs rejtegetni valónk. Épp ezért miért ne adnánk meg a lehetőséget Mannheimnek, hogy megnézzé, amit akar?

– Jó ötlet – bosszankodott Hoskins. Körbepillantott a szobában. – Szeretném a véleményüket hallani. Meghívjuk Mr. Mannheimet, hogy nézze meg Timmie-t, vagy ne?

– Én azt mondom, hogy a pokolba vele – tiltakozott Sam Aickman. – Ez az ember maga a pestis. Nem látok rá semmi okot, hogy beengedjük ide.

– Én Neddel tartok – mondta Frank Bruton. – Hadd jöjjön, essünk túl rajta.

– Az kockázatos – tétovázott Charlie McDermott. – Ha egyszer itt áll az ajtóban, nem fog ennyivel megelégedni. Ahogyan Ned mondja, mindig valami új trükkel jön elő. Ha beengedjük a gyerekekhez, attól még nem fog leszállni rólunk, csak még jobban megkeseríti az életünket. Végül is nemet mondok.

– És te, Elena? – fordult Hoskins Elena Saddler, az anyagbeszerző felé.

– Én amondó vagyok, hadd jöjjön. Ahogyan Ned mondta, nincsen rejtegetni valónk. Nem hagyhatjuk, hogy ez az ember bemocskoljon bennünket. Ha idejön, az ő szava fog szemben állni a miénkkel, nekünk pedig vannak felvételeink, amikkel bizonyíthatjuk a nyilvánosság előtt, hogy igazunk van.

Hoskins savanyúan bólintott.

– Kettő mellette, kettő ellene. Szóval nekem kell eldöntenem. – Rendben van. Legyen. Megmondom Mannheimnek, hogy jöhet.

– Jerry, biztos vagy benne, hogy akarod... – kezdte Aickman.

– Igen – válaszolta Hoskins. – Nekem is annyira hiányzik, mint neked. Én sem akarom, hogy akár egy percig is itt szimatolgasson. Ez az ember maga a pestis, ahogyan mondtad. És pontosan ez az, ami miatt be kell engednünk. Nézze csak meg, hogy Timmie milyen jó kezekben van. Beszéljen csak Miss Fellowes-szal, és győződjön meg róla, hogy nincs itt semmiféle visszaélés. Egyetérték Neddel, hogy a látogatás majd befogja a száját. Ha pedig nem, akkor sem leszünk rosszabb helyzetben, mint most vagyunk; tovább fog huhogni, agitálni, mi pedig tovább fogjuk tagadni a vádjait. De ha egyszerűen visszautasítjuk, újabb lehetetlen vádakot akaszt a nyakunkba, és csak Isten a megmondhatója, még mivel kell szembenéznünk. Az a véleményem tehát, hogy vessünk oda egy csontot a bulldognak. Akkor még lehet esélyünk vele szemben, máskülönben elveszünk. Mannheim megkapja a meghívót. Az ülést bezárom.

Miss Fellowes éppen Timmie-t fürdette, amikor a másik szobában megszólalt az intercom. Bosszantotta, amiért munkáját félbeszakították. A kádban ülő fiúra pillantott. A fürdés már nem volt tortúra számára. Sokkal inkább amolyan sport: már alig várta. Az érzés, hogy félig belemerülve fekszik a meleg vízben, többé nem jelentett fenyegetést a szemében. Sokkal inkább csodálatos érzéssel töltötte el, nemcsak a meleg víz érintése, de az is, hogy a végén rózsaszínű bőrrel, tisztán és illatosan szállhatott ki belőle. És persze az a kis pancsolás is tetszett neki. Minél több időt tölt el itt, annál inkább hasonlít egy modern kisgyerekre, gondolta Miss Fellowes.

Mégsem tetszett neki az ötlet, hogy magára hagyja a fiút a kádban. Nem mintha attól félne, hogy belefulladás. Az ilyen korú kisgyerekek sosem fulladnak bele a fürdővízbe, Timmie pedig éppen elég egészséges ahhoz, hogy tudjon magára vigyázni. De ha úgy dönt, hogy kiszáll a kádból, és valahogyan megcsúszik...

– Azonnal visszajövök – nyugtatta Timmie-t. – Maradj a kádban, oké?

Timmie bólintott.

– Maradj a kádban! A kádban. Megértetted?

– Igen, Miss Fellowes.

A világon senki nem értette volna meg, hogy a fiú azt mondta "Igen, Miss Fellowes". Senki, csak Miss Fellowes.

Kissé nyugtalanul szaladt át a másik szobába, majd beleszólt az intercomba:

– Ki keres?

– Itt Dr. Hoskins, Miss Fellowes. Szeretném tudni, hogy Timmie tud-e még egy látogatót fogadni ma délután?

– Ma délutánra szabadidőt terveztünk neki. Éppen most fürdetem. Fürdés után sosem fogad látogatót.

– Igen tudom. De ez egy különleges eset.

Miss Fellowes a fürdőszoba felé fülelt. Timmie önfeledten pancsolt, nyilván jól érezte magát. Hallotta a fiú önfeledt kacagását.

– Mindegyik különleges eset volt, nem, Dr. Hoskins? – kérdezte szemrehányóan.

– De ez tényleg rendkívüli eset, Miss Fellowes.

– Én inkább nemet mondanék. Timmie-nek is joga van egy kis szabadidőhöz, mint akárki

másnak. És ha nem bánja, Dr. Hoskins, most inkább visszamennék a fürdőszobába, mielőtt...

– A látogató Bruce Mannheim, Miss Fellowes.

– Micsoda?

– Ugye ön is tisztában van vele, hogy Bruce Mannheim attól a pillanattól fogva, hogy bejelentettük Timmie ittlétét a szokásos stílusában alaptalan vádakkal gyanúsítgat minket?

– Igen, persze – hebegte Miss Fellowes. De valójában alig figyelt.

– Nos, háromnaponként felhív, és rázmúdíja a fenyegetéseit. Végül megkérdeztem tőle, hogy mit akar, mire kibökte, hogy helyszíni szemlét. Ezt a kifejezést használta: "helyszíni szemle".

Timmie-re kíváncsi. Mintha valamilyen titkos fegyvertárat rejtegetnének itt. Mi sem rajongunk érte, de az igazgatósági ülés úgy döntött, hogy kevesebb bajjal jár, ha beengedjük. Az az érzésem, hogy nincs más választásunk, Miss Fellowes. Be kell engednünk.

– Ma?

– Úgy két óra múlva. Igen állhatatos ember.

– Miért nem ad egy kis gondolkodási időt?

– Adnék, ha tudnék, Miss Fellowes. De amikor azt mondtam Mannheimnek, hogy jöhet, azzal lepett meg, hogy most azonnal akar. És amikor azt mondtam, hogy az nem volna szerencsés, megint gyanúsítgatni és vádolni kezdett. Azt hiszem arra célzott, hogy az időt akarjuk húzni, hogy elrejtessük Timmie horzsolásait vagy valami hasonló örültséget. Mindenesetre azt is mondta, hogy amikor holnap a havi ülés előtt az igazgatótanács elé áll, be szeretne számolni Timmie állapotáról, ezért aztán... – Hoskins hagyta elhalni a hangját. – Tudom, hogy kevés az időnk. Kérem, ne nehezítse meg a dolgomat, Miss Fellowes. Kérem.

Hirtelen megsajnálta a férfit. Szegény kimerült ember itt őrlődik egy fáradhatatlan politikai agitátor és egy harapós, szörnyeteg dadus között.

– Rendben van, Dr. Hoskins – egyezett bele –, Csak most az egyszer. Addig megpróbálom eltüntetni Timmie zúzóadásait, meg minden.

Hoskins a képernyőn még mindig hálálkodott, amikor ő már újra a fürdőszobában volt. Timmie éppen ádáz tengeri csatát vívott egy zöld műanyag kacsával és egy vörös tengeri szörnyel. Úgy tűnt, a kacska áll nyeresre.

– Társaságot kapunk ma délután – panaszkodott a fiúnak. Majd szétrobbant a méregtől. – Egy bácsi jön ide, hogy megnézzon minket. Hogy lássa, mennyire rosszul bánunk veled. Rosszul bánunk?

Timmie kérdő pillantást vetett rá. A szókinccse még nem terjedt ilyen magasságokba. Miss Fellowes nem is remélte, hogy megérti.

– Ki jön? – kérdezte Timmie.

– Egy férfi – válaszolta Miss Fellowes. – Egy látogató. Timmie bólintott.

– Jó látogató?

– Reméljük. Gyere, ideje kiszállni és megszáritkozni.

– Még fürdök! Még fürdök!

– Majd holnap. Most gyere, Timmie!

Vonakodva kikászálódott a kádból. Miss Fellowes gyorsan megtörölte, közben alaposan átvizsgálta. Nem, nem látszanak a "korbácsütések nyomai." Semmi sérülés. A fiú igen jó kondícióban van. Különösen, ha összehasonlítja azzal a koszos, ápolatlan, csupa seb kis kölyökkel, aki azon az első éjszakán egy halom föld, hangyák, fűcsomók és egyéb szemét közül kikászálódott a Sztázistechnológia szkópjából. Timmie majd kicsattant az egészségtől. Azóta fel is szedett néhány kilót; a karcolásai behegedtek, és már a helyük is eltűnt; a haját gondosan levágták, a körmeit úgyszintén. Bruce Mannheim csak keresgéljen rajta nyomokat! Próbálja meg!

Timmie-t fürdés után rendszerint pizsamába szokta bújtatni, de most más a helyzet, mert a látogató, akit várnak, egy igen különleges vendég. A formaruhát adta rá: a bíborvörös overallt piros gombokkal.

Timmie elvigyorodott, amikor meglátta. Ez volt a kedvenc ruhája.

– Most pedig azt hiszem, jólesne egy kis harapnivaló, mielőtt a vendég megérkezik. Mit szólna hozzá, Timmie? – Még mindig reszketett a dühtől.

Bruce Mannheim, gondolta. A minden lében kanál. A bajkeverő. A gyerekek jogvédője, ahogy magát nevezi. Ki nevezte magát valaha is valami jogvédőjének? Egy professzionális agitátor, ez ő, semmi más. A közutalat tárgya.

– Miss Fellowes? – hallatszott megint Hoskins hangja az intercomból.

– Mi a helyzet, doktor? Mr. Mannheimnek még legalább fél órát várnia kell.

– Korán jött. Ő már csak ilyen. – A hangjából némi zavartság érződött. – Attól tartok, hozott magával valakit, akiről eddig nem tett említést.

– Két látogató túl sok – tiltakozott Miss Fellowes határozottan.

– Tudom, tudom. Kérem, Miss Fellowes. Fogalmam sem volt róla, hogy másodmagával jön. De Mannheim ragaszkodik hozzá, hogy a hölgy is megnézhesse Timmie-t. És ha már idáig elmentünk, nem volna tanácsos megbántani, ugye érti? Ugye érti?

Megint legyőzték. Ez a Mannheim tényleg megrémítette Hoskinst. Ez lett volna a határozott, tántoríthatatlan Dr. Gerald Hoskins, akit ő ismert?

– És ki az a másik személy? – kérdezte egy perc múltán. – Az a hívatlan látogató?

– Az egyik konzultánsa. Lehet, hogy ismeri. Valószínűleg ismeri. Nagy gyakorlata van retardált gyerekekkel kapcsolatban, benne van minden kormányzati és tudományos szervezetben, igen magas képzettségű személy. Jelöltje volt annak az állásnak, amit most ön tölt be, de úgy éreztük – úgy éreztem –, hogy hiányzik belőle az a melegség és empátia, amire nekünk szükségünk van. A neve Marianne Levien. Azt hiszem, veszélyes lehet ránk nézve. Nem kockáztathatjuk meg, hogy visszafordítsuk most, ha már itt van.

Miss Fellowes rémülten a szájához kapta a kezét. Marianne Levien! – gondolta döbbsen. Isten óvjon tőle. Isten óvjon mindannyiunkat!

Kinyílt a babaház ovális ajtaja, és belépett Hoskins, szorosan a nyomában két másik alakkal. Hoskins rémültnék látszott. Az arca beesett, mintha az utóbbi napokban tíz évet öregedett volna. A bőre szürke, a szeme karikás, borzalmasan nézett ki.

Alig ismerte meg. Mi történhetett? Hoskins ideges hangon szólalt meg:

– Ez itt Edith Fellowes, Timmie gondozója – Bruce Mannheim, Marianne Levien.

– Ez pedig itt Timmie? – kérdezte Mannheim.

– Igen – vágta rá Miss Fellowes határozott hangon, hogy elűzze Hoskins féltékenységét. – Ez itt Timmie.

A fiú a hálószobájában játszott, és most bújt csak elő, hogy meghallotta a látogatókat. Kacsázó lépteivel határozottan odament Miss Fellowes-hoz, és egy halvány mosolyt csikart ki tőle.

(Mutasd meg nekik, Timmie! Rosszul bánunk itt veled? Nem bújsz előlünk az ágy alá félelmedben, igaz?)

Legszebb overalljában feszítve odalépett a látogatók elé, és őszinte kíváncsisággal nézett fel rájuk.

Nagyon jó – gondolta Miss Fellowes –, nekünk is, neked is .

– Hát – kedélyeskedett Mannheim. – Szóval te vagy Timmie.

– Timmie – ismételte a fiú, jöllerhet Miss Fellowes volt az egyetlen, aki megértette, hogy mit mond.

Timmie felfelé nyúlt, Mannheim felé. Amaz nyilván azt hitte, hogy kezet akar vele fogni, ezért feléje nyújtotta az övét. De a fiú mit sem tudott a kézfogásról. Nem vett tudomást Mannheim kinyújtott kezéről, a sajátját pedig továbbra is felfelé tartva, amolyan ideges mozdulattal meglengette. Mannheim tanácstalanul állt.

– A haja – magyarázta Miss Fellowes. – Feltételezem, még sosem látott vörös haját. A Neander-völgyiek között nem volt vörös hajú, és itt sem látogatta meg egyetlen ilyen férfi sem. Végtelenül tetszik neki a világos haj.

– Ah! – mondta Mannheim. – Erről van hát szó. Elvigyorodott és letérdelt. Timmie abban a pillanatban beletúrt göndör, vörös hajába. Nem csak a színe, de a rugalmas göndör fürtök is újdonságot jelentettek számára, ezért aztán alaposan megtapogatta.

Mannheim egészen jól tűri, állapította meg Miss Fellowes elégedetten. Nem ilyennek képzelte. Egy szúrós szemű, tüzet okádó radikálist várt, aki azonnal feljelentéssel, manifesztumokkal

fenyegetőzik, és mindenféle változtatásokat követel. Ezzel szemben jámbor, kedves és gondos, komoly tekintetű férfinak bizonyult. És fiatalabb volt a vártnál, ám látszólag nem az a fajta, aki ilyen Timmie-félékkel barátságot tud kötni.

Marianne Levien ezzel szemben más típus volt. Még Timmie sem tudott mit kezdeni vele, amikor beleunva Mannheim hajának simogatásába feléje fordult, hogy őt is szemügyre vegye.

Miss Fellowes rögtön kialakította a véleményét: Miss Levien már külsőre sem tetszett neki. És úgy vélte, sokkal inkább Levien váratlan felbukkanása, mint Bruce Mannheim jelenléte nyugtalanította Dr. Hoskinst.

Vajon mit keres itt? Miféle bajt szándékozik keverni?

Levient a gyermekgondozó szakmában úgy ismerték, mint ambiciózus, agresszív, polémikus személyt, aki jól tudja eladni magát és gyors karriert futott be. Miss Fellowes szemtől szembe még nem találkozott vele, de ahogy a nő rápillantott, a szemében megvillant mindaz a félelmetes és kellemetlen tűz, amit a reputációja sejtetett.

Sokkal inkább látszott színésznőnek – vagy üzletasszonynak, vagy olyan színésznőnek, aki az üzletasszonyt játssza –, mint gyermekekkel foglalkozó specialistának. Testhezálló ruhája fényes anyagból készült, amibe vékony fémszálakat szőttek. A mellén napot formázó arany medál függött, széles homlokát pedig bonyolult fonatú aranypánt övezte. Fényes, sötét haját szorosan hátrafésülve viselte, ez még drámaibb külsőt kölcsönzött neki. Szája halványpiros volt, a szemét vastagon és ríkítóan festette. Parfümillat terjengett körülötte.

Miss Fellowes ellenszenvvel pillantott rá. Nehéz volt elképzelni, hogy Dr. Hoskins hogyan képzelhette akár egy másodperc töredékéig is, hogy ez a nő alkalmas lehet Timmie mellé. Miss Fellowes szemében minden vonatkozásban ő volt az ellenpélda erre a feladatra. És egyáltalán, Marianne Levien miért érdeklődött annyira ezen állás iránt? Ez visszavonultságot és tejes elkötelezettséget igényel. Ezzel szemben – már amennyire Miss Fellowes tudja –, Levien folyton nyüzsög, tudományos találkozókra jár, ahol állandóan hozzászól, és olyasmiket mond, amiket a szakemberek meglehetősen zavarosnak tartanak. Tele van ötletekkel, hogy miként lehetne a modern technológiát felhasználni retardált gyerekek gyógyításában – csillogó masinákkal akarja helyettesíteni a szerető gondoskodást.

És ügyes politikus is volt – folyton felbukkant bizonyos bizottságokban, tanácsadóként működött minden fontosabb testületben, ahol csak lehetett, csillogtatta képességeit. Ezért aztán gyorsan emelkedett a karrierje. Ha megpályázta ezt az állást, amit végül is Miss Fellowes kapott meg, az csak azért lehetett, mert ugródeszkának tekintette valamilyen magasabb cél felé.

Bizonyára nagyon régimódi, gondolta Miss Fellowes. Biztosan csak annyit fogott fel, hogy itt valamennyire jónak kell lenni egy különleges gyermekhez, aki a szokásosnál több szeretetre tart igényt.

Timmie Marianne Levien fényes ruhája felé nyújtotta a kezét. Szemében öröm csillogott.

– Szép – dűnnyögte.

Levien gyorsan hátralépett, nehogy megérintse.

– Mit mondott?

– Tetszik neki a ruhája – tolmácsolta Miss Fellowes.

– Csak meg akarja érinteni.

– Jobban szeretném, ha nem tenné. Könnyen kiszakadhat.

– Akkor jobb lesz, ha vigyáz. Nagyon fürge.

– Szép – mondta megint Timmie. – Akar!

– Nem, Timmie. Nem szabad.

– Akar!

– Sajnálom. Nem. N-E-M.

Timmie haragosan pillantott rá. De nem tett még egy mozdulatot Marianne Levien felé.

– Megértette, amit mondott neki? – kérdezte Mannheim.

– Hát nem nyúlt a ruhához, igaz? – kérdezett vissza Miss Fellowes mosolyogva.

– És ön megérti, amit mond?

– Olykor igen. Többnyire.

– Ezek a morgások – tudakozódott Marianne Levien ön szerint jelentéssel bírnak?
– Azt mondta: "szép". Az ön ruhájára. Azután meg azt, hogy "akar". Megérinteni.
– Angolul beszélt? – kérdezte Mannheim csodálkozva.
– Ezt nem gondoltam volna.
– Az artikulációja nem a legjobb, talán fiziológiai okokból. De én megértem. Mintegy száz angol szót ismer. Talán többet is. Mindennap megtanul néhányat. Ma már magától is rájön egyes szavak jelentésére. Négyéves lehet, mint látja. Jóllehet későn kezdte, megvan a korához méren megfelelő lingvisztikai képessége, ezért gyorsan fel fog zárkózni.
– Azt mondja, hogy egy Neander-völgyi gyereknek ugyanolyan lingvisztikai képességei vannak, mint egy embergyereknek? – kérdezte Marianne Levien.
– Ó is embergyerek.
– Igen, igen. De másmilyen. Egy különálló alfaj, nemde? Ezért jobb volna szem előtt tartani a mentális különbségeket is, hasonlóan a külső jegyek közti eltérésekhez. Meglehetősen primitív arcberendezése van...
– Nem annyira primitív, Miss Levien – vágott vissza Miss Fellowes. – Menjen, nézzen meg egy csimpánzt, ha arra kíváncsi, milyen egy igazi szubhumán arc. Timmie-nek van néhány szokatlan anatómiai jellemvonása, de...
– Maga használta a szubhumán szót, nem én – vágott a szavába Levien.
– De maga gondolt rá.
– Miss Fellowes! Dr. Levien! Kérem! Nincs szükség ilyen rosszindulatú vitára.
Doktor Levien? – gondolta Miss Fellowes, és Dr. Hoskinsra pillantott. Igen, igen, valószínűleg az lehet.
– Kicsik ezek a szobák – jegyezte meg Mannheim körbepillantva. – Ez a fiú teljes élettere?
– Úgy van – válaszolt Miss Fellowes. – A hálószobája, ami egyben a játszósobája is, odaát van. Itt szokott étkezni, az pedig ott a fürdőszobája. Nekem saját lakrészem van, a raktárak pedig amott helyezkednek el.
– Nem hagyta még el a zárt területet?
– Nem. Ez itt a sztázisbuborék. Ennek a védelmét sosem hagyhatja el.
– Meglehetősen korlátozott élete van, nem gondolja? Hoskins gyorsan válaszolt, túlságosan is gyorsan.
– Szükség van rá. Technikai okai vannak, a temporális potenciálhoz van köze, aminek segítségével a fiút átemeltük az időn. Ha kívánja, elmagyarázom az egész technikai hátteret. Végeredményben tilos akkora energiaköltséget felhasználnunk, emiatt nem jöhet ki a gyermek a sztázisból.
– Csak azén, hogy némi pénzt megtakarítson, örökre ebben a börtönben akarja tartani őt? – kérdezte Levien.
– Nem kevés pénzről van szó, Dr. Levien – mondta Hoskins, és idegesebbnek látszott, mint valaha. – Azt mondtam, hogy tilos ekkora költséget vállalnunk. Oly mértékben lecsökkentené a város energiaszintjét, hogy az egész környéken helyrehozhatatlan károkat okozna. Az nem probléma, ha én vagy Miss Fellowes átlépi a sztázismezőt, de Timmie esetében ez egyszerűen lehetetlen. Egyszerűen lehetetlen.
– Ha a tudomány megtalálta a módját, hogy egy gyermeket elhozzanak negyvenezer év távolságból – ellenkezett Marianne Levien fensőbbes modorban –, akkor annak is megtalálja a módját, hogy a gyermek kedvére kijöhessen a szobájából.
– Bárcsak így volna, Dr. Levien – sóhajtotta Hoskins.
– Egyszóval a fiú állandóan be van zárva ide – szögezte le Mannheim. – És ha jól értem, nincs mód arra, hogy ezt a problémát megoldják.
– Pontosan így van. Mint azt megpróbáltam elmagyarázni, a valós világ körülményei között nincs rá mód. Mi minden kényelmet megadunk a gyermeknek, de annyi pénzünk nincs, hogy megoldhatatlan problémákra fecsérjünk. Mint említettem, később elmagyarázom a teljes technikai hátteret, ha óhajtja.
Mannheim bólintott. Láthatóan kipipált valamit az agyában felrött listán.

– Milyen a gyermek étrendje? – kérdezte Levien.

– Kíváncsi az éléskamrára? – érdeklődött Miss Fellowes nem éppen barátságosan.

– Igen, ami azt illeti, szeretném megnézni.

Miss Fellowes lendületes mozdulattal a fagyasztószekrények felé mutatott.

Legeltesse csak a szemét, gondolta Miss Fellowes. Hátha attól boldog lesz.

Valóban, Levien elégedettnek látszott attól, amit látott. Megszemlélte az üvegcséket, az ampullákat, az adagolós edényeket és a turmixot is. Meg az egész sor inhumán szintetikus ételt, amit Dr. Jacobs és munkatársai rendeltek Timmie-nek Miss Fellowes leghevesebb tiltakozása ellenére. Levien nyilvánvaló elégedettséggel kotorászott az ételtartók között. Azok külsőre pontosan olyan szuperfuturista ennivalóknak látszanak, amelyet annyira kedvel, gondolta Miss Fellowes dühösen. Ő maga biztosan nem is eszik mást, mint szintetikus ételt. Ha eszik egyáltalán.

– Nincs észrevételem – közölte egy idő után. – Az élelmezési szakemberek láthatóan tudják a dolgukat.

– A gyermek egészségesnek látszik. De erre az elszigeteltségre gondom lesz.

– Igen – visszhangozta Marianne Levien. – Nekem is. Nagyon is odafigyelek rá.

– Az nagyon rossz, hogy el lett szakítva attól a primitív, egymást támogató törzsi kultúrától, amelyben született, de a tény, hogy Timmie-nek nélkülöznie kell bármiféle társaságot, különösen problémásnak tűnik a számomra.

– Én nem számítok társaságnak, Mr. Mannheim? – kérdezte szigorúan Miss Fellowes. – Mint tudja, gyakorlatilag állandóan mellette vagyok.

– Én egy hozzá hasonló korú társaságra céloztam. Egy játszótársra. Ezt a kísérletet meglehetősen hosszú időtartamúra tervezték, ugye, Dr. Hoskins?

– Nagyon sok mindent meg akarunk tudni tő e arról a korról, amelyből jött. Ahogyan fejlődik az angol tudása – Miss Fellowes biztosított felőle, hogy egészen folyékonyan fog beszélni, még ha néhányunknak nehézsége is támadhat a megértéssel...

– Más szóval néhány évig itt szándékozzák tartani, Dr. Hoskins? – vágott közbe Marianne Levien.

– Lehetséges, igen.

– Mindvégig ezekben az apró szobákban? És nem biztosítanak számára hasonló korú társat? Gondolja, hogy ez az élet egy ilyen egészséges fiatal gyermeknek való, mint amilyen Timmie?

Hoskins idegesen pillantott hol egyikükre, hol másikukra. Olyan volt, mint akit bekerítettek, csapdába ejtettek.

– Miss Fellowes már felvetette egy játszótárs kérdését

– tett kitérő választ. – Biztosíthatom, hogy nem áll szándékunkban korlátozni a gyermek érzelmi fejlődését.

Miss Fellowes meglepett pillantást vetett rá. Felvetette a kérdést, igen. De nem volt eredménye. Azóta a hiábavaló étterembeli beszélgetés óta Hoskins a legkisebb utalást sem tette válaszképpen Miss Fellowes kérésére, hogy hozzanak Timmie-nek egy játszópajtást. Akkor Hoskins elvetette az ötletet, úgy tűnik, el is feledkezett róla, Miss Fellowes pedig nem próbálta még egyszer felemlíteni. Timmie pillanatnyilag egészen jól megvan magában. De az utóbbi időben, hogy Timmie alkalmazkodása a modern életmódhoz oly gyors iramban fejlődött, megint eszébe jutott a dolog.

Most pedig Mannheim említette meg először amiért Miss Fellowes még hálás is lehetett neki. A gyermekek jogvédőjének teljesen igaza van. Timmie nem tartható itt örökké, mint egy majom a ketrecben. Timmie nem majom. És még egy gorilla vagy csimpánz sem érzi jól magát, ha sokáig egyedül van.

– Nos, ha valóban tervezik, hogy társat adnak melléje, szeretném tudni, mire jutottak eddig – firtatta Mannheim, és a hangja már nem volt olyan barátságos.

Hoskins érezhető zavartsággal azt válaszolta:

– Ami Miss Fellowes eredeti javaslatát illeti, hogy hozzunk át egy másik Neander-völgyi gyermeket, azt kell mondanom, hogy ilyesmit egyáltalán nem tervezünk...

– Egy másik Neander-völgyit? Ó, nem, Dr. Hoskins csak bonyolítaná a problémát Hoskins gyilkos pillantást vetett rá. A homlokáról patakzott a veríték.

– Azt mondtam, hogy nem szándékozunk idehozni még egyet – válaszolta összeszorított fogakkal. – Ez sosem képezte megfontolás tárgyát. Soha! Számos különböző érv szól ellene. Amikor Miss Fellowes ezt első ízben felvetette, azt válaszoltam...

Mannheim és Levien egymásra pillantottak. Észrevehetően zavarta őket Hoskins hirtelen vehemenciája. Még Timmie is megrémült egy kisé, és közelebb húzódott Miss Fellowes-hoz, mintha menedéket keresne.

– Mindannyian egyetértünk abban Dr. Hoskins – mondta Mannheim mézesmázos hangon –, hogy egy második Neander-völgyi nagyon rossz ötlet lenne. Nem ez a lényeg.

Mi azt szeretnénk tudni, hogy lehetséges-e Timmie mellé adni egy... melyik szót is akartam használni? Nem embert mert Timmie is ember. Inkább a mait. Egy mai gyereket. Á saját korunkból való gyermeket.

– Olyasvalakit, aki rendszeresen meglátogathatná Timmie-t – erősítette meg Marianne Levien –, és aki a megfelelő stimulusokkal segítené egészséges szociokulturális asszimilációjában, ami valamennyiünk szerint szükséges számára.

– Egy pillanatra – vágott közbe Hoskins. – Milyen asszimilációt mondott? Csak nem valamelyik kényelmes kis külvárosba tervezi Timmie boldog jövőjét? Azt akarja, hogy váljon amerikai polgárrá, legyen vallásos, telepedjen le és házasodjon meg? Hadd emlékeztessenem, hogy ez a történelem előtti gyermek egy olyan távoli időből való, amit még barbár korszaknak sem nevezhetünk. Ez egy kőkorszaki gyermek, egy látogató egy olyan társadalomból, amit éppen maga, Dr. Levien nem is olyan régen idegen világnak nevezett. És most azt hiszi, hogy hozzá fog...

Levien rideg hangon közbevágott.

– Most nem Timmie feltételezett polgárrá válásáról vagy felekezeti hovatartozásáról van szó Dr. Hoskins, sem más hasonló reductio ad absurdum-ról. Timmie még gyermek, és Mr. Mannheim meg én elsődlegesen az általa tapasztalt gyermekkor minősége iránt érdeklődünk. Azok a feltételek, amik között pillanatnyilag él, nem elfogadhatók. És biztos vagyok benne, hogy Timmie saját társadalma számára sem volna elfogadható, jóllehet az a miénktől sok tekintetben idegen. Valamennyi általunk ismert emberi társadalom mindegy, hogy a miénkhez viszonyítva milyen távoliak a paradigmái és a paraméterei – biztosítja gyermekei számára azt a nevelést, amely integrációban van a társadalmi mátrixszal. Timmie pillanatnyi életkörülményeit nem tekinthetjük olyanoknak, amelyek megfelelnek az adekvát társadalmi mátrixnak.

– Ami egy magamfajta fizikus számára érthetőbb nyelven azt jelenti, hogy Timmie mellé kellene egy játszótárszárta le a vitát Hoskins epésen.

– Nem csak hogy "kellene" – figyelmeztette Levien –, de muszáj.

– A legjobb, ha úgy fogalmazzunk: a gyermeknek szüksége van egy játszótársra – mondta Mannheim kevésbé ellenséges modorban, mint Levien.

– Szüksége van – ismételte Hoskins mogorván.

– Első lépésként ez a legkevesebb – tette még hozzá Levien. – Mindazonáltal nem tartjuk tanácsosnak a gyermek mi korunkban való tartózkodását a szükséges és elfogadható időn túl. Ám – legalábbis pillanatnyilag – lemondunk arról, hogy további észrevételeinkkel nehezítsük a helyzetet, ilyenformán megengedjük a kísérlet folytatását – ugye, Mr. Mannheim?

– Megengedik! – kiáltott fel Hoskins

– Gondoskodni fogunk arról – folytatta Marianne Levien derűs modorban-, hogy Timmie-nek lehetősége legyen egy hasonló korú gyermek társaságában élvezni szabályszerű és érzelmileg gyümölcsöző gyermekkorát.

Hoskins támogatást keresve Miss Fellowes-ra pillantott, de az nem nyújtott neki segítséget.

– Egyet kell értenem, Dr. Hoskins – mondta és árulónak érezte magát. – Mindvégig ez volt nekem is a véleményem, s ez az utóbbi időben csak erősödött bennem. A fiú valóban nagyon szépen fejlődik. És a témához kapcsolódva megjegyzem, hogy ez a szociális vákuum, amiben pillanatnyilag él, nem tesz jót neki. És mivel Timmie saját társadalmából nem szerezhetünk egy másik gyermeket...

Hoskins olyan pillantást vetett rá, mintha azt mondaná: Hát már maga is ellenem van?

Egy percig csend volt a szobában. Timmie, akit egyre jobban zavart a szóváltás, még erősebben

kapaszkodott Miss Fellowes-ba.

Végül Hoskins azt mondta:

– Ezek a kikötéseik, Mr. Mannheim? Dr. Levien? Egy játszótárs Timmie-nek, máskülönben a nyakamra küldik a tiltakozók hordáit?

– Mi nem fenyegettünk, Dr. Hoskins. De még az ön alkalmazottja, Miss Fellowes is szükségesnek látja követeléseink teljesítését.

– Rendben van. És úgy gondolják, olyan könnyű szülőket találni, akik örömmel ideküldik a gyereküket, hogy játsszanak egy Neander-völgyivel? Amikor a köztudatban az él, hogy a Neander-völgyiek mennyire vadak és veszedelmesek?

– Nem lehet nehezebb feladat – ugratta Mannheim – mint egy Neander-völgyi gyermeket elhozni a huszonegyedik századba. Én azt hiszem, sokkal könnyebb.

– El tudom képzelni, mit fog mindehhez szólni az igazgatótanácsunk. Csak a felelősségbiztosítás összege – feltéve, ha találunk egy olyan ostobát, aki beengedi a gyermekét a buborékba Timmie mellé...

– Timmie egyáltalán nem tűnik számomra olyan vadnak – ellenkezett Mannheim. Ami azt illeti, egészen szelíd gyermek. Ön mit szól hozzá, Miss Fellowes?

– És amint Miss Fellowes korábban rámutatott – szolt Marianne Levien fagyos kedvességgel –, nem szabad Timmie-t pusztán a fizikai adottságai alapján szubhumánnak tartani.

– Ami azt jelenti, hogy önök szívesen beengednék hozzá a kisgyermeküket – mondta Hoskins. – Feltéve, ha van gyermeke, Dr. Levien? Nem, biztosan nincs. És önnek, Mr. Mannheim. Van gyermeke, akit felajánl számunkra?

Mintha szíven döfte volna Mannheimet. Mereven azt mondta:

– Biztosíthatom, Dr. Hoskins, ha olyan szerencsés lennék, hogy volna gyermekem, tétovázás nélkül felajánlanám a segítségemet. Megértem, hogy aggódik a közvélemény megítélése miatt, doktor. De azzal, hogy idehozta Timmie-t, a saját kezébe vette a törvényt. Ideje, hogy áttekintsük tettének következményeit. Nem tarthatja a gyermeket elzárva csupán azért, mert itt egy tudományos kísérlet folyik. Ezt nem teheti, Dr. Hoskins.

Hoskins behunyta a szemét, és mélyeket lélegzett.

– Rendben van – mondta végül. – Ebből elég. Elismerem, hogy igazuk van. Keresünk Timmie mellé egy játszótársat. Valahol. Valahogyan. – A szemében hirtelen düh villant. – Nem úgy, mint önöknek, nekem van gyermekem. És ha arra van szükség, beviszem Timmie mellé. A saját fiamat, ha szükséges. Ez elég garancia lesz önöknek? Timmie nem lesz többé magányos és szerencsétlen. Rendben van? Rendben van? – fenyegető pillantást vetett rájuk. – Most, hogy ezt elrendeztük, van-e még valami követelésük? Vagy békében folytathatjuk a tudományos kísérleteinket?

5. közzjáték - A Másikak

Sokat Tudó testét a köpeny alatt valósággal égette a festék, miközben lefelé ereszkedett az ösvényen. Ha lett volna bátorsága, meztelenül ment volna le, hadd lássa mindenki, a Másikak is, meg az Emberek is, hogyan van kifestve. De különösen a törzsbeli Emberek. Hadd lássák, hogy egy nő is ugyanúgy viselheti a harci színeket, mint egy férfi; és ha nem képesek rátámadni az ellenségre, majd ő megteszi.

De persze így nem mehet le. Egy nő csak akkor fedheti fel az alfelét, ha násztáncot jár, ez a szabály. Ha férfi módra ágyékkötőt vesz fel, akkor legalább a mellén lévő festést láthatja az ellenség. De neki nincs ágyékkötője. Csak egy állatbőr köpenye, az meg mindent eltakar. Hát majd szétnyitja elől, ha a Másikak elé ér, és akkor megpillantva a bőrén a festést, tudni fogják, hogy egy harcossal állnak szemben, még ha annak a harcosnak mellei vannak is.

Hallotta, hogy messze mögötte az ösvényen Ezüst Felhő kiált utána. Nem törődött vele.

És akkor a Harcolók Társasága megpillantotta, ahogy közeledik. Még mindig azzal az ostoba fenyegetőzéssel voltak elfoglalva, szemtől szemben álltak a Másikakkal; a fejüket mégis feléje fordították, és csodálkozó tekintettel figyelték.

– Menj vissza Sokat Tudó! – kiáltott neki Tüzes Szem. – Itt nincs helye asszonynak.

– Asszonynak nevezted, Tüzes Szem? Te magad vagy asszony! Ti mind asszonyok vagytok! Én nem látok itt Harcolókat. Ti menjete vissza, ha féltek a küzdelemtől!

– Mit keresel itt? – kérdezte Farkasok Fája.

– Ez bolond – gúnyolódott Sudár Antilop –, mindig is az volt!

– Menj vissza! – kiabálták a férfiak. – Ez itt háború! Menj innen jó messzire, Sokat Tudó! Ez itt háború!

De senki nem mozdult. Dühös kiáltásuk ártalmatlan légy-zúgásként jutott el a fülébe.

Sokat Tudó elérte az ösvény alját, és most az oltár felé indult. A föld itt nyirkos volt a három folyó vizétől. Biztosan a föld alatt is víz folyik, gondolta. Minden lépéssel jobban merült el meztelen lába a tapadós, nyúlós sárban.

Mögötte a nap egyre magasabbra hágott, most már a hegygerincen álldogáló emberek feje fölül sütött. A keskeny holdsarló már nem látszott. A szél az arcába fúj. Egészen közel ment a Harcolók Társasága sorfalához.

Senki sem mozdult. A Másikak harcosai kővé dermedten álltak.

A sorban hozzá legközelebb Madarat Fogó állt.

– Add ide a lándzsádat – kérte Sokat Tudó.

– Menj innen – sziszegte neki amaz olyan hangon, mintha fojtogatnák.

– Kell egy lándzsa. Azt akarod, hogy lándzsa nélkül szálljak szembe a Másikkal?

– Menj... innen!

– Nézd! Rajtam is vannak harci színek! – Szétnyitotta a köpenyét és megmutatta kékre festett melleit. – Ma én is harcos vagyok. A harcosnak pedig lándzsa kell!

– Akkor csinálj egyet magadnak. Sokat Tudó köpött egyet, és továbblépett.

– Te, Sudár Antilop! Add ide a tiédet. Neked már úgysem kell.

– Te bolond asszony vagy.

Farkasok Fája átnyúlt Sudár Antilop előtt, és megragadta Sokat Tudó könyökét.

– Figyelj – szólt rá. – Te nem lehetsz itt. Itt háború lesz.

– Háború? Mikor? Ti csak álltok itt, és mindenféle hülye hangokat kiabáltok nekik. Azok meg ugyanezt csinálják. Ugyanolyan gyávák, mint ti. Miért nem támadtok?

– Te nem érted ezeket a dolgokat – legyintett Farkasok Fája lenéz ő en.

– Nem. Azt hiszem, tényleg nem.

De hiába is kérné bármelyiktől a lándzsáját. Nem hagynák, hogy a kezébe vegye: most egyébként is mindegyikük keményen szorongatta a fegyverét, mert még emlékeztek rá, milyen könnyen kikapta Tüzes Szem kezéből, és hogyan fenyegette meg vele. Ezzel meg is becstelenítette a fegyvert. Tüzes Szemnek ezután újat kellett készítenie. Bűzös Bivaly azt mondta neki, hogy nem használhat olyan lándzsát, ami asszony kezében járt, ezért elégette a régit, újat faragott, s közben mindvégig átkozódott. De ez az új sem sokat ér, gondolta Sokat Tudó, ha nem meri használni.

– Jól van. Akkor anélkül megyek.

Megperdült és három-négy lépést tett a Másikak sorfala felé, akik úgy néztek rá, mintha valami háromfejű, hatagyarú démon lenne.

– Ti! Ti Másikak! Ide nézzetek, énrám!

Azok tátott szájjal figyelték. Megint széttárta a köpenyét, és megmutatta festett melleit.

– Én az Istennő harcosa vagyok – fenyegetőzött. – Ezt jelenti a festés. Az Istennő parancsa pedig az, hogy menjete el innen! Ez az ő kegyhelye. Mi építettük neki. Nektek semmi dolgotok itt!

Még mindig csak álltak és bámultak.

Sokat Tudó a szemével végigmérte a sort jobbról is, balról is. Mindegyikük magas volt és sápadt. Hosszú, fekete hajuk a vállukat verdeste, de elöl rövidre vágták, mintha szándékosan akarnák mutogatni magas homlokukat.

Karjuk hosszú és vékony, a lábuk hasonlóképpen. A szájuk apró, kis orruk formátlan és az arcuk is visszataszítóan kiálló. Álluk erőtlennek tűnik, és a szemüknek nincsen színe. Látványuk felidézte benne annak a találkozásnak az emlékét, amikor még lánykorában szembetalálta magát azzal a szikár, vékony Másikkal, ott a kövekkel szegélyezett patakmedernél. Ezek a férfiak pontosan ugyanúgy néznek ki. Nem tudta őket megkülönböztetni, csak azt sejtette, hogy amaz onnan a patak

partjáról is itt lehet köztük. De nem, az lehetetlen, mert ezek itt mind fiatalok, az meg régen történt, és most már az a harcos is olyan öreg lehet, mint ő maga.

– De rondák vagytok – kacagott rajtuk. – Micsoda sápadt, vigyorgó szörnyetegek! Mit ólálkodtok az Istennő oltára körül? Titeket nem az Istennő teremtett. Titeket a hiénák teremtettek, amikor rátaláltak a rinocérosz ürülékére!

A Másikak továbbra is csak bámultak rá, tekintetükből zavartság tükröződött.

Sokat Tudó még egy lépést tett előre. Kezével hadonászni kezdett, mintha el akarná zavarni őket az oltár közeléből. A Másikak közül megszólalt valaki.

Legalábbis úgy vélte, hogy azt teszi. Olyan hangokat bocsátott ki a száján, mintha a nyelve nem ugyanúgy mozogna a szájában, mint az Embereké. Csak zaj volt. Ennek nincsen jelentése.

– Nem tudsz érthet ő en beszélni? – kérdezte Sokat Tudó. – Képtelenség megérteni, hogy mit akarsz mondani. Hagyj másokat beszélni, ha te nem tudsz.

Megint megszólalt a Másik, de ugyanolyan érthetetlen volt, amit mondott.

– Nem – türelmetlenkedett Sokat Tudó. – Nem értem, mit akarsz mondani.

Közelebb lépett, így a Másikak sorfalának túlsó végéhez került.

– Te – bökött rá az ott álló férfira. – Te jobban beszélsz, mint az ott?

Meglökte és tapsolt egyet. Amannak elkerekedett a szeme, és mély hangon morgott valamit.

– Szavakat használj! – förmedt rá Sokat Tudó. – Ne ilyen bárgyú hangokat! A, bolondok vagytok ti mindnyájan! – Megint a férfira bökött. – Beszélj! Szavakkal! Egyikőtök sem tanulta meg, hogyan kell beszélni?

A Másik ugyanazt a hangot hallatta, amit az előbb.

– Ugyanolyan ostoba vagy, mint amilyen rút – rázta a fejét Sokat Tudó. – Hiénák teremtménye! Rinocérosz ürülékéből való!

A férfi teljesen megzavarodott. Senki nem mozdult. Sokat Tudó elhaladt előttük, és az oltárhoz lépett. Az Emberek a három folyó találkozásának szegletében emelték az oltárt, egy a vízből kiálló magas sziklára. A három folyó mindenfelől közrefogta, a hullámok magasba csaptak körülötte. Istennő Szolgája a saját kezével hordta fel a köveket a jeges víztől nyaldosott sziklára, helyezte el a megfelelő kötésben és illesztette közéjük a kisebb, csillogó darabokat. Sokat Tudó látta az Istennő-vonalakat, amiket a papnők karcoltak a kövekbe: ötöt erre, hármat arra, megint hármat emerre. De valami történt velük. Valaki – nem az Emberek közül való

– köröket karcolt mindegyik vonalcsoport köré, és további figurákat is, furcsa, megfejthetetlen ábrákat, amiket ki is színezt, s ettől az egész olyanná vált, mint valami rémálom. Állatfigurákat is festettek rá; mamutot nagy púpos fejjel, egy farkast, meg egy olyan teremtményt, amit Sokat Tudó nem ismert fel. Ez a Másikak műve lehet, gondolta. Az Emberek csak magukat festik ki, ha eljön az ideje, de a sziklákra sosem festenek jeleket. Soha. Állatokat rajzolni meg egyenesen ostobaság. Az biztosan feldühíti az állatok lelkét, és akkor nehezebb őket elejteni.

– Mit csináltatok, mocskos vadállatok? Bemocskoltátok az Istennő oltárát. Az Istennő oltárát! – Egyre hangosabban kiáltozta, mígnem teljesen érthetlenné vált a kiáltozása. – Az Istennő oltárát!

Bamba tekintetek. Vállvonogatások.

Sokat Tudó a földre mutatott, majd az égre: ez az Istennő egyetemes jele. Megérintette a mellét, a hasát, az ágyékát: ő is az Istennő alakjára teremtett. Ezt bizonyára megértik. Bizonyára.

De azok csak tovább bámultak.

– Hát semmi értelem nem lakozik bennetek? – kiabálta.

– Hülyék! Hülyék! Hülye vadállatok gyülekezete! Felmászott a sziklákra, meg-megcsúszott a lába a vizes köveken, hirtelen majdnem belezuhant a folyóba. Az a véget jelentette volna számára: beleesni a folyóba maga a halál.

De megkapaszkodott egy kiálló sziklában. Amikor felért az oltárhoz, ujjával megérintette a mamut rajzát.

– Rossz! – üvöltötte. – Gonosz! Szentségtörő!

Megnyalta az ujját, és dörzsölni kezdte a rajzot. Az lassan elmosódott.

A Másikak most nyugtalanzkodni kezdtek. Egymásra néztek, morogtak, a lábukkal egy helyben összevissza tapodtak.

– A rajzaitok nem ide valók! – kiabálta Sokat Tudó. – Ez a mi oltárunk! Mi építettük az Istennőnek! És azért jöttünk ide, hogy imádkozzunk hozzá, és kérjük az útmutatását. – Gyors mozdulatokkal dörzsölni kezdte a rajzot, míg az teljesen el nem mosódott. Aztán a másik felé nyúlt, de nem érte el, mert rövid volt a karja. Oda csak Istennő Szolgája hosszú karja érne el.

De az eddigi munkájával is elégedettnek tűnt. Lemászott a szikláról és odasétált a két sorfal közé.

– Megértettétek? – kérdezte a Másikaktól. – Ez a mi oltárunk! A miénk!

Bátran odalépett eléjük. Azok nyugtalankodni kezdtek, de egyikük sem emelte fel a lándzsáját. Sokat Tudó sejtette, hogy félnek tőle. Egy szent asszony, az Istennő lakozik benne: nem mertek ellenállást tanúsítani.

Belebámult a képükbe. Azok fölébe magasodtak, mint a fák, a hegyek. Nyugat felé mutatott.

– Menjetek vissza a saját földetekre – mondta. – Minket hagyjatok békén. Hagyjátok, hadd végezzük el az áldozati szertartást, ti csúf, бүdös állatok! Hülye vadállatok!

Megragadta a hozzá legközelebb álló Másikat és arrafelé tuszkolta, amerre az előbb mutatott. Amaz kiszabadította magát, és néhány lépést tett hátrafelé. Sokat Tudó elhessegette magától.

– Menj innen! Mindannyian menjetek innen!

Sokat Tudó mint valami szélroham szaladgálni kezdett közöttük, kiabált, taszigálta őket. Azok idegesen álltak félre az útjából, mintha maga volna a pestis. Utánuk ment, a karjait lengette, kiáltozott, puszta kézzel elhajtotta őket az oltár közeléből.

Azután megállt és nézte, hogyan somfordálnak el. Mintegy száz lépést tehetek meg az egyik kisebb folyó partja felé, ahol annak vize két meredek sziklafal között rohant. Ott megálltak; és Sokat Tudó most először pillantotta meg a táborukat, a csoportba verődött asszonyokat, gyerekeket és öregeket, amint a bozótosban kuporognak.

Rendben van, gondolta Sokat Tudó. Elhajtotta őket az oltár közeléből, ennél többet nem is akart. De ez sem kis dolog volt, és teljesen egyedül csinálta meg, bár az Istennő tüze mindvégig úgy lobogott benne, mint még soha.

Visszament a Harcolók Társaságához.

– Még lándzsa sem kellett hozzá – vetette oda nekik győzedelmesen.

Sudár Antilop megrázta a fejét.

– Micsoda bolond egy asszony vagy te! – mondta neki, de a szemében csodálat ragyogott.

8. fejezet - Álmodok

Késő délután, jóval Bruce Mannheim és Marianne Levien távozása után Hoskins visszatért a babaházba. Nyúzottnak és dühösnek látszott.

– Timmie elaludt? – kérdezte.

– Nagy nehezen – bólintott Miss Fellowes. – Sokáig tartott, mire megnyugodott. Letette a könyvet, amit olvasott, és minden melegség nélkül nézett Hoskinsra. Feszült, nyugtalan délután volt, alig várta már, hogy egyedül maradhasson.

– Sajnálom, hogy így alakultak a dolgok – mondta tompán Hoskins.

– Sok hangos szó esett, igen. Több, mint amennyit a gyerek el tud viselni. Nem gondolja, hogy a beszélgetéseket valahol másutt kellene lebonyolítani?

– Sajnálom – mondta megint Hoskins. – Elvettem a sulykot. Ez az ember megőrjít.

– Valójában nem volt olyan borzalmas, mint amilyenre számítottam. Azt hiszem, talán ő is Timmie javát akarja.

– Ez kétségtelen. No de hívatlanul ideállítani és meghatározni, hogy mit csináljunk...

– A fiúnak játszópajtásra van szüksége.

Hoskins elkeseredett pillantást vetett rá, mintha a vitát most előlről kellene kezdenie. De ezúttal uralkodott magán.

– Igen – hangzott a halk válasz. – És fog is kapni. Erről többet nem akarok önnel vitatkozni. De hol találunk egyet? Nem lesz olyan könnyű.

– Tehát nem gondolta komolyan, hogy a saját fiát hozza el?

Hoskins meglepettnek látszott. Lehet, hogy túl messzire kényszerítette. De másodszorra nem ő kérte, hogy jöjjön le ide.

– Komolyan?... Igen, igen, persze, hogy komolyan mondtam. Ha nem találunk mást. Azt hiszi félek, hogy a fiam megsérül Timmie társaságában? De a feleségemnek lesz néhány észrevétele. Veszélyesnek fogja ítélni. Odakint a legtöbb ember azt tartja, hogy Timmie egy vad majomgyerek. Egy bőszt teremtés, aki barlangokban élt és nyers húst evett.

– Mi volna, ha adnánk egy interjút vele a szubéterin? – javasolta Miss Fellowes. Maga is meglepődött azon, hogy azt javasolja, újabb riporterek tolatkodjanak be a fiú magánéletébe; de ha ez segít legyőzni a közvélemény Timmie-vel kapcsolatos előítéleteit, akkor megéri. – Most már beszél angolul, és ha megtudják, hogy képes...

– Nem hiszem, hogy okos volna ilyesmivel előállni, Miss Fellowes.

– Miért?

– Még nem tökéletes a kiejtése.

– Hogy érti ezt? – kérdezte felháborodva. – Figyelemreméltó szókincese van, tekintetbe véve, hogy honnan indult.

És mindennap tanul új szavakat.

Hoskins szemei fáradtságról árulkodtak.

– Ön az egyetlen, aki megérti, mit mond. Nekünk többieknek az, amiket mond, csak Neander-völgyi szavak. Gyakorlatilag értelmetlenek.

– Akkor nem hallgatja elég figyelmesen.

– Nem – lehelte Hoskins erőtlenül. – Talán nem.

Vállat vont, elfordította a tekintetét, mintha elmerülne a gondolataiban. Miss Fellowes felvette a könyvet, amit az imént olvasott, de nem nézett bele, csak remélte hogy Hoskins veszi a célzást. De Hoskins a helyén maradt.

– Csak az a nyomorult nőszemély ne keveredett volna bele – tört ki belőle hirtelen.

– Marianne Levien?

– Igen, az a robot.

– Biztosan nem az!

– Nem. Valójában nem – helyesbített Hoskins fáradt mosollyal. – Csak annak tűnik a szememben. Itt van nekünk ez a kisfiú a szomszéd szobában a távoli múltból erre jön ez a nő, aki mintha a jövőből került volna ide, és elkezdti keverni a bajt. Bárcsak sose találkoztam volna vele. Mannheim egymagában nem annyira veszélyes – csak egy szőrös agyú, szociális tudattal rendelkező fickó, tele mindenféle magasztos elképzeléssel, aki azért rohángál körbe a Földön, hogy a világot a saját ízlése szerint rendezze át. Alapjában véve egy nemes lelkű jóakaró. De Levien egy bárcás kurva, már elnézést a szóhasználatért, Miss Fellowes...

– De hiszen pontosan az.

– Igen, igen, valóban az, ugye? Miss Fellowes bólintott.

– Alig akarom elhinni, hogy egy ilyen kaliberű nőszemély számításba jött, amikor gondozónőt keresett Timmie mellé.

– Az egyik első jelentkező volt. Nagyon akarta az állást. Ki volt éhezve rá.

– Nem látszik... alkalmasnak.

– Félelmetes ajánlólevelei voltak. Pontosan a magatartása miatt esett ki. Nagyon meg volt lepődve, hogy nem őt választottam. Mindenesetre valahogy bekerült Mannheim sleppjébe. Lehet, hogy szándékosan, hogy megfizessen nekem, amiért nem alkalmaztam. A bosszú az ő műfaja. Felcukkolja magát, megtölti a fejét mindenféle hülye zsargonnal, mintha nem volna amúgy is éppen elég pszichoblabla... és visszajön, hogy lassan, de könyörtelenül kicsináljon...

Kezdte felemelni a hangját. Miss Fellowes határozottan azt mondta:

– Nem hiszem, hogy erről volna szó, amikor csak azt javasolta, hogy szerezzünk Timmie mellé egy játszótársat.

– De fog valami ilyesmit csinálni.

– Miből gondolja, hogy bosszúálló típus, amikor csak egyszerűen azt mondta...

– Mert bosszúálló típus! – csattant fel Hoskins jóval hangosabban, mint az imént. – Mert már

akkor ide akart jönni, amikor elkezdtek ezt a tervezetet, és mert nem sikerült neki bejutnia, most visszatért, hogy mindenféleképpen zaklasson. Nem ismer könyörületet. Mannheim egy balek hozzá képest. Könnyen manipulálható, ha az ember tudja, melyik gombot kell megnyomni. Ő mindig ugyanazokat a kijelentéseket és követeléseket fogalmazza meg, így már előre tudni lehet, mi lesz a következő lépése. De az a nő minden kedden helyszíni szemlét akar majd tartani, és ő adja majd Mannheim szájába a kifogásokat, és eredményt fog követelni. Változásokat. Olyasmiket, amik zavart okoznak nekünk. Pszichoterápiát fog követelni, meg fogszabályzót, meg plasztikai sebészt, hogy átszabja a fiú arcát helyes kis homo sapiensszé. És csak kever és kever és kever, egyik bajt a másik után, és Mannheim nyilvánosság-gépezetét felhasználva be fog sározni minket, vad, kegyetlen, örült tudósoknak fog nevezni, akik hidegvérrel kínoznak egy ártatlan gyermeket. – Elfordult, és Timmie hálószobájának becsukott ajtajára pillantott. Mogorván folytatta: – Mannheim tehetetlen egy ilyen nő mellett. Valószínűleg már vele is hált. Mostanra már birtokolja őt. És neki nincs semmi esélye vele szemben.

– Miket nem mond! – kerekedett el Miss Fellowes szeme.

– Melyikre gondol?

– Arra, hogy ők ketten – hogy fel fogja használni. Erre nincs bizonyítéka. Ez az egész ötlet képtelenség, Dr. Hoskins. Abszolút képtelenség.

– Valóban? – Hoskins haragja egy szempillantás alatt elszállt. Feléje fordult és megszegyenülten vigyorgott. – Igen, úgy vélem, az. Igaza van. Egyáltalán nem tudom, hogy Mannheim kivel hál, vagy Levien; és ha valakit, hát engem nem is érdekel. Csak nem akarom őket az utamban látni, és folytatni akarom a kutatást, Miss Fellowes. Ezt ön is tudja. És azt is tudja, hogy mindent elkövetek, hogy Timmie boldogan éljen itt. De most annyira fáradt vagyok... olyan istenverte fáradt...

Miss Fellowes odament hozzá és megszorította a kezét. Jéghideg volt. Egy ideig szorongatta, mintha így akarna életet és energiát pumpálni belé.

– Mikor volt utoljára szabadságon, Dr. Hoskins?

– Szabadságon? – kuncogott kísértetiesen. – Már nem is emlékszem rá, hogy mit jelent ez a szó?

– Lehet, hogy ez a baj.

– Nem tudok elmenni. Egyszerűen nem tudok. Csak egy pillanatra fordítsak hátat Miss Fellowes, és bármi megtörténhet itt. Egy tucat másik Adamovszkij próbálna meg mintát csenni a sztázisból. Új emberek jönnének, és különös új kísérleteket kezdenének, ki tudja miféleképpen és mekkora költséggel? Éppen elég gyanús alak ólálkodik körülöttünk, és én vagyok az egyetlen rendőr. Amíg be nem fejezzük ezt a projektet, addig nem is gondolhatok pihenésre.

– Egy weekendre sem? Pihenésre van szüksége.

– Tudom. Istenemre mondom, tudom! És köszönöm, hogy ennyit törődik velem, Miss Fellowes. Köszönet mindenért. Ebben az egész örültekházában ön a józan ész és a megbízhatóság egyik pillére.

– És megpróbál pihenni egy keveset?

– Igen, megpróbálok.

– Elkezdene most? – kérdezte. – Nemsokára hat óra. A felesége már várja otthon. Meg a kislánya.

– Igen – válaszolta Hoskins. – Jobb, ha eltűnök innen. És még egyszer: köszönök mindent, Miss Fellowes. Köszönöm. Köszönöm.

Éjszaka sírdogálásra ébredt, a hang Timmie szobája felől jött. Ilyesmit már nagyon régen hallott.

Gyorsan kikelt az ágyból, és odament hozzá. Már régen beléidegződött, hogy azonnal felriad, ha egy gyermek éjjel felsír.

– Timmie? – szólította.

Felkapcsolta az éjjeli lámpát. Timmie az ágyon ült, elkerekedett szemmel maga elé meredt, és valószínűtlenül magas hangon sírt. Látszólag észre sem vette őt, csak zokogott tovább.

– Timmie, én vagyok. Miss Fellowes. – Leült mellé, és kezével átölelte a vállát. – Jól van, Timmie. Minden rendben van.

A zokogás lassan abbamaradt.

Felpillantott rá, mintha még életében nem látta volna. Szemei üvegesen meredtek, és az ajkait furcsa módon hátrahúzta. A félhomályban a villámszerű anyajegy világítani látszott az arcán. De

nem azzal törődött, mert a gyermek sápadt volt, teljesen vértelen, és az anyajegy is emiatt látszott világosabbnak.

Még alszik, gondolta.

– Timmie?

Neander-völgyi módra csettegett valamit. Láthatóan nem hozzá szólt, csak úgy átbeszélte rajta, mintha valami jelenés lenne mögötte. Miss Fellowes magához vonta, lágyan ringatni kezdte, a nevét suttogta, és dudorászott neki. Timmie teste teljesen merev volt. Mintha valamiféle transzban volna. A csettegetést tovább folytatta, közben néhányszor állatias morgást hallatott, mint ittlétének első heteiben. Borzalmas volt hallani, amint visszatért belé Neander-völgyi énje.

– Jól van, jól van, Timmie... kicsi fiam... Miss Fellowes kicsi fia, minden rendben van, nem kell félni. Kérsz egy kis tejet, Timmie?

Érezte, hogy a merevség oldódik. Felébredt.

– Miss... Fellowes – dadogta akadozva.

– Tej? Kicsi meleg tej, Timmie?

– Tej, igen. Akar tej.

– Gyere – mondta neki, kiemelte az ágyból és a konyhába vitte. Úgy tűnt, nem tanácsos most magára hagyni. Letette a hűtő melletti székre, elővett egy üveg tejet, és betette a melegítőbe.

– Mi volt az? – kérdezte tőle, miközben ivott. – Egy álom? Egy rossz álom, Timmie?

Bólintott, és tovább itta a tejet. Miss Fellowes megvárta, amíg végez.

– Álom – mondta. Ezt a szót most tanulta. – Rossz. Rossz álom.

– Az álmok nem igaziak. – Vajon megértette ezt? – Nem kell félni az álmoktól, Timmie.

– Rossz... álom:..

Az arca komoly volt. Reszketni látszott, pedig a babaközben meleg volt, mint mindig.

– Gyere, visszamegyünk az ágyba – hívta, és megint felvette. Befektette az ágyba. – Mit álmodtál, Timmie? Meg tudod mondani, mi volt az?

Megint csettegni kezdett, hosszan, csak kétszer szakította meg egy-egy halk morranással.

Vajon csak a régi módon reagál az éjszakai stresszre? Vagy egyszerűen nincs meg a megfelelő angol szókinccse, amivel leírhatja az álmot? Akkor azt mondta:

– Oda-kint.

Olyan rossz volt a kiejtése, hogy nem lehetett biztos benne, mit mond a fiú.

– Odakint? Ezt mondtad?

– Oda-kint – ismételte megint. Igen, most már biztos.

– A buborékon kívül? – Miss Fellowes a fal felé mutatott. – Odakint?

Timmie bólintott.

– Oda-kint.

– Azt álmodtad, hogy odakint vagy? Azonnal rábólintott.

– Igen.

– És mit láttál odakint?

Csettegni kezdett.

– Nem értelek.

A csettegetés még intenzívebbé vált.

– Nem, Timmie. Ez így nem jó. Az én szavaimmal kell beszélned. A tiédet nem értem. Amikor azt álmodtad, hogy odakint vagy, mit láttál?

– Semmit – válaszolta. – Üres.

Üres, persze. Nem csoda. Fogalma sincs arról, hogy mi van odakint. A babaköz egyetlen ablakán át csak egy kevés fűvet lát, meg kerítést. Ezeknek nincs jelentőségük.

– Nagy... üres – mondta.

– Semmit nem láttál odakint? Csettegetések.

Lehet, hogy álmában visszatért a kőkorbba a Neander-völgyi tájra, ahol a szél sodorja a havat, és ahol hosszú szőrű állatok vonulnak, meg állatbőrökbe burkolózott emberek. De nem volt angol szava arra, hogy megnevezze őket, ezért a saját hangjait használta.

– Odakint – mondta újból. – Nagy... üres.

– Ijesztő? – segített neki Miss Fellowes.
– Üres – mondta a fiú. – Timmie egyedül.

Hát igen, gondolta. Timmie egyedül: Te szegény, szegény gyermek.

Megint lefektette és betakarta, mert lerúgta magáról a takarót. Nekiadta az egyik kedvenc játékát egy formátlan, zöld, lötyögős lábú műanyag állatot, ami akár dinoszaurusz is lehetett. Dr. McIntyre elszörnyedt, amikor meglátta, és azonnal tartott neki egy paleoantropológiai leckét arról, hogy mekkora tévedés azt hinni, hogy a dinoszauruszok, meg a történelem előtti emberek kortársak voltak. A közvélemény rosszul tudja, mert a mezozoikum valójában sok millió évvel korábban befejeződött, hogy az első emberszerű főemlősök megjelentek a Földön. Igen, mondta akkor Miss Fellowes, én ezt tudom. De Timmie nem, és nagyon szereti ezt a dinoszauruszt. Most is azt szorongatja. Miss Fellowes ott állt az ágya mellett, amíg újból el nem aludt.

– És álmodj szépeket – mondta halkán. – Ne hatalmas, üres helyekkel, ahol Timmie egyedül van.

Visszament a saját ágyába. Az öltözőszekrényen álló órára pillantva megállapította, hogy már háromnegyed öt van. Nemsokára hajnalodik; már úgysem fog elaludni. Sokkal valószínűbb, hogy ébren fog feküdni és feszülten figyel a szomszéd szobából kiszűrődő hangokra.

De nem lett igaza. Nagyon gyorsan elaludt, és ezúttal ő volt az, aki álmodott.

Az ágyában feküdt, de nem itt a babaházban, hanem a város túlsó végén lévő lakásában, amit hónapok óta nem látott már. Valaki kopogtatott az ajtón: türelmetlenül, sürgetően, idegesen. Felkelt, felkapta a hálóköntösét, és aktiválta a védőernyőt. A hallban egy férfi állt: egy fiatalos férfi, vörös, göndör hajjal és kis szakállal.

Bruce Mannheim.

– Edith? – kérdezte. – Edith, látnom kellett magát.

A keze remegett, amikor kikapcsolta a védőernyőt. A férfi ott állt előtte a félhomályban, és sokkal magasabbnak, szélesebb vállúnak tűnt, mint ahogyan emlékezett rá.

– Edith – rebegte. – Ó, Edith, egy örökkévalóságnak tűnt...

Ekkorra már a karjaiban volt. Ott a hallban, mit sem törődve a szomszédokkal, akik belestek az ajtón. Mannheim magához ölelte, ahogyan ő ölelte az imént magához Timmie-t. A karjába kapta és bevitte a lakásba, közben mindvégig a nevét suttogetta.

– Bruce – sóhajtott. Akkor vette észre, hogy hangosan ejtette ki a nevet. Hirtelen felült, és mindkét kezét rémülten a szájára tapasztotta. Az arca kipirult zavarában. Emlékezetében felidézte az álm részleteit. Megdöbbenett és megrémítette az álm közönséges, iskoláslány-erotikája. Nem is emlékezett rá, mikor volt utoljára ilyen álma.

És annyi ember közül pont Bruce Mannheim a romantikus hős!

Nevetni kezdett.

Dr. Hoskins megrémülne, ha megtudná. Az ő szolid, megbízható Miss Fellowes-a... intim kapcsolatba került az ellenséggel – még ha álmában is!

Milyen nevetséges, milyen ostoba...

Milyen patetikus, mondta magában hirtelen.

Az álm még kísértette. Néhány részletét már nem tudta felidézni, mások olyan elevennek tündek, mintha még mindig aludna. A férfi heves ölelése, forró, szenvedélyes suttogetása. Edith. Ó, Edith, egy örökkévalóságnak tűnt...

Egy hajadon gyerekes fantáziálása. Miss Fellowes remegni kezdett, és erővel kellett legyűrnie a könnyeit. Az álm már egyáltalán nem tűnt olyan viccesnek. Úgy érezte, meggyalázták.

Beletapostak a lelkivilágába, megszállták nett, zárt kis világát. Mi inspirálhatta ezt az álmat? És miért? Az ilyen epekedő gondolatokat már régen kiűzte az agyából, vagy legalábbis ki akarta űzni. Olyan életet élt, ahol nem volt szüksége az ilyen vágyódásokra. Ezek egy hajadon, egy süldőlány életéhez tanoznak. De nem az övéhez, hisz ő házas is volt, ha csak pár hónapig is. De az a fejezet le van zárva.

Évekig, évtizedekig teljesen egyedül élt egy szigeten. Csak a munkájának a gyerekeknek élt. És most meg ez...

Csak egy álm volt, gondolta. És az álmok nem valódiak. Nem is olyan régen még Timmie-nek

mondta ugyanazt.

Csak egy álom. Csak. Az alvó szellem képes bármilyen gondolatot felszabadítani. Olykor furcsa dolgokat sodor magával, amik ott lebegnek a tudattalan felszínén. Az egész nem jelent semmit, csak annyit hogy Bruce Mannheim ma itt járt, és valamilyen benyomást tett rá, amit a képzelete átrendezett egy meglepő és valószínűtlen történeté. De Mannheim legalább tíz évvel fiatalabb nála. És bár kellemes külsejű, nem találta különösen vonzónak, még álmában sem. Csak egy férfi, akivel tegnap találkozott először. Olykor persze vonzódást érzett a férfiak iránt. Úgy érezte, hogy Hoskins iránt is vonzódik – reménytelenül és hiábavalóan, ahogy egy boldog házasságban él ő férfihoz lehet, aki ráadásul még a munkaadója is. De a Hoskins iránti érzelmeiben volt némi valóságosság. Ebben pedig semmi. Csak egy álom, mondta magában, csak egy álom, csak egy álom.

Nincs mit tenni, az lesz a legjobb, ha tovább alszik. Mire kivilágosodik, biztosan elfelejti majd az egészet.

Miss Fellowes megint behunyta a szemét. Egy idő után elaludt. Az álom emléke mindazonáltal még kísértette, amikor nem sokkal hat után felébredt, mert Timmie kopogott az ajtaján, odaszaladt hozzá és szenvedélyesen átölelte.

Ez az egész akkor is abszurdum.

Miután megbeszélték, hogy Timmie-nek játszópajtásra van szüksége, Miss Fellowes azt hitte Dr. Hoskins azon nyomban kerít egyet, hogy lecsitítsa azokat a politikai erőket, akik Bruce Mannheim és Marianne Levien mögött álltak. De legnagyobb ámulatára hetek teltek el úgy, hogy nem történt semmi. Nyilván Hoskins nem egykönnyen talál olyan szülőket, akik hajlandók a sztázisba engedni a gyermeküket, ahogyan ezt el ő re meg is jósolta.

Valójában magát Hoskinst sem nagyon látta ez alatt az idő alatt. Bizonyára a Sztázistechnológia Ltd. többi ügyei foglalták el annyira, hogy csak futtában tudott néhány pillantást vetni rájuk. A cég működtetése nyilvánvalóan neki és néhány társának a teljes munkaidejét leköti. Miss Fellowes másoktól ellesett szófoszlányokból megtudta, hogy amióta csak ez, a tudomány történetében minden biztonnal a legnagyobb kísérletsorozat elindult Hoskinsnak nap mint nap meg kell küzdenie egy sereg tehetséges, de erőszakos primadonnával, akik Nobel-díjra éhesen ostromolják a Sztázist.

De ennek így kell lennie. Hoskinsnak is megvan a maga problémája és neki is.

Timmie növekvő magányossága mindkettejüket bántotta. Miss Fellowes minden tőle telhetőt elkövetett, gondozta és tanítgatta, még az anyját is megpróbálta helyettesíteni, de mindehhez egymaga kevés volt. A fiú megint álmodott, és újra meg újra ugyanazt az álmot látta. Nem mindennap, de elég gyakran ahhoz, hogy Miss Fellowes megállapítsa, milyen gyakorisággal kísérti a gyermeket az a kinti tágas hely, ahová soha nem léphet ki. Timmie olykor egyedül volt odakint, máskor homályos ködfigurák voltak vele. Mivel angoltudása még mindig csak felületes volt, Miss Fellowes nem tudta megállapítani, hogy az álmában látott táj a kőkorszaki ismert világot reprezentálta, vagy Timmie-nek a kinti világról alkotott elképzelését. Akárhogy is, ijesztő hely lehetett számára, mert gyakran sírva riadt fel. Nem kellett pszichiáternek lenni ahhoz, hogy megállapítsa, ezek az álmok Timmie elszigeteltségének és növekvő szomorúságának erőteljes szimptomái.

A nap folyamán több esetben voltak bánatos periódusai, amikor visszavonultan szomorkodott, vagy csendes órákat töltött a babaház egyetlen ablakánál, és leste a semminél alig több kilátást. Talán álmainak ürességét látta, talán nosztalgikusan felidézte magában most már igen távoli gyermekkorának fagyos fennsíkjait, de az is lehet, hogy csupán arra volt kíváncsi, hogy mi lehet a börtönét jelentő falakon túl. Miss Fellowes dühösen tette fel magában a kérdést: miért nem hoznak neki végre egy társat? Miért?

Miss Fellowes kíváncsi volt, mi lenne, ha felvonná a kapcsolatot Mr. Mannheimmal, és elmondaná neki, hogy semmi nem történt. De ez már valószínűsítésnek minősülne. Még Timmie érdekében sem képes megtenni ezt a lépést. Haragja viszont nőttön nőtt.

A pszichológusok mostanra befejezték Timmie vizsgálatát, szinte elemeire szedték szét szegény gyereket, és ez úgy tűnik nem volt része a kutatóprogramnak. Így aztán a látogatásaik megritkultak; már csak egyikük járt ide hetente egyszer, készített néhány fényképet, feltett néhány rutinkérdést, és

megmérte Timmie súlyát, de ez volt minden. Az injekciók elfogytak, a kanalas orvosságok úgyszintén; már a speciális étrend sem volt annyira fontos, Timmie csontozatának és ízületeinek felépítése pedig már egyáltalán nem érdekelt senkit.

Ennyit a jóról. De ha a pszichológusok érdeklődése csökkent, a fiziológusoké csak most ébredt fel. Miss Fellowes az új társaságot legalább olyan kellemetlennek tartotta, mint az előzőt. Timmie-nek most akadályokat kellett leküzdenie, hogy élelemhez, vízhez jusson. Mindenféle testeket kellett felemelnie, karokat húzogatnia, zsinórokat rángatnia. Az enyhe áramütések pedig félelmet sírászt váltottak ki belőle – legjobb esetben soha nem hallott módon vicsorgott és morgott. Miss Fellowest mindez növekvő undorral töltötte el.

Mindenesetre Hoskinsnak nem akart panaszkodni miatta.

Egyáltalán nem akart Hoskinshoz fordulni. Hoskins, ki tudja milyen okból megtartotta a távolságot, és Miss Fellowes azt gondolta, ha újabb követelésekkel lépne elő és a legkisebb ellenállásba is ütközne, türelmét veszítve végérvényesen elrontaná a kapcsolatukat. Ezt a lépést pedig semmiképpen nem akarta felvállalni. Timmie érdekében neki maradnia kell.

Vajon miért hanyagolja Hoskins a Timmie-projektet ennyire? Miért ez a közöny? Így akarja elszigetelni magát Bruce Mannheim követeléseitől? Ez elég nagy butaság, gondolta. Távolmaradásának egyetlen áldozata van, és ez Timmie. Ostoba, ostoba, ostoba.

Minden tőle telhetőt megtett, hogy a tudósokat távol tartsa Timmie-től. Teljesen azonban nem tudta eltiltani őket. Végül is ez egy tudományos kísérlet. Így aztán a tesztek, a próbák és az elektromos áramütések folytatódtak.

És csapatostul jöttek az antropológusok, akik ki akarták faggatni Timmie-t a paleolitikumbeli életmód minden részletéről. De Timmie még ilyen körülmények között is nagyon jól boldogult az angol nyelvvel – a saját angol nyelvével. Mindent megkérdezhettek t ő le, amit csak akartak; de csak arra kaptak választ, amire Timmie tudott mit válaszolni; a kőkorszaki életmódra vonatkozó egyetlen információt sem tartott vissza.

Ahogy Timmie átmeneti itt-tartózkodásának hetei hónapokká bővültek, Timmie beszéde egyre folyamatosabbá és precízebbé vált. Enyhén érthetetlen beszédmodora megmaradt, de ezt Miss Fellowes inkább kedves akcentusnak ítélte, mint zavaró körülménynek. Viszont a gyermek nyelvértése gyakorlatilag megegyezett egy vele egykorú modern gyermekével. Zaklatottabb idegállapotában még néha visszatértek csettegetései és primitív morgásai, de az ilyen alkalmak egyre ritkábban fordultak elő. Úgy tűnt, kezdi elfelejteni huszonegyedik századi tartózkodásának első heteit – kivéve álmainak privát világát, amibe még Miss Fellowes sem tudott behatolni. Ki tudja, milyen hatalmas, cammogó mamutok és masztodonok népesítették be azokat a történelem előtti tájakat, amelyeken a Neander-völgyi gyermek képzelete kalandozott?

Ám Miss Fellowes legnagyobb meglepetésére még mindig ő volt az egyetlen, aki meglehetősen biztonsággal meg tudta érteni Timmie beszédjét. A többiek, akik a sztázison belül rendszeresen megfordultak – az asszisztensei Mortenson, Elliott, Stratford és Dr. McIntyre meg Dr. Jacobs –, csupán néhány kifejezést voltak képesek felismerni, de azokból Timmie mondanivalójának lényegét már nem tudták összeállítani. Miss Fellowes ezt igen különösnek találta. Eleinte valóban nehéz volt megérteni a fiút, de azok az idők már elmúltak, most már egészen folyékonyan beszélt. Neki legalábbis úgy tűnt. De lassan be kellett ismernie, hogy az éjjel-nappali együttlét az oka annak, hogy ő mindenkinél jobban érti a gyermek beszédét. A füle már automatikusan áthidalja azokat a különbségeket, amik a helyes kiejtéstől eltérő jelleget adnak Timmie intonációjának. Ami a beszédét illeti, Timmie valóban különbözött a modern gyerekektől. Szinte mindent megértett, amit mondtak neki, és jobbra összetett mondatokban válaszolt, már amennyire értelmi képessége ezt megengedte – de a nyelve, az ajka, a gégefője és a kis nyelvcsontja egyszerűen nem volt alkalmas arra, hogy velük az angol nyelv kiejtésbeli finomságait megfelelően visszaadja emiatt tűnt beszéde durvának, torznak.

Idegenek előtt mindig a védelmébe vette őt: – Hallották már valaha, hogyan ejti egy francia a "th" hangot? Vagy hallottak egy angolt franciául beszélni? És az oroszban is vannak olyan betűk, amiknek a kiejtésébe beletörne a nyelvünk. A különféle nyelvcsoporthoz tartozó emberek hangképző szervei születésüktől fogva más kiejtéshez szoktak, és legtöbbjük ezen nem is tud

változtatni. Emiatt létezik annyi akcentus. Timmie-nek egyszerűen Neander-völgyi akcentusa van. De ez idővel el fog halványulni.

És amíg ez bekövetkezik, ismerte fel Miss Fellowes ő lesz az egyetlen hiteles tolmácsa. Nem csupán a gondozója, de történelem előtti világának és álmainak egyetlen hiteles tolmácsolója. Az ő közreműködése nélkül nem tudnának feltenni neki kérdéseket, és a kapott válaszokat sem volnának képesek megérteni. Az ő segítségével a kísérletsorozat nem bontakozhat ki teljes tudományos valójában. Ezért aztán Miss Fellowes nélkülözhetetlenné vált, mégpedig oly módon, ahogyan ő sem feltételezte volna soha. Egy, az emberiség természetét kutató kísérletsorozat nélkülözhetetlen láncszemévé vált.

Sajnos a Timmie-t faggató tudósokat nem mindig elégítette ki a gyermek felelete. Nem mintha Timmie nem akart volna válaszolni. Csak hát mindössze három évet töltött el a Neander-völgyi világban – mégpedig életének négy évéből az első hármat. Nem sok hasonló korú gyermek képes szakszerűen beszámolni a világról, amit még szinte meg sem ismert.

Mindössze annyit tehetett, hogy a kérdésekre az antropológusok által sugallt válaszokból kiválasztotta a számára legvalószínűbbet, mindezt persze Miss Fellowes nem kis segítségével.

– Kérdezze meg, hányan éltek a törzsében?

– Nem hiszem, hogy volna szava a törzsre.

– Akkor hányan voltak abban a csoportban, amelyikben élt?

Megkérdezte. És elkezdte neki magyarázni, hogy hogyan kell számolni. Timmie zavarba jött.

– Sokan – mondta.

A "sokan" Timmie szótárában bármennyi lehet, ami háromnál több. Azon túl valószínűleg minden mennyiség egyforma a számára.

– Mennyire sokan? – kérdezte. Egyik kezét felemelve az ujjával végigfutott az ujjain. – Ilyen sokan?

– Többen.

– Mennyivel többen?

Timmie láthatóan törte a fejét. Egy percre behunyta a szemét, mintha gondolatban egy másik világban kalandozna, azután feltartotta a kezét, és néhányszor beletenyeredt vele a levegőbe.

– A számokat jelzi Miss Fellowes?

– Azt hiszem. Minden mozdulata ötöt jelenthet.

– Háromszor legyintett mind a két kezével. Szóval harmincan lehettek?

– Vagy negyvenen.

– Kérdezze meg még egyszer.

– Timmie, mondd még egyszer: hányan éltek a csoportban?

– Csoport, Miss Fellowes?

– Az emberek, akik együtt éltek. A barátok, rokonok. Hányan voltak?

– Barátok. Rokonok. – ízlelgette a fogalmakat. Valószínűleg ismeretlenek, homályosak voltak a számára.

Azután a kezére bámult, és a maga darabos mozdulataival a levegőbe csapott vele néhányszor, ami lehet számolás, de egészen más is. Képtelenség volt megállapítani, hányszor csinálta: nyolcszor, talán tízszer?

– Láta? – kérdezte Miss Fellowes. – Nyolcvan, kilencven, esetleg száz ember. Ha egyáltalán most a kérdésre válaszolt.

– Korábban jóval kevesebbet mutatott.

– Tudom. Most viszont ennyit.

– Ez lehetetlen. Egy primitív törzsben nem élhettek harmincnál többen! Legfeljebb harmincan.

Miss Fellowes vállat vont. Ha mindenáron a feltételezéseik bizonyosságát akarják, az az ő dolguk.

– Akkor legyen harminc. Egy hároméves gyerektől várja, hogy népszámlálást tartson a törzsében? Csak sejti, hogy miről van szó, és már az is valami hogy szeretne válaszolni a kérdésre. De nem tud. Miből gondolják, hogy tud számolni? Hogy ismeri a szám fogalmát?

– De megérti, nem?

– Amennyire egy ötéves gyerek képes rá. Kérdezze meg bármelyik ötévest, hogy hányan laknak az utcájukban. Kíváncsi vagyok, mit mond.

– Hát...

A többi kérdésre is hasonlóan bizonytalan válaszokat kaptak. Törzsi struktúra? Miss Fellowes többszöri szófacsarás után annyit tudott kihámozni Timmie szavaiból, hogy a törzs élén volt a "nagy ember", aki minden bizonnyal a törzs főnöke lehetett. Ez azonban nem jelentett újdonságot. A primitív törzseknek a történelmi időkben is voltak főnökei; nyilvánvaló tehát, hogy a Neander-völgyi törzseknek éppúgy. Megkérdezte, mi volt a nagy ember neve, de Timmie csak csettegetésekkel válaszolt. Akármilyen is volt a törzsfő neve, Timmie képtelen volt lefordítani azt angolra, de még a megfelelő fonémával sem tudta helyettesíteni: csakis a Neander-völgyi hangokra szorítkozhatott.

Volt a törzsfőnöknek felesége? – szerették volna tudni a kutatók. Hogyan választották a törzsfőt? Timmie nem értette a kérdést. Milyen vallásos hiedelmek voltak, és hogyan gyakorolták a vallást? Miss Fellowes némi nyelvi praktikával meg tudta értetni Timmie-vel, hogy a tudósok mire kíváncsiak, s így kapott a fiútól némi leírást arról, hogy létezett valamilyen kőből rakott szent helyük, amit nem volt szabad megközelíteni, meg valamiféle kultuszuk, amit a papnők gyakoroltattak velük. Miss Fellowes biztos volt abban, hogy papnőről van szó, és nem papról, mert a fiú órá mutatott, amikor róluk beszélt: mindössze afelől volt bizonytalan, hogy a fiú megértette-e, mit akar megtudni tőle?

– Bárcsak egy kicsivel idősebb gyereket hoztak volna át! – sóhajtozták az antropológusok. – Vagy inkább egy felnőtt Neander-völgyit, az isten szerelmére! Bárcsak! Bárcsak! Teljességgel örjítő, hogy egy tudatlan kisgyerek az egyetlen információforrásunk.

– Bizony nagy kár! – helyeselt Miss Fellowes minden részvét nélkül. – Ez a tudatlan kis Neander-völgyi viszont eggyel több annál, mint amennyit világéletükben alkalmuk volt kifaggatni. Szerintem a legmerészebb álmaikban sem remélték, hogy egyszer valaha is lesz lehetőségük ilyesmire.

– Akkor is! Bárcsak! Bárcsak!

– Bárcsak, igen – bólogatott Miss Fellowes és közölte velük, hogy az aznapra kiszabott idejük lejárt.

Azután Hoskins jelent meg a babaházban anélkül, hogy előre jelezte volna az érkezését.

– Miss Fellowes, beszélhetnék önnel?

Megint félénk hangnemben beszélt, mint mindig, amikor rendkívüli zavarban van. Valószínűleg most is, gondolta Miss Fellowes.

Az egyenruháját simogatva nyugodtan lépett ki a sztázisból. Akkor zavartan megállt. Hoskins nem volt egyedül. Egy középmagas, karcsú, sápadt nő volt vele. Szó e haja csak jobban kihangsúlyozta törékenységét. Valószínűtlenül világoskék szemei idegesen pillantottak Miss Fellowes válla fölött a sztázis belsejébe, mintha arra számítana, hogy egy vad gorilla fog kiugrani Timmie szobájából.

– Miss Fellowes, ő a feleségem, Annette – mutatta be Hoskins. – Drágám, nyugodtan beléphetsz teljesen biztonságos. Amikor átlépsz az erőtéren, enyhe kellemetlenséget érzel, de ennyi az egész. Szeretném, ha megismerkednél Miss Fellowes-szal, ő az, aki gondját viseli a gyermeknek, amióta megérkezett.

(Tehát ez a felesége? Egyáltalán nem olyan, amilyennek Miss Fellowes elképzelte; de aztán rájött, hogy valójában sosem próbálta magában elképzelni Hoskins feleségét. Mindenesetre kissé erősebbnek, kevésbé mozgékonyak képzelte volna, aki jobban palástolja a zavarát. És ugyan miért? Egy ilyen erős akaratú férfi, mint Hoskins, bizonyára jobban kedveli a gyenge teremtéseket. Nos ha így van, ám legyen. Másrészt Miss Fellowes Hoskins feleségét fiatalnak, karcsúnak és elbűvölőnek képzelte volna, mint amilyen egy sikeres üzletember második felesége szokott lenni. De Annette Hoskins egyik kategóriába sem tartozott. Ami azt illeti jóval fiatalabb volt Hoskinsnál; még Miss Fellowes-nál is. De nem igazán fiatal: legfeljebb negyvenéves. Vagy ahhoz közeli.) Miss Fellowes megpróbálta tárgyilagosan üdvözölni.

– Jó napot, Mrs. Hoskins. Örülök, hogy megismerhetem.

– Annette.

– Kérem?

– Szólítson Annette-nek, Miss Fellowes. Mindenki így szólít. Az ön neve...

Hoskins gyorsan közbevágott.

– Timmie mit csinál, Miss Fellowes? Szunyókál? Szeretném ha a feleségem találkozhatna vele.

– Á szobájában van – mondta Miss Fellowes. – Olvas.

Annette Hoskins rövid, éles hangú, majdnem gúnyos kacajt hallatott.

– Tud olvasni?

– Egyszerű képeskönyveket igen, Mrs. Hoskins. Rövid képaláírásokat. Az igazi olvasásra még nincs felkészülve. De a könyveket nagyon szereti. Most éppen a messzi északi életről szóló könyvet nézeget. Eszkimókról, rozmár-vadászatról, iglukról meg ilyesmikről. Naponta legalább egyszer elolvassa.

(Az olvasás nem a megfelelő leírása annak, amit Timmie művel, ezt Miss Fellowes is tudta. Tulajdonképpen füllentett. Timmie egyáltalán nem olvas. Valójában csak a képeket nézegeti, az alattuk található betűknek csupán dekoratív értéke van számára. Azok egyáltalán nem érdekelték, legalábbis mostanáig. Lehet, hogy sohasem fogják érdekelni. De nézegette a könyveket, és nyilván értette is a tartalmukat. És ez az igazi olvasáshoz legközelebb álló dolog. De a mostani beszélgetés kimenetele érdekében tanácsosabb volt úgy fogalmazni Hoskins felesége előtt, hogy Timmie tényleg tud olvasni, jóllehet maga Hoskins is tisztában volt az igazsággal.)

Hoskins színpadiasan emelkedett hangon mondta:

– Hát nem érdekes, Miss Fellowes? Emlékszik még, milyen volt azon az éjszakán, amikor megérkezett? Egy vad, üvöltöző, mocskos kis történelem előtti teremtés volt.

(Mintha azt valaha is el tudnám felejteni, gondolta Miss Fellowes.)

– Most pedig ott ül, és nyugodtan olvassa a könyvet eszkimókról, igluról tanul – Hoskinsról szinte atyai büszkeség sugárzott. – Milyen csodálatos mindez! Milyen egyszerű, nem? Milyen hatalmas fejlődésen ment át ez a gyermek az ön kezei alatt.

Miss Fellowes gyanakvó pillantást vetett Hoskinsra. Volt valami különös és valószínűtlen ebben a hirtelen támadt retorikus hangnemben. Mi a célja ezzel? Tisztában van vele, hogy Timmie nem tud olvasni. Minek hozta ide a feleségét, és minek ez a valószínűtlenül hangzó ömlengés Timmie fejlődéséről?

Akkor megértette.

Hoskins sokkal normálisabb hangon azt mondta:

– Elnézést kell kérnem, hogy ilyen kései időben alkalmatlankodom, Miss Fellowes. De mint azt bizonyára tudja, egész nap el voltam foglalva más természetű ügyekkel. Jobbára barátunk, Bruce Mannheim adott munkát.

– El tudom képzelni.

– Azóta hogy itt járt, minden héten hív. Hol ezt kérdez, hol azt, úgy érdeklődik Timmie után, mintha az a saját fia lenne, én pedig valamilyen iskolamester, akinek a gondjára bízta a gyereket. Valami dickensi iskolát képzelhet el magának, azt hiszem.

– És megkérdezte, hogy hozott-e már társat Timmie mellé? – ragadta meg az alkalmat Miss Fellowes.

– Különösen ez érdekli.

– És hol tart ezügyben, Dr. Hoskins? – Hoskins összerezett.

– Hát, elég nehéz időszak volt ez. Legalább egy tucat gyermeket néztünk meg, talán többet is. Természetesen a szüleikkel is elbeszélgettünk.

Ez újdonság volt Miss Fellowes számára.

– És?

– Végül is kettőt találtunk, amelyik alkalmas lett volna, de a szülei olyan extra feltételeket követeltek, amiket nem áll módunkban teljesíteni. És volt egy, amelyiket már fel is készítettünk egy próbálátogatásra, de akkor megjelentek a szülei egy ügyvéd társaságában, aki óvadék letételét követelte, meg olyan garanciákat és mindenféle egyebet, amit a mi ügyvédek ostobaságnak tartottak. A többi gyermek esetében a felelősség kérdése fel sem merült, mert a szüleiket csak egyetlen dolog érdekelte: hogy mennyit fizetünk nekik.

A gyerekeik pedig sokkal fegyelmezetlenebbek és vadabbak voltak, mint Timmie és több kárt okoztak volna, mint amennyi hasznot hajtanak. Természetesen, velük nem foglalkoztunk érdemben.

– Tehát azt akarja mondani, hogy senkit sem talált. Hoskins megnedvesítette az ajkát.

– Végül elhatároztuk, hogy házon belül oldjuk meg a problémát, vagyis egyik munkatársunk gyermekét vetjük be. Ez a belső munkatárs itt áll ön előtt.

– A maga fiát? – kérdezte Miss Fellowes.

– Bizonyára emlékszik, hogy amikor Mannheim és Levien itt jártak, dühömben vagy mindegy miért, azt mondtam, hogy ha arra van szükség, a saját fiámat hozom ide? Nos, ennek most elérkezett az ideje. Én álom a szavam, Miss Fellowes. Semmi olyasmit nem kérek a munkatársaimtól, amit én magam nem tennék meg. Elhatároztam, hogy Jerry fiamat idehozom Timmie mellé játszótársnak. De természetesen nem dönthetek egyedül.

– Ezért elhozta a feleségét, hogy meggyőződjön róla, Jerry nem kerül veszélybe – bólogatott Miss Fellowes.

Hoskins hálásan pillantott rá.

– Pontosan erről van szó, Miss Fellowes.

Miss Fellowes Hoskins feleségére pillantott. Az asszony beharapta az ajkát, és megint az ajtóra meredt, ami mögött a félelmetes Neander-völgyi gyermeket sejtette.

Biztosan azt hiszi, hogy Timmie egy majom, gondolta. Egy gorilla. Egy csimpánz. Aki azonnal ráveti magát Jerryre, és kitépi kezét-lábát. Jeges hangon így szólt:

– Nos, akkor kihozhatom és megmutathatom?

Mrs. Hoskins láthatóan feszültté vált.

– Igen, Miss Fellowes, azt hiszem, hozhatja. A nőrsz bólintott.

– Timmie? – szólította. – Timmie, kijönnél egy percre? Látogatóink vannak.

Timmie félénken kilesett az ajtó résén.

– Jól van, Timmie. Dr. Hoskins van itt, és a felesége. Gyere szépen.

A fiú előrelépett. Egészen szalonképes, gondolta Miss Fellowes, és magában hálát adott a gyermeknek. A kék overallját viselte, amelyiken zöld karikák virítottak, ez a másik kedvenc ruhája. A haja, amit Miss Fellowes alig egy órája fésült meg alaposan, még viszonylag rendezett és fésült volt. A képeskönyvet, amit nézegetett, ott lóbálta bal kezében.

Várakozóan nézett fel a látogatóra. Szemei tágra nyíltak. Timmie még ennyi idő után is könnyedén felismerte Hoskinst, de nem volt benne biztos, mihez kezdjen Hoskins feleségével. Kétség kívül volt valami a testbeszédében, valami feszesség és bizalmatlanság, ami óvatosságra intette a fiút. Talán primitív reflexek - mondhatnánk ösztönök - törtek elő belőle?

Hosszú, kínos szünet következett.

Aztán Timmie elmosolyodott.

Ez egy meleg, csodálatos mosoly volt, Timmie különleges, fültől-fülig mosolya. Miss Fellowes imádta őt ezért. Legszívesebben felkapta és megölelte volna. Milyen huncutnak tűnt, amikor így mosolygott! Mily édes, mily bizakodó és gyermeki. Igen. Egy kisfiú, aki kijön a szobájából, hogy köszöntse a társaságot. Hogyan is tudna Annette Hoskins ellenállni annak a mosolynak?

– Oh – szólt a nő, úgy, mint aki éppen bogarat talált a levesében. – Nem képzeltem, hogy ennyire... furcsa.

Miss Fellowes mogorván ránézett.

– Tudja, ez leginkább az arca miatt van – szólt Hoskins. – Nyaktól lefelé épp úgy néz ki, mint egy nagyoz izmos fiúcska. Többé-kevésbé.

– De az arca, Gerald, az a hatalmas száj... az az óriási orr... a szemöldökök, amik úgy kidudorodnak... az álla... annyira csúnya, Gerald. Annyira furcsa.

– Többségében érti, amit mond – figyelmeztette Miss Fellowes halk, fagyos hangon.

Mrs. Hoskins bólintott. De nem volt biztos benne, hogy fékezni tudja magát:

– Annyira máshogy néz ki személyesen, mint a televízióban. Ott nézve sokkal emberibbnek tűnik.

– Ó ember, Mrs. Hoskins – mondta kurtán Miss Fellowes. Már belefáradt, hogy ezt mondja az embereknek. – Egyszerűen csak az emberi faj egy másik ágából való, ez minden. Amelyik

történetesen már kihalt.

Hoskins, mintha érezte volna az alig elfolytott dühöt Miss Fellowes hangjában, odafordult a feleségéhez és némi sürgetéssel mondta:

– Miért nem beszélsz Timmie-vel, drágám? Ismerd meg egy kicsit! Végül is ezért jöttél ma el.

– Igen, igen.

Úgy nézett ki, mint aki összeszedte a bátorságát.

– Timmie? – szólt az asszony vékony, merev hangon. – Helló, Timmie. Mrs. Hoskins vagyok.

– Helló – mondta Timmie.

Kezét kinyújtotta a nő felé. Miss Fellowes tanította meg arra, hogy mit csináljon ilyenkor.

Annette Hoskins gyorsan a férjére pillantott. Ő felpillantott a mennyezetre és bólintott.

A nő bizonytalanul kinyújtotta a karját és megfogta Timmie kezét olyan feszesen, mintha egy betanított cirkuszi csimpánzzal rázna kezét. Gyorsan, lélektelenül megrázta, majd sietve elengedte a fiú kezét.

– Helló, Mrs. Hoskins, Örülök, hogy megismerhetem – szólt Timmie.

– Mit mondott? – kérdezte Annette Hoskins – Nekem mondott valamit?

– Azt mondta, helló – mondta Miss Fellowes – Azt mondta, örül, hogy megismerheti önt.

– Beszél? Angolul?

– Igen, beszél. A könnyebb könyveket megérti. Késsel-villával eszik. Egyedül öltözik és vetkőzik. Nem meglepő hogy mindezeket meg tudja csinálni. Ő egy normális kisfiú, Mrs. Hoskins, valamivel több mint öt éves. Talán öt és fél.

– Honnan tudja?

– Csak találgatni tudunk – válaszolt Miss Fellowes. – Nem volt a zsebében a születési bizonyítványa, amikor idejött.

Mrs. Hoskins ismét a férjére nézett.

– Gerald, én nem vagyok biztos benne. Jerry még nincs egészen öt éves.

– Tudom, hány éves a fiunk, drágám – szólt Hoskins hűvösen – Habár a korához képest nagy és erős. Nagyobb, mint Timmie. Nézd, Annette, ha úgy gondolnám, hogy bármi kockázata lenne, a legkisebb lehetősége, hogy...

– Nem tudom. Nem is tudom. Hogy lehetünk benne bizonyosak, hogy ez biztonságos?

Miss Fellowes azonnal megszólalt:

– Ha úgy érti, hogy biztonságos-e a fiának Timmie-vel lennie, Mrs. Hoskins, a válasz igen, természetesen az. Timmie szelíd kisfiú.

– De ő egy vad... vadember!

(Ismét egy majomgyerek-cimke a médiából! Az emberek soha nem fognak önállóan gondolkodni?)

– Ő nem vadember, a legkevésbé sem – mondta határozottan Miss Fellowes – Kijön egy vadember a szobájából a könyvét hozva, és kézfogásra nyújtja a kezét? Egy vadember így mosolyog, köszön, és azt mondja, hogy örül hogy megismerheti? Ott áll maga előtt. Minek tűnik ő valójában magának, Mrs. Hoskins?

– Nem tudom megszokni az arcát. Ez nem emberi arc.

Miss Fellowes nem hagyta a haragot kirobbanni magában.

– Amint már elmagyaráztam – szólt feszülten –, ő ugyanolyan ember, mint bármelyikünk. És egyáltalán nem vadember. Épp annyira szelíd és értelmes, amit amelyet elvárhat egy öt éves és néhány hónapos fiútól. Nagyon nagylelkű öntől, Mrs. Hoskins, hogy beleegyeznek, hogy a fia idejöhessen Timmie-vel játszani, de kérem, ne legyenek emiatt aggályai.

– Még nem mondtam, hogy beleegyeztem – válaszolta Mrs. Hoskins enyhe ingerültséggel a hangjában.

Hoskins kétségbeesett pillantást vetett rá.

– Annette...

– Nem mondtam!

(Akkor miért nem fordulsz már sarkon, és hagyod, hogy Timmie tovább olvassa a könyvét?)

Miss Fellowes-nak nagy erőfeszítésébe került, hogy megőrizze a nyugalma.

(Hagyjuk csak Hoskinsra a dolgot. Az ő felesége.)

Hoskins így szólt:

– Beszéljess vele Annette. Ismerd meg egy kicsit. Meglátod, könnyebb lesz a döntés.

– Igen, igen, én is azt hiszem. – Megint odament a fiúhoz. – Timmie? – mondta neki puhatolózva.

Timmie felpillantott. Ezúttal nem vigyorodott el. Az iménti hangokból már tudta, hogy az asszony nem a barátja.

Mrs. Hoskins elmosolyodott ugyan, de az nem volt valami meggyőző.

– Mennyi idős vagy, Timmie?

– Még nem tud jól számolni – figyelmeztette Miss Fellowes halkán.

De legnagyobb meglepetésére Timmie széttárta bal kezének öt ujját és határozottan feltartotta.

– Öt – kiáltotta hangosan.

– Feltartotta öt ujját, és azt mondta, öt – tolmácsolta Miss Fellowes, és maga is elcsodálkozott. – Ugye, ön is hallotta?

– Én hallottam – reagált Hoskins. – Azt hiszem.

– Öt – ismételte Mrs. Hoskins. Most már akarta a kapcsolatot Timmie-vel. – Az nagyon szép kor. Az én fiam, Jerry, majdnem ötéves. Ha elhozom ide, kedves lesz hozzá?

– Kedves – mondta Timmie.

– Kedves – fordította Miss Fellowes. – Megértette önt. És megígérte, hogy kedves lesz.

Mrs. Hoskins bólintott. Mintegy magának azt mondta:

– Olyan kicsi, mégis olyan erősnek látszik!

– Még sosem bántott senkit – füllentett Miss Fellowes, és nem is akart az első éjszaka lezajlott csatára gondolni. – Végtelenül gyengéd gyermek. Végtelenül. Ezt elhiheti, Mrs. Hoskins. – Timmie-hez fordulva azt mondta: – Vidd be Mrs. Hoskinst a szobádba. Mutasd meg neki a játékaidat, meg a könyveidet, meg a ruháidat is. – (Hadd lássa, hogy te egy igazi kisfiú vagy; Timmie. Hadd feledkezzen el a kiálló szemöldökről meg a beesett arcodról.)

Timmie kinyújtotta a kezét. Mrs. Hoskins csak egy pillanatig tétozott, azután megfogta. Azóta, hogy belépett a sztázisba, most először jelent meg az arcán egy valódi mosolyféle.

Timmie-vel együtt bement a gyermek szobájába. Becsukták maguk mögött az ajtót.

– Azt hiszem, menni fog – rebegette Hoskins halkán Miss Fellowes-nak, mihelyt a felesége eltűnt. – A gyerek meg fogja nyerni magának.

– Hét persze, hogy megnyeri.

– Nem oktalan asszony. Ezt elhiheti nekem. Csak gyanakvó. És Jerry sokat jelent a számára.

– Ez természetes.

– Az egyetlen gyermekünk. Házasságunk első éveiben meddőségi problémáink voltak, de megoldódott, és végül is...

– Igen – szakította félbe Miss Fellowes. – Megértem.

– Nem igazán volt kíváncsi Mr. és Mrs. Hoskins meddőségi problémáira. És arra sem, hogy végül hogyan küzdötték le.

– De ugye megérti... még ha megérttettem is vele a dolgot, még ha felfogta is, milyen problémákat jelentett Mannheimnek és sleppjének zaklatása, még ha megértette is, hogy Timmie-nek társra van szüksége, azért tétozódik idehozni Jerry-t...

– Nincs benne kockázat, Dr. Hoskins.

– Ezt én tudom. És ön is tudja. De amíg Annette is meg, nem tudja...

Kinyílt Timmie szobájának ajtaja. Mrs. Hoskins jelent meg. Timmie mögötte leskelődött a maga óvatos módján. Miss Fellowes-nak elállt a lélegzete. Valami rosszul ment, gondolta.

De nem. Annette Hoskins mosolygott.

– Nagyon kedves kis szoba – nevetett. Össze tudja hajtogatni a ruháit. Megmutatta nekem. Bárcsak Jerry is képes volna rá. És olyan rendben tartja a játékait... Miss Fellowes kiengedte a levegőt.

– Akkor hát megpróbálhatjuk? – kérdezte Hoskins a feleségétől.

– Igen. Azt hiszem, tehetünk egy próbát.

6. közbjáték - Patthelyzet

Füst szállt fel az egyik kisebb folyó partja felől, a Másikaknak az oltártól nyugatra fekvő táborából. Az ellenkező irányba pillantva Ezüst Felhő megláthatta a saját táborában gyújtott tüzek fehér füstjét is, a lapos dombhát mögött, ahonnan ideérkezésükkor leereszkedtek a folyó völgybe. Az oltár előtt most nem volt senki. A véget nem érő patthelyzet után végül a két törzs hallgatólagosan megegyezett egymással, és a kegyhely környéke most semleges területnek számított. Egyik tábor emberei sem merészkedtek a közelébe. Mind a két törzs éjjel-nappal őrséget állított, hogy ellenőrizze, nem hatol-e be valaki a területre.

Ezüst Felhő is éppen őrsgben állt, a lándzsájára támaszkodott. Lassan sötétedett már, pedig neki úgy tűnt, még csak most kezdődött a nap. Gyorsan múlt az esztendő. Az éjszaka mind hamarabb és hamarabb jött el. A reggel pedig nap mint nap jobban késlekedett. A nappal órái egyre rövidebbek lettek. Nemsokára itt a hosszú havazások évadja, amikor csak a bolond marad kint a szabadban: ideje menedékbe vonulni, és az ősszel felhalmozott ételt fogyasztva a tavaszt várni.

De még mindig nem békültünk ki az Istennővel, és nem kaptunk tőle útmutatást, gondolta Ezüst Felhő kétségbeesetten. De hogy is tehetnénk, amikor a Másikak folyton ott lebzselnek az oltár körül, és nem engednek oda minket?

– Ezüst Felhő! Megint havazni fog?

Sokat Tudó hangját hozta feléje a szél. A folyó partján állt Múltak Őrzője és Istennő Szolgája társaságában. A három asszony már régóta társalgott ott. Ezüst Felhő összevonta a szemöldökét. Azok hárman mindig csak bajt kevernek. Három erős asszony, mindegyikben feszül az Istennő ereje.

– Havazni fog, Ezüst Felhő? Mondd meg!

Vállat vont. Azután megtapogatta a térdét és bólintott. Az a régi seb vadul sajgott. Mindig megkínozza, amikor közelgett a hó. Csakhogy most minden eddiginél jobban lüktetett.

Tegnap majd egy órán át esett a hó, és tegnapelőtt is hullott egy kevés. Nem jó jel, ha a hó mindennap esik. Még a tegnapelőtti hó is ott van a földön. A szél – észak felől fúj, démoni szél az –, fel-felkapja néha a havat és Ezüst Felhő arcába sodorja.

El kéne menni innen, gondolta. Meg kéne keresni a téli táborhelyet.

Sokat Tudó elfordult Múltak Őrzőjétől, és most hozzá beszél. Ez nem jelent semmi jót. Amióta azt a jelenetet rendezte ott az oltár előtt, Sokat Tudó sokkal önértetesebb lett és fensőségebb, mintha legalábbis ő volna a törzsfőnök. Amióta magára festette a harci színeket, és egymaga elbánt a Másikak egész csapatával, senki nem mert csúfolódnival vele, senki nem mert gyanús pillantást vetni rá. Mindig is furcsa egy néember volt, mindig is indulatos, de most másmilyen vadság költözött beléje, mintha már csak a saját törvényei vezérelnék.

– Ez mindig így volt, Ezüst Felhő, és sosem lesz másként. A havazás mindig elérkezik.

– Tudom.

– Megtámadhatnánk már őket, hogy végezzünk velük.

– Túl sokan vannak – csitította Ezüst Felhő. – Ezt te is tudod. – Nem ez az első alkalom, hogy erről beszélgetnek.

– Nem olyan sokan. Meg tudnánk birkózni velük. De mi csak itt ülünk. Félnék tőlünk, mi is félünk tőlük, és senki nem mozdul. Meddig fogunk még itt tehetetlenkedni?

– Amíg az Istennő oltára elé nem járulunk, hogy megtudjuk az ő akaratát.

– Akkor pedig megtámadnak minket – jelentette ki Sokat Tudó.

Ezüst Felhő mereven bámult rá. Rémitő a tekintete, nem asszonyi tekintet az, de még csak nem is egy harcosé. Olyanok a szemei, mint a csiszolt kövek.

– Már beszéltél az emberekkel – mondta Ezüst Felhő. – Tudod, hogy nem fognak támadni.

Egyedül akarsz szembeszállni a Másikakkal, Sokat Tudó?

– Te vagy a főnök. Utasítsd őket, hogy támadjanak. Én is harcolni fogok velük együtt.

– Mindenki meg fog halni.

– És ha itt maradunk és bevárjuk a telet? Akkor is mindenki meg fog halni, Ezüst Felhő.

Komorán bólintott. Ez is igaz: nem maradhatnak itt már sokáig. Rájött, hogy az asszonynak nagyon is igaza van.

Lehet, hogy már az is hiba volt, hogy idejöttek, gondolta Ezüst Felhő. De ezt sosem vallotta volna be senki előtt.

– Nem mehetünk, Sokat Tudó – ismételte. – Amíg nem járultunk az oltár elé.

– Nem mehetünk, nem maradhatunk, és nem mehetünk az oltárhoz. Ez igen nagy gond, Ezüst Felhő.

– Minden bizonnyal.

– Mondtam, hogy ne jöjjünk ide. Már az elején megmondtam, amikor bejelentetted, hogy elhalaszod a Nyárünnepet, és visszajövünk ide már akkor megmondtam.

– Emlékszem rá, Sokat Tudó. Csakhogy itt vagyunk. És addig nem megyünk el innen, amíg el nem végeztük a rituálét, amiért idejöttünk. Egyszerűen nem állhatunk tovább, amíg meg nem hallottuk az Istennő hangját.

– Nem – helyeselt Sokat Tudó. – Ebben egyetértek veled. Én nem akartam, hogy idejöjünk, de ha már itt vagyunk, az Istennő színe elé kell járulnunk, ahogyan mondtad. És erről nem akarok veled vitatkozni.

Ezért hálás volt az asszonynak.

– De mert a hó miatt nem maradhatunk tovább, és a rítust sem végezhetjük el, mert a Másikak megakadályoznak ebben, és mert a jelenlétükkel bemocskolták az oltárt, el kell üznünk őket innen – erősködött Sokat Tudó. – Ez az, amit tennünk kell.

– Megölnék minket, ha rájuk támadunk.

– A tél öl meg minket, ha nem tesszük meg.

– És ezzel bezárul a kör – sóhajtott Ezüst Felhő. – Ez nem vezet sehová.

Szomorú pillantást vetett az asszonnyra. Amaz hajthatatlannak tűnt. Nem hagyott számára más választ, mint a halált, akár a Másikak kezétől, akár a tél jegétől.

Csak körbe és körbe mozognak. Nem mehetnek el, és nem maradhatnak itt. Elhalasztotta a Nyárünnepet, mert azt hitte, hogy a rituálét itt kell elvégezni. Ha a Másikak ittléte miatt a rituálét is el kell halasztania, akkor sem a nyáron nem volt szertartás, sem az ősszel nem lesz, s ezzel az Istennő mérhetetlen haragját zúdítja az Emberekre. Az Emberek éhezni fognak, és emiatt a törzsfőnököt fogják hibáztatni. Ezüst Felhő tudta, fennáll a veszélye, hogy elmozdítják a helyéről, és ez ellen nem sokat tud tenni. És akkor az Emberek között nem lesz tovább maradása. A törvény ezt egyértelműen kimondja. Aki lemond a törzsfőnökségről, az az életről mond le.

Belenyilalt a fájdalom a lábába. Mennyivel egyszerűbb lenne, ha félreállhatna, és másra hagyná a terhet. Akkor a fájdalmaitól és a fáradságától is megszabadulna.

Most Istennő Szolgája lépett hozzá.

– Sokat Tudónak sikerült meggyőznie téged, hogy támadnunk kell?

– Nem.

– Ennyire félsz a haláltól? Ezüst Felhő felnevetett.

– Ez ostobább kérdés volt, mint hinnéd, Istennő Szolgája. Sokkal jobban tartok attól, hogy te fogsz meghalni, vagy Tejforrás, vagy Oroszlánként Küzdő, vagy Csodás Hó. Az én feladatom az, hogy életben tartsam az embereimet, nem hogy a halálba vezesse őket.

– Közeleg a havazás. Ha itt maradunk a szabadban, az fog megölni minket.

– Igen, igen, ezt is tudom – mondta nagyot sóhajtva.

– Én nem akartam ezt a zarándoklatot – emlékeztette Istennő Szolgáját – Emlékszel rá? Azt mondtam, nem kell idáig jönnünk, hogy megtudjuk, mi az Istennő akarata. De Múltak Őrzője rávett, hogy hagyjam rád.

– Emlékszem – mondta Ezüst Felhő türelmesen. – De ez most már nem számít. Most itt vagyunk. Azt mondd, útra kelhetünk anélkül, hogy beszélünk volna az Istennővel?

– Talán az Istennő már beszélt is – titokzatosan Istennő Szolgája. – És azt mondta, hogy bolondok vagyunk, akiket egy bolond vezet, és keressük a halált. Akkor már sokkal jobb, ha az ellenség kezétől halunk meg, mintsem itt rostokolunk, amíg belep minket a hó. Vagy talán azt hiszed...

– Nézd – szakította félbe Sokat Tudó –, a Másikak közül valaki errefelé tart, biztosan mondani akar valamit!

Ezüst Felhő csodálkozva megfordult. Igen, úgy volt. Egy magas, fiatal harcos, kezében lándzsával, derekán vörös szőrmeccsíkkal éppen elhagyta a szomszédos tábornak, és feléjük igyekezett. Amint a követ elhaladt az oltár előtti térségen, Sziklás Hegy, aki éppen őrőségben volt, feléje intett és felmutatta a fegyverét. A Másik mondott valamit a Másikak nyelvén, és anélkül, hogy megállt volna Sziklás Hegy előtt, továbbment.

Tüzes Szem és Farkasok Fája a tábor szélére jött, és a Másikra mutatott, mintha Ezüst Felhő nem látta volna a közeledőt. Megragadták a lándzsáikat, jelezvén, hogy készen állnak a harcra. Ezüst Felhő dühösen intette őket vissza. Miből gondolják ezek, hogy egyszemélyes háborúra készülődik az ellenség? Az az ember nyilván azért jön, mert mondani akar valamit. Nyilván.

De hogyan fogok szót érteni egy Másikkal, gondolta Ezüst Felhő.

A követ, hogy kikerülje a hó alatt láthatatlan talajvízes tócsákat, cikkcakkos úton közelített a folyópart mentén Ezüst Felhő felé, aki Sokat Tudó és Múltak Öröke társaságában várt rá. Felemelte a lándzsáját, és mintegy üdvözlésképpen meglengette a levegőben. Ezüst Felhő kissé megemelte a sáját, jelezve, hogy megértette, majd várta, mi fog történni.

A Másik valamit mondott a Másikak nyelvén. Ezüst Felhő számára az csupán egy sebzett állat morgásának tűnt.

– Gondolod, hogy valami baja van? – kérdezte Sokat Tudótól.

– Mondott valamit. Ezek így beszélnek.

– Ez? Beszéd? Ez csak hang.

– Ezek így beszélnek – szegezte le Sokat Tudó. – Ebben biztos vagyok.

– Jól van – egyezett bele Ezüst Felhő. – Akkor mondd meg azt is, hogy mit akar?

– Ó, ó. Azt honnan tudnám?

– Te vagy Sokat Tudó. Te magad mondtad.

– Csak azt tudom, amit tudok. A Másikak nyelve olyasmi, amit nem tudok.

– Ah – gúnyolta Ezüst Felhő –, tehát van olyasmi is, amit te sem tudsz! Ilyesmit még sosem hallottam tőled, Sokat Tudó.

Az asszony kényszeredetten rámosolygott, de nem szólt semmit.

A Másik megint mondott valamit. A hangja most igen magas volt, és láthatóan erőlködve ejtette ki a szavakat, mintha arra ügyelne, hogy jól értsék, mintha kisgyerekeknek magyarázna. De így sem volt értelme. Ezüst Felhő hiába meredt a szájára, semmi értelmeset nem tudott kihámozni abból, amit a Másik mondott. A Másikak által kiadott hangok nem a beszéd hangjai.

– Nem tudsz rendesen beszélni? – kérdezte Ezüst Felhő. – Ha így morogsz, nem értek belőle semmit.

A Másik előre hajolt, és kezét, mint egy süketet, a füle mögé téve hallgatta, mit mond Ezüst Felhő, jóllehet az öreg elég hangosan beszélt. Igen furcsa pózban állt ott. A Másik magas volt, hihetetlenül magas, és amikor előre hajolt, egy gázlómadárra hasonlított, aki az ingoványban zsákmányra les. Ezüst Felhő nem titkolt kíváncsisággal figyelte. Hogy tudja megőrizni az egyensúlyát? Hogyan nem dől fel ilyen hosszú lábakon állva? És nem törik ketté, amikor lehajol? És milyen rút – sápadt a bőre, mint egy szellemé – és az állta hogy előreugrik a szája alatt, és milyen kicsi az orra...

– Azt kérdeztem, nem tudsz normálisan beszélni? Szavakkal beszélj, ha mondani akarsz nekem valamit!

– De szavakat mond – szólt rá hirtelen Sokat Tudó. – Ezek az ő szavaik – hangsúlyozta Sokat Tudó olyan tekintettel, mint aki hatalmas titkot árul el a másiknak. – A Másikaknak is van nyelvük, csak az eltér a miénktől.

– Micsoda? – kérdezte Ezüst Felhő megbabonázva. – Mit jelent ez? Csak egyetlen nyelv van, Sokat Tudó. Vannak szavak, amiket meg lehet érteni, és vannak zajok, amik nem jelentenek semmit. Amit ez mond, azt nem lehet megérteni, tehát nem szavakat, hanem zajokat használ. Hogyan lehetne ez nyelv? Az ég az ég. A hegy az hegy. A víz az víz, a hó meg hó. Ezt mindenki tudja. Hogyan hívhatja ezeket valaki más néven?

– Két nép – két nyelv. Egy nyelv nekünk, egy nyelv nekik...

Ettől az okfejtéstől Ezüst Felhőnek megfájdult a feje. Azt azonban be kellett ismernie, hogy lehet benne valami – két nép, két nyelv – miért is ne? Mindenesetre nehéz volt elképzelni. Az ilyen ötletek átgondolásához nyugalom és idő kell. Ezt a problémát félretette hát későbbre, és a Másik felé fordult.

A Másik megint megszólalt, ugyanolyan érthetetlen szavakat mondott, mint az imént, de ezúttal gesztusokkal kísérte, talán el akarta játszani az üzenetet, amit rábíztak, miután látta, hogy beszéddel nem sokra megy. Szörmével díszített lándzsájával az oltárra bökött, majd kelet felé mutatott, ahonnan az Emberek érkeztek; azután nyugat felé, amerről a tenger melletti tájakról a Másikak jöttek. Azután megint az oltárra. Majd Ezüst Felhőre, végül saját magára. Végül megint az oltárra.

– Istennő Szolgája! – szólt Ezüst Felhő. – Mit jelent mindez?

– Azt akarja, hogy menjünk innen, hogy az övék lehessen az oltár – vágta rá azonnal Istennő Szolgája.

De Ezüst Felhő ebben nem volt olyan biztos. Túl sokszor mutogatott mind a két irányba. Ha mindezt neki kellett volna elmondania, ő az oltárra mutatott volna, majd rájuk, végül a nyugati tájakra: ezzel az értésükre adta volna, hogy nekik kell menniük. Ezt bárki megértette volna. Tényleg, miért nem próbálja meg? Megtette. A Másik olyan ábrázattal figyelte, mint a kisgyerek, aki a felnőttek számára érthetetlen beszédjét figyeli. Amikor

Ezüst Felhő végzett a mondandójával, a Másik újból előadta az egész előbbi színjátékot.

– Szerintem azt mondja, hogy osztozzunk meg az oltáron

– töprengett Sokat Tudó. – Hogy mindkét törzs emberei imádkozhassanak az Istennőhöz.

– Megosztolni az oltáron! – kiáltotta Istennő Szolgája.

– Az a miénk!

– Ezt mondtad? – fordult Ezüst Felhő a Másik felé, és olyan lassan tagolta a szavakat, ahogy csak tudta. – Úgy gondolod, hogy mind a ketten használhatjuk az oltárt? Ezt nem gondolhatod komolyan. Ez az Istennő oltára. Ti nem az Istennő népe vagytok. Vagy igen?

Várt, olyan választ várt, amit meg is ért. De a Másik megint valamilyen érthetlenséget mondott, és ismét mutogatni kezdett a lándzsájával.

– Reménytelen – sóhajtott Ezüst Felhő. – Reménytelen, reménytelen, reménytelen. Én nem értelek, és te sem értesz. Ez kétségtelen. Sokat Tudó és Múltnak Örzője azt hiszik, hogy értenek, de ők sem egészen. Csak azt hallják, amit hallani szeretnének.

– Leülnék veled, hogy kipróbáljuk egymás nyelvét – ajánlotta fel Sokat Tudó. – Legalábbis megpróbálnám megtanulni, hogyan beszélnek.

– Felejtsd el – tiltakozott Istennő Szolgája. – Ő egy tisztátalan, ez meg itt szent föld.

– De ha szót tudnánk érteni velük...

– Semmi értelme – zárta le a vitát Ezüst Felhő. – Még ha azok a zajok, amiket kiad magából, szavak is, nem tudod megtanulni őket. Hogy is tudhatnád? Akárha leülnél egy medvével, hogy megtanuld a medvék beszédét. Vagy megtanítsd a medvét beszélni. Lehetetlenség.

– Az öregemberek mindig csak azt hajtogatják, hogy nem lehet – vágott vissza Sokat Tudó.

– Öreg? Öreg? – kiáltotta Ezüst Felhő.

De a Másik megint mutogatni kezdett a lándzsájával, és újfent hangokat hallatott. Talán egy utolsó kísérlet, hogy megértesse magát, gondolta Ezüst Felhő. De most mást akart, mint az előbb. Ezüst Felhő érezte, hogy szomorúság telepszik rá, nem csak mert Sokat Tudó öregnek nevezte, de mert a lába is borzalmasan sajgott, és mert a havas évszak is a nyakukon van már, s az Emberek még nem készültek fel a téli szállás berendezésére. Nem, amiatt van az egész, mert itt áll előtte ez a szálfember és békét ajánl, de ő nem érti és nem tudja vele megértetni magát, és a tehetetlenség tovább folytatódik. Mintha kőfal húzódná kettejük között, ami lehetetlenné teszi a kapcsolatot. A másik befejezte mondanivalóját és várt.

– Sajnálom – tárta szét a kezét Ezüst Felhő. – Semmit nem értek belőle. Az a baj, hogy nem beszéltem a nyelveteket. És azt hiszem, te sem a miénket.

– Szóval elismered, hogy ez nyelv! – vágta rá Sokat Tudó győzedelmesen.

– Igen – hagyta rá Ezüst Felhő mogorván. – Különben nem származna jó belőle.

A párbeszédnek vége lett. A másik mogorván és idegesen megfordult, és gyors léptekkel elindult

vissza a saját táborába. Ezüst Felhő figyelte, és elcsodálkozott, milyen könnyedén jár hosszú lábain. Valóságos csoda, hogy a karjai járás közben nem szakadnak le róla, olyan gyengén csatlakoznak a testéhez. Vagy hogy a feje nem gurul le arról a vékony nyakról. Ezüst Felhő hálás volt, amiért neki olyan tömzsi, robosztus teste van, jóllehet minden porcikája sajgott és fájt már. Mégis jól szolgálta hosszú éveken át. Ez a test az Istennő teremtménye. Sajnálta a Másikakat, amiért olyan törékeny és rút a testük.

Amint a Másikak követe megint elhaladt a semleges zóna mellett, Sziklás Hegy újra megrázta a lándzsáját és vadul feléje sziszegett. A Másik nem vett róla tudomást. Sziklás Hegy utasítást várva Ezüst Felhőre pillantott, de az megrázta a fejét, és intett, hogy maradjon nyugton. A Másik eltűnt a távoli tábor mélyén.

Szóval ennyi. Semmi megegyezés.

Ezüst Felhőt kétségek gyötörték. Mostanában bármit csinál, abból csak baj van. Az Istennőhöz még mindig nem fohászokdtek, a kisfiú eltűnt a levegőben, a zarándoklat eredménytelen maradt, a hideg évszak meg utolérte ő et-most pedig elszalasztotta a megegyezés lehetőségét. Kétségtelen, Sokat Tudónak igaza volt, amikor azt hajtogatta amit utált bevallani –, hogy túl öreg már erre a feladatra. Ideje félreállni, hadd végezze el a Gyilkolók Társasága a munkáját. Ideje megkezdeni a véget nem érő álmot.

Tüzes Szem lesz majd a főnök. Aggódjon Tüzes Szem a továbbiak miatt.

Erre a gondolatra azonban elöntötte a méreg. Tüzes Szem? Az egy bolond. Csupa ostobaságot követne el, ahogyan az egy bolondhoz illik. Bűn volna az ő kezére játszani a törzset.

Hát akkor ki? Sziklás Hegy? Farkasok Fája? Sudár Antilop?

Csupa felelőtlen. Egyiküknek sem adhatja át a törzset. Lehet, hogy egyszer levetkőzik az ostobaságukat, de Ezüst Felhő erre nem mert volna megesküdni.

Akkor hát ki legyen a következő törzsfőnök?

Döntse el az Istennő, ha én már nem leszek, gondolta. Legyen az ő problémája, ne az enyém.

Le fog mondani. És megvárja, míg eljön érte a halál. Tudta, hogy ostoba volt ő is, de legalább nem követi el azt az ostobaságot, hogy továbbra is magának tartja meg a főnök tisztét.

– Most mit fogsz tenni, Ezüst Felhő? – kérdezte Sokat Tudó.

– Semmit – válaszolta. – Mit lehet itt tenni? Visszament a táborba, és leült a tűz mellé. Az egyik gyerek odament hozzá – már nem emlékezett a nevére –, ő meg magához vonta, átölelte, és egy darabig együtt nézték a tűz táncoló lángjait. A gyermek jelenléte csak növelte szomorúságát. Ez a kislány az ő törzsének jövője. Ez valamelyest megnyugtatta: a törzsfőnök meghalhat, a harcos meghalhat, ahogyan előbb-utóbb mindenki meghal, de az Emberek tovább fognak élni, amíg csak világ a világ. Igen, igen. Jó, hogy ez a gondolat most vele van.

Rövidesen hullani kezdett a hó, és késő estig szakadatlanul havazott.

9. fejezet - Változások

Három nappal később Hoskins bekukkantott Miss Fellowes-hoz, hogy közölje:

– Minden rendben van. Annette-nek már nincsenek aggodalmai, és engedi, hogy Jerry eljöjjön és játsszon Timmie-vel. Ned Cassiday pedig már meg is fogalmazott egy felelősségnyilatkozatot, aminek alapján meg lehet ejteni a legális próbát.

– Felelősség? Minek a felelőssége, Dr. Hoskins?

– Hát bármilyen sérülésre, ami előfordulhat.

– Úgy érti, amit Timmie okoz Jerry-nek.

– Igen – válaszolta Hoskins a már ismert zavart modorában.

Miss Fellowes kezdett dühbe gurulni.

– Mondja, komolyan gondolja, hogy ilyesmi el ő fordulhat? És a felesége is?

– Ha valóban tartanánk ilyesmitől, nem ajánlottuk volna fel, hogy Timmie játszótársa legyen. A feleségemnek kezdetben ugyan voltak kétségei, mint tudja, de azokat Timmie hamarosan eloszlatta. Mégis, Miss Fellowes, amikor egymás számára ismeretlen gyerekek összetalálkoznak, előfordul, hogy egymásnak esnek. Nem hiszem, hogy erre külön emlékeztetnem kellene.

– Természetesen. Csakhogy a szülők általában nem kérnek felelősségnyilatkozatot, amikor játszani engedik a gyereket egy másikkal.

Hoskins nevetett.

– Nem ért engem. A Társaságnak kell a felelősségnyilatkozat, nem nekem. Annette és én kijelentjük, hogy semmilyen legális akciót nem kezdeményezünk a Sztázistechnológiával szemben, ha valami történne. Ez lemondás a felelősségről, Miss Fellowes.

– Ó – rebegette Miss Fellowes igen halkán. – Értem. Akkor hát mikor hozza el Jerry-t?

– Holnap reggel jó lesz?

Miss Fellowes várt a reggelig, csak akkor mondta meg neki. Attól tartott, hogy ha este mondja el, a hírtől nyugtalanná válik az álma, és kialvatlan, nyűgös lesz, amikor Jerry megérkezik.

– Ma kapsz egy kis barátot, Timmie.

– Barátot?

– Egy másik kisfiút. Hogy játsszon veled.

– Egy kisfiút, amilyen én vagyok?

– Igen, amilyen te vagy. – Minden olyan tekintetben, ami számít valamit, gondolta Miss Fellowes. – Jerry a neve, és ő Dr. Hoskins fia.

– Fia? – kérdezte kíváncsian.

– Dr. Hoskins az apja – próbálkozott, gondolván, hogy ez segíti a megértést.

– Apa.

– Apa – fiú. – A magasba tartotta a kezét, azután leengedte. – Az apa a nagy ember. A fia a kisfiú.

Timmie még mindig zavartnak látszott. Sokszor előfordult, hogy ilyen esetekben tetten ért valamilyen információt, ami a gyermek korábbi életére vonatkoztatva idegen volt tőle. Talán amiatt van, hogy folyton a sztázison belül tartózkodik. De a szülő fogalmát ismernie kell. Vagy még azt is elfelejtette? Nem ez az első eset, amikor elátkozza Gerald Hoskinst és mindenkit, akinek köze van a Sztázistechnológia Ltd.-hez, amiért kiragadták Timmie-t saját családjából és idejéből. Már-már egyetért Bruce Mannheimmel és sleppjével, hogy ami itt folyik, az egy igen kifinomult, gyermek elleni büntetés.

Miközben rendet rakott Timmie képeskönyvei között, a kezébe akadt a fiú egyik kedvence, a Tell Vilmos legenda feldolgozása. Hogy a történet miről szólt, azt valószínűleg nem értette meg, de a könyv gazdagon volt illusztrálva és emiatt számtalanszor átlapozta már, olykor az ujjával is megsimogatta az ábrákat. Véletlenül pont annál a kétoldalas képnél nyitotta ki, amelyiken Tell Vilmos egy számszeríjjal lelövi a fia fejéről az almát. A képen apa és fia korabeli öltözékben látható.

Apa – fia. Apa – fia.

Timmie komolyan bólintott.

Vajon mire gondol most? Hogy Hoskins egy szép szál szó e hajú fiatalember, aki különös ruhát visel, és valami furcsa szerkezet van a kezében? Vagy hogy idejön valaki, és almát lövöldöz le a fejéről? Lehet, hogy hiba volt ennyire elvonatkoztatni az apa-fiú fogalmakat?

Mindenesetre a legfontosabb az, hogy Timmie-nek végre lesz társa.

– Itt lesz, mire befejezzük a reggelit – kacsintott Timmie-re. – Igen kedves fiú. – Nagyon reménykedett abban, hogy tényleg az. – És ugye megmutatod neki, hogy te is az vagy?

– Kedves fiú. Igen.

– A barátod lesz. Jerry lesz a barátod.

– Barát. Kedves fiú.

Csillogott a szeme. De vajon értette is? Megértett egyáltalán valamit?

Egyre több kételye támadt, ahogy közeledett Jerry látogatásának ideje. Sorban merültek fel benne a problémák, amikre eddig nem gondolt.

(Hagyd abba, mondta magának.

Te is már hónapok óta erőltetted a dolgot. Most végre itt van. Nincs miért aggódni. Nincs miért.)

– Miss Fellowes? – hallatszott Hoskins hangja az intercomban.

– Itt vannak! – súgta Timmie-nek. – Jön Jerry! Legnagyobb meglepetésére Timmie beszaladt a

szobájába, és félig behúzta maga után az ajtót. Nyugtalanul kukucskált kifelé. Nem jó jel, gondolta Miss Fellowes.

– Timmie... – kezdte.

És akkor az egész Hoskins család megjelent a sztázis előtt.

– Ez Jerry, a fiam – mutatta be Hoskins. – Köszönj szépen Miss Fellowes-nak, Jerry.

Látta a kerek arcú, tágra nyílt szemű, sápadt, kócos barna hajú gyereket, amint Annette Hoskins szoknyájába kapaszkodik. Nagyon hasonlított az apjára; igen, Gerald Hoskins ötéves kiadásban.

– Köszönj szépen – nógatta Hoskins megint, ezúttal kissé fenyegetőbben.

– Helló – rebegette a fiú alig hallhatóan. Mintha kissé szorosabban markolná anyja menedéket jelentő szoknyáját.

Miss Fellowes elővette legmelegebb, hívogató mosolyát.

– Helló, Jerry. Nem akarsz bejönni? Idebent él Timmie. Timmie lesz a barátod.

Jerry csak bámult. Látszott rajta, hogy legszívesebben sarkon fordulna és elszaladna.

– Emeld át az erőtéren – szólt oda Hoskins nem túl türelmesen a feleségének.

Annette a karjaiba vette a fiút– nagy erőfeszítésébe került, mert Jerry a korához képest testes volt, és átnyújtotta az erőtéren. Jerry láthatóan megremegett, amikor a teste áthatolt a sztázison.

– Nem túlságosan tetszik neki – aggódott Mrs. Hoskins.

– Én is látom. Időbe telik majd, mire megszokja. Tedd le.

Annette Hoskins szeme a gyerekszobát kereste. Karjának izmai láthatóan megfeszültek.

Amennyire megbarátkozott Timmie-vel az előző alkalommal, most annyira bizalmatlannak látszott. A féltett kis fiacskája egy majomgyerek ketrecében...

– Tedd le, Annette.

Az asszony bólintott. A fiú hátrálni próbált, és aggódva nézte a hátsó szobából rámeredő szempárt.

– Gyere ki, Timmie – hívta Miss Fellowes. – Itt az új barátod, Jerry. Jerry nagyon szeretne találkozni veled. Ne félj.

Timmie lassan kilépett a szobájából. Jerry összerezzent. Hoskins lehajolt, hogy kiszabadítsa Jerry markából az anyja szoknyáját.

– Lépj hátra, Annette. Az isten szerelmére, bízd a gyerekre.

A fiatalok egymásra meredtek, majdnem összeért az orruk. Jóllehet Jerry néhány hónappal fiatalabb Timmie-nél, egy hüvelykkel mégis magasabb volt nála. És Jerry szabályos magas homlokú feje mellett Timmie groteszk vonásai most egyszeriben szembetűnővé váltak még Miss Fellowes szemében is.

A nőrsz ajkai megremegettek.

A kölcsönös egymás-méretegetés kínos csendben folytatódott. Végül a Neander-völgyi gyermek törte meg a csendet:

– Timmie a nevem.

Azzal előrenyújtotta a fejét, mintha közelebről meg akarná vizsgálni Jerry fejének formáját. Jerry ettől meglepődött és ellökte magától Timmie-t, aki megtántorodott. Mindketten hangosan sírni kezdtek, Mrs. Hoskins felkapta a sajátját, mire Miss Fellowes visszafojtott dühvel felemelte Timmie-t, és csitítgatni kezdte. A kis állat! – gondolta indulatosan. A gonosz kis vadállat!

De tudta, hogy hamarjában ítélte. Timmie megijesztette Jerry-t. Jerry csak az egyetlen lehetséges módon védte magát. Semmi rendkívüli dolog nem történt. Semmi olyasmi, amire nem számíthattak.

– Jól van – nyugtatgatta őket Hoskins –, jól van.

– Tudtam, hogy ez nem valami jó ötlet – siránkozott Annette Hoskins. – Ösztönösen nem kedvelik egymást.

– Ez nem ösztönös reakció volt–közölte Miss Fellowes határozottan.

– Nem – erősítette Hoskins. – Ez egyáltalán nem ösztönös. Ez mindannyiszor megesik, valahányszor két ismeretlen gyerek első látásra nem kedveli egymást. Tedd le Jerry-t, hadd oldja meg a helyzetet egymaga.

– És mi lesz, ha ez a barlanglakó gyerek visszaüt?

– Azon egy cseppet sem csodálkoznék – kacsintott Hoskins. – De tud magára vigyázni. Ha

pedig nem, éppen itt az ideje, hogy megtanulja. Hagynunk kell, hogy magától szokja meg a helyzetet.

Annette Hoskins még mindig bizonytalannak tűnt.

– Azt hiszem az volna a legjobb, ha magukra hagynánk őt. Bármilyen probléma adódik, Miss Fellowes tudja hogyan kell megoldani. És úgy egy óra múlva felhossa Jerry-t az irodámba, én pedig majd hazaviszem.

Hosszú egy óra volt. Timmie visszavonult a szoba legtávolabbi sarkába, és ellenségesen méregette Jerry-t, mintha a pusztán tekintetével akarná eltüntetni őt saját kis univerzumából. Az nyilván nem állt szándékában, hogy a belső szobába húzódjon vissza, ahogyan azt gyakran megtette, amikor úgy érezte, hogy bajban van. Valószínűleg azt gondolta, hogy nem volna bölcs dolog birodalmának elülső fertályát az ellenség kezére adni.

Ami Jerry-t illeti, ő a szoba másik felébe húzódott, és az anyja után sírt. Olyan elkeseredettnek látszott – talán mert még több kockázatot vállalt azzal, hogy idejött, mint Timmie, hogy Miss Fellowes odament hozzá és megpróbálta megvigasztalni, mondván, hogy az anyja nincs messze, és hamarosan újra fogja látni.

– Most akarom! – követelőzött Jerry.

(Most biztosan azt hiszed, hogy örökre itt kell maradnod ebben a szobában, ugye, kisfiam? Hogy te, meg Timmie be leszte ide zárva ebbe a babaházba. És nem tetszik az ötlet. Hát persze hogy nem. És Timmie-nek sem.)

– Haza! – kiabálta Jerry. – Most!

– Nemsokára hazamehetsz, Jerry – mondta a fiúnak. – Ez csak egy kis látogatás.

Kiszabadította magát Miss Fellowes öleléséből.

– Nem – tiltakozott Miss Fellowes, elkapta az övét, s karnyújtásnyira tartotta magától, miközben a fiú vadul csapkodott feléje. – Nem, Jerry! Ne verekedj – Mit szólnál egy nyalókához?

– Nem! Nem! Nem!

Miss Fellowes nevetett.

– De én azt hiszem, hogy szeretnél egyet. Maradj itt, rögtön hozom.

Kinyitotta a titkos nyalókatartót – Timmie már bebizonyította, hogy megbízhatatlan, ha édesség található a keze ügyében –, és elővett egy nagy, gömb alakú zöld nyalókát, amely látszólag túl nagy volt a fiú szájához.

Jerry eltátotta a száját, és azon nyomban abbahagyta a sírást.

– Gondoltam – mondta Miss Fellowes vigyorogva.

Odaadta neki a nyalókát, Jerry pedig minden nehézség nélkül eltüntette a szájában.

A háta mögül halk morgást hallott.

– Igen, tudom, te is szeretnél egyet. Nem feledkeztem el rólad, Timmie.

Elővett egy másikat, ezúttal egy narancssárgát, és a fiú felé nyújtotta. Timmie egy ketrecbe zárt állat vehemenciájával ragadta ki a kezéből.

Miss Fellowes szemrehányó pillantást vetett rá. Nem remélte, hogy ilyen viszonylagos nyugalomban fog eltelni ez a látogatás; az viszont nyugtalanította, hogy Timmie vadsága megint felszínre került.

Vadság? Nem, gondolta. Ez túlságosan kemény megítélése Timmie viselkedésének. Jerry ütött először, emlékeztette magát. Timmie végül is civilizált módon, udvariasan közeledett feléje. Jerry lökte meg őt. Megnyugtató, hogy az eseményre Timmie mindössze a morgással és vicsorgással válaszolt.

A két gyerek most a nyalóka fölül méregette egymást a szoba két sarkából.

Az első óra nem túl vidáman telik egyikük számára sem, gondolta Miss Fellowes.

De az ilyesmi nem újdonság a számára, és nem is jelent rossz előjelet. Számos dühös gyerek közti csatát csendesített már le, és számos fegyverszünetet követett már jóbarátság. Csak türelem kérdése. Aki gyerekekkel foglalkozik, ezt hamar megtanulja. Az ilyesfajta problémák maguktól megoldódnak csak idő kell hozzá.

– Mit szólnátok az építőkockához? – kérdezte tőlük Miss Fellowes. – Timmie, nem akarsz játszani a kockáiddal?

Timmie komor, dacos pillantást vetett rá, ami beleegyezést is jelenthetett, de Miss Fellowes erre nem mert volna megesküdni.

– Jól van – mondta. Átment a másik szobába és kihozta a kockákat. Művészi kidolgozott, simára csiszolt elemek voltak, amiket hajszálpontosan egymásba lehetett illeszteni: olyankor kellemes, csilingelő hangot adtak. Miss Fellowes a padló közepére helyezte őket. – Ugye megengeded Jerry-nek, hogy játsszon a kockáiddal? Timmie felmordult.

– Jól van. Jó fiú vagy. Tudtam, hogy megengeded. Gyere ide Jerry. Timmie megengedi, hogy játssz a kockáival.

Jerry vonakodva közelebb jött. Timmie már a padlón gubbasztott, és kiválogatta a kedvenc színű kockáit. Jerry tisztas távolból óvatosan figyelte. Miss Fellowes mögéje lépett, és gyengéden a kockák felé tuszkolta.

– Játssz a kockákkal, Jerry! Gyerünk. Minden rendben van. Timmie megengedte.

Jerry igencsak kétkedő pillantással nézett fel rá. Azután óvatosan válogatni kezdte a kockákat. Timmie hangosan felmordult, de amikor Miss Fellowes egy figyelmeztető pillantást vetett rá, a helyén maradt. Jerry felvett egy másik kockát. Majd még egyet. Timmie felkapott kettőt, és a háta mögé rejtette. Jerry a negyedik kocka után nyúlt. Nem sok idő telt el, és a kockák elfogytak; nagyjából fele-fele arányban oszlottak meg a két gyerek között. Timmie az egyik kupaccal játszott, Jerry meg a másikkal a szoba másik sarkában, az ajtóhoz közel. A két gyerek annyira nem vett tudomást egymásról, mintha két teljesen különböző bolygón lennének. Semmiféle kapcsolat nem alakult ki köztük, még csak pillantást sem váltottak. De legalább ugyanazzal a játékkal játszanak mind a ketten. Kezdetnek ennyi is elég.

Visszavonult, hagyta, hogy játsszanak. Időről időre feléjük pillantott, hogy megnézzé, nem áll-e valamelyiküknek szándékában lerombolni azt a láthatatlan falat, amelyik a szoba közepén, kettejük között húzódik. De nem, mindegyikük el volt foglalva a maga kockáival. Oly feszült figyelemmel dolgoztak, hogy attól előbb utóbb elfáradnak. Timmie megközelítően négyszög alakba rendezgette a kockákat, de az alakzat sarkai két helyen nyitva maradtak. Jerry sokkal bonyolultabb piramisformát rakott ki, igaz, hogy ez csak némi erőszak árán sikerült neki.

Miss Fellowes némileg elcsüggedt Jerry alakzatának komplexitását látva. Egy újabb bizonyíték arra, hogy a homo sapiens sapiens mennyivel fejlettebb a homo sapiens neanderthaliensis-nél? Lehetséges. De az is valószínű, hogy Jerry-nek van otthon egy ugyanilyen kockakészlete, s hogy az apja – a tudós, fizikus –, megtanította arra, hogyan kell egy ilyen nett kis piramist építeni belőle. Szegény apátlan Timmie-nek ez az előnye nem volt meg; Miss Fellowes pedig nem adott neki instrukciókat a kockaépítésre vonatkozóan. Ilyesmi soha eszébe sem jutott. Sokkal jobban örült annak, hogy Timmie magától, szinte ösztönösen jött rá, hogyan kell velük játszani. Most, hogy kissé szégyellte magát Timmie viszonylagos ügyetlensége miatt, azt próbálta bemesélni magának, hogy Dr. Hoskinsnak nagy erőfeszítésébe került, mire a fiát megtanította a kockaépítészet fortélyaira. Nagyon remélte, hogy így van.

– Fiúk, nem kének egy kis tejet? – kérdezte, amint az óra kezdett a végéhez közeledni.

Kének; de most sem voltak barátságosabbak egymással, mint az ismeretségük elején. Mindegyikük visszavonult a maga sarkába, és ott itta meg a tejet. Miss Fellowes bosszúsán figyelte meg, hogy Jerry sokkal ügyesebben használja a bögrét, mint Timmie.

Ebből elég, parancsolt önmagára. Jerry-nek minden lehetősége megvolt arra, hogy olyasmiket is megtanuljon, amikről Timmie-nek fogalma sincs. Timmie ágy csöppent ebbe a modern világba, hogy semmit sem tudott az itteni dolgokról.

Még így sem volt képes teljesen elnyomni magában a keserűséget, amikor az óra lejártával elkísérte Jerry-t Hoskins irodájába.

– Nos, hogy ment? – kérdezte Hoskins.

– A kezdő lépéseket megtettük – válaszolta Miss Fellowes. – De ez csak a kezdet, majd elindulunk valamerre.

– Nem verekedtek?

– Nem. – Beszélt neki a kockákról, de nem említette, hogy Jerry mennyivel jártasabb az építészetben. – Elviselték egymást. Ennél többet nem énem el náluk. Timmie az egyik sarokba

vonult, Jerry a másikba. Időbe fog telni, mire megenyhülnek egymás iránt.

– Igen, azt hiszem, igaza van – mondta Hoskins. Nagyon nyugtalannak látszott, szinte türelmetlenül várta, hogy Miss Fellowes távozzon. A nőrsz megfigyelte, hogy nem is szólt a fiához, amióta az belépett az ajtón.

Hoskins asztala tele volt mindenféle papírral, grafikonnal, adattárolóval.

– Valami új kísérlet – tapogatózott Miss Fellowes.

– Ami azt illeti, igen. Vagy inkább néhány régi módosítása. Már közel járunk a rövidtávú pásztázáshoz. Hamarosan képesek leszünk nagyon közeli intertemporális detekcióra.

– Intertemp...

– Le akarjuk szűkíteni a hatósugarat. Már a tízezer éves perióduson belül vagyunk, és fokozatosan faragunk le belőle.

Miss Fellowes, akinek a gondolatai még mindig Timmie és Jerry körül jának, bambán nézett rá. Hoskins naivan folytatta.

– Szándékunk szerint hamarosan ezer éven belül lehetünk – vagy még közelebb, Miss Fellowes! És így tovább.

És átlépjük a tömeg korlátait is. A régi negyven kilogrammos határ nemsokára már a múlté. Ma már akár nyolcvan-száz kilót is át tudunk hozni.

– Ennek szívből örülök, Dr. Hoskins – mondta Miss Fellowes minden lelkesedés nélkül, de ezt Hoskins nem vette észre.

– Igen. Köszönöm, Miss Fellowes. – Hoskins a fiára pillantott, mintha csak most jutna el a tudatáig, hogy a fia a kabátja ujját rángatja. – Nos, néhány nap múlva visszahozzuk Jerryt, és akkor meglátjuk, jobban mennek-e majd a dolgok, rendben, Miss Fellowes?

– Igen. Igen, persze, Még tétovázott.

– Van még valami? – kérdezte Hoskins.

Igen. Igen, volt. Meg akarta mondani neki, hogy mennyire hálás, amiért engedték Jerryt Timmie-vel játszani. Még ha gyakorlatilag nem is sikerült a próba. Hogy tudja, a feszültségek és gyanakvások idővel oldódni fognak, és a fiúk minden bizonnyal barátokká válnak majd. Timmie hajlandósága a kockák megosztására erről árulkodik. És Timmie-nek mindennél jobban egy barátja van szüksége. Az idő múlásával Jerry jelenléte csodás változásokat fog hozni: ki fog nyílni, található egy magához illő társat, és végre önmaga lehet. Igen. Timmie végre Timmie-vé válhat. Nem élhet örökké egyedül, bármennyire is szeretően gondoskodik róla. Miss Fellowes valóban hálás volt Hoskinsnak, szinte könnyekig hálás, amiért idehozta Jerry-t.

Csak hogy mindezt képtelen volt elmondani. Keresgélte a szavakat, de a férfi hivatalossága, távolsága, az új tervezet irataiba való belefeledkezése elutasítást jelentett számára. Talán még emlékszik rá, hogy egykor együtt vacsoráztak, amikor úgy beszélt hozzá, mintha a biológiai aspektust leszámítva minden tekintetben ő volna Timmie apja, és azt mondta neki, hogy kegyetlenség megtagadni Timmie-től a társat, hogy ezzel tartozik a gyermeknek. Talán azzal, hogy Jerry-t idehozta, elismerte, hogy ő Timmie-nek is az apja. És ugyanakkor ennyire elhatárolja magát az egészről.

Így aztán csak annyit tudott mondani:

– Nagyon örülök, hogy megengedte, hogy a fia idejöheszen. Köszönöm. Nagyon köszönöm, Dr. Hoskins.

Hoskins pedig csak annyit tudott válaszolni:

– Rendben van. Említésre sem érdemes, Miss Fellowes.

Már rutinná vált. Jerry három nap múlva ismét eljött, majd négy nap múltán megint. A második látogatás annyi ideig tartott, mint az első, a harmadik két óra hosszát, és attól fogva ez lett a szokásos.

Az első látogatás alkalmával tett bemutatást már nem kellett megismételni. A két fiú haragosan méregette egymást, amikor a második alkalommal Jerry – szülei kísérete nélkül –, belépett a sztázisba. De Miss Fellowes gyorsan közbelépett:

– Megint itt van Jerry, a barátod, Timmie. Timmie pedig bólintott, hogy már ismeri, de semmi jelét nem mutatta az ellenségeskedésnek. Elfogadta Jerry jelenlétének tényét, mint a

sztázisbuborékét, vagy az antropológusokét, vagy Dr. Jacobsét.

– Köszönj, Timmie.

– Helló.

– Jerry?

– Helló, Timmie.

– Most te mondd, hogy "Helló, Jerry". Miért nem mondd, Timmie?

Némi szünet után:

– Helló, Jerry.

– Helló, Timmie.

– Helló Jerry...

Nem bírták abbahagyni. A játékkukká vált. Mindketten nevettek. Miss Fellowes borzalmasan megkönnyebbült. Az olyan gyerekek, akik bolondozni képesek egymással, nem fognak egymásra rontani, ha egy pillanatra hátat fordít nekik. Az olyan gyerekek, akik meg tudják nevetetni egymást, nem fognak gyűlölködni.

– Helló, Timmie.

– Helló Jerry.

– Helló...

És még valami. Jerry semmi jelét nem adta annak, hogy nem érti, amit Timmie mond. Nem mintha a "Helló, Terry" annyira bonyolult hangsor lenne, de a sztázisban megjelent tudósok nagy része egyetlen szótagot sem volt képes megérteni Timmie beszédéből. Jerry-nek fogalma sincs a kiejtésről, artikulációról. Éppen ezért Timmie nehézkes beszéde semmilyen rejtélyt jelent számára.

– Szeretnétek megint a kockákkal játszani? – kérdezte Miss Fellowes.

Heves bólogatás a válasz. A másik szoba ajtajához kísérte, és a padlóra ültette őket.

A fiúk megközelítően fele-fele arányban megint szétválogatták a kupacot. Mindketten azon nyomban nekifogtak az építésnek. És ezúttal nem vonultak el a szoba sarkaiba. Egymás mellett dolgoztak, halálos csendben, egyikük sem szentelt figyelmet a másiknak, de nem is zavarta annak közelsége.

Nagyon jó.

Az egyetlen gond az lett, hogy a kockák elosztása nem egészen úgy sikerült, ahogyan azt Miss Fellowes az első pillanatban hitte. Jerry-nél valamivel több volt valójában a teljes mennyiség kétharmada. Villámgyorsan kirakta belőle a piramist, de ezúttal sokkal figyelmesebben csinálta, így az építmény is precízebb lett.

Ami Timmie-t illeti, ő egyfajta X alakú konstrukción dolgozott, de nem volt elég kockája, hogy befejezhesse művét. Miss Fellowes látta, hogy Jerry kupacára pillant. Készen állt, hogy ha kell beavatkozzon, és megakadályozza a perpatvart. De Timmie nem nyúlt Jerry kockáihoz; egyszerűen megelégedett azzal, hogy nézte azokat.

Dicséretre méltó önmegtartóztatás. Egy jólnevelt gyermek udvariassága a vendégével szemben?

Vagy inkább nyugtalanságra adhat okot, amiért Timmie vonakodik elvenni Jerry-től a kockát? Az egyik tulajdonság, amivel Timmie nem rendelkezett, az a jólneveltség. Miss Fellowes-nak efelől nem voltak hiú ábrándjai. Minden tapasztalatát és ügyességét bevetette, hogy jó nevelést adjon a fiúnak, de butaság volna azt feltételezni, hogy Timmie a jómodor megtestesülése. Csupán egy olyan primitív társadalom tagja, amely valószínűleg nem ismerte a mai értelemben vett viselkedés fogalmát, és miután Timmie-t kiragadták a saját korából és környezetéből, majd elszigetelve tartották itt, a sztázisbuborékban, semmiféle alkalma nem volt arra, hogy megismerje a társadalmi viselkedés módzatait, ahogyan azt egy modern gyermek megtehetné. A vele egykorú közönséges gyermekek mindazonáltal még ennyire sem udvariasak.

Ha Timmie nem nyúl Jerry kockáiért – amik valójában az övéi annak nem az az oka, hogy ő egy kedves, udvarias kisgyerek, hanem egyszerűen az, hogy tart Jerry-től. Nem mer a kockáért nyúlni, hogy azáltal megoldja a problémáját, ahogyan ezt bármely más gyermek megtenné.

Az az első látogatáskor megesett perpatvar ennyire megfélemlítette volna?

Vagy másról van szó – valami mélyebb, valami sötétebb dologról, ami elveszett az emberiség történelmének első napjaiban?

Egy alkalommal kora este, azután, hogy Timmie már visszavonult a szobájába, megszólalt a telefon.

– Miss Fellowes, Bruce Mannheim keresi önt telefonon. Felvonta a szemöldökét. Mannheim őt keresi? Még soha senki nem kereste, amióta csak itt van. De az ő saját elhatározása volt, hogy elvágja magát a külvilágtól, leginkább a médiáktól, a kíváncsi riporterektől, a fanatikus örültektől, és a – Bruce Mannheim féle alakoktól. Most pedig ott van a vonalban. Hogy kerülhetette meg Hoskinst? Nem, csakis Hoskins tudtával és beleegyezésével hívhatja.

– Igen, Mr. Mannheim. Hogy van?

– Jól, Miss Fellowes, nagyon jól. Dr. Hoskins közölte, hogy Timmie végre megkapta a játszótársat.

– Igen. Ami azt illeti, Dr. Hoskins saját gyermeke jár ide.

– Igen, tudok róla. Mindannyian úgy tartjuk, hogy ez nemes gesztus Dr. Hoskinstól. No és mi lett az eredménye?

Miss Fellowes tétovázott.

– Hát, valójában minden a legnagyobb rendben.

– A fiúk megszokták egymás társaságát?

– Természetesen. Eleinte voltak apróbb súrlódások jobbára Jerry miatt, ezt kijelenthetem –, de Timmie igen készségesen fogadta Jerry-t, jöllehet még nem találkozott vele egykorú mai gyerekekkel.

– Hát Jerry? Amikor szembetalálta magát egy Neandervölgyivel, nem reagált túl jól?

– Nem tudom, hogy Timmie Neander-völgyi származásának van-e köze mindehhez, Mr. Mannheim. Csupán izgatott volt, ennyi az egész. Minden antropológiai felhang nélküli, normális gyermek-gyermek kapcsolat jött létre. Volt némi lökdösődés, de az bármely két gyerek között előfordul. De ennek már vége. Igen békésen megvannak egymással.

– Ezt örömmel hallom – lelkesedett Mannheim. – És Timmie gyarapszik?

– Igen, szépen fejlődik.

Csend lett. Miss Fellowes azt gondolta, ki fog járni magának egy engedélyt, hogy egy újabb látogatás alkalmával ellenőrizhesse Timmie új barátját is. De Timmie-nek már nem kell több látogató, elég volt annyi, amennyi eddig itt járt. És Miss Fellowes-nak semmi kedve sincs egy Mannheimet eltérni, amikor a két gyermek együtt van. Fejlődő kapcsolatuk, amely bár olyan békéssé vált, ahogyan azt Mannheimnek elmondta, könnyen összeomolhat egy idegen jelenlététől.

De Mannheim úgy tűnt, nem tervez látogatást. Egy perc múltán azt mondta:

– Csak azt szeretném mondani Miss Fellowes, mennyire örömünkre szolgál, hogy egy olyan képzett nőrsz viseli gondját Timmie-nek mint amilyen ön.

– Ez nagyon kedves öntől.

– A gyermeknek igen megrázó élményben volt része, mindazonáltal csodálatosan tudott alkalmazkodni – legalábbis mostanáig. Ez leginkább önnek köszönhető.

(Mit értett az alatt, hogy mostanáig?)

– Mindazonáltal jobban szeretnék, ha Timmie-t hagynák, hogy a saját népével, a saját korában éljen – folytatta Mannheim. – De amíg ezt nem biztosíthatjuk számára, az is megnyugtató, hogy egy ilyen nagybecsült és elhivatott személy vette a gondjaiba, s hogy az ön szerető gondoskodása kíséri azóta, hogy megérkezett a világunkba. Ön csodákat tud művelni. Ezt más szavakkal nem is tudom kifejezni.

– Ez nagyon kedves öntől – ismételte Miss Fellowes megint, ezúttal kissé akadozva. Még sosem kapott ennyi dicséretet; Mannheim pedig meglehetősen bőkezűen osztogatta.

– És e tekintetben Dr. Levien is egyetért velem.

– Ah – döbönt meg Miss Fellowes. – Igen. – Majd hűvösen hozzátette: – Ezt... nagyon jó hallani.

– Szeretném megadni önnek a számomat.

(Minek?)

– Dr. Hoskinson keresztül bármikor el tudom érni – válaszolta Miss Fellowes.

– Igen, persze. De eljöhét az idő, amikor közvetlenül akar beszélni velem.

(Minek? Minek? Mi ez az egész?)

– Nos, talán...

– Úgy érzem ön és én természetes szövetségben állunk egymással, Miss Fellowes, Mindkettőnk szívügye Timmie egészsége. Bár különféle praktikákat, politikai módszereket és minden mást felhasználunk, azt Timmie érdekében tesszük. Ezért aztán ha szükségét érzi, hogy tájékoztasson Timmie fejlődéséről, vagy a Sztázistechnológián belül végbement változásokról, amelyek kedvezőtlenül befolyásolják Timmie életét...

(Ah. Szóval azt akarja, hogy kémkedjek neki.)

– Úgy ítélem meg Mr. Mannheim, hogy minden a legnagyobb rendben folyik.

– Természetesen, Miss Fellowes. Természetesen. Mindenesetre megadta a telefonszámát. Miss Fellowes leírta, de nem tudta, minek.

Minden eshetőségre, mondta magában. De milyen eshetőségre?

– Jerry ma is eljön, Miss Fellowes? – kérdezte Timmie.

– Holnap.

A gyermek elégedetlensége nyilvánvaló volt. Kerek arca ráncossá vált, a szemöldökét összevonta.

– Miért nem ma?

– A mai nap nem Jerry-é, Timmie. Jerry-nek ma... más helyre kell mennie.

– Milyen helyre?

– Egy olyan helyre – kezdte, de elakadt. Hogyan magyarázza el neki az óvodát. Mit fog gondolni, ha elmondja neki, hogy az egy olyan hely, ahol számos kisgyerek jön össze, hogy együtt játsszon vagy fogócskázzon az udvaron, vagy fehér papírra színes rajzokat maszatoljon? – Jerry holnap itt lesz.

– Szeretném, ha mindennap eljönne.

– Én is – biztosította Miss Fellowes. (De tényleg szeretném? Igazán?)

A baj nem az volt, hogy Timmie barátira tett szert, hanem az, hogy ez a barát az idő múlásával egyre agresszívebbé, egyre önteltebbé vált. Jerry mostanra teljesen leküzdötte kezdeti féltékenységét s ő lett a páros domináns tagja.

Először is nagyobb termetű volt, mint Timmie, és láthatóan gyorsabban is nőtt. A magasságkülönbség már elérte a másfél hüvelyket. Jóval súlyosabb is volt Timmie-nél. És gyorsabb, és erősebb, és – Miss Fellowest ez zavarta leginkább – sokkal értelmesebb. Jerry jóval hamarabb talált ki új játékokat, és sokkal jobban boldogult is azokkal. És amikor festéket vagy krétát adott nekik, esetleg gyurmát, Jerry sokkal hamarabb alakított ki velük alakzatokat, formákat, míg Timmie csak maszatolt és gyúrt. Timmie-nek egyáltalán nem volt művészi hajlama, még annyi sem, amennyit a hasonló korú gyermektől az ember elvár.

Persze – érvelt magában Miss Fellowes –, Jerry minden nap óvodába megy. Ott megtanulja, hogyan kell használni a krétát meg a gyurmát.

De Timmie-nek ezek az eszközök már korábban a birtokában voltak, hogy Jerry idejár. Sosem tanulta meg, hogyan kell bánni velük, és Miss Fellowes akkor még nem aggódott emiatt; nem tudta összehasonlítani Timmie-t más gyerekekkel, és az egészet a fiú korábbi éveinek ingerszegénységére fogta.

Most eszébe jutott, amit McIntyre könyvében olvasott. Arról, hogy teljességgel hiányoznak a Neander-völgyi művészet nyomai. Nincsenek fennmaradt emlékműveik, barlangfestményeik, kőkarcaik.

(Mi van, ha tényleg alsóbbrendűek voltak? És éppen emiatt haltak ki, amikor mi színre léptünk?) Miss Fellowes erre gondolni sem akart.

Jerry pedig itt van, és hetente kétszer úgy páváskodik, mintha ez az ő lakása lenne.

– Játsszunk a kockákkal – utasítja Timmie-t. – Vagy fessünk, vagy nézegessük a kaleidoernyőt.

– És Timmie megy utána, sosem tesz javaslatot, csak betartja Jerry napirendjét. Jerry teljességgel másodrendű szerepre kényszeríti. Az egyetlen dolog, ami némileg megnyugtatója Miss Fellowes-t az az, hogy minden probléma ellenére Timmie alig várja, hogy eljöjjön hozzá a játszópajtása.

Egyedül Jerry van csak neki, gondolta szomorúan. Egyszer, amint őket figyelte, azt gondolta: íme Hoskins két gyereke, egyik a feleségétől, egyik a Sztázistechnológiától.

Eközben ő maga...

Ő egek, gondolta, és ökölbesorított kezét a homlokához szorította szégyenében: Féltekeny vagyok!

10. fejezet - Távlatok

– Miss Fellowes – érdeklődött Timmie én mikor megyek majd iskolába?

Ez a kérdés villámcsapásként éne.

Lepillantott a kíváncsi, barna szemekbe, és kezével megsimogatta a durva, kócos haját, s egyúttal kibogozta az összegabalyodott tincseket. Timmie haja folyton kócos volt. Miss Fellowes maga nyírta a fiút, amikor úgy találta, hogy a gyermek elég türelmes ahhoz, hogy elviselje a tortúrát. Az ötlet, hogy idehozzanak egy borbélyt, nem igazán tetszett neki; a sajátkezűleg végzett hajvágás pedig egyben az álcázást is szolgálta, mert igyekezett a frizurával eltakarni Timmie lapos homlokát.

Miss Fellowes óvatosan azt mondta:

– Kitől hallottál az iskoláról, Timmie?

– Jerry iskolába jár.

(Hát persze. Ki mástól is hallhatott volna róla, mint Jerry-től.)

– Jerry ó-vo-dá-ba jár. – Timmie szokatlan gondossággal próbálta kiejteni a hosszú szót. – Ez az egyik hely, ahová jár. Az anyukájával néha elmegy az áruházba. És moziba is elmegy. Meg az állatkertbe. Ezek a helyek mind odakint vannak.

– Mi mikor megyünk oda ki, Miss Fellowes? Miss Fellowes szívébe belemart a fájdalom.

Ez elkerülhetetlen volt, gondolta. Timmie előbb-utóbb szóba hozta volna a kinti világot Jerry előtt. Szabadon és fesztelenül kommunikáltak egymással: két kisgyerek, akik minden nehézség nélkül meg tudják érteni egymást. Jerry pedig, a Sztázistechnológia kerítésén túli világ egyetlen tudója mindent el akart mondani Timmie-nek. Ezt nem lehetett elkerülni.

Csakhogy az olyan világ, ahová Timmie-nek nincs bejárása.

Miss Fellowes a tőle telhető legnagyobb kedvességgel igyekezett megszabadítani a gyermeket a lelki szenvedéstől, amit nyilván érzett:

– És mihez kezdenél odakint, Timmie? Minek akarsz oda kimenni? Tudod, milyen hideg van odakint télen?

– Hideg?

Üres tekintet. Nem ismeri a szót.

(De mién is zavarná a fiút a hideg, amikor Európában, a jégkorszak kellős közepén, a hómezőkön tanult meg járni?)

– A hideg az olyan, ami a fagyasztóban is van. Kilépsz innen, és egy percen belül belefájdul a füled, meg az orrod. De ez csak télen van így. Nyáron odakint nagy a hőség. Az meg olyan, mint a kályha. Mindenki izzad, és arról panaszkodik, hogy milyen forróság van. Azután ott az eső is. Víz hullik rád az égből, átázik a ruhád, csurom víz leszel...

Nyomorúságosan cinikus érvelés ez, és borzalmasan érezte magát amiatt, hogy ilyesmivel próbálkozott. Egy gyereknek, aki sosem hagyhatja el ezeket a kis szobákat, arról beszélni, hogy a kinti világ mennyire kellemetlen, olyan mintha a vaknak magyarázná, hogy a színek és formák mennyire rondák és zavaróak, és valójában semmi értelme sincs a látásnak.

Timmie mit sem törődött ezzel a szegényes érveléssel, mintha nem is hallotta volna.

– Jerry azt mondta, hogy az iskolában mindenféle olyan játék van, ami itt nincs nekem.

Szalagon vannak képeik és hangjaik. Azt mondta, hogy az ó-vo-dá-ban nagyon sok a gyerek. Azt mondta... azt mondta... – Egy percig gondolkodott, majd hirtelen feltartotta két széttárt ujjú kezét. – Azt mondta ennyi van.

– Neked is vannak szalagon képeid – emlékeztette Miss Fellowes.

– Egy kevés. Jerry azt mondja, több képes szalagot néz egy nap, mint amennyi nekem összesen van.

– Hozhatunk neked több szalagot is. Nagyon szép képekkel. És zeneszalagot is.

– Tényleg?

– Ma délután hozok is néhányat.

– Hozd el nekem a "Negyven rablót".

– Ezt a mesét Jerry az óvodában hallotta?

– Ezek a rablók egy barlangban élnek. És korszok is vannak ott... – Egy percre hallgatott. – Nagy korszok. Mi az a rabló?

– A rabló olyan ember... aki elveszi azt, ami a másé.

– Ó.

– Elhozom neked a "Negyven rablót" – mondta neki Miss Fellowes. – Az egy igen híres mese. És vannak másikkal is. Szindbád, a tengerész, aki mindenfelé utazott a világban, és sok... mindent látott. – Egy pillanatra elakadt a hangja. De Timmie nem vette észre az akaratlan célzást. – És a "Gulliver utazásai", ezt is elhozom neked. Gulliver járt a kis emberkének földjén, azután meg az óriásokén, aztán... – Miss Fellowes megint elakadt. Sok-sok különös kalandot átélt utazó. De lehet, hogy éppen ez a helyes: bebörtönözöttségében Timmie kíváncsiságát távoli utazásokról szóló mesékkal kielégíteni. Bizonyára nem ő az első olyan, a világtól elzárt személy, aki útleírásokban leli az örömét. – Azután ott van Odüsszeusz története, aki háborúba ment, és tíz éven át volt távol a családjától. – Megint beléhasított a felismerés. A szíve együttérzően dobogott a fiúért. Akárcsak Gulliver, Szindbád, Odüsszeusz, Timmie is idegen volt egy különös világban, ezt nem volna szabad elfelejtenie. A nagy történetek mind az otthonuktól elszakított, szenvedő emberekről szólnak?

Timmie szeme mégis felcsillant.

– Elhozod őket most? Légy szíves! Ez pillanatnyilag megnyugtatta.

Megrendelte az összes legendát és mesét, amit a katalógusban megtalált. A hálószobában felhalmozott kupac magasabb volt, mint Timmie maga. Azokon a napokon, amikor Jerry nem jött el, órák hosszat azokat nézegette.

Hogy mennyit értett meg belőlük, azt nehéz volt megmondani. Bizonyára hemzseg bennük az olyan fogalom, forma és helyszín, ami nem sok értelemmel bír számára. De egy másik öt- vagy hatéves gyermek vajon mennyit ért meg belőlük? Arra nincs mód, hogy az ember belekukucskáljon egy gyermek lelki világába, hogy bizonyosságot szerezzen felőle. Miss Fellowes gyermekkorában akkor is nagyon kedvelte az ilyen történeteket, ha nem mindent értett meg belőlük; és százával, ezrével léteznek ilyen gyerekek; bár teljes részletességgel nem tudnak mindent felfogni, a látottakból felépítik maguknak a saját kis fantázia-világukat. Remélte, hogy Timmie is ezt teszi.

A Gulliver, Odüsszeusz és Szindbád miatt érzett első kétségei után már nem próbálta megvitatni az egyre növekvő könyvtár anyagát. Timmie láthatóan nem talált bennük olyan gondolatokat, amik a bezártságára emlékeztetnék. A gyerekek – ezt tudta –, jobban elviselnek olyan dolgokat, amiktől a felnőttek tartanak. Még az a néhány rémálom sem okoz nekik lelki sérülést. Még egyik gyerek sem halt szörnyet az "Aranyhaj és a három medve" című mese hallatán, pedig az valóságos horror-sztori. Egyetlen mesebeli gonosz farkas, settenkedő démon vagy troll sem okozott még stresszt. A gyerekek kedvelik az ilyeneket.

Vajon a mítoszok démonai Neander-völgyi emlékeket idéznek fel benne? Miss Fellowes erre vonatkozóan talált egy utalást a Dr. McIntyre-től kölcsönkapott egyik könyvben. Vajon Timmie-t zavarja-e, hogy ő egy olyan törzs tagja, amelyik a legendákban él tovább, és amelyiket sokáig félték és gyűlölték? Nem, nem, gondolta: ez fel sem merülhet benne. Csak a túlművelt emberek fejében fordulhat meg ilyen gondolat. Timmie-t valószínűleg annyira borzogatják meg a démonok, mint bármely másik gyereket, és ő is a jóleső félelemtől hajtva csak a paplan alá bújik, legfeljebb árnyakat vél látni éjszakánként, de semmi esetre sem von le belőlük a genetikai státuszára vonatkozó messzemenő következtetéseket.

Úgyhogy a szalagok csak gyűltek, és a fiú egyiket a másik után nézte; mintha az ismeretek gátja szakadt volna át, s most az emberi képzelet áradó folyója zúgna keresztül Timmie világán. Thészeusz és Minotauros Perszeusz és a Gorgó, Midász király, A Hamelni patkányfogó, Herkules, Bellerophon és a kiméra, Alice Tükörországban, Az égigérő paszuly, Aladdin és a csodalámpa; A halász és a dzsinn, Gulliver Lilliputban, Gulliver az óriások között, Odin és Thor kalandjai, Ozirisz és Szét, Odüsszeusz vándorlásai, Nemo kapitány – Timmie vég nélkül falta mindet. Vajon nem

keveredik össze mindez benne? Vajon külön-külön emlékszik mindegyik történetre, vagy egyáltalán nem emlékszik semmire belőlük egy óra múlva? Miss Fellowes ezt nem tudta, de nem is akarta tudni. Pillanatnyilag megelégedett azzal, hogy hagyja belemerülni a történet-áradatba, hadd töltsse meg velük a képzeletvilágát, legalább elvonja a figyelmét a kinti házakkal, repülőgépekkel, gyorsforgalmi utakkal zsúfolt világtól, amely mindennél elérhetlenebb számára.

Amikor beleunt a filmekbe, elolvasta a történetek könyvváltozatait. A mese ugyanaz, de a képek segítségével most a saját képzeletében építi fel a történetet.

Kell legyen valamilyen hatásuk rá. Több, mint hogy suta beszédjével elmeséli Jerry-nek valamelyik összekevert mesét, ahogyan egy ízben megfigyelte. Ha jól emlékszik, Szindbád utazott a tengeralattjárón, és Herkulest kötözték meg a lilliputiak. Jerry mindenesetre figyelmesen hallgatta, és ugyanúgy élvezte a mesét, ahogyan Timmie azt hogy elmesélhette. Miss Fellowes meggyőződött arról, hogy mindent rögzítenek, amit a fiú mond. Ez intelligenciájának eleven bizonyítéka lesz. Bárki, aki a továbbiakban azt állítja, hogy a Neander-völgyiek brutális vadak voltak, ezután meghallgathatja Thészeusz és Minotauroszt történetét Timmie előadásában! Még akkor is, ha Timmie azt hiszi, hogy a Minotauroszt a történet főhőse.

De azután jöttek az álmok. Most, hogy a kinti világ valósága egyre nyilvánvalóbbá vált számára, az álmok is gyakrabban jöttek.

Mindig ugyanazt álmodta – már amennyire Miss Fellowes ki tudta deríteni. Mindig a külvilág volt az álom tárgya. Timmie akadozva megpróbálta elmondani őt Miss Fellowes-nak. Az álmaiban kivétel nélkül odakint járt, mégpedig egy hatalmas, üres helyen, amiről már korábban is beszélt. Csakhogy az az új álmaiban már nem volt üres. Most gyerekek népesítették be, és olyan leírhatatlan objektumok, amiket félig megértett olvasmánybeli leírásaiból, vagy éppen Neander-völgyi emlékeiből igyekezett rekonstruálni.

De a gyerekek nem vettek róla tudomást, az objektumok pedig szétfoszlottak, amikor megpróbálta megérinteni őket. Jóllehet ebben a világban élt, nem vált a részévé. Magányosan bolyongott abban az üres világban, épp oly egyedül volt ott is, mint ezekben a kis szobákban. És egyre gyakrabban ébredt sírva.

Miss Fellowes nem mindig volt ott, hogy hallhatta volna éjszakai kiáltásait. Heti három-négy alkalommal az épületen belüli másik lakosztályában aludt, amit Hoskins korábban ajánlott fel neki. Bölcs dolognak tűnt elszoktatni Timmie-t az állandó jelenlététől. Az első napokban olyan büntudatot érzett, amiért magára hagyta a fiút, hogy el sem tudott aludni; másnap reggel Timmie mégsem hiányolta a jelenlétét. Talán számított is arra, hogy előbb-utóbb teljesen magára marad. Miss Fellowes pedig egy idő után sokkal jobban tudott pihenni a babaházon kívül. Rádöbrent, hogy nem csak Timmie-nek volt szüksége arra, hogy megszabaduljon a függőségtől.

Reggelenként gondos feljegyzéseket készített Timmie álmairól, és megpróbálta azokat nem tartani többnek, mint a kísérletsorozat leghasznosabb termékéhez, a Timmie-vel kapcsolatos pszichológiai tanulmányokhoz tartozó fontos adaléknak. De akadtak olyan éjszakák, amikor a szobájában ő is sírdogált.

Egy alkalommal, amikor Miss Fellowes felolvasott neki – az egyik legkedvesebb könyvéből, az "Ezeregyéjszaka meséiből" –, Timmie kezével megfogta Miss Fellowes állát, és maga felé fordította, hogy a szemével ne láthassa a könyv lapjait.

– Valahányszor ezeket a meséket olvasod nekem, azok mindig ugyanolyanok. Hogyan tudod mindig ugyanúgy elmondani őket, Miss Fellowes?

– Hát úgy, hogy elolvasom őket az oldalakról.

– Igen, azt tudom. De mit jelent az, hogy olvasni?

– Hát... hát... – A kérdés oly egyszerű volt, hogy nem is tudta, hol kezdje. Eredetileg a gyermekek, amikor olvasni tanulnak, mintegy ösztönösen ráéreznek a folyamat lényegére, azután már könnyedén megértik a könyv lapjain kódolt szimbólumok jelentését. Csakhogy Timmie tudatlansága sokkal mélyebben gyökerezik, mint azoké a négy-ötéves gyerekéké, akik most vágnak bele az olvasás művészetének elsajátításába. Timmie számára maga a koncepció is idegen.

– Az úgy van – magyarázta a fiúnak –, hogy a képeskönyveidben – nem a szalagokon, a könyvekben – a lapok alján mindenféle jelek vannak.

– Igen – mondta. – Szavak.

A könyvben, amit olvasok, csak szavak vannak. Képek nincsenek benne, csak szavak. Azok a jelek, szavak. Csak ránézek a jelekre, és itt belül hallom a szavakat. Ezt nevezik olvasásnak – hogy az ember szavakká alakítja a jeleket.

– Hadd lássam.

Nekiadta a könyvet. Oldalra fordította, majd fejtetőre állította. Miss Fellowes felnevetett és visszaforgatta.

– A jeleknek csak akkor van értelmük, ha így nézed őket – mutatta.

Timmie bólintott. A lapok fölé hajolt, olyan közel, hogy a betűk nem lehettek fókuszban, és hosszan meredt rájuk. Azután néhány hüvelyknyivel hátrább tartotta, mígnem a szöveg olvasható távolságba került. Próbaképpen megint oldalt fordította a könyvet. Miss Fellowes ezúttal nem szólt. Timmie magától visszafordította.

– Vannak köztük egyforma jelek – állapította meg nagyon hosszú idő után.

– Igen, igen – erősítette meg, és boldogan felnevetett a fiú éleslátását tapasztalva. – Bizony vannak, Timmie!

– És honnan tudod, hogy melyik jel melyik szót jelenti?

– Azt meg kell tanulni.

– De hát olyan sok szó van! Hogy lehet annyi jelet megtanulni?

– A kis jelekből állnak össze a nagy jelek. A nagy jelek a szavak; a kis jeleket betűknek nevezik. És nem is olyan sok kis jel van. Csak huszonhat. – Feltartott kezével ötször a levegő e legyintett, majd még egy ujját felmutatta. – Mindegyik szó ezekből a kis jelekből van, amik mindig más sorrendben állnak össze.

– Mutasd meg.

– Itt van. Nézd. – A Szindbád szóra mutatott. – Látod ezt a nyolc jelet a papíron a két üres hely között? Ezek a jelek jelentik azt, hogy SZINDBÁD. Az első kettő az "sz" hangot jelöli. A következő az "i", ez meg az "n". – Fonetikusan ejtette ki a betűket, nem a nevüket mondta. – Olvasd el őket egyenként, azután meg együtt – Sz ii nn dd bb áá dd. Szindbád.

Meg fogja vajon valaha is érteni?

– Szindbád – mondta Timmie halkán, és az ujjával kísérelte a szót a könyvben.

– Ez a szó pedig itt azt jelenti, hajó. Látod, ez más jelekből áll. Ez itt a "h", ez meg az "a", és így tovább. Az összes együtt pedig "hajó".

Timmie a lapokra meredt. Sokáig nézte.

– Megmutatom neked az összes jelet – ajánlotta Miss Fellowes. – Szeretnéd?

– Nagyon jó játék volna, igen.

– Akkor adj egy papírt, meg egy krétát. És te is fogj egyet.

A fiú melléje telepedett. Lerajzolt neki egy a, egy b, és egy c betűt, majd két sorban az egész ábécét a papírra róttá. Timmie esetlenül a kezébe fogta a krétát, és a papírra rajzolt valamit, ami minden bizonnyal egy a betű akart lenni, csak annyira hosszúra sikeredett a lába, hogy alig maradt miatta hely a többi betű számára.

– Nos – kezdte Miss Fellowes –, lássuk az els ő jelet... Szégyellte magát, amiért eddig nem jutott eszébe, hogy valójában meg is tudná tanítani Timmie-t olvasni. Bármennyire is kedvelte a képes könyveket, ez volt az első alkalom, hogy a képekhez társuló jelekre is fordított figyelmet. Arra gondolt, hogy ha Jerry legközelebb eljön, megkérdezi tőle, ő elkezdett-e már olvasni tanulni. Miss Fellowes mindenesetre elmulasztotta az ötletet, hogy Timmie is megpróbálhatná.

Faji előítélet, gondolta. Még ma is, azok után, hogy ilyen hosszú időt töltött már el vele, és szemtanúja volt szellemi gyarapodásának, nem tud másképpen gondolni rá, mint egy primitív lényre. Legalábbis annyira primitív, aki képtelen megtanulni az olvasás művészetét.

És miközben a betűket mutogatta neki, megmutatta, hogyan kell kiejteni és hogyan kell leírni őket, még mindig nem hitte komolyan, hogy a gyerek meg tud birkózni a feladattal.

De megváltozott a véleménye, amikor a fiú elolvasott neki egy könyvet.

De ez már hetekkel később történt. Timmie az ölében ült, és a kezében lévő könyvet lapozgatta – a képeket nézegeti, gondolta Miss Fellowes.

És akkor hirtelen a kép alatti sorra helyezte a hüvelykujját, és akadozva ugyan, de határozottan, hangosan kimondta:

– A kutya... üldözőbe vette... a macskát. Miss Fellowes már álmos volt, így nem értette.

– Mit mondtál, Timmie?

– A macska... felszaladt... a fára.

– Az előbb nem ezt mondtad.

– Nem. Az előbb azt mondtam, hogy "A kutya üldözőbe vette a macskát." Ahogyan ide van írva.

– Micsoda? – Miss Fellowes szeme elkerekedett. A vékonyka könyvre pillantott, amit a gyermek a kezében tartott.

A bal oldali képaláírás így szólt: A kutya üldözőbe vette a macskát.

A jobb oldali kép alatt pedig ez állt: A macska felszaladt a fára.

Timmie szóról szóra kimondta a nyomtatott szöveget. Timmie olvasott neki!

Izgalomban olyan gyorsan állt fel, hogy a fiú a padlóra esett. Azt hihette, hogy valami új játékot talált ki, mert elvigyorodott. De Miss Fellowes gyorsan elkapta és talpra állította.

– Mióta tudsz olvasni?

– Mindig? – vont vállat Timmie.

– Nem... igaziból.

– Nem tudom. Csak néztem a jeleket, és hallottam a hangokat, ahogyan mondtad.

– Gyere csak. Ebből olvass nekem. – Miss Fellowes találomra felkapott egy könyvet, és középtájon kinyitotta. Timmie elvette és tanulmányozni kezdte, összeráncolt szemöldöke csak még jobban kihangsúlyozta előreugró homlokcsontját. A nyelvét kidugta, és jobbra-balra mozgatta.

Lassan, kínlódva betűzte:

– Akkor a... moz-dony... nagyot... fűűh... thűűh...

– Fűttenett! – segített neki Miss Fellowes. – Te tudsz olvasni! Timmie, te tényleg tudsz olvasni!

Izgalomban felkapta a gyereket, a feje fölé emelte, és forogni kezdett vele a szobában.

– Tudsz olvasni! Tudsz olvasni!

(Majomgyerek, mi? Barlanglakó, mi? Primitívebb az embernél? A macska felszaladt a fára. A mozdony nagyot fűttenett! Mutassanak egy csimpánzt, amelyik el tudta olvasni ezeket a sorokat! A mozdony nagyot fűttenett. Ó, Timmie, Timmie!)

– Miss Fellowes! – hebegte a gyermek kissé meglepve, miközben körbe forogtak.

Felnevetett és letette.

Ez olyan áttörés volt, aminek szívből örült. A válasz Timmie boldogtalanságára a kezében van. A képeskönyveknek már régóta örül, de most már kinőtte azokat. Ahogy növekszik, úgy tárul ki előtte a könyvek világa. És ha Timmie nem is tud kimenni a sztázisból, most már az egész világ bejöhethet ide hozzá. Imár bármit megtanulhat. Ez az, amivel tartozott neki.

– Maradj itt a könyveiddel – kapkodott. – Azonnal visszajövök. Beszélnem kell Dr. Hoskinszal.

Gyorsan végigment a szűk átjárókon, a folyosókon, amik kivezettek a sztázisból, és meg sem állt az irodaépületig. Hoskins titkárnője igencsak meglepődött, amikor berontott az iroda előterébe.

– Dr. Hoskins bent van?

– Miss Fellowes, Dr. Hoskins nem számított...

– Tudom. De beszélnem kell vele.

– Valami baj van?

Miss Fellowes a fejét rázta.

– Újság! Nagyon jó hír. Csak szóljon neki, kérem, hogy itt vagyok.

A recepció megnyomott egy gombot.

– Dr. Hoskins, Miss Fellowes van itt. Nem volt bejelentve.

(Mióta kell nekem bejelentkezni?)

Kényelmetlen szünet következett. Miss Fellowes kíváncsi lett, vajon végig kell-e csinálnia a színjátékot, hogy bejusson? Bármivel foglalkozik is most Hoskins, az nem lehet fontosabb annál, amit mondani akar.

– Mondja meg neki, hogy fáradjon be – hallatszott az intercomból.

Az ajtó kinyílt. Hoskins felállt a Gerald A. Hoskins, Ph.D. feliratú tábla mögül, hogy üdvözölje.

Ugyanolyan izgatottnak látszott, mint ő, győzelmes mosollyal nézett rá.

– Szóval hallotta? – mondta szinte azonnal. – Nem, természetesen nem hallhatta. Megcsináltuk.

Végül megcsináltuk!

– Micsodát?

– Az intertemporális detekciót rövid távolságban. Láthatóan annyira elfoglalta a saját sikere, hogy Miss Fellowes jó híre teljesen háttérbe szorult.

– Úgy érti, a történelmi időközön belül? – kérdezte.

– Pontosan erről van szó. Ráálltunk egy tizennegyedik századi egyénre. Képzeld el! Képzeld el! Készen állunk a Középkor Projekt elindítására. Miss Fellowes, ha tudná, mekkora boldogság számomra, hogy végre elszakadhatok a mezozoikumtól, hogy nem kell már azokkal a trilobitákkal, kődarabokkal meg vicik-vacakokkal foglalkoznom. Végre hazaküldhetem a paleontológusokat, és igazi történészeket hozhatok ide. – Hirtelen elhallgatott. – De ön is szeretne valamit mondani, ha nem tévedek? Én meg csak itt beszélek, és nem hagyom szóhoz jutni. Nos, hallgatom, Miss Fellowes. Most igazán jókedvemben talált. Bármit szeretne, csak mondja ki.

Miss Fellowes elmosolyodott.

– Ezt örömmel hallom. Ugyanis tanítókat szeretnék kérni Timmie mellé.

– Tanítókat?

– Hogy megtanítsák Timmie-t. Én már nagyon sok mindent megmutattam neki, de most félre szeretnék állni, hogy szakemberek tanítsák tovább.

– Tanítsák? Mire?

– Hát mindenfélére. Történelemre, földrajzra, tudományokra, aritmetikára, nyelvtanra, az egész elemi iskolai tananyagra. Mivelhogy mindent képes megtanulni, amit csak akar.

Hoskins úgy meredt rá, mintha valamilyen idegen nyelven beszélne.

– Hosszú távon akarja taníttatni? A földrajzi felfedezésekre? Az Amerikai Forradalomra?

– Miért ne?

– Igen, azt hiszem, megpróbálkozhatunk vele. Meg a trigonometriával és a számtannal is, ha óhajtja. De hogyan tudja mindezeket megtanulni, Miss Fellowes? Timmie csak egy kisgyerek, ez nem kérdéses. De ne felejtjük el, hogy mégiscsak egy Neander-völgyi.

– Csak?

– Nagyon korlátozott intellektuális kapacitással rendelkező lények voltak...

– Már tud olvasni, Dr. Hoskins. A doktornak leesett az álla.

– Micsoda?

– "A macska felszaladt a fára." Ezt olvasta nekem az egyik könyvéből. "A mozdony nagyot füttyentett." A kezébe adtam a könyvet, ő pedig elolvasta nekem.

– Tud olvasni? – csodálkozott Hoskins. – Tényleg?

– Megmutattam neki, melyik betűt hogyan kell kiejteni, és hogyan lesznek belőlük szavak. A többi magától találta ki. Meglepően rövid idő alatt birkózott meg vele. És nincs szükségem Dr. McIntyre-re és a csapatára, hogy ezt megállapítsák nekem. Ennyit a Neander-völgyiek korlátozott intellektuális kapacitásáról, Dr. Hoskins. El tud olvasni egy képeskönyvet, és rövid időn belül képek nélküli könyveket is elolvas majd, meg újságokat, magazinokat, tankönyveket...

Hoskins igen lehangoltnak látszott.

– Nem tudom, Miss Fellowes.

– Ön mondta, hogy bármit akarok...

– Tudom, és nem kellett volna azt mondanom.

– Néhány tanító Timmie mellé? Ez olyan nagy kiadás volna?

– Nem a költségekre gondoltam – tiltakozott Hoskins. – És csodálatos dolog, hogy Timmie tud olvasni. Meglepő, ezt állíthatom. Most azonnal akarom látni a saját szememmel. De maga egy egész iskolát akar felállítani neki. Azt akarja, hogy idővel mindent megtanuljon... Miss Fellowes, annyi időnk már nincs.

– Nincs? – pislogott Miss Fellowes.

– Biztos vagyok benne, hogy tisztában van azzal, hogy a Timmie-tervezetet nem tarthatjuk fenn

a végtelenségig.

Hirtelen rémület szállta meg. Úgy érezte, a padló fojtó homokká változik a lába alatt.

Hogy érti ezt? Miss Fellowes nem volt biztos abban, hogy érti.

A Timmie-tervezetet nem tarthatjuk fenn a végtelenségig. Micsoda? Micsoda?

Hirtelen eszébe jutott Adamovszkij professzor esete a kőzetmintával, amit csak két hétig tartottak itt, s azután visszaküldtek a múltba.

– Vissza akarja küldeni őt? – kérdezte alig hallhatóan.

– Attól tartok, igen.

– De most egy gyermekről van szó, Dr. Hoskins. Nem egy kődarabról.

– Akkor is. – mondta Dr. Hoskins kelletlenül. – Nem tulajdoníthatunk neki indokolatlanul nagy jelentőséget. Megtutunk tőle mindent, amire kíváncsiak vagyunk. Nincsenek tudományos értékű ismeretei a Neander-völgyi korszakról.

– Az antropológusok sem tudtak értelmet kihámozni abból, amit elmondott, bármennyire is egyszerűen próbáltuk az ön segítségével megfogalmazni a kérdéseinket, és...

– Ezt nem hiszem el – hitetlenkedett Miss Fellowes elszédülve.

– Kérem – nyugtatta Dr. Hoskins. – Nem ma fog megtörténni, ezt ön is tudja. De nem kerülhetjük el a szükségességét. – Az asztalán felhalmozott kutatási eredményekre mutatott. – Most, hogy a történelmi időkből is át tudunk hozni személyeket, szükségünk lesz a sztázisra.

Nem akarta elfogadni.

– Ezt nem teheti. Timmie... Timmie...

– Kérem, ne veszítse el a fejét, Miss Fellowes.

– Timmie a világ egyetlen élő Neander-völgyije, és maga vissza akarja küldeni?

– Ahogyan említettem. Mindent megtutunk, amit akartunk. Most tovább kell lépünk.

– Nem!

– Miss Fellowes, kérem. Kérem. Tudom, mennyire ragaszkodik a fiúhoz. Ezért nem hibáztathatjuk. Nagyon hosszú időn át éjjel-nappal együtt volt vele. De maga szakember, Miss Fellowes. Megszokhatta, hogy a keze alatt megfordult gyerekek jönnek, mennek. Egyiküket sem tarthatja meg magának. Ez nem újdonság az ön számára. Meg aztán Timmie nem azonnal megy el; talán csak hónapok múlva. Ha ezalatt tanítót akar melléje, igen, természetesen megkapja. Mindent megadunk neki.

Miss Fellowes csak bámult rá.

– Hadd adjak önnek valamit, Miss Fellowes.

– Nem – suttogta. – Nincs szükségem semmire.

Minden ízében reszketett. Felállt, és mint valami alvajáró az ajtóhoz tántorgott. Megvárta, amíg kinyílik az ajtó, kísértált rajta, és anélkül, hogy bárkire is ránézett volna, áthaladt az előtéren.

Visszaküldik?

Visszaküldik?

Hát elment az eszük? Timmie már nem Neander-völgyi. Timmie egy kedves, jómodorú kisfiú, aki zöld overallt hord, és szereti az "Ezeregyéjszaka meséit" lapozgatni. Egy kisfiú, aki esténként rendet rak a szobájában. Egy kisfiú, aki kést, kanalat és villát használ. Egy kisfiú, aki tud olvasni.

És őt akarják visszaküldeni a kőkorszakba, az istenverte tundrára?

Ezt nem tehetik meg. Már semmi esélye sincs abban a világban, amelyből jött. Már nem illik bele. Már nem rendelkezik azokkal a készségekkel, amikre a kőkorból szüksége volna. Itt pedig sok olyan gyakorlatot szerzett meg, amit ott nem tud alkalmazni.

Ott meg fog halni, gondolta.

Nem.

Timmie, te nem fogsz meghalni, mondta magában vad eltökéltséggel. Timmie, te nem.

Most már tudta, hogy Mannheim miért adta meg neki a telefonszámát. Akkor nem értette; de Mannheim nyilván előre gondolkodott. Valaminek be kellett következnie, ami veszélyezteti Timmie életét. Mannheim ezt tudta, ő pedig nem. Egyszerűen vak volt. Gondosan kikerült minden nyilvánvaló veszélyforrást, ami Hoskins magyarázataiban rejlett. Magáévá tette a gondolatot, hogy Timmie az egész életét a huszonegyedik században fogja leélni. De Mannheim tudta, hogy nem így

lesz. És mindvégig csak arra várt, hogy felhívja őt.

– Azonnal találkozunk kell – mondta neki.

– A Sztázisnál?

– Nem – mondta. – Valahol másutt. A városban valahol. Válasszon helyet.

Egy esős délutánon a folyóparton, egy kis étteremben találkoztak, ahol Mannheim szerint senki nem zavarhatja őket. Mannheim már várt rá. Mindez olyan borzalmasan titokzatos, gondolta Miss Fellowes, és végtelenül botrányos: egy olyan emberrel találkozik, aki mindenféle bajt kevert a munkaadójának. És ráadásul – egy férfival ebédel. Egy fiatal, vonzó külsejű férfival, akit alig ismer. Nem mintha

Edith Fellowes hozzá volna szokva az ilyesmihez, mondta magában. Különösen, ha arra az álomra gondol, amelyikben Mannheim levette a lábáról...

Csakhogyan ez nem egy romantikus találka. Az az álom csupán egy álom, a tudattalan lélek fantáziavilágba való menekülése. A legcsekélyebb vonzalmat sem érezte Mannheim iránt. Ez most üzlet. Élet és halál kérdéséről van szó.

Idegesen babrált az étlappal, nem tudta, hol kezdje.

– Hogy van Timmie mostanában? – kérdezte a férfi.

– Jól, nagyon jól. El sem hinné, mennyit fejlődött az utóbbi időben.

– Megrőtt és megerősödött?

– Nap mint nap gyarapszik. És már tud olvasni.

– Valóban? – Mannheim szeme felcsillant. Igen kedves mosolya van, gondolta Miss Fellowes.

Hogyan gondolhatja róla Dr. Hoskins, hogy szörnyeteg? – Ez igen komoly eredmény, nem?

Fogadok, az antropológus fiúknak leesik az álluk, ha megtudják.

Bólintott. Az étlapot forgatta, de mintha fogalma sem lenne róla, hogy mit tart a kezében.

Odakint az eső újra rákezdett, valószínűtlenül hangosan dobolt a kis étterem ablakán. Gyakorlatilag ők voltak az egyedüli vendégek.

Mannheim azt mondta:

– Itt különösen finoman készítik a csirkét vörösboros mártással. És nagyon prima a lasagnájuk.

Vagy inkább borjúszeletet kér?

– Teljesen mindegy. Ugyanazt kérem, amit ön, Mr. Mannheim.

Amaz furcsa pillantást vetett rá.

– Szólítson Bruce-nak. Kérem. Hozathatok egy üveg bort?

– Bort? Nem, sosem iszom bort. De ha ön kér, csak nyugodtan...

Mannheim még mindig őt nézte.

Az eső dobolása közepette azt mondta:

– Mi a baj, Edith?

(Edith?)

Egy percre meg sem tudott szólalni.

(Rendben van, Edith. Szedd össze magad, Edith! Még azt hiszi, hogy elment az eszed!)

– Vissza akarják küldeni Timmie-t – passzírozta ki a szavakat.

– Vissza? Úgy érti, az időben?

– Úgy van. A saját korába. A Neander-völgyiek közé. A jégkorszakba.

Mannheim arcán széles mosoly terült szét. A szeme is felderült.

– Hát ez csodálatos! Ez a legkellemesebb hír, amit ezen a héten hallottam!

Megrémült.

– Nem... nem ért...

– De értem. Egy szerencsétlen, foglyul ejtett kisgyerek visszakerül a saját népe közé, az anyja, apja, a testvérei közé, ahová tartozik, és ahol szerették őt. Ezt meg kell ünnepelni. Pincér! Pincér! Egy üveg Chiantit kérek – pontosabban egy fél üveggel, a partnerem azt hiszem, nem kér...

Miss Fellowes döbbenetesen nézett rá.

– De olyan zaklatottnak látszik, Miss Fellowes. Edith – évődött Mannheim. – Nem akarja, hogy Timmie visszamenjen a népéhez?

– Igen, de... de – tanácstalanul legyintett.

– Azt hiszem, értem. – Mannheim közelebb hajolt hozzá az asztal fölött. Együttérezőn és megértően pillantott rá.

– Olyan sokáig volt vele, hogy most nehéz megválnia tőle. Olyan szoros kötelék alakult ki kettejük között, hogy még a gondolat is megrázta. Igen, azt hiszem, tudom, mit érezhet.

– Ez így van – válaszolta Miss Fellowes. – De ez a problémának csak a kisebbik része.

– Akkor hát mi az igazi baj?

Ebben a pillanatban megérkezett a pincér a borral. Körülményes ceremóniával bemutatta a címkét, kihúzta a dugót, és töltött egy keveset Mannheimnek, hogy kóstolja meg. Amaz bólintott, majd Miss Fellowes felé fordult: – Biztosan nem kér, Edith? Egy ilyen rémes, esős napon...

– Nem. Köszönöm – mondta szinte suttogva. – De ön csak igyon nyugodtan.

A pincér töltött Mannheim poharába és elment.

– Nos hát – folytatta Mannheim –, Timmie?

– Meghal, ha visszaviszik. Nem látja?

Mannheim olyan hirtelen tette le a poharat, hogy a teríték re lottyant a tartalma.

– Azt akarja mondani, hogy a visszautazás az időben végzetes?

– Nem, nem arról van szó. Legalábbis amennyire én látom, nem az. De Timmie számára az lehet. Nézze, ő már civilizált. Meg tudja kötni a cipőfűzőjét, késsel, villával fel tudja szelni a húst. Reggel, este fogat mos. Ágyban alszik, és mindennap fürdik. Filmeket néz, és egyszerűbb könyveket már elolvas. Ezekkel a képességekkel mire jut a paleolitikumban?

Mannheim hirtelen kijelentette:

– Azt hiszem értem, mire céloz.

– Időközben pedig – folytatta –, valószínűleg mindent elfelejtett, amit a paleolitikumbeli életmódról tudott – valószínűleg ott nem tud majd mihez kezdeni. Kisgyerek volt, amikor idejött. A szülei, a törzsbeliek még minden bizonnyal a gondját viselték. Hisz a Neander-völgyiek sem várhatták egy három-négyéves gyerektől, hogy egyedül vadásszon és szerezzék meg a betevőt. És még ha ragadt is rá valami, azt már rég elfelejthette. Nem fog emlékezni semmire.

– De ha visszakerül a saját törzsébe, ott visszafogadják, és újra megtanítják a törzsi életmódra...

– Gondolja? Már nem beszél olyan jól a nyelvüket, már nem úgy gondolkodik, ahogyan azok. Még az illata is más, mert tiszta. Nem gondolja, hogy sokkal inkább meg akarják majd ölni?

Mannheim elgondolkozva nézegette a poharát. Miss Fellowes folytatta:

– Azonkívül mi a garancia arra, hogy a saját törzséhez kerül vissza? Én nem sokat értek az időutazáshoz, és azt hiszem, hogy a Sztázis emberei sem tudnak róla mindent. Pontosan abba a pillanatba érkezik vissza, amelyikből kiszakított? Ebben az esetben a népe számára egyetlen pillanat alatt három évet öregedett és jócskán megváltozott, úgyhogy akkor sem tudnak majd mit kezdeni vele. Biztosan valami démonnak fogják tartani. Vagy ugyanarra a helyre érkezik meg, de három évvel később? Akkor viszont a törzse már rég továbbállt, más vidékre költözött. Hiszen nomádok voltak, nem? Amikor megérkezik, nem lesz a közelében senki. Teljesen egyedül lesz egy barátságtalan és borzasztóan hideg környezetben. Egy kisgyerek egyes-egyedül fog szembenézni a jégkorszakkal. Érti már, Mr. Mannheim? Érti már?

– Igen – komorult el Mannheim. – Értem.

Nagyon sokáig csendben ültek. Mannheim láthatóan mérlegelte magában a hallottakat. Végül azt mondta:

– És tudja, hogy mikor szándékoznak visszaküldeni?

– Talán csak hónapok múlva, Dr. Hoskins azt mondta. Azt nem tudom, hogy ez két hónapot jelent-e vagy hatot.

– Akkor sincs sok időnk. Meg kell szerveznünk a kampányt, a "Mentsük Meg Timmie-t" kampányt. Levelek az újságoknak, demonstrációk, bírósági végzés, talán még a Kongresszusi Nyomozó Bizottságot is a Sztázistechnológiába kell küldennem. Természetesen az lenne a legjobb, ha ön is segítene bizonyítani a gyermek emberi mivoltát – felvételeket készíthetne arról, hogyan viselkedik, hogyan olvas, miegymás. Bár lehetséges, hogy akkor elvesztené az állását, és akkor elszakadna Timmie-től, amit ön sem akarhat, és ami egyikünk számára sem volna hasznos. Ez egy probléma. Másrészt azt gondolom...

– Nem – ellenkezett Miss Fellowes. – Ez nem lesz jó. Mannheim csodálkozva pillantott fel rá.

– Micsoda?

– Az ilyesfajta kampány, amiről beszélt. Az visszafelé sülnet el. Abban a pillanatban, hogy nekilát a kampánynak, Dr. Hoskins egyszerűen csak megnyomja a gombot. Mert ennyi az egész: egy gombnyomás. Pontosabban egy kart kell meghúzni. Csak meghúzza, és ami a sztázison belül van, az visszakerül oda, ahonnan elhozták. A Sztázistechnológia emberei nem fogják megvárni, hogy az események eljussanak a végkifejletig. Azonnal cselekedni fognak, és már nem is lesz min vitatkozni.

– Nem merik megtenni.

– Nem-e? Már eldöntötték, hogy a Timmie-kísérletsorozatnak vége. Másra kell nekik a sztázis. Nem ismeri őt. Egyáltalán nem szentimentálisak. Hoskins alapjában véve egy tisztességes ember, de ha választania kell Timmie és a Sztázistechnológia jövője között, gondolkodás nélkül választ. És ha Timmie egyszer elmegy, már nem lehet visszahozni. Ez fait accompli. Másodszor már nem fogják megtalálni a múltban. A bírósági végzése semmit sem fog érni. És aki negyvenezer évvel ezelőtt élt, és meghalt még mielőtt a civilizáció kifejlődött, az nem találhat menedéket a mi világunkban.

Mannheim lassan bólintott. Nagyon kortyolt a borából. A pincér jött a szervizkocsit tolvá maga előtt, de Mannheim elintette onnan.

– Csak egyvalamit tehetünk – nézett fel.

– Éspedig mit?

– Kanadában vannak embereink, akik szívesen felnevelnék Timmie-t. Vagy Angliában, vagy Új-Zélandon. Hozzáértő, kedves emberek. A szervezetünk pedig garantálja a költségeit annak, hogy önt főállású nevelőként alkalmazhassuk. Természetesen mindent fel kell adnia, amivel itt foglalkozott, és egy másik országban teljesen újra kell kezdenie, de ahogyan önt ismerem, Timmie érdekében nem lesz ennek akadálya...

– Nem. Az lehetetlenség.

– Nem?

– Nem. Egyáltalán nem.

– Értem. – Mannheim a homlokát ráncolta. Pedig nyilvánvaló volt, hogy nem érti. – Nos Edith, ha önnek problémát jelent elhagyni az országot, azt teljesen megértem, de abban azért számíthatunk önre, hogy Timmie-t segít kihozni a Sztázisból, ugye?

– Egyáltalán nem jelent problémát elhagynom az országot, ha annak árán megmenthetem Timmie-t. Timmie kedvéért mindent megteszek, és akárhová elmegyek. Az a lehetetlenség, hogy kihozzuk a sztázisból.

– Olyan szigorúan őrzik? Biztosíthatom, hogy átjutunk a védelmi rendszeren, vagy kidolgozunk valamilyen egyszerű tervet, hogy kijöhessen az épületből.

– Nem lehet. Technikai okok miatt nem lehet.

– Technikai?

– A temporális potenciállal van összefüggésben, meg az idővonalak energia-struktúrájával. Ha egy Timmie nagyságú tömeget kiveszünk a sztázisból, az megbénítja az egész város energiahálózatát. Ezt Hoskins magyarázta el, és nincs okom kételkedni benne. Amikor Timmie megérkezett, egy marék föld, fűcsomó, meg kavics is érkezett vele. Még azt sem merték kivenni a sztázisbuborékból. A babaházon belül tárolják most is. Meg aztán azt sem hiszem, hogy Timmie számára biztonságos volna, ha kijönne onnan. Nem vagyok benne biztos ugyan, de veszélyes is lehet számára. Ám ez csak feltételezés. Amennyire én tudom, ha átlépi a buboréket, és belép a mi univerzumunkba, valamilyen temporális erőhatásnak lesz kitéve. Tudja, ami a buborékon belül van, az nem a mi univerzumunk része. Az valamilyen különleges hely. Emlékszik rá, mit érzett, amikor átlépett rajta? Egyszerűen az ötlet, hogy Timmie-t kicsempésszük a sztázisból, és a tengerentúlra vigyünk, túl sok veszélyt rejt magában. Nem az én számomra vagy az önre, hanem sajnos Timmiére. Mannheim komoran nézett maga elé.

– Hát nem tudom – tanácsalankodott. – Én felajánlom, hogy tűzvihart szítok Timmie érdekében, maga meg azt mondja, hogy nem fog működni, mert egyetlen gombnyomással el tudják

intézni az ügyet. Azután felajánlom, hogy teljesen legális menedéket kerítsek Timmie számára olyan helyen, ahová Hoskins keze nem ér el, akkor meg fizikai akadályokról beszél. Rendben van. Én segíteni akarok Edith, de maga mindenütt akadályokat talál, nekem pedig nincs több ötletem.

– Nekem sem – mondta Miss Fellowes gyászos hangon. Csendben ültek, miközben az eső hangosan dobolt az étterem ablakán.

11. fejezet - Visszatérés

A Középkor Tervezet – ma már mindenki csak erről beszélt a Sztázistechnológia Ltd.-nél. Ez volt az időutazások új szakaszának kezdete. A különleges technológia birtokában a Sztázistechnológia Ltd. kaput nyithat a történelmi múltba – hihetetlenül kibővítheti a huszonegyedik század emberének ismeretanyagát. És egyesek szerint másfajta ismereteket is adhat: ha már bármelyik évszázadba vissza tudnak majd menni, miért ne hozhatnának fel műtárgyakat, ritka könyveket és kéziratokat, vagy értékes tárgyakat? Meg lehetne háromszorozni, négyszerezni a múzeumok kincseit! És mindent tökéletes állapotban lehetne fellelni – és ez, leszámítva az energiaköltségeket, semmibe sem kerülne.

A Társaságnál mindenki azért imádkozott, hogy a Középkor Projekt esetében ne legyenek fennakadások. Mindenki, csak Edith Fellowes nem, aki azért imádkozott, hogy ne sikerüljön. Hogy Hoskins elméletei hibásaknak bizonyuljanak, és a berendezés ne feleljen meg a kívánalmaknak. Már csak ez az egyetlen reménye maradt, hogy Timmie akkor életben maradhat. Ha a felnőtt felhozására tett kísérlet meghiúsulna, nem kellene kiüríteni a buborékot, s akkor Timmie maradhatna. És minden menne tovább, mint eddig.

Ezért aztán a kudarcban reménykedett, míg a világ másik fele a sikerben bízott. És Miss Fellowes emiatt gyűlölte a világ másik felét. A Középkor Projekt most már teljes nyilvánosságot kapott. A médiák és a közvélemény csak ezzel voltak elfoglalva. Régen volt már, hogy a Sztázistechnológia fel tudta hívni magára a figyelmet. Egy új kódarab vagy egy őskori hal már nem izgatta fel az embereket. A kis dinoszaurusz a maga idejében még nagy hullámokat tudott kavarni, de azok is hamar elültek. Ami pedig Timmie-t, a Neandervölgyi kisfiút illeti, ő sokkal tovább az érdeklődés középpontjában maradt volna, ha olyan vad és brutális majomgyerek lett volna, amilyenek az emberek feltételezték. De a Sztázistechnológia becsapta őket, mert nem egy majomgyereket adott nekik, hanem csak egy rút kisfiút. Egy csúf kisgyereket, aki overallt hord és képeskönyveket olvas –mi ebben az izgalmas? Már nem volt benne semmi történelem előtti. Talán ha dühében üvöltözik, öklével a mellét döngeti és valami primitív zagyaságot ordít, akkor igen. Csakhogy az nem Timmie stílusa.

Egy történelmi személy viszont – egy felnőtt személy, aki kilép a sztázisból; valaki, aki a saját szemével látta Jeanne d'Arcot, Oroszlánszívű Richárdot vagy Szaladint; valaki, aki ismert nyelven beszél, és megeleveníti a történelem egy lapját...

Múltak a hetek. Az idő egyre közelgett.

A Középkor Projekt Nulla Órájának napja elérkezett.

Hoskinsék nagyon sokat tanultak a nyilvánosság bevonását illetően azóta, hogy Timmie-t három évvel ezelőtt áthozták. Most már nem számított, ha zsúfolva van a balkon, és a technikusok is szinte az egész világ szemeláttára végezték a dolgukat.

Miss Fellowes majd megőrült a várakozástól. Szerette volna, ha már túl vannak minden: tudni akarta, hogy a tervezet sikerrel jár-e vagy kudarcba fullad. Legalább Mandy Terris, az új asszisztense kerülne már elő valahonnan, hogy felváltsa. Terris Mrs. Stratford helyett került ide, aki másik államba költözött, mert jobban fizető állást talált.

– Miss Fellowes?

Megfordult, remélte, hogy Mandy Terris az. De nem, Dr. Hoskins titkárnője hozta Jerryt a tervezett időre Timmie-hez. A nő valósággal ledobta Jerry-t, és már el is tűnt. Sietett megfelelő helyet találni magának, ahonnan jól láthatja a Középkor Projekt sikerét.

Jerry Miss Fellowes felé oldalazott, és nagyon zavartnak látszott.

– Miss Fellowes?

– Mi a baj, Jerry?

A fiú egy gyűrött újságkivágást húzott elő a zsebéből, és feléje nyújtotta.

– Ez a kép Timmie-ről készült, ugye?

Gyorsan a képre pillantott. Valóban Timmie vigyorgott rá a képről. A Középkor Projekt előkészületei egy kissé felmelegítették a Timmie iránti érdeklődést. A kivágott képet nem olyan régen készítették, pontosan Timmie itt-tartózkodásának harmadik évfordulóján. Timmie születési buliján, így nevezték azok a tudósok és riporterek, akik a gyermek huszonegyedik századi "megszületését" ünnepelték. A képen Timmie az egyik születési ajándékát szorongatja, egy fényes játék-robotot.

– Mi van vele? – kérdezte Miss Fellowes.

– Itt azt írják, hogy Timmie egy majomgyerek – mondta Jerry. – Ugye, ez nem igaz?

– Micsoda?

Kikapta a kivágást az ifjú Hoskins kezéből és alaposan megnézte. A kép alatti szöveg eddig valahogy elkerülte a figyelmét:

A történelem előtti majomgyerek játék-robotot kap születésnapjára

Majomgyerek. Majomgyerek. Történelem előtti majomgyerek. Miss Fellowes szemében a harag könnyei gyülekeztek. Kapkodó mozdulatokkal darabokra tépte a képet és a földre szórta.

– Miért csinálta ezt, Miss Fellowes? Azért, mert majomgyereknek nevezték? Ugye, ő nem majomgyerek? Vagy az?

Megragadta a gyerek csuklóját, és türtőztetnie kellett magát, nehogy alaposan megrázza.

– Nem, nem majomgyerek! És nem akarom ezt még egyszer meghallani. Soha, megértted? Nagyon csúnya dolog ilyesmit mondani.

Jerry rémülten szabadította ki magát a szorításából. Miss Fellowes szíve hevesen vert. Nagy erőfeszítésébe került, mire összeszedte magát.

– Menj be és játssz Timmie-vel. Nézd meg az új könyveit.

– Fájt, ahogy megszorította a kezemet.

– Sajnálom. Nem akartam.

– Megmondom az apá...

– Gyerünk befelé! Indíts! Mondtam már, hogy sajnálom. A fiú elindult a sztázis ajtaja felé, útközben egyszer visszanézett, s a szemében harag villant. Miss Fellowes lépteket hallott a másik irányból. Megfordult, és Mandy Terrist pillantotta meg. Éppen ideje, gondolta.

– Nem gondolja, hogy elkésett? – kérdezte, de igyekezett nem szemrehányónak hatni. – Jerry Hoskins már itt van. Odabent játszik Timmie-vel.

– Tudom, Miss Fellowes. Siettem, de mindenütt nagy a tömeg. Az emberek meg vannak örülve.

– Tudom. Most pedig...

– Gondolom, sietni szeretne, hogy mindent lásson, igaz? – neheztelt Mandy. Az arcáról irigység tükröződött. – Ilyenkor mindig nekem kell a gyerekekkel lennem.

– Megnézheti az esti híradóban – felelt Miss Fellowes kurtán. – Most volna szíves bemenni? – Ez az első eset, hogy Mandy Terrist egyedül hagyja Timmie-vel. – A fiúk nem fognak bajt okozni. Kikészítettem a tejet meg a játékokat. Valójában az volna a legjobb, ha magukra hagyná őket, ameddig csak lehet.

– Értem. És afelől is biztos lehet, hogy nem fognak kijönni. Tudom, hogy az mennyire fontos.

– Rendben. Most pedig jöjjön.

Miss Fellowes kinyitotta a sztázis ajtaját, és bekísérte. Timmie és Jerry a hátsó szobában játszottak, nem figyeltek rájuk. Megmutatta neki, mi lesz a teendője a következő órákban, átadta a kérdőívet és elindította a kamerát.

Amikor indulni készült, a lány utánaszólt:

– Remélem jó helye lesz, és mindent fog látni. És istenemre, drukkolni fogok, hogy sikerüljön.

Miss Fellowes nem törte magát, hogy válaszoljon. Gyorsan kisietett a sztázisból, vissza se nézett.

A késés eredménye az lett, hogy nem kapott jó helyet. Ezért inkább lement a projektor-ernyőhöz. Borzalmasan sajnálta a dolgot. Ha ott lehetne a helyszínen, és valahogy elérhetné az

egyik berendezést; ha valamilyen módon szabotálhatná a kísérletet...

Nem. Ez örülség. Összeszedte magát, és elhessegette a gondolatot.

Egy kis kontárkodással nem jutna semmire. Bizonyára gyorsan kijavítanák a hibát, és kezdenék újra. Őt pedig örökre eltiltanák Timmie-től.

Már semmi nem segíthet.

Semmi, csak a kísérlet kudarca-jóvátehetetlen megszakadása, valamelyik alapvető berendezés hibája, valami ilyesmi.

Így aztán csak várt, és a nagy ernyőn figyelte a technikusok arcát, amint a kamera végigpásztázott rajtuk: egy kis nyugtalanságot, ideges arckifejezést keresett, ami arról árulkodna, hogy valami nincs rendben.

Csak figyelt... csak figyelt.

De senki nem látszott bizonytalannak. Senki nem látszott különösebben aggódni. Számtalanszor ellenőrizték a készülékeket. Számtalan szimulációt lefuttattak: már teljesen nyugodtak voltak afelől, hogy a temporális fixáció pontos.

A számlálón lassan elfogytak a számok...

A kísérlet pedig minden látványosság és idegeskedés nélkül – sikerrel járt.

Az új sztázisbuborékban ott állt egy meghatározhatatlan korú, szakállas, görnyedt vállú paraszt, koszos ruhában, facipőben. Riadtan meredt a körülötte hirtelen megváltozott világra.

És miközben mindenki örömmámorban úszott, Miss Fellowest majdnem lesújtotta a bánat.

Körülötte mindenki diadalittasan ünnepelt, ő pedig szinte megsemmisülten magába roskadt.

Amikor a hangszóró fülsiketítő hangon a nevét kezdte kiáltozni, csak a harmadikra hallotta meg.

– Miss Fellowes, Miss Fellowes, azonnal menjen az Egyes Számú Sztázisba. Miss Fellowes, Miss Fellowes...

Mi történhetett?

– Engedjenek! – kiáltotta miközben a hangszóró vég nélkül ismételte a felhívást. Vadul utat tört magának a tömegben, félrelökött az útjából mindenkit, ökölbe szorított kézzel csapkodott maga körül, miközben rémálomba illő lassúsággal közeledett a sztázis ajtajához.

– Miss Fellowes, Miss Fellowes! Sürgősen menjen...

Mandy Terris a sztázis ajtaján kívül sírva várt rá.

– Nem tudom, hogy történhetett. Csak a folyosó végéig mentem el, hogy egy kihelyezett monitoron nézzem az eseményeket. Csak egy percre ugrottam ki. És mielőtt még bármit is tehettem volna... – Hirtelen vádlón kiáltozni kezdett: – Maga mondta, hogy nem lesz baj; maga mondta, hogy hagyjam őket magukra...

Miss Fellowes zaklatottan és remegve kérdezte tőle:

– Timmie hol van?

Mortenson került elő valahonnan, és fertőtlenítővel mosni kezdte az üvöltöző Jerry karját.

Elliott is ott volt, éppen felszívta a tetanuszt. Jerry ruhája csurom vér volt.

– Megütött engem, Miss Fellowes – sírta Jerry dühösen.

– Megütött!

De Miss Fellowes keresztülnézett rajta.

– Mit csinált Timmie-vel? – kiáltott rá Mandy Terrisre.

– Bezártam a fürdőszobába – válaszolta amaz. – Belöktem oda azt a kis szörnyeteget, és székekkel elbarikádoztam az ajtót.

Miss Fellowes berohant a babaházba, még a kellemetlen érzésről sem vett tudomást. Félrelökte a székeket és feltépte a fürdőszoba ajtaját. Egy örökkévalóságnak tűnt, mire bejutott.

Végre. Lepillantott a sarokban szerencsétlenül kuporgó csúf kisfiúra.

– Ne korbácsolj meg, Miss Fellowes – mondta fátyolos hangon. A szemei vörösen égtek. Ajkai remegtek. – Én nem akartam bántani. Ugye nem fogsz megkorbácsolni?

– Ó Timmie, ki beszélt neked korbácsról? – Átölelte a fiút és vadul magához szorította.

– Az új dadus mondta – válaszolta reszketve. – Azt mondta, el fogsz verni egy hosszú korbáccsal.

– Nagyon rosszul tette, hogy ezt mondta. Nem lesz korbács. De mi történt? Mi történt, Timmie?

A fiú felpillantott. Borzasztóan nagy szemekkel nézett rá.

– Majomgyereknek nevezett – mondta nagyon halkán.

– Micsoda?

– Azt mondta, én nem vagyok igazi gyerek. Hogy ezt az újságban olvasta. Azt mondta, hogy én csak egy állat vagyok. – Timmie küszködött, hogy visszatartsa a könnyeit; de azok végül eleredtek, s csak patakozott az arcán. Szavait a hüppögéstől alig lehetett érteni, de Miss Fellowes így is minden szótagot tisztán hallott.

– Azt mondta, hogy ő nem fog többé egy majommal játszani. Én azt válaszoltam, hogy nem vagyok majom. Én nem vagyok majom. Én tudom, hogy mi az a majom.

– Timmie... Timmie...

– Azt mondta, hogy én olyan furcsa formájú vagyok. És hogy borzalmasan rút is. Ezt hajtogatta, és csak ütött engem. Miss Fellowes sírva vigasztalta:

– Ez nem igaz, Timmie. Te is igazi gyerek vagy. Egy kedves, igazi kisgyerek vagy, a legjobb a világon. És ezentúl senki, de senki nem fog elvinni mellőlem.

Megint kiment. Elliott és Mortenson még mindig Jerry-t ápolták. Mandy Terrist nem látta sehol.

– Vigyék ki ezt a gyereket innen – dörögte. – Vigyék az apja irodájába, és kezeljék ott tovább. És ha meglátják Mandy Terrist, mondják meg neki, hogy vegye fel a járandóságát és tűnjön el innen.

Bólintottak. Hátrálva távoztak, mintha attól tartanának, hogy lángot fog fűjni rájuk.

Megfordult és visszament Timmie-hez.

Mostanra már eldöntötte, hogy mit tesz. Nagyon könnyű volt: a hirtelen felismerés, hogy mit kell tennie, a hirtelen döntés, hogy azonnal kell cselekednie, tétovázásnak helye nincs. Lehet, hogy olyan veszélyekkel is jár, amikről még nem tud, de vállalnia kell a kockázatot. Ha nem teszi meg azonnal, Timmie-t visszaküldik meghalni. Ha megteszi azt, amire elszánta magát, legalább a remény marad, hogy még lehet valamit tenni érte. Egyik oldalon a halál bizonyossága, a másikon a remény. Ez igazán könnyű választás. Most, hogy Hoskins fiát így helybenhagyta, már nincs idő fontolgatni, újra átgondolni a dolgot.

Nem, ma kell megtenni, még ma este, amikor az emberek figyelmét leköti a Középkor Projekt sikerének ünneplése.

Szerette volna felhívni Bruce Mannheimet, hogy értesítse a fejleményekről. De nem merte vállalni a kockázatot. A belső telecomok biztosan fel vannak szerelve biztonsági berendezésekkel, és jeleznék a szándékát. Majd azután érintkezésbe lép vele, ha már megtette. Bruce Mannheim nem fog tétovázni, ha egy ilyen ok miatt kell az éjszaka kellős közepén felkelnie. És még a segítségére is fog sietni.

Éjfélkor, gondolta. Az lesz a legjobb időpont. Olyan késői órában sem lesz probléma szabadon bejutni ide. Az őr ismeri őt. Gyakran ment már ki éjjel, különösen, amikor úgy döntött, hogy a sztázison kívül tölti az éjszakát. Az őr nagyon jól ismeri, és álmában sem jutna eszébe, hogy kérdezősködjön. Arra sem figyelne fel, hogy miért van a kezében bőrönd. Hányszor mondta már neki mosolyogva az ismert szavakat: "Csak néhány játék a gyerekeknek."

Játék a gyerekeknek? Az éjszaka kellős közepén?

De miért vonná bárki is kétségbe? Ő csak Timmie-vel él. Ezt a környezetében mindenki tudja róla. Ha az éjszaka kellős közepén visz neki játékokat, hát jó, ő már csak ilyen. Miért figyelne fel rá bárki is?

Nem figyelt fel rá.

– Jó estét, Miss Fellowes. Nagy nap ez a mai, ugye?

– Nagyon nagy nap ez, bizony. – Néhány játékot viszek a gyerekeknek – mondta és meglengette a bőröndöt. Azzal átment a biztonsági zónán.

Timmie még ébren volt, amikor belépett a babaházba.

– Miss Fellowes... Miss Fellowes...

Kétségbeesetten igyekezett természetes maradni, nehogy megrémíssze a gyereket. Vajon aludt már. Egy kicsit igen, mondta a fiú. Megint ugyanaz az álom gyötörte, arra ébredt fel. Leült, egy ideig beszélgetett vele az álmáról, és hallgatta, amint sóvárogva kérdezősködik Jerry felől. Olyan

türelmes volt, amennyire csak tőle telt. Nem kell sietni, gondolta. Senki nem fog gyanakodni. Minden jogom megvan ahhoz, hogy itt tartózkodjam.

Csak néhányan látják majd, amikor távozik, de a csomagja felől senki sem fog kérdezősködni. Timmie majd nagyon csendben marad, és akkor minden rendben lesz. Sikerülni fog, de ha nem próbálja meg, annak mi haszna? Hagyni fogják őket. Még ha hat államban robbannak is fel az erőművek, akkor sem hagyja, hogy Timmie-t visszavigyék a múltba.

Kinyitotta a bőröndöt.

Kivette a felöltőt, a fülvédős gyapjúsapkát meg a többi ruhaneműt.

Timmie kissé zavartan, és talán némi ellenszenvvel kérdezte meg:

– Miért adod rám ezeket a ruhákat, Miss Fellowes?

– Ki foglak vinni innen, Timmie – mondta neki. – Oda, ahol az álmaid vannak.

– Az álmaid? – A szemében vágyakozás csillogott, de félelem is látszott benne.

– Nem kell félned. Veled leszek. És ha veled vagyok, akkor nincs mitől félned, ugye, Timmie?

– Igen, Miss Fellowes.

Magához ölelte a formátlan kis fejet, a csípőjén érezte a kis szív heves kalapálását.

A karjára vette. Kikapcsolta a riasztóberendezést, és halkán kinyitotta az ajtót.

És felsikoltott.

Az ajtó túloldaláról Gerald Hoskins tekintett rá.

Két férfi volt a társaságában. Hoskins legalább annyira meglepődött, mint ő.

Miss Fellowes az első másodpercben összeszedte magát, a másodikban pedig már meg is próbált elslisszolni mellette; de ez a másodperc késedelem elég volt Hoskinsnak, hogy útját állja. Durván megragadta, és visszalódította a buborék ajtaján, egyenesen az egyik szekrénynek. Azután intett a két férfinak, hogy jöjjenek be, majd feléje fordult.

– Erre nem számítottam. Hát teljesen elment az esze? Miss Fellowes a lendület során olyan pózt vett fel, hogy inkább a vállával zuhanjon a szekrénynek, mintsem Timmie megsérüljön. Most megfordult, még jobban magához szorította Timmie-t, és kihívóan nézett Hoskinsra. Mihelyt azonban megszólalt, a hangja inkább könnyögőre változott.

– Mekkora kárt okozok azzal, ha kiviszem, Dr. Hoskins? Némi energiavesztés nem állíthat szembe egy emberi élettel.

Hoskins bólintott a két férfi felé, mire azok két oldalról közrefogták, készen arra, hogy közbelépjenek, ha szükséges. Hoskins pedig kinyújtotta a kezét, és elvette tőle Timmie-t.

– Az energiavesztés – ecsetelte –, amit a tetteivel okozhatott volna, igen nagy területen tenné tönkre az energiahálózatot. Elmondom, mi történik, ha megteszi. Napokra sötétbe borul az egész város. A számítógépek elhallgatnak, a biztonsági rendszerek nem működnek, az adatok elvesznek meg ilyesmi. Több ezer pert akasztanak a nyakunkba. A költségeink milliókra rúgnak. Fontos millióktól szabadulunk meg. Teljes csőddel kell szembenéznünk. A legkevesebb, hogy a Sztázistechnológia pénzügyileg végérvényesen tönkremegy, és a nyilvánosság előtt véget nem érő fiaskó vár ránk. Képzeld el, hogy mit gondol a közvélemény, ha megtudja, hogy a baj oka egy szentimentális nőrsz, aki egy majomgyerekért aggódott.

– Majomgyerek! – kiáltotta Miss Fellowes tehetetlen dühvel.

– Ön is tudja, hogy a riporterek szívesen nevezik így – tromfolt Hoskins. – A közönséges emberek mindannyian így gondolnak rá. Még mindit nem fogták fel, hogy mit jelent a Neandervölgyi szó. És már nem is hiszem, hogy valaha meg fogják érteni.

Az egyik férfi kiment a buborékból, és egy tekercs műanyag kötéllel tért vissza, aminek a végét átdugta a felső részében tátongó lyukon.

Miss Fellowes-nak elakadt a lélegzete. Felismerte a kötelet: ugyanilyen csatlakozott ahhoz a karhoz, amely az Adamovszkij közetmintáját tartalmazó buborék oldalára volt szerelve.

– Nem! Ezt nem tehetik meg! – kiáltotta.

De Hoskins letette Timmie-t, és óvatosan levette róla a felöltőjét.

– Te maradj itt, Timmie. Semmi bajod nem fog esni. Mi most kimegyünk egy percre. Rendben?

Timmie sápadtan és egyetlen szó nélkül bólintott. Hoskins maga előtt kiterelte Miss Fellowest a babaházból.

Már felhagyott minden ellenállással. Odakint bárgyún pillantott a buborék oldalára szerelt vörös karra. Milyen különös, hogy mindeddig nem vett tudomást róla, hogy a kar jelentése nem jutott el a tudatáig. A hóhér bárdja, gondolta.

– Nagyon sajnálom, Miss Fellowes. – Ha tudtam volna, ettől megkímélem. Éjfélre terveztem, hogy csak akkor vegye észre, ha már megtörtént.

Miss Fellowes fáradtan suttozta:

– Azért csinálja, mert a fia megsebesült. Nem veszi észre, hogy a fia kínozza Timmie-t, azért verte meg?

– Ennek semmi köze ahhoz, ami Jerryvel történt.

– Én ebben nem vagyok olyan biztos – mondta Miss Fellowes keserűen.

– Nem. Higgyen nekem. Megértettem, hogy ami délután történt, az Jerry hibája volt. De az igazat megvallva ez a mai esemény kissé felgyorsította a dolgokat. Az eset kiszivárgott. Nem lehetett eltitkolni, hiszen a Középkor Projekt ürügyén az összes média itt tolongott a laborban. És a technikusaink is hallották a "tudatlan", "barbár Neander-völgyi" meg a hasonló ostoba megjegyzéseket. Mindez a mai nap eredményes kísérletének hírébe burkolva megjelent a lapokban. A leghelyesebb, ha itt és most befejezzük a Timmie Projektet. Timmie-nek előbb-utóbb amúgy is vissza kellett volna mennie. Jobb, ha ma éjjel visszaküldjük, és nem adunk több ürügyet a szenzációhajhász firkászoknak.

– Ez nem annyi, mint egy kódarabot visszaküldeni. Timmie emberi lény, és ezzel megölheti.

– Nem esik baja. Volt elég alkalmunk megbizonyosodni arról, hogy a visszaút veszélytelen. Többé-kevésbé ugyanarra a helyre fog visszaérkezni, ahonnan elhoztuk, mégpedig úgy tíz héttel azutáni időpontban, hogy eljött – plusz mínusz egy-két hét, ha figyelembe vesszük az entrópikus hatásokat, meg más kisebb jelentőségű tényezőket. És semmit nem fog érezni. Hazamegy: egy Neander-völgyi fiú visszatér Neander-völgyi otthonába. Nem lesz többé bebörtönzött és idegen. Lehetősége lesz a szabad életre.

– Miféle lehetősége? Csak hétéves, és hozzá van szokva, hogy a gondját viselik, hogy etetik, hogy ruhákat hord, tető van a feje felett. Magára fog maradni a jégkorszakban. Nem gondolja, hogy a törzse azalatt a tíz hét alatt máshová vándorolt? Nem ülnek a fenekükön, hanem követik a játékszabályokat és vándorolnak a megszokott ösvényükön. És ha valamilyen csoda folytán még a helyükön is vannak, mit gondol, rá fognak ismerni? Tíz hét alatt három évvel lett öregebb. Rémülten elfutnak előle. Egyedül fog maradni, és el kell látnia magát. Honnan fogja tudni, hogyan kell?

Hoskins a fejét rázta. Az arckifejezése rideg volt, komor és engesztelhetetlen.

– Meg fogja találni a törzsét, és azok örömmel fogják újból befogadni. Efelől teljesen bizonyos vagyok. Bízzon bennem, Miss Fellowes.

Fájdalmasan pillantott rá.

– Bízam magában?

– Kérem – suttozta Hoskins, és az ő szemében is megjelent a fájdalom. – Nincs más választásunk. Sajnálom, Miss Fellowes. Higgyen nekem – én jobban sajnálom, mint azt ön valaha is elhinné nekem. De a fiúnak mennie kell. Kérem, ne nehezítse meg a dolgomat.

Miss Fellowes rászegezte a tekintetét, és egy véget nem érő percig farkasszemet néztek egymással. Végül szomorúan azt mondta:

– Akkor hát legyen. De adjon öt percet, hogy elbúcsúzhassam tőle. Ezt ugye még megtehetem? Hoskins tétovázott, de végül bólintott.

– Menjen – mondta.

Timmie odaszaladt hozzá. Ez az utolsó alkalom, hogy odaszalad hozzá, és az utolsó alkalom, hogy magához ölelheti.

Egy percig némán szorította. A lábával a fal mellé tolt egy széket, és leült rá.

– Ne félj, Timmie.

– Nem félek, ha te itt vagy, Miss Fellowes. Az az ember ott kint... haragszik rám?

– Nem, dehogy. Csak nem érti a dolgokat. Timmie, tudod te, hogy mi az az anya?

– Mint Jerry anyja?

– Hát... igen. Mint Jerry anyja. És tudod, mi egy anya dolga?
– Az anya olyan asszony, aki az embernek gondját viseli és kedves és csupa jó dolgot csinál.
– Úgy bizony, Timmie. Ez az anya dolga. Szeretnél volna magadnak egy anyát, Timmie?
Timmie eltartotta a fejét, hogy a szemébe nézhessen. Lassan megérintette az arcát, és kis ujjáival megsimogatta a haját, ahogyan Miss Fellowes szokta az övét.
– Nem te vagy az anyám? – kérdezte. – Ó, Timmie.
– Haragszol, amiért ez mondtam
– Nem. Dehogyan.
– Mert én tudom, hogy a te neved Miss Fellowes, de magamban néha "anyának" nevezlek.
Ahogyan Jerry is hívja az ő anyját, csak ő hangosan is mondja. Az úgy jó, ha én magamban nevezlek így?
– Igen, igen. Az úgy jó. És sosem foglak többé elhagyni, és többé nem fog bántani téged senki.
Veled maradok, hogy a gondodat tudjam viselni. Szólíts Anyának, hadd halljam.
– Anya – mondta Timmie és arcát az arcához nyomta. Felegyenesedett, és a gyermeket a karjában tartva felállt a székre.
Emlékezett arra, amit Hoskins mondott arról, hogy a sztázisban lévő tárgyak, ha nincsenek lehorgonyozva, visszasodródhatnak az időben. A szobában sok minden le volt rögzítve, mások nem. Mint a szék, amin állt. Nem számít; a szék mehet. Az nem fontos. Más egyebek is mehetnek. Nem tudta, mik maradnak az idősávon belül, mik nem. De nem is érdekelte. Az nem az ő problémája volt.
– Helló! – kiáltott Hoskins az ajtón túlról. Miss Fellowes elmosolyodott. Magához ölelte Timmie-t és a szabad kezével felnyúlt. Teljes súlyával a zsinórba kapaszkodott. A sztázis perforálódott, és a szoba egyszeriben üressé vált.

Epilógus - Csillagtűz Arcú

Ezüst Felhő odasétált Istennő Szolgájához, aki mágikus köröket rajzolt a hóba, és azt mondta neki:

– Beszélnem kell veled.
– Akkor beszélj – válaszolta, és rajzolta tovább a köröket.
– Nem bírnád abbahagyni egy percre?
– Ezek a körök megvédenek minket.
– Akkor is hagyd abba – makacskodott Ezüst Felhő. – Állj fel, és nézz a szemembe. Komoly dologról akarok veled beszélni.

Istennő Szolgája mogorva pillantást vetett rá, és lassan felállt. Ezüst Felhő hallani vélte csontjainak ropogását.

A havazás, ha csak kis időre is, most elállt. A nap erőtlenül süttött, ilyenkor, az évszak végén már alacsonyán függött a táj felett.

– Nos? – nézett rá kérdően Istennő Szolgája. – Beszélj.
– El kell mennünk innen – mondta Ezüst Felhő.
– El is megyünk. Ezt már mindenki régóta tudja.
– Én úgy értettem, hogy el fogunk menni innen. Még ma.
Istennő Szolgája elgondolkozva megvakarta a farát.
– Még nem végeztük el a szertartást az oltárnál folytatta Ezüst Felhő.
– Nem. Még nem.
– De azért jöttünk ide. És ha anélkül megyünk el, azok után, hogy a Nyárünnepet is elhalasztottuk, az Istennő nagyon fog ránk haragudni.
– Az Istennő már haragszik ránk – figyelmeztette a papnő ingerülten. – Ezt már tudjuk. Azért küldte ide a Másikat is, hogy foglalják el a folyóvölgyet, és ne engedjenek az oltár közelébe. Na jó: akkor nem tudjuk használni az oltárt. De maradni sem maradhatunk. Itt nincs megfelelő menedékünk, és ennivalónk sincs annyi, hogy kihúzzuk a telet.
– Ebbe már korábban is beleegyezhetél volna – mondta Ezüst Felhő.

– Igen, igazad van. De legalább most beleegyeztem.

– Ha befejeztük a beszélgetést, kiadom a parancsot a táborbontásra, te pedig elvégzed a búcsúszertartást, azután pedig már indulunk is. Megértetted?

Istennő Szolgája hosszan meredt a szemébe. Azután azt mondta:

– Igen, megértettem. De ezek után nem maradhatsz tovább törzsfőnök, Ezüst Felhő.

– Tudom. A Gyilkolók Társasága majd elvégzi a dolgát. Itt maradhatok áldozatnak. Majd egy másik törzsfőnök elvezet titeket a hegyeken át a keleti földekre.

– Igen – helyeselt Istennő Szolgája; Egyáltalán nem akadt fenn azon, amit az öreg mondott. – És ki lesz teutánad a törzsfőnök? Tüzes Szem? Sziklás Hegy?

– Bárki, aki akar – válaszolta Ezüst Felhő.

– És ha többen akarnak?

– Akkor küzdjenek meg – vont vállat.

– De az nem jó. Neked kellene választanod.

– Nem. Az én bölcsességemnek már vége. A napjaim elfogytak. Menj, készülj fel, Istennő Szolgája. Beszéltem veled.

Azzal elment. A papnő utánaszólt, de az nem figyelt rá. Nem akart már senkivel beszélni. Ez a nap életének utolsó napja, ezért higgadt akar maradni, és csendben, nyugodtan bevárni, hogy a Gyilkolók Társasága elvigye hozzá az elefántcsont bunkót. Holnap már nem fog sajogni a lába, és a terhet is más cipeli majd helyette. Megállt, és nézte az oltárhoz vezető ösvényt, rajta az embereket, akiket már nem tudott vezetni.

Lent a folyó partján néhány Másik gyülekezett. Harcosok voltak, fegyvert tartottak a kezükben. Vajon mire készülnek? Sudár Antilop aki az oltár közelében örködik, most idegesen járkál le s fel. Vajon támadni akarnak? Erővel elvenni az oltárt?

Az csak nekem volna jó, gondolta Ezüst Felhő. Hetek óta tart az időhúzás, mindenki fél a másiktól, és egyik sem meri erővel elvenni az oltárt. És azon a napon, amikor bejelentem, hogy itt hagyjuk nekik, erőszakkal akarják elvenni. Mi pedig nem tudunk szót érteni velük, ezért aztán harc lesz, és sokan I meg fognak halni. Feleslegesen. Ha várnának holnapig, harc nélkül is az övék lenne, mert a törzs addigra már messze jár.

– Tüzes Szem! – kiáltotta. – Farkasok Fája!

A férfiak odaügettek hozzá. Ezüst Felhő lefelé mutatva jelezte nekik, hogy mi történik odalent.

– Harcolni akarnak? – kérdezte Farkasok Fája.

– Azt csak az Istennő tudja, fiam. Mindenesetre jó lesz, ha felkészültök. Szólj a többieknek is. Szólj mindenkinek.

– Az öregeknek is. – Ezüst Felhő feltartotta a lándzsáját. – Ha támadnak, én is veletek harcolok.

– Te, Ezüst Felhő? – kérdezte Tüzes Szem hitetlenkedve.

– Miért ne? Azt hiszed elfelejtettem, hogyan kell? Jobb csatában meghalni, gondolta, mint az elefántcsont, bunkó elé állni. Bár jobban szeretné, ha nem volna harc, és az emberei békében elmehetnének innen.

Tüzes Szem és Farkasok Fája elment riadóztatni a többieket.

Akkor hirtelen a semmiből ott termett előtte Sokat Tudó. Még reggel elment egymagában, ahogyan gyakran megtette: végigjárta a kelet felé vezető ösvényt. Napról napra furcsábban viselkedett

– Ezüst Felhő! Ezüst Felhő! Nézd!

– Mit nézzek? – fordult feléje.

– Fent a dombon! A fény! – Megfordult, és maga mögé mutatott. – Látod?

– Mit? Hol?

Összeszűkülte szemmel meredt arrafelé, de semmi különösét nem látott.

– Az ösvény mellett – kiabált Sokat Tudó. – Amerről jöttünk. Látod a fényt?

– Nem... De! Igen!

Ezüst Felhő furcsán megborzongott. Ezt a fényt már látta egyszer. A levegő szikrázott és zöld meg piros fények cikáztak benne. Csillogó hurkok és örvények tekergöztek a föld felett. Mindennek a közepén vakító fehér fény, olyan csillogó, hogy nem is lehet ránézni.

Ugyanilyen fény volt akkor is, amikor ideérkeztek néhány héttel ezelőtt. Azon a napon, amikor az Istennő elragadta Csillagtűz Arcút.

Gyorsan imádkozni kezdett. Hallotta, hogy a háta mögött Istennő Szolgája is kántálni kezd, majd papnői is csatlakoznak a kórushoz.

– Mi az a fény, Ezüst Felhő? – kérdezte valaki. – Mondd meg nekünk! Mondd meg!

Elhessegette a kérdéseket. Lassan, bénán, mint aki túl sokáig járt a hóban és kővé dermedt a lába, elindult felfelé az ösvényen. Oda kell mennie. Ezt látnia kell.

– Megint itt van az Istennő – súgta egy asszony a háta mögött.

Továbbment. Hallotta, hogy a többiek is a nyomába erednek. És amikor lepillantott a folyóvölgybe, látta, hogy a Másikak is észrevették a látomást. Abbahagytak mindent, és ők is elindultak a fény felé.

– Az Istennő ott van fent! – mondogatták az asszonyok. – Látom őt! Látom!

– Az Istennő, igen!

– Az Istennő. És az Istennő egy Másik!

– Az Istennő egy Másik! Nézzétek! Nézzétek!

Ezüst Felhő részre nyitott szemmel próbálta nézni azt, amit a többiek. De a fény túlságosan vakította – az a különös fénykavalkád, aminek a közepe annyira vakít...

Azután a fény kezdett halványulni. És Ezüst Felhő megpillantotta az Istennőt.

Méltóságteljesen állt a dombtetőn, ahol az előbb a különös fény ragyogott. Másik volt ő is, igen, nagyon magas és nagyon karcsú. A bőre sápadt a haja világos, a szája piros. Fehér köntöst viselt, amelyet Ezüst Felhő még nem látott.

És egy gyermeket tartott a karjaiban. Egy Embergyereket.

Lassan, nyugodtan elindult feléjük az ösvényen. Ezüst Felhő továbbment feléje. Sokat Tudó most a balján lépkedett, Istennő Szolgája a jobbján, Múltak Őrzője pedig mögötte.

Teljesen meg voltak igézve és bizonyára azért gyűltek köréje, mert a törzsfőnök szent személyétől vártak védelmet. Az Istennő most már igen közel volt.

Milyen különös az arca! És mégis – bár egy Másik arc volt az, határozottan egy Másik arc –, milyen szép és fenséges! Mosolygott és szemében boldogság csillogott.

És a gyermek, akit a karján tartott, s aki hasonlóan különös öltözéket viselt, szintén csillogó szemmel nézett rájuk.

– Ott a jel az arcán! – szölt Sokat Tudó. – Látjátok?

A csillagtűz jele! Tudjátok ki ez a gyermek? Hol van Hajnali Vörös Füst? Nézd, Hajnali Vörös Füst! Az Istennő visszahozta a fiadat, Csillagtűz Arcút!

– De Csillagtűz Arcú még kisgyerek volt. Ez meg...

– A jel! A jel az arcán!

– Csillagtűz arcú! Csillagtűz arcú! – kiáltották mindenfelől.

Igen, gondolta Ezüst Felhő. Csakis ő lehet az. Milyen boldognak látszik! Mosolyog, integet, szólomatja őket. Néhány hónap alatt éveket öregedett – ez nyilván az Istennő csodája –, de ez akkor is Csillagtűz Arcú, valóban ő tért vissza. De merre járhatott? És miért jött most vissza? Ki tudja megmondani? Ez mind az Istennő csodás tetteinek köszönhető.

– Nézzétek – suttogta Múltak Őrzője. – Jönnek a Másikak.

Ezüst Felhő körbepillantott. Igen: az ellenség gyakorlatilag ott van a hátukban. De nem azért, hogy támadjanak: ezt látta az arckifejezésükből. És nem csak a harcosaik jöttek fel a dombra, de az asszonyaik, a gyerekeik is. És láthatóan ugyanúgy elbűvölte őket az Istennő jelenléte, mint az Embereket.

Az Istennő megállt és várt, Csillagtűz arcút még mindig a karjában tartotta és mosolygott. Mindkettejüket mintha arany színű ragyogás vette volna körül.

Ezüst Felhő térdre rogyott előttük. A körötte állókon a boldogság hulláma futott végig, ami könnyeket csalt a szemébe. Istennő Szolgája is letérdelt és Sokat Tudó is; és amikor körbepillantott, látta, hogy mindenki térdre ereszkedett, hogy imádják az Istennőt Emberek és Másikak egymás mellett. Minden ellenségeskedést, vitát elfelejtettek, egymás oldalán térdeltek a hóban, és csodálkozóan csillogó szemüket a ragyogó alakokra szegezték, akik minden bizonnyal a közelgő

tavaszi és a béke előhírnökei voltak...